B
1044.

Cracovia
1583

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 1044

ראש מלכים

בוך וואו פֿר טיישט אין טויטשר
שפראך נאר היפש אוט בשיידנ
אוט נאר קורץ ווילין ראדינן צו
לייאן פֿער ווייבר אוט פֿר איידלך

KÖNYV-TÁRA

נידורקט איץ יאר ראש אן ניצט
דרייא הונדרט אוט דרייא אוט
וירציק.
אונטר דעם ניוועלטיגן אעפטיגן
קוינינ שטעפֿן ירה מין הייבט

שטאט קראקא

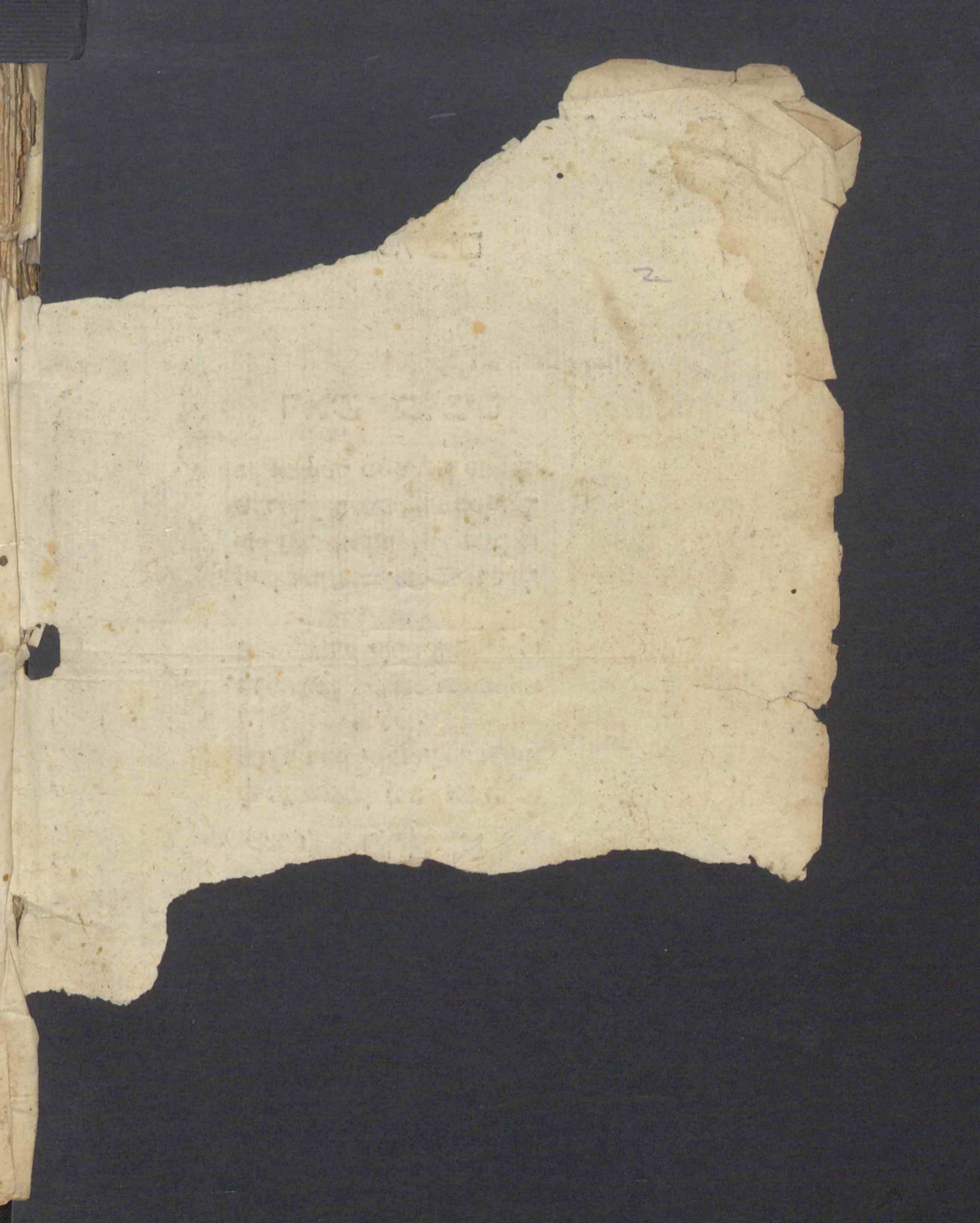

זוכ דיך גֿוט פֿון הערצן . דו בישט ווארט ווערט . דו הושע
דיינן קרעפטן . כישפֿן היימ אום ערד . דר נו וועלן ווונדר אום ני
דיא כיאכט גֿילן קומן . נאכט אום אויך וועלדי ורויא אום אויך די אמן :
דרוק מיך בעשר גֿישווינדן אן קמן עש דיך כיט ענרן . ווען דוא בישט זו אפטי
מיך זאך קאכשטו ווענדן . דרוק זוך אן דיך פֿורכטן דז מישט כילך אום רעכט :
מיך קרויא העכדיג קאכשטו אפֿן שלעכט :
דו הושע קינדר ישׂראל נאר אופט נייכן גֿיטון . דרוק זיין זיא שולדיג דז זיא
פֿור מיין הערן הון . אום זולן דיין כאמן פֿורכטן רש מישט אין כוין אום גֿוט . דער
מענש מיך גֿאר מיין ועלטיג דער וירד דיין כאמן טוט :
דא קינדר ישׂראל ווארן מין אגֿריג זנד . דא דער נייגשטו אין וג נייכן דורך
דיין גֿיועלטיג האנד . אום פֿוירשט זיא אויש דעם גֿוטה אין די וילדא וישטייא .
אום גֿאכשט אין דיא תורה אויך דען כערג מיכי :
דו שפֿיישט זיא וירגיג יאר איט דעם היאלישין כרוט . אז נאכן קי
נייכר אושט גֿין טוט . דר נוך פֿורט זיא דיין דינר יהושי
ער בינוואנג זיא איט גֿיוואלט דורך ד
זיא ביזאשן עש גֿאר גֿין ניאכט אכדרש ר
וויא אכדרי בולקר גֿאר . דער זיא
זיא אויפטן בל
דא זעלט אין גֿוט יה מיין קוי
גיכט . קיין אכן אוכ

ניט קונט גינעזן . ער וואלט זיך וואס רעכן דוך כלים ער זיידר טוט ,

סון דען זעלבן שולדן ד: ער זי כראך גיטש גיבוט :

שכאל טריבן גרושן יאמר מוק דען קוינג נאכט . זיא אושטן מין זושן סמרן זי
ריר זעלבגן וואכט . דוך שטונדא עש ניט נאכן מין קוינג וואכד דא . דוך זון
יש סון גישלעפט יודא :

ער וון דער זרואשט קוינג מוכטר דען יודן . זיין גלייכן וון ניא מוך גישטאנדן
מוס וואכט הערט גיבודן . ער העט זיך איט גנוט הערן מין גטש רינשט דער
גבכן . דש טריב ער מן זיין לעבטאג ריא וויל ער העט דאש לעבן :
מוס דא דער קוינג דוך וואש מוט מוס קמט מין ריא טאג . מין ביזנט זער זי
ורירן וויא מוכ ד: בוך היא זאן . זיא נאמן וון גיוואכט מוס וואלטן מין זי דעקן .
קיין כעט כוך קיין שוים וואלט מין ניט קלעקן :
ט ער ור זינד דער קוינג מוז זרוק . זיין שוועהר שמולהט ער אב גישניטן
זרוק . מוז זיינק סעלר מוס מוז זיינק גיוואכט . דרוק מושט מין
מוסט ורירן דאש נאק מויבר האכט :
דא ער רען אלאך הוואת זאך . איט מוך גיראקטר
ן טוישן מוך . דא דער קאלטט מיך זיין הערן
זושטט ניט זי טנגן כוך זי הויכן :
גיבן זי דעק קוינג מוס זי מיך
מיין הויפש יבגיא מיר מיך

ויך כיגינט זי

גישפראכן ליבש זון וואורט טושטו מוזוא.

טעט ער איך קויפן. זיין וואטר העט מן ור ווינט יוא. מוס העט׳ניא זו איך
ריא אילן ליש ער מן מוש שניירן דש זיא אוכטן זער ליפן. ריטר. אויך ריייר
בישטעלט איך סוכפלינג אכן ריא איך פור מוס נאך זופן מיך מיינק הערן:
מוס וואלט מיינן ור ערבן. מוז טוט מיר מיך קויפינג זו מיר ניט אין אוכט. מיר
זייט זיל זו מלט מוס הט מיין פערליאעגט דר טרמכט:
רא שפרך קויפינג דור רו אושט עש אינן וועררן. דש מיך עש טוא ורואקיט
ביין גוט מיינק הערן. ער ליש מיך בת שבע רופן זיין מילטש וויבא. זיא
אושט זיך זו מיך שוקן גאר נוהט מן זיין ליבא:
ער ליש מיך בת שבע רופן מוס ביין מיך מינן וועררן מיך חדר. דש ער איט בת
שבע גאב מיין רעכטן מדר. מז מיין יונגר בעל בית דער ערשט ברויכט הוט.
מיך העט עש וואול פר שווארן ביין רעך וארן גוט:
מוז שפרך ריא שון אבישג איר זייט מיין ורואר אן. פור זעלבי זעלינג העגריג
העט מיך מוך כיט ניזעהן מן. פור בעבט איר עש ליבר קויפינג ריא ריר מישט איר
ניידר. דער קויפינג ליש זיא בליבן ביין מיך מיין ורואי איידא:
כון האט קויפינג דור ביין מיך מיין הימשן זון מורא. זיין אוטר היש תגית ער וש
גיהיישן אדוכה. ער וש זיך מויבר נאען מוס וואלט יוא קויפינג וועדן. מוס
בישטעלט איך סוכפלינג אכן ריא איך פור מוס נאך זופן מיך מיינק הערן:
ריא אילן ליש ער מן מוש שניירן דש זיא אוכטן זער ליפן. ריטר. אויך ריייר
טעט ער איך קויפן. זיין וואטר העט מן ור ווינט יוא. מוס העט׳ניא זו איך

...ן דאַרף דער ערשטער קינד אויף אַלע דינגען מיט דעם אַשטן איר גישווארן
...שטעלן דיך דער בארעמטער מוז אַך מיין נעגי שאוה:
...ווערט זוכשט מיין ארעש וויב. גיי הין אויף דיר ווי דער ריכטער זאָל דיר זאָגן. מוז נייב דיינע זון דיא
...גיי הין אויף דיר ווי דער ריכטער זאָל דיר זאָגן. מוז נייב דיינע זון דיא
...ווערט ווי ווייב. ווערשטער עש ניט מונטר שטין אן כר ווערט דיר ווערן זו הייש:
...מיין יאר. דא האט גיקינגט אַרוֹנְיָה. איין הער דר קינג לעבט דרוק
...דא שפראך פַּתָּנָה דער כֹּהֵן צַדִּיק זו פַּרְעֹה האשטו ניט גיהורט זואר
...היין כּוֹיכּ זייכר אעאן:
...ער רופן דראן. מוז זיש אין דא מוז שלמה ווילט ער ניט נעאן.
...מוז נו פּוֹר מויש שלמה ווילט ער ניט נעאן.
...מוז זיש אין דא מוז זיש אין דא מוז זיש אין דא מוז זיש אין דא

אויך נו שטין, ער זייט גיגענדיגר קיניג וואש האט איר גיטאן. אבט איר איז
מוז קאסט דער בייא אין דיא קאר נו גין. אוט בוקט זיך נידר אוט כינונט וידר
זוגט כיימה אער:

איר נו גישפאט איך אוט דער זון איין: דא וועלן הורן וואש ער
דער וויל דער קיניג אזו איט בת שבע הט זיין ריר. אן זאלט דעת קיניג דער
איר נו גישפאט איך אוט דער זון איין:

וועלט עש וועלן הערט. וואן איר ור שייד אוט אין דען גן ערן וועלט זיין. דא וועלן
דא אן ישראל איט וועלן ביזאלגט אוט ביזאבט:

אוט אוט איין זון שלמה זאל קיניג נאך ריר זיין אוט וועלן אוט
איר וין מראי אייד. וויא איין זון שלמה זאל קיניג נאך ריר זיין אוט וועלן אוט

קינג אום האט איבש ניט ווישן נאך:

האט איר דען גישפרא֯כן אַדוֹנִיָּה זאל קינג זיין. ער האט בירייט זיך עשן אום
זיך גוטן ווין. אום דאש קינגש קינדר אל איט אנגערר גיפרייט. אום אל דיא
הערן אום אֶבְיָתָר עש איט זעלבערט גיטרא:

זיא האבן אין זולבש עשן. אום טרינקן אום אין זולך הוכירן פון טרואיטן אום
פזויאן אום אין זולך פיהירן. אום שרייאן איט אנגדר עש זאל נעבן דער קוניג
אַדוֹנִיָּה. זאל איך איר גיבן עש טוט: איר ווייַ:

אום דיין גיטרויאי קנעכט האט ערקיין גיבעטן! זולט איך עש קאכן וועכרן איך
וואלט אין איט בוישן טרעטן. נאך איך נאך נרוק אום נאך דיין הערצ בניה.
אום אויך שואה דיין קנעכט כלייבן היכטן רא:

איך האב איר איראדר גיראכט איך ווער אית קארטן שפיל. וועכ אייער גינאך
אכט נו קינג אום ווער אייער גינאך ווייל דער נאך אייערק טוט זאל קינג זיין. איר
אכט אין רא ניכט אום האכט פור נעשן אין:

רא שפראך דער קוניג רופט איר בת שבע הרין. רא שוואר דער קוניג
זער כייא יתי די זאל זיין. דער איר אוש ניירן האט גיהאלפן. שלמה
אוז קינג ווערדן. איך ער הייש דירש ניכש ווייכא:

מיינק נאכרש הערן אין שטול אוז ער בייזיכן די אוש מידראן בישוימן. קליין אום
אום הייט אוז עש נישעהן. אום אוז קינג ווערדן. אן זאל אית פור טרואיטן אל
אויך נרוש מאכן אום אויך פרוימן:

רא כוקט זיך בת שבע נאכן כיז אויך דיא ערדן. זיא באט פון נאכיק הערצן
קוניג אין ווערדן. איר אישט אן נוייכיג איר ווערט עולם הבא דר ווערבן. איך
ווייל נון אז דר ליבר אויבר הוכרט יאר שטערבן:

רא ניש דער קוניג רופן נרוק נהן כניה. עש קאכן דיא בירר אכן הער וש
וועלט איר רא. רא שפרך דער קוניג דוד ניט הין בייטן. אום נעאט אין ניטן
אוך רא איך פפלעכן אויך נו רייטן:

פיארויך זולט איר אין שלמה זיצן אום אין טאל. נהן נרוק זאל אין זאלכן
אום זעלט איך אויך דיא קרון. אום זולט איך פור טרואיטן אום שרייאן דער קוניג
זולעבן. איך האב אייכן זון שלמה רש קוניגרייך אויבר נעבן:

מוֹ מוֹיך זִי בּוֹר מוֹיש גָרוֹק רעֶן כהֶן. נָתַּן מוֹ בְּנֵיָה וזש וויִלטוֹכן אין. ער זיִנִי
הערן זיא זוֹלן עש אַכֶן מיין ענרא:

מין גָרושי אכט. עש האט רער קוינִיגִ דָוִד איט מיך גִיזענט. אַל דיא אעלטיִגן
זיין זוֹן שָׁלָמֹה זִי מיינט קוינִיגִ גִיוואלט. אן טרייבט איט זיך וועזן מוֹ הוֹט מוֹיך
מוֹנוֹר קוינִיגִ דָוִד רער זרוק מוֹ רער בירר:

דעת הִיר האֶרוֹנִיָה זו הִילף זִי מוֹיט זיך ביטוֹיט רש גָרוש שאֶלן מוֹיך
דא שפראך זיך אַרוֹנִיָה דו הִילף מוֹיר, וש ביטוֹיט רש גָרוש שאֶלן מוֹיך
מוֹנוֹרש נאֶלן זיין חֶלֶק וויל ער אנדרש נאֶלן.

דא שפראך רער קון יוֹנָתָן זִי אַרוֹנִיָה וויִדר. עש הוֹט
כוך מוֹנוֹרש מוֹט. רער פפעלט אַל וועלן גוֹטי שְׁאוּעוֹת זִי זאֶלן. ער זינט כוך
דא שפרעך זיך אַרוֹנִיָה רש מישט זואֶר גָלֶט זוֹן: דא קוֹמט גָלייך מייִנר רער מישט
קאֶלְב יוֹנָתָן מוֹ בְּנֵיָהוּ מוֹ איט זיינק גָרושן גִידרוֹאיִ:

דעת יוֹאָב מוֹיך גָר נִישט גִעדאֶכט. וש ביטוֹיט דש גִידרוֹאיִ מין דעת
דש גִישריִא הוֹרט זִי אַרוֹנִיָה מוֹ ביִא מִט וואֶן גִיזעשן. זיא האֶטן שיר
גָאנץ גָרושן שטיִם גָלייך וואֶלט זו שפאֶלטן:

בלוֹין זיא מוֹיך רר נעכן. דש ורייִאטן זיך דיא מוֹ מוֹיך מאֶלט, דיא ערר
ער זאֶלט מין זוֹן קוינִיגִ מן שריִא רער קוינִיגִ מוֹש זעכן. מוֹ איט טרוֹאֶטן
אן דא הין מוֹ מיין קוינִיגִ זון רעכט זוֹ:

דער כרכטן. זיא זוֹלן דיך זיא וואֶרן כיט זוֹיִן: דעת הִיר זוֹאֶלט מוֹיך
מוֹנוֹרש נִיכט מין זוֹיִן מוֹ וואֶלן שפאֶרן. עש נאֶט גָרוֹק מוֹ נָתָן זוֹיִן
דיא מנדרן הערן ראֶר, זיא זעלטן רען יונגן שָׁלָמֹה מוֹיך דש הערן מוֹיִן. מיִקלכֶר
מוֹ בְּנֵיָה כְּנֵיָה רער הכֹהֵן נָתָן מוֹ כְּנֵיָה רער הערצין בְּנֵיָה מוֹ
מוֹיך זִי בוֹר מוֹיש זוֹ בוֹר רען הכֹהֵן. נָתָן מוֹ בְּנֵיָה וזש וויִלטוֹכן אין. ער זינט
הערן זיא זוֹלן עש אַכֶן מיין ענרא:

מין גָרושי אכט. עש האט רער קוינִיגִ דָוִד איט מיך גִיזענט. אַל דיא אעלטיִגן
זיין זוֹן שָׁלָמֹה זִי מיינט קוינִיגִ גִיוואלט. אן טרייבט איט זיך וועזן מוֹ הוֹט מוֹיך
מוֹנוֹר קוינִיגִ דָוִד רער זרוק מוֹ רער בירר:

דעת הִיר האֶרוֹנִיָה זו הִילף זִי מוֹיט זיך ביטוֹיט רש גָרוש שאֶלן מוֹיך
דא שפראך זיך אַרוֹנִיָה דו הִילף מוֹיר, וש ביטוֹיט רש גָרוש שאֶלן מוֹיך
מוֹנוֹרש נאֶלן זיין חֶלֶק וויל ער אנדרש נאֶלן.

דא שפראך רער קון יוֹנָתָן זִי אַרוֹנִיָה וויִדר. עש הוֹט
כוך מוֹנוֹרש מוֹט. רער פפעלט אַל וועלן גוֹטי שְׁאוּעוֹת זִי זאֶלן. ער זינט כוך
דא שפרעך זיך אַרוֹנִיָה רש מישט זואֶר גָלֶט זוֹן: דא קוֹמט גָלייך מייִנר רער מישט
קאֶלְב יוֹנָתָן מוֹ בְּנֵיָהוּ מוֹ איט זיינק גָרושן גִידרוֹאיִ:

דעת יוֹאָב מוֹיך גָר נִישט גִעדאֶכט. וש ביטוֹיט דש גִידרוֹאיִ מין דעת
דש גִישריִא הוֹרט זִי אַרוֹנִיָה מוֹ ביִא מִט וואֶן גִיזעשן. זיא האֶטן שיר
גָאנץ גָרושן שטיִם גָלייך וואֶלט זו שפאֶלטן:

בלוֹין זיא מוֹיך רר נעכן. דש ורייִאטן זיך דיא מוֹ מוֹיך מאֶלט, דיא ערר
ער זאֶלט מין זוֹן קוינִיגִ מן שריִא רער קוינִיגִ מוֹש זעכן. מוֹ איט טרוֹאֶטן
אן דא הין מוֹ מיין קוינִיגִ זון רעכט זוֹ:

דער כרכטן. זיא זוֹלן דיך זיא וואֶרן כיט זוֹיִן: דעת הִיר זוֹאֶלט מוֹיך
מוֹנוֹרש נִיכט מין זוֹיִן מוֹ וואֶלן שפאֶרן. עש נאֶט גָרוֹק מוֹ נָתָן זוֹיִן
דיא מנדרן הערן ראֶר, זיא זעלטן רען יונגן שָׁלָמֹה מוֹיך דש הערן מוֹיִן. מיִקלכֶר
מוֹ בְּנֵיָה כְּנֵיָה רער הכֹהֵן נָתָן מוֹ כְּנֵיָה רער הערצין בְּנֵיָה מוֹ

גיזען זען דיר זאל ליבן. ברוך וועלשטו כיינמויקן מיך מיין וועלקן. גיט דער
גיטיגע ביכוט זולשטו האלטן ווייא עש מיך תורת אשה שטיט גישריבן. אוט אז זייני
זען האלט דיך שטארק אוט זייא מיין וריש אמן:
דער זון דער וועלט ניכט. ברוך ווילן איך דירש דר גיליגן אוט ווילן הכן מן ליכר
דו זיכשט וואל איך אש שטערבן אז אירדאן גישיכט. איך טוא גלייך אז איינר
עבן אך ווילדיר גיוואלטון:
קויניגרייך זולט ערבן. דא שפראך זו איך דור היוד זו דן ליבר זון. גור ניט איך
דא מן קוניגין דור זיין טאן גינעגטן זו שטערבן. ער רופט זיין זון שלאה דער דש
דיא ערדן גור דעת קויניג. מן שפראך קויניג שלאה דש זייא דיר זר נעבן.
דא שיקט קויניג שלאה נאך זין בדודר אדוניה. ער קאם אוט בוקט זיך נידר אוף
זיא ארדן קרון: ער אוט וועריך שטערבן שוואר איך בייא איינר קרון:
ניט זון. ווערט ער כויבריא טרייבן אוט זיין שמוקיט
זאלט איך זו האנט אן. אין האר זוי אן איך ניט קרויזן
דא שפראך שלאה ער זייא נוך איין ורואר אן. דא איכן וואלט ער כליבן דש ער אוקט כליבן ועבן
אוב ער אוקט דר וועכן דש אך איך שלאה וואלט ורידר נעבן:
מוט גריף אן דש אזבח הורן. דא איכן וואלט ער כליבן דש ער אוקט כליבן ועבן
אן זאלט עש שלאה אוט ווייא אדוניה בורכט זיין נאכן. אוט ווייא ער וועד גיזוהן
גריפט איך שלאה ער וועדט איך הרוק ריכן:
דא ער שראקן דיא וויט דיא אדוניה הט גיכעטן. אירדאן כיזוכט זו זיינר הויז
הייאליך זו טרעטן. דר אזבח אוט גלייך אן דש אזבח איקן. דר
גיזוכט זייא שפראך דער קויניג דש איין אוגן זעהן:
קויניג קנעכט אן גלייך. אוט בעגטן דען קויניג דוד דז ער אישט גישעהן.
אן הוט אן גיזעגט אויך שטוך דש קויניגרייך. זיא זיין קוען איט אנגדר דש ק
דש גרוש ברואן. דש איר הט ור נואן:
הויבט איין קייזרליכא קרון. אז איינר קויניג אן גיהורט איין ורואן. דש אישט
זיא האכן אן גיזאלבט צום קויניג כייא דעת בך גיחון. ער טראגט אויך זיינר
שטעלן אן ווער דיא גאכן וועלט זיין:
ך דעת קויניגש אוך אוט דראכט גאר ווירליך הריין. אוט זויא ער זיך קאן

דער אעלטער הער ווער דיך נושן אלטן:

ווער איר זיכר זייד. אבר איר אישט מן נוייגיריג רו ווערשט עז האלטן. ווֹל יהֹ
כוך אוי איך דיר אער בייטן מי איך סן דיר שיידי. זולשטו עז ניט האלטן עז:
ער אישט איין תַּלְמִיד חָכָם אוט זו שעלן נישן נוזן:

עֲמָשָׂא וּן יְתֹר אוט אַבְגַר וּן בֶּר:

וועלן דיא נוזן הויבט נוייט זיין נוטי ורוינט. זיא האבן זיך ניט בייהוזט עד
הוט זיא אן נייוענט. נור זייגק בוזין הערלן אוט נור זייגק בוזין נישט. זיא העלט
זיך בייהוזט העלן זיא עז אנדרש בוישט:

טוא נאך דיינר חָכְמָה רו זולשט אישא ניט שענקן. רש ער אין דש בייהנק ניט
בויזיליך ווערט זענקן. ער הוט יוא וועל שטרייט בישטרייט אוט מיז איין בֶּרוּךְ
בְּתוֹרָה. זוא בייווינט ער עוֹלָם הַבָּא אוט הוט כְּסָרָה:

דיא קינדר סן בַּרְזִילַי הַגִּלְעָדִי דיא זולשטו אן דייגק טיש נוש עשן. ער הוט איר
נרוש בייטן רו זולשט אישא ניט ור בעשן. רא איך נור דייגק ברודר אַבְשָׁלוֹם אין
ווער איך אין קנעכט. ער הוט איך איט שטיינן בייוארפן אוט טרייב וין בֶּרוּשׁ
אוט שְׁאָר זון בֶּרוּא רער אישא סן כְּנַעֲן בישלעכט. רער הוט איך בישולטן אז
אוט זוש דיר זאגן. יוֹאָב זון צְרוּיָה זולשטו עש ניט ור טראגן:

ווען יוֹאָב זון צְרוּיָה אישט אוין בישטאנדן. רען בריג סן אוֹרְיָה רען חִתִּי
הוט ער בייהט אין זייגן האגרן. איך הב איך נור איך אוש נורכטן זער אוישׁ רער
אושן. רען בריג הוט ער איר אופט אזטר דיא אוין בישטושן:

איך האב אושן טון וש ער הוט בינערט. אוי הוט ער דר שלאגן בֶּאר ועלשיבלי
איט זייגק שווערט. זוין אעלטיגי הערלינן אוט הויב זויט אויבר יְשַׁעְיָהוּ הֵיר:

עֲמָשָׂא וּן יְתֹר אוט אַבְגַר וּן בֶּר:

וועלן דיא נוזן הויבט נוייט זיין בוטי ורוינט. זיא האבן זיך ניט בייהוזט עד
הוט זיא אן נייוענט. נור זייגק בוזין הערלן אוט נור זייגק בוזין נישט. זיא העלט
זיך בייהוזט העלן זיא עז אנדרש בוישט:

טוא נאך דיינר חָכְמָה רו זולשט אישא ניט שענקן. רש ער אין דש בייהנק ניט
בויזיליך ווערט זענקן. ער הוט יוא וועל שטרייט בישטרייט אוט מיז איין בֶּרוּךְ
בְּתוֹרָה. זוא בייווינט ער עוֹלָם הַבָּא אוט הוט כְּסָרָה:

דיא קינדר סן בַּרְזִילַי הַגִּלְעָדִי דיא זולשטו אן דייגק טיש נוש עשן. ער הוט איר
נרוש בייטן רו זולשט אישא ניט ור בעשן. רא איך נור דייגק ברודר אַבְשָׁלוֹם אין
ווער איך אין קנעכט. ער הוט איך איט שטיינן בייוארפן אוט טרייב וין בֶּרוּשׁ
אוט שְׁאָר זון בֶּרוּא רער אישא סן כְּנַעֲן בישלעכט. רער הוט איך בישולטן אז
אוט זוש דיר זאגן. יוֹאָב זון צְרוּיָה זולשטו עש ניט ור טראגן:

ווען יוֹאָב זון צְרוּיָה אישט אוין בישטאנדן. רען בריג סן אוֹרְיָה רען חִתִּי
הוט ער בייהט אין זייגן האגרן. איך הב איך נור איך אוש נורכטן זער אוישׁ רער
אושן. רען בריג הוט ער איר אופט אזטר דיא אוין בישטושן:

איך האב אושן טון וש ער הוט בינערט. אוי הוט ער דר שלאגן בֶּאר ועלשיבלי
איט זייגק שווערט. זוין אעלטיגי הערלינן אוט הויב זויט אויבר יְשַׁעְיָהוּ הֵיר:

איך האט אין אייגנע זין איך וואלט ראש בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בויאן . גָּוט שפראך נו איר
זוש דיך עש כיט גירויאן . איך וויל דיר עש כיט גישטאטן רו האשט וויל כלוט פר
גאטן . ריין אייגנען אישט גוט רו זולשט דער סון נאטן :

דוא ווערשט אין זון האבן רער וועלט איר זיין ליבא . גרוש איר אוז רייכטוק איך
איך ליב . איך ווערר זיין זיין ואטר ער וועלט זיין אין זון רוא קאנשט דיר עש
ניט דענקן רש איך איך ווערד טון :

נו דעק זעלבין זון וויל איך זענן גוטן טרויאן . אוז רער ווערט איר גר עבן אין
כֵּית האקרש בויאן . דרוק ליבר זון אז הוט ריך גָּוט גיאיינט . איך וויל אז רער
ליבר שטערבן זיכט רעק אאל ער זיך אזוא איט דיר הוט גימיינט :

גון אין ליבר זון רו כישט אין יונגר קנאב . איך האב דיר עש כירייט אוז אלש
נו גירעכט האב . סון אל דעק גינוין רש דיר ניכט ליבר . דיר ווערט ניכט
אונגן איך האב דיר עש אלש נו גירעכט :

אוגט אן אייגן כוטן האב איך דרן גירוכט . וואז איך האב גיוואגן האב איך אין דז
אוגר גיברוכט . הונדרט אוז טויזנט אוז טויזנט נעגטנר אייטן רוטש גולרא .

אוש טויזנט אוז טויזנט נעגטנר זילבר וויא אן עש ווינשן זולט :

אוש קופֶּר אוש איין דז גיוויכט הוט קיין נאל . דז אן איר הוט ליברוכט סון וויטן
אוכר אל . אוש נו סור אוש רש וויט גולר סון אופֶּר . רש מיר וילקטר וועך
אנדר גולרא נוור :

איט דעק זעלבין גולר זולטו די וועכר כילגן . דרייא טויזנט נעגטנר אישט עש
וואל גיוועגן . וויכשט זילבר ליברענט לויטר סון רעק טעשט . זיכן טויזנט נעגטנר
איך איין עש זיין רש כעשט :

גיהן טויזנט כוכן ן אוש גיהן טויזנט נעגטנר זילבר וויט . דוא הושט יְשָׁרָאֵל אן
סויבל טויזנט וויט קן ורוש גולר . נו כויאן רש בֵּית הַמִּקְדָּשׁ איט רייכטוק זולר .

רער האבט אילקלר רש כעשט טוט :

אכטגיהן טויזנט נגטנר קופֶּר הונדרט טויזנט נעגטנר איין . יְשָׁרָאֵל זיין וואל
נו לוכן אן זול זיא פריין . נוך האב איך כיהאלטן כיוונדר וויל אֵיר גישטיין .

דרונטר אז קיין כויוור זיא זיין אל וויט גיאיין :

גאר גוטי אונקל שארפקיל אוש ריאוט ועשט . ריא טַפְּיר אוש קרפונקיל זיין

ווען ער מבר אין. ער שפרעך מיך ווען איך בין מיר זעלט איך ניט וועלן שעאן.
דאס קאָרוֹנָה זון חַגָּה נו בת שַׁבַּ"ג נו גָּן. זיא שפראך מיר דיינע קוזן ווען
מיר שרייבן. ווען אענפי נאנגי נייט אושט אן דרוכר וו טרייבן:
טוייבל אושטן איך אוכטר טעגיג זיין. מוכר דיא גנגי וועלט זולט אן זיין אפט
ער זאל אויף שטוב זיצען פאטרש איט גרוסר הערשפט ווין. דיא ענגי! אום דיא
דו אוכטר אין קוינגין זיין גלייכן ניט אופט גיזין:
הוט ער גיקוינגט נאנגר וירגן יאר. דא נאק זיין זון שְׁנָה דאס קוינדיך מין
ער וואס גוטען מין ורואר קוינג אום דאס אישט וועלך וואר. מוכר יְרוּשָׁלַיִם
ביגראבן. אוק אן דא טריבן יאר אאן אום ורוזן אום קנאבן:
דר קוינג כירר אום ורוק. ער ליש מין ברוס זוכא נו יְרוּשָׁלַיִם וואדרא ער
שטעט. אי: דָּוִד איט ורואקייט אום איט זיין שון גיבעט:
קלויגליך פּוזן זו וירשטו גיפרינן. אז דיא כוכר זאן זוא וואס קיין קוינג זא
איך האבש ניט פּון איר זעלברט גָּט הוט איבש אז אוכטר ווין. דוא זולט עש
קראאפיך. אום וואס דא גיהורט נו דעק היילגן טעאכ:

איט מיינן קלייגן זר דערבן. אום אענפרליא נירונגא דיא כעקן אום דיא
דיא טיש אום דיא ליכטר איט מיר ליכט שערבן. דו זולט נישט שפארן אום
דא אן איט טוט דיא עֲבוֹדָה רוא ליכר איין זון:
איט זיינן הויפטן קאארן איט זיינן הויפטן ניאאך. אום דיא הויפטן ערקר אום
אום איט זיינק שונן טאך. אום רער כּוֹהֲנִים נַיפּעש זולטו אין דיינן זין טון.
קנעפט. ליבר זון נַיב רוזיך זין רו עש ווערט ניבויט רעפט:
איך ניב דיר אוך דיא אושטר ווא דוא עש זולשט כוען. ניא זעלבר איט אום
קיינק אענשן זולשטו עש זר טרוישן. אום זולשט דיך ניט זר נאשן אויף דייניא
אין הַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ רעק אפטרש ערשטין הערן נו אירן:
אום כויא דאו בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רעק אפטרש ערשטין הערן נו אירן:
וואלן זיין איט גיאייט. נון לוש דירש זיין נו וויכין רוא זולשט אער רער נו אערן.
פּון כוקש כויאן הולן עז לייט אלשו דא כירייט. אום דיא גוטן טאכן דא אולשטו
דיא איר מנרריא קוינג האכן אוישן שענקן:

דיא אן כויארט קאן גירענקן. אוק אוק אויך דאש בעשט. דיא אן כויארט קאן גירענקן.

וען

גלט. נו דר סוין ריי גלטש מו ער מוך עלי גישפראכן הוט:
הונפשט אייגנ מאטר אין ניטן. דא וו טרייב אין יְלָאה נו זיין מיין כהן הגדול נו
גיי אין דיא שטאט עַתָּוֹת דו וועלש וערט נו טויטן. דו מושט עש גישען דוא
אין ליבר זון איך כעט דיך אלזוא בערן. מוך איין קליניא כעט דיא זלשטו איך
גיווערן. חַם וְשָׁלוֹם ליבי אוטר וויא וואלט איר עש גלט סר טראגן. ביט וואש דוא
וילשט וער וואלט דיר עש ור זאגן:
דא שפראך בת שֶׁבַּע דוא ליבר זון איין. זוש אַבִּישַׁג דיא שׁוּנַמִּית אַדוֹנִיָּה וויבא
זיין. דא ענטוורט דער קוניג בְּאֻחְלָה וזלשו דש ניט ור שטין. אערקשטו ניט
דאש רַאֲוֹתָ דא ער איט וויל מוך גין:
ער איינט וזען ער העט אַבִּישַׁג דיא שׁוּנַמִּית. זו ווערט מירלאן דענקן ער וער
קוניג גיווש. ער איז איין שלעכטר הֶרְיוט מוש וויא טאר ער זיא כעאן. ער
איינט איך ור שטיא עש ניט רן איין ליבי אעאן:
ער אישט עלטר וזען איך איין כרודר אַדוֹנִיָּהוּ. איך שטעט איך כייא אַבְיָתָר
מוש יואָב זון צְרוּיָה. איך שוור כייא גלט איינק הערן זיין נעבן אוש ער זושן:
כיגערט ער זיינש וטרש וויבא כפוש דער שאגרא דער גרושן:
דער כוזוויכטי אַדוֹנִיָּה דען טוט ער ור שולר הוט. איך וויל אישש ניט ור טראגן
מז העלף איר גלט. דער איך הוט ניזעגט מוך שטוג דעש ואטר איין. עז מיז
מוך אין גישעהן זושן אוש ער דש נעבן זיין
דא שיקט קוניג שְׁלֹמֹה בְּנָיָה ליש ער זיין גלט. גיי ריש מוש כאזרא בְּנָיָה אַדוֹנִיָּה
זושטו דען קאסף אב שלאגן. דא ליף דער הערצינ בְּנָיָה ער העט עש באלר גיטון
מוש זו אַבְיָתָר שפראך דער קוניג רו כישט מיין העלטר יוטאן:
ווילשט וער וואלט דיר עש ור זאגן:
דא שפראך בת שֶׁבַּע דוא ליבר זון איין. זוש אַבִּישַׁג דיא שׁוּנַמִּית אַדוֹנִיָּה וויבא
זיין. דא ענטוורט דער קוניג בְּאֻחְלָה וזלשו דש ניט ור שטין. אערקשטו ניט
דאש רַאֲוֹתָ דא ער איט וויל מוך גין:
ער איינט וזען ער העט אַבִּישַׁג דיא שׁוּנַמִּית. זו ווערט מירלאן דענקן ער וער
קוניג גיווש. ער איז איין שלעכטר הֶרְיוט מוש וויא טאר ער זיא כעאן. ער
איינט איך ור שטיא עש ניט רן איין ליבי אעאן:
ער אישט עלטר וזען איך איין כרודר אַדוֹנִיָּהוּ. איך שטעט איך כייא אַבְיָתָר
מוש יואָב זון צְרוּיָה. איך שוור כייא גלט איינק הערן זיין נעבן אוש ער זושן:
כיגערט ער זיינש וטרש וויבא כפוש דער שאגרא דער גרושן:
דער כוזוויכטי אַדוֹנִיָּה דען טוט ער ור שולר הוט. איך וויל אישש ניט ור טראגן
מז העלף איר גלט. דער איך הוט ניזעגט מוך שטוג דעש ואטר איין. עז מיז
מוך אין גישעהן זושן אוש ער דש נעבן זיין
דא שיקט קוניג שְׁלֹמֹה בְּנָיָה ליש ער זיין גלט. גיי ריש מוש כאזרא בְּנָיָה אַדוֹנִיָּה
זושטו דען קאסף אב שלאגן. דא ליף דער הערצינ בְּנָיָה ער העט עש באלר גיטון
מוש זו אַבְיָתָר שפראך דער קוניג רו כישט מיין העלטר יוטאן:

זען חֲבֵרִי אוּם פְּנִחָט עֲלִי קִינְדֶר האטן עש זר שולרא . דא זיא העטן זר זורן דאש
אלאעבטיגן גָּוטש הולר . אֲבָיתָר וואש סון אין גיבורן אוּם כֵּן אין קוּאן הער .

אֲבָיתָר נוך הין היים גען הוּבּ דורכּט ער ניט אער :

כּן שפרך דער קוינג יוֹאָבּ וויל איך ניט זר גשען . אן זוּל איך אשען איט דער
אוש רש ער איט הוט גיאשען . ער אישט איין אורדר זיין גשיכן אן ניט וינט . ער
אוש רש לעבן זושן דען קופּף איט דען גרינט :

ער אישט איין אורדר אוּיך הוט ער איבן גיטון . אֲרוֹכִיָה איינק ברודר וואלט ער
העלפן זו דער קרון . איין וטר הוט איר עש גיבוטן זיין נַוואָה וויל איך הלטן .
איך טו עש גר גערן זו לִיב איינק ואטר דעק אלטן :

דא רש הערצין יוֹאָבּ הורט כּן דעק קוינג זואר . וויא אן אין זולט טויטן אוּם לינן
אוּיך איין כאר . ער זוּל אין רש אוֹהֶל אוֹעֵר זו דעק אזבח זו . אוּם גרייף אן זייניא
איקן אוּם אייגט זו האכן רוא :

אן זאלט עש קוינג שְׁלֹמֹה וויא יוֹאָבּ וואר גיבֶּלוהן . אוּם אין רש אוֹהֶל אוֹעֵר העט
ער זיך גיזוהן . אוּם שטוגר אן דעק מִזְבֵּחַ גר נוהט דר בייי . דער קוינג שפראך
זו בְּנָיָה זיך וויא אוּיך זייא :

גיגן בְּנָיָה איט זייכר וואר . ער שפראך זו הערצין יוֹאָבּ גיא אוישהר אוּיך דעק
אוּם רו זולשט אין טויטן אן זיין ביטן דיך ניט קער . נוּיך איט דיר דיין שוועדט הין
ער זיך גיזוהן . אוּם שטוגר אן דעק מִזְבֵּחַ גר נוהט דר בייי . דער קוינג שפראך
זו בְּנָיָה זיך וויא אוּיך זייא :

אוּיך מיין כאר . ער זוּל אין רש אוֹהֶל אוֹעֵר זו דעק אזבח זו . אוּם גרייף אן זייניא
אן זאלט עש קוינג שְׁלֹמֹה וויא יוֹאָבּ וואר גיבֶּלוהן . אוּם אין רש אוֹהֶל אוֹעֵר העט
גיגן בְּנָיָה איט זייכר וואר . ער שפראך זו הערצין יוֹאָבּ גיא אוישהר אוּיך דעק
כּן שפרך דער קוינג יוֹאָבּ וויל איך ניט זר גשען . אן זוּל איך אשען איט דער
אוש רש ער איט הוט גיאשען . ער אישט איין אורדר זיין גשיכן אן ניט וינט . ער
אוש רש לעבן זושן דען קופּף איט דען גרינט :

אֲבָיתָר נוך הין היים גען הוּבּ דורכּט ער ניט אער :

גיגן חֲבֵרִי אוּם פְּנִחָט עֲלִי קִינְדֶר האטן עש זר שולרא . דא זיא העטן זר זורן דאש
אלאעבטיגן גָּוטש הולר . אֲבָיתָר וואש סון אין גיבורן אוּם כֵּן אין קוּאן הער .

קומן כיט גיין. יואָב הוב אן נו שרייען זיין ווייבן וואש גרוש. דש אלי תַּלְמִידִי
דיא זיין גיווען בעשר וועלן ער כיא מישט גיווען. ער אוש וועלך שטערבן ער
שוועדט גאר ועלשיגליך גיבעלט:
גוט. מוס עֲמָשָׂא זון יֶתֶר גאר מיין שטרקר העלפר. דיא הוט ער מיט זיינק
הוט ער זי גשען דש אוכשולדיג בלוט. דש ער הוט זי גאשן אָבְנֵר דעק הערן
דער קוינגין אן וועדט מישש כיט שענקן.
יְשַׂרְאֵל הורט אן דיון גריק.
געבן גיש. דא שרייא מוס ברואט יואָב מיט העלר שטיק. מי וויט מי אָרְן
כון ווילקאן מיך מיק טון דש קוינגין שְׁלֹמֹה מוז מיר זאג. מון דר בראיג כיליך ער איך
גרושי קלאג:
ער שפראך ליבר זון הער וואש מיך דיר זאג. מוק דיינק ליבן פאטר דא טרייב
זיא זולטן כילך פור איך כיטן קינדר יְשַׂרְאֵל. כון האט יואָב מיין זון דער היש יואָל
מישט דען דש איין זון דריאך קוק מן זולכי כוט:
שטערבן מוס קוק מוק דש געבן איין. זיכט די מיך יְשַׂרְאֵל מיר וייכט האב גיטויט
דא די הערלין יואָב הורט מוס מוקט כיט מכדרש גיזיין. ער שפראך זול מיך יוא
זוערלין-ליירן בעט ער כוך מוז זער:
גיבענשט פון גָּת מן. מוס מוך זיין שטול וועדט האבן רוא מויאר אער. ער אוש
ער אוש וועדלין כושן דיא לוין פרואן מן. קוינגין דָּוִד מוס זיין זאמן מישט
שוועדט גאר ועלשיגליך גיבעלט:
גוט. מוס עֲמָשָׂא זון יֶתֶר גאר מיין שטרקר העלפר. דיא הוט ער מיט זיינק
הוט ער זי גשען דש אוכשולדיג בלוט. דש ער הוט זי גאשן אָבְנֵר דעק הערן
דער קוינגין אן וועדט מישש כיט שענקן.
יְשַׂרְאֵל הורט אן דיון גריק.
געבן גיש. דא שרייא מוס ברואט יואָב מיט העלר שטיק. מי וויט מי אָרְן
כון ווילקאן מיך מיק טון דש קוינגין שְׁלֹמֹה מוז מיר זאג. מון דר בראיג כיליך ער איך
גרושי קלאג:
ער שפראך ליבר זון הער וואש מיך דיר זאג. מוק דיינק ליבן פאטר דא טרייב
זיא זולטן כילך פור איך כיטן קינדר יְשַׂרְאֵל. כון האט יואָב מיין זון דער היש יואָל
מישט דען דש איין זון דריאך קוק מן זולכי כוט:
שטערבן מוס קוק מוק דש געבן איין. זיכט די מיך יְשַׂרְאֵל מיר וייכט האב גיטויט
דא די הערלין יואָב הורט מוס מוקט כיט מכדרש גיזיין. ער שפראך זול מיך יוא
זוערלין-ליירן בעט ער כוך מוז זער:
גיבענשט פון גָּת מן. מוס מוך זיין שטול וועדט האבן רוא מויאר אער. ער אוש
ער אוש וועדלין כושן דיא לוין פרואן מן. קוינגין דָּוִד מוס זיין זאמן מישט
שוועדט גאר ועלשיגליך גיבעלט:
גוט. מוס עֲמָשָׂא זון יֶתֶר גאר מיין שטרקר העלפר. דיא הוט ער מיט זיינק
הוט ער זי גשען דש אוכשולדיג בלוט. דש ער הוט זי גאשן אָבְנֵר דעק הערן
דער קוינגין אן וועדט מישש כיט שענקן.
יְשַׂרְאֵל הורט אן דיון גריק.
געבן גיש. דא שרייא מוס ברואט יואָב מיט העלר שטיק. מי וויט מי אָרְן
כון ווילקאן מיך מיק טון דש קוינגין שְׁלֹמֹה מוז מיר זאג. מון דר בראיג כיליך ער איך
גרושי קלאג:
ער שפראך ליבר זון הער וואש מיך דיר זאג. מוק דיינק ליבן פאטר דא טרייב
זיא זולטן כילך פור איך כיטן קינדר יְשַׂרְאֵל. כון האט יואָב מיין זון דער היש יואָל
מישט דען דש איין זון דריאך קוק מן זולכי כוט:
שטערבן מוס קוק מוק דש געבן איין. זיכט די מיך יְשַׂרְאֵל מיר וייכט האב גיטויט
דא די הערלין יואָב הורט מוס מוקט כיט מכדרש גיזיין. ער שפראך זול מיך יוא
זוערלין-ליירן בעט ער כוך מוז זער:
גיבענשט פון גָּת מן. מוס מוך זיין שטול וועדט האבן רוא מויאר אער. ער אוש
ער אוש וועדלין כושן דיא לוין פרואן מן. קוינגין דָּוִד מוס זיין זאמן מישט
שוועדט גאר ועלשיגליך גיבעלט:

דאש שווערט היניין:

גויאי אער. זיא זולן רינן אוס מויל זעלבין זיין. מוס האבן דש גייבט ווי ואלן מין דא שאלט איך קוינג דַוִד זוא איניקליכן זעג. עז זולט ניט מויל הוירן פון איינם זואן ברודר עשָׂאוְ דער דא לַיִך גַאר גיוי:

דש עש מי גישאך. עז גישיבט גַאר וִיל מן נאכיגַר וויי. עש דר שלוג איינן דא איך הערלינג אַבֶּגַר מן דיא בוכסט ריס מיין שטאך. עש מישט איר זאשט גייר זיך נעמן זואש איך בור איך גיכומן הון:

גוש דיין זורן. כון שפרך הערלינג יאָ זוא וויל איך איך מיך טון. וויל שׂנאה מויך זולן דיין ברוך ואן דו אנדרש זוערשט גישטורבן אזרן. עד טוט עז פון דיינן זועגן

שטערבן ואן נעאט:

מוס תורה עבן בַאל. עש הוט דער קוינג שׂנאה עבן גירעאט. דו זולשט בילך דו בישט איין חֲכַם דש וויש מירזאן וואול. מוס בישט איין רעכטר נַדיק איין ורישר אן מוס קניא ווקש כידר:

אושט שטערבן יוא. דוא זיכשט איט דיינן מויגן שטעל דיך ניט דר ווידר. זיא דא שפראך זו הערלינג יאָ רער ורוק הייבט אן בְּנַיָה. ניבר ורוכט יאָ דוא ואטרש צַוֹאה יוא ניט כרעכן. ווערלינ עש אוש זיין מוס זולט איך האלט מויך ואונדרט זיך דער קוינג זואש זו איך כון שפרעכן. איך טאר איינש עש בַּוֹר וויינטן אלזא זער מוס נישן וין נעהר:

דא ער הינג כייא זיינק האר. דא דש יְשַׂרָאֵל הולטן מיר מוגן ראכן טרעהר. זיא מוס דו זולשט דיך רעכן אן דיין יאָ נואר. דיינן ועטרן אַבְשָׁלוֹם ער טויטט אין שווערט מוס קוק כער דר פון:

מוכז אלי ועלן. דא שרייא רער קוינג מויך לְחַבַּעַת זיין זון. ניך מוש דיין ש

וערט זיך הערלינג יאָ וויר זו וויאר שטעלן. איר קוינן ניט בישטין ער וועלט וערט אלי ועלן. דא שרייא רער קוינג מויך לְחַבַּעַת זיין זון. ניך מוש דיין ש

כיט קלעקן וועלן ער זיך וויאלן וועלט.

מין מן. אל דעש קוינג יש שטרקן זוקטן אירי שוועלט. זיא גירופֿטן עש וועלט

מוס אושטן אליא וויינן מוך מיין זולן אלן. יואָ שרייא זוא כיטרליכן וועלן עש גינג

חֲכַמִּיק דיא אוגן אויכר שוש.

אום אזא דאש בעטיל ברוט לויפן אזא אין הער. איך וויש וואול דורש זוך לאפן
כיט נער. וויל שלאה אויף זיך נעמן פון איר אום איינן ערבן. זוא וויל איך איך
דר וועגן אום וויל דר ליבר שטערבן:

דא בינדט הערלין בייה יואב קעטן גן. אום הוט יואב אכטבוטן אום אייך
וויסן גן. וואלט איר אויף אייך נעמן דיזי זוך זוא הערט. זוא וויל ער זיך לושן
קעפלן איט אייכן בוטן שווערט:

יא שפראך רער קוינין אויך עז אויף נעמן וויל. איך דארף קיין גוט איך האב עז
זעלברט וויל. עש איינט קוינין שלאה ער וואלט אין איט לייבן. דיא זוך קאמן
אויף קוינין שלאה אום זיין זואל גוואנן דיא לייבן:

דא קאמט הערלין בייה זו יואב ער וויל שפראך. עש איש אלש לישעהן אום
אישט אוי גידיבט דיא זאך. נון שפראך רער הערלין יואב רחבעם זול איך כיט
טויטן. איך וויש ער איז אין רשע וויל זורן וועלט ער ברענגן אין נויטן:

אבר דו העלר בייה דוא כישט אין ורואר אן. דר פור האב איך דיך איין טאג
לייזהן אן. דו כישט אין תלאיד חכם איך קען דיך לאר וואול. זול איך יא ש
שטערבן אל היא זו דינק אול:

זוא אישט איר יוא ליבר פון איינק העלרן האנט. וועלן פון איינק וועלפק כוויסט
איך האב אין דורך ניקאנט. דוך דופט איך דיין שוועלט זייא איר וויל זו שוואך.
איין האלז אי זאר דיך הערלין יואב אלוא שפראך:

זולשטו איך אוז אעלן איר טעט וויא דיא שנר. כיין שפראך הערלין בייה קניא
כידר זו הנט. כון ליבר לייטלייאר בייה שלאה ורישליך דרין. לוט זול דירש ור
לעבן אוך עש כיט אנדרש לייזין:

דש רער קאפט הערלין בייה יואב קאפט אין אין שלאה כרופט. מירזאן דא
אויף רעט לנר. אן נאט הערלין יואב קאפט אין אין שלאה כרופט. מירזאן דא
וויינט וואר דא נייערט אופט:

דא דש דיא פולקר הורטן וויא יואב וואר דר שלאן. זיא ולייאטן זיך איך הערלין
זיא אושטן איך אל דינן דיא פולקר אלי לייך:

אום טרייבן רושן יואר דש אן איך זיין לעבן האט לייכאן. זיא איינט זיא וואלטן
דעך

שׂאַעי גידיט זיין אויך מיט ביגנט זי ווידר צו הון. ער פֿורט זי צו דעם הארן
צוין קנעכט צו אַכּיש קויניג:

שׂאַעי דעם וואַרן אנטפֿלוהן זי זאָל קיין הש׳ שׂאַעי נישט ווערן. מיט העט אויך אין צו אלע צייט נעמען. ער אייגט דער קויניג העט עס: זי שׂאַעי וואָש דריי יאר אין ירושלַיִם נישען. ער אייגט דער קויניג אכטפֿלוהן שׂאַעי דעם הארן:

שׂאַעי. דער אנט נישט גיבן מויבר וועט איז פֿון דאש הערצן:

פֿרוען בירדען. דש איז עש ניט האכן קוינן וענדן צייר אישט אוכט נישהן דש כינדוב אן הערצין יואָב ווש אין פֿוירשטן פֿור דעכט. איט איז נישען פֿיל

דאן:

צייט אייר אויך קנעכט. אן כינדוב אין אין זיין הוין דש היש דיא וישטכייא. דא אין העלט זיך אויף פֿיל פֿוירשטן אן הערצין יואָב ווש אין פֿוירשטן פֿור דעכט. איט איז נישען פֿיל

אן היש עש דרוק אוז עש וואש צידין אוש ווייא:

דער אראי שאי. וועלן הערצין יואָב העט כיא עשען קיינן כישן. אוש ער נאכ דאוויך זיין זין אוש וואר דאוויך נישלין:

אוב דיא אראי צייט העלן אין טיילר פֿור. דיא אירן וישלין טיילט ער איט מין נעוואר. נאר וין אענכן ארען צייר נישאך יא. זיא אושטן זיך זעלברט ט

טרוישטן אוך יואָב זון נרויה:

דא זעלט קויניג שׁלֹמֹה בנייה אויבר דש היר. אן שטאט יואָב אוש נאכ איך זיכי וואר. אוש ער אכט ער אן יְהוֹיָדָע שטאט כהן נגן, נון וואוך הער שׂאַעי

אן נייא דוא אושט אויך אן דען טכן:

בויא דיר היא נו ירושלַיִם אין דער שטאט. אויבר דר בך קידרון איך אאך דיך אט. דו אושט וועלין שטערבן דא קאן נישט פֿור זיין. ש איז נוט שפראך

שׂאַעי איך פֿור ניך עש אין דיא אורן איין:

אז שׂאַעי וואש דריי יאר אין ירושלַיִם נישעט. ער אייגט דער קויניג העט עז

נכן ור נעשען. אוש העט אויך אן נא קיין הש׳ שׂאַעי דעם וואָרן אנטפֿלוהן

צוין קנעכט נו אַכּיש קויניג נו נת:

ג

זא הענטן זיא גישטונען . ער זעלט זיך קיינ כידר אין זיין הויז : אן זאלט עש

שלאָה וויא שאעי וער גאנגן אויש :

אויש דער שטאדט ירושלים וער אין גאנגן . דער קוינינ שיקט נאך שאעי

זוט וואר אין שלעכט מכתם גאנגן . זאל אן זראר אן וויש הושט איר זר שפראכן .

איך וויל דיר עש ניט זר טראגן מון דיר אוש עז וועדרן גירוכן :

דוא גאבשט איר זי ענטוועדרט עש איז גוט איך האב עז וואל גיהורט . ווארנ

הושטו עז דען גיכרוכן אוט איין גיבוט זר שטוירט . דוא קאנשט דיין וואשי קוט

דך ניט נאשן . איך וויל זר זוכן אוב אן דיר וועדר קאן אושן :

אויך הושטו איינק ואטר וויל נייד אויך גיטון . הושטו ניט גידרוכט דש ער

הוט דיא היינינ קרון . דער קוינינ שלאָה אישט גיבענשט דוא הושט זר שולד דען

טוט . אוש שטוינ קוינינ דוד אישט גיבענשט פון גוט :

עש גיבוט כלר דער קוינינ בביה דעם וויל גוט אן . ער שלון שאעי זיין קאפף דש

ער שפראכ הין רן . כון שטוכרא דש קוינינריך גאנג אין שלאָה האנט . זייניא

וייב וואלן אל גישטראכן אוש נאן אל אין זנט :

דא נאט קוינינ שלאָה פרעה טופטר זו אייגנ וייבא . אין ירושלים ליש ער איר

בויאן איין הויז זו אירכ נייבא . כוך איר וואר ער גישטאנדן אוש וויל זעלט נאך

איר ור ניכט . וויל שאעי גילעבט דו הט ער איאש אוארדר גיוואכרט :

וון ער וש זיין רעלטר רבי אוש שטעלן זו שלאָה שפראך . דו זולשט זיא ניט

כיאן אוש אן קיין גוטה דיך ניט אך . וון וער דא גוטה נאט קיין גוטש דר פון

קואט . אן נייב אוש אן זיל זו אין ניט ורואט :

אז שאעי זון שטארב וויא כלר וואלב ער כאך איר . זיא וואדר איא גיברוכט באלר

אוש שיר . שלאָה שיקט איר אכטציגן איט אלזוא הערשכט גרוש . זעלוא גיזט ער

זיך אן איר נייב אל זוא כלוש :

וויט אוא דען טאל קוראן וויל אוש דא ער בייא איר זאן . ער שלוא איר וואנן אוש

איט איר הט ער וויל קוראן וויל אוש דא ער בייא איר זאן . ער שלוא איר וואנן אוש

דש הט פרעה טופטר איט אירן גישט דר טראכט :

גייך אל אויש דען קוינינ וואלט וון וער וואר וואנן אוש שטארן אוש

זער בייטר . אוכן אן דעם טוך דא שטוכר גיואלט . גייך אז דיא שטארן אוש

זאל מן דעם נישט פֿאַרשטיין.

אויך איז דאָס ווערטל אַ שטאַרקער באַווייז אַז דער מענטש איז אַ בעל־בחירה. ווייל ווען ער וואָלט נישט אַ בעל־בחירה געווען, וואָלט ער נישט געקענט זאָגן אַז ער וויל עפּעס טאָן אָדער נישט טאָן

אוך

דא ענטפֿלט אים שֶׁלֹמֹה דעאוטאמאטישן מוט זוא רעכט, דוא הושט איר וויטער
אז זוי דיר כּיט וועלדן פֿור מכּט:

וואס. היים וואס דו ווילשט עס בּרוכט מיך טויזנט מאָל מעכּטיגער כאטש. דא זעצטן שטונט אֶשֶׁה רַבַּיְנוּ אִזְהַבְּחַ כוך זר נאכּדן:

ווארט אל וואר זיין. איך טוא עס וועלכּעך כּויאר דש ווילּ איך דיר זי זאגן. מוט
זי איר שפּראך קוינין שֶׁלֹמֹה דוא כּיכּי אוטר איז. וואס דו האשט גיכּרעט דייניא

כיט מון גלייך ווינקן:

מוט פֿון וערן, מוט זאלשט דיך טרונקן טרינקן. דוא זולשט דיך בּילך היוטן פֿון
אלי דיא קוינינגן אויך עררן מוט אנדריא הערן. דיא זיך זי דיר ניהן פֿון וויטן

קוקינ מן גרושן הש׳ רא שפראך דיא מיין גינערגיר הוך גיבורנר קוקינ וויל איך
רא ערשטפֿוואש גינן דער מיין טאכטר הערשפֿט ווואש גינן דער קוקינ שטופ זש׳ עש קאמן נוואו שנורפֿוואש
מיר אלר גרושט איז דוקט גוט׳ ער גינג היים אום זעצט זיך נו האכט׳ ער ברוקט וויל דער אופפֿל
אז מן דוקט גוט׳ ער שטונד דעם שוויין שוויין איטש אים וש וואל נו אוש׳ ער ברוקט וויל דער אופפֿל
קוקט זיבינגין שפראכן אוש כֿינג שפראך ער וואל ור נאכ׳
אפֿט זיין קנעפֿטן מיין אפֿל׳ וועלן שֶׁלֶא האט מין גילערנט מין דיזן טראכ׳ ער
רא אכטוואפֿט קוינג שֶׁלֶא אוש וואש פֿרייהן פֿאל׳ ער נוך נעלן ירושלים אום
איך ביר זענגן אוש נעכן גוטו טאנ׳
קוקינגיכן׳ אוש גישטו וועג דיינש ואטרש ווא איך ביר זאנ׳ דיין נעכן וויל
מן זאנ איך ניט זיכרן מן דער וועלט דיין גלייכן׳ וואנ מן מלן נאנדן אונטר אלן
דיינק מן גיריכטוק וועלן כיואלט רעכט נו ריכטן׳ קיין קלוגר אענש זול ווערדן גיכאלן איך דער וועלט׳ אום
אורר גרושן ריכטוק וועלן כיואלט רעכט נו ריכטן׳ עש אוש דיר אלש גישעהן ור
ניט הושט כיגערט נאכן נעכן אורר גייבא דיינר וויבן׳
ברעכגן דיינן אוט׳ איך וויל דיר פֿער היישן מין דיזר נאכט היינט׳ דרוקן רש רו
רא גיפֿיל וואל דיא ניאלכן וואלט אוז גוט׳ גֶֹט שפֿרך נו שֶׁלֶא איך וויל פֿון
וואלטהייט׳ דרבייא אוך אן דער קעגן דיא וואלהייט אום דיין אפֿפֿרקויט׳
רא ערשט הערן אין׳ וויל קלוקקויט אום וויזין זין אוש דיין קנעפֿט אונטר ריכט די
ניאנט וועלט שפֿרעכן רו׳ דיא שולד וועלן דיין׳ איך ביט דיך גיכר הער גיכ איך
בריט׳ וועלן איך אונרעפֿט ריכטן עש וועלט איר זיכר זיידא׳
וויזהייט דער זיך אונטר פֿפֿלישט׳ נו ריכטן אין פֿאלק רש רא אי׳ וויט אום
אי׳ אין קלוגש הערן׳ איך רש פֿולק רעכט ריכט׳ ער אוש האכן גרושי
איך ביט דיך אלפֿטינגר קוינג אום איך הער׳
אייכש ואטרש שטאט הושט גישטעלט׳ אויבר פֿאלק יִשְׂרָאֵל אי׳ זנט אין דען איר׳
איך גיכר כין איך ביל גֶֹט אין יזכגר איך וואר נור נוועלק יאר אלט׳ רא דו איך אן
אי׳ אין רא ערשט הערן׳ אוש׳ ער ברוקט וויל דער אופפֿל
ער שטונד דעם שוויין שוויין איטש אים וש וואל נו אוש׳ ער ברוקט וויל דער אופפֿל
אז מן דוקט גוט׳ ער גינג היים אום זעצט זיך נו האכט׳ דיא אלר גרושט
הערשפֿט וואש גינן דער אין טאכט׳
רא דער קוקינ שֶׁלֶא איך דעם קוקינ שטופ זש׳ עש קאמן נוואו שנורפֿוואו דער
קוקינ מן גרושן הש׳ רא שפראך דיא מיין גינערגיר הוך גיבורנר קוקינ וויל איך

דיינער מישט טוט גֶלט געב דיר מיין כוזיו יאר:

אלדע געבט זי שפריכט די אנדר הֵיסֶלֶך איינר מישט געשריבן צוואר. אזוי
דא שפראך דער קויפיך דיא מיין שפריכט אזו. דיין זון מישט טוט אזוי איינר
איא. דיא הויזר דיא דא גאנץ זעלן זיא וועלן ניט מיין איא.
אענגיא גוטי נאכט. אזו טוט קויפיך דעם פֿוֹר זיא דיינֶר זיך גישפייא. אז
דער עבנריך זון מישט איין דיא הוט זיא מיינט דר טראכט. איך הב דרוק
זון מישט דיין בין איך אנדרש ורוק:

דער טוט מישט איין. דו זייגשט אז איין זוֹיגֶנישפראך די אנדר הרוק. דער
מישט דא איר איין זון וידר דער טוט זון מישט דיין. אזו דא עבנריך קינד
קוינן קוֹאן כראט:

דא. דוא כישט אז דיין טאג מיין הור זיועזין שטעט. איך האב כיא פֿוֹר דיר
דא שפראך דיא ערשט זו איר איין בַּקֶּרֶת. היישטו איך איין בַּקֶּרֶת וואש כישט
דרוקט. אן זַיבֶּט דיר מיכש אזיך אזו פֿוֹא איך אין גיזוקט:
דער עבנריך זון מישט איין קניא דוא דוא וילשט כידר. דו פְּרוֹנָה אזו דו גרוֹעה
איך גיב דיר עז כיט וידר. כיהאלט דיר דער טוטן זון דער דוא דער האשט דער
איך דיך הט כיזוכן. דא שפראך דיא אנדר דו לייגשט אז איין בַּקֶּרֶת. כאך וויל
דא קיכר כיהאלטן טעט עז דיר נארן דַּוֹקָא:

כעט. איך האב עש לייבר ור שלאפֶן דש זיא איר דיא כיבריא טעט:
איא דער נאכט איין זון זיא איר זוקט. אזו זַיגֶט איר טוטן זון זו איר
איין איר אן דער דרוקט. זיא שטונדא אזיך זון איר גישטארכן זיא הוט אין איך שלוֹף דער דרוקט.
גיזון. אן דעם דריטן טאג איין דָעלין איך אזוא הט גיזוגט:
שיאפֶּך פֿוֹר דעם כורין אזוי: דער כוך גיכן גיכן אזכז אויבר דיא נאזן איך זון איך
אז איר זיין גיזעשן אך נאכ אן מיינט הוי: איר זיין וואדרן טראכט דעם
דעם פֿוֹר זיא איר ע: העטן פֿוֹר זייט:

דען איר ע: העטן פֿוֹר זייט:
זון מישט דיין בין איך אנדרש ורוק:
אזו מוי: איר זיין גיזועזן איר דען כירייט. ע: מישט גיזועזן קיכר זוא שלעפט
איין אזא דיא גיזעזן אשן אן מיינט הוי: זיך אענדר קנטר גיכן זו אזא זיא
איך אזא דיא גיזעזן אשן אן מיינט הוי: זיך אענדר קנטר גיכן זו אזא זיא
זון:

מויבר ומלך ישׂראל האטן זיא גאר מיין. זיא זורטן עש גאר קעשטליך. איט
איין ריטר אוס מיין אפטיגר גראס:
אפטיגי הערן זיין. עז וואלן אירר צוועלף גאר אפטיגן אן הוב. איקליכר וש
פראכט דער רעכט אייגשטר דער דען ניט נכ איין. כוך העט קוניגן שלומה
הוין: אויש געבר עי וש:
הערן אוטר איט דש זוב זן נתן איין כוהן דעם קוניגן נוהט וש אחשור מויבר דש
וואלן שטעט. עזרי זן נרוק דער כהן דרוש וש. אוס נו אלר אוכרשט כייא
דעם קוניגן וש
דש כוך טוט אוכ נענן וש עד זוב הערן כייא איט העט. דיא כייא דעם קוניגן
דער קוניגן שלומה אפטיגן מויבר ישׂראל גאיין:
קוניגן רא זיא הורטן דיזי גישיכט. וען קוטש קלוקייט אן איט דער שיין. עז וש
דא דש ישׂראל הירטן דש ער אזו וייזליך העט גירידט. זיא זורטן זיך זור דעם
קוניגן שלומה וש וייז אוס קלוג:
העט עז אוינן גיזיין. אוס דש דיא אירן זן אן אירן מרט הייק טרוג. אוס דער
נאק דיא רעכט אוטר איר ליכט קינדלין. דיא אנדר העט זיא גארן נו כישן
גוטר. ער שפראך גאבט איר דש קינד זיא איז דיא רעכט אוטר:
דיא דער לייכטט דער רוח הקודש אויף דעם קוניגן וש
זול אן כיט זור איירן. טרויאן איר אז דיר דש רעכט
דיא קינדר זול אן נו האקן אוס סון אנדר שניידן. כיין שפראך דיא אנדר אן טוט דיר אן דש אוך היכיין:
קינד איין, גיזעלן דש קינד האלוק טרייב איך קיין נארן. אן זול עז כיט טויטן גאבט איר דש
דש דר כראיט יוא דיא אוטר אוס שפראך-קוניגן הוך גיבורן. גאבט איינר
גן זוויא. אוס גאבט איקליכר איין טייל דז זיא כיט טרייבן מוזאיין גרוש גישריא:

הילשן אט הינרן דיא וואלן נו טיש כיריייט

גיבראכט ען ועל . יהן גיאגשטי רינדר אט נוויינינג פֿון דער ווייבא . און
אלי טאן אושטן אן האבן דרייש ג אוש זאש ועל . אט זעלבינ אוש דוקן אעל דש
ער הוט דש נעבן זיל עשן אט וינ טרינקן זאך אן נו הוב נעבן :

גיכינגן אושטן אין כיכש וואש דינן אט אלי גיאערק :

ורוינכק הערצן זער . נאר אעלטינ וואש שלאה גיוועלטינ איט שטערק . אלי
אוהדא אט ישראל וואלן וז זיל וז זנט אין דעק איר . זיא אשן אט טראנקן איט
ניש כיכש גיבראכן אין דעק הויז :

דאזיגן אושט זיך בניטן . אט וועלן דש וואש עיבור אל דינן נאב ער אויש . ער
עזרה זן נהורער הט אויבר דיא נוועלק נו גיביטן אט איקליכר אונטר דען
דען נוועלטן וועלן איר ניט ור גשען אי . ער וש נו נוכן אט היש גר זן אוכי
אט זן סרח אין העלר אוי דר קארן שאעי זן אלה אירינ אט הוך גיבורן אט
יהושפט זן אחיהו אין ורואר הער בעה זן חושי :

אייטינ גוטן קוספר זיא ריגן העט

פון גאנר גוויש . זן גר אין ראוה גיעלר אויבר זעלבין גיואיארטי שטיט . דער
דער הט דעש קוינינ טאלטר טפת בעא זן זיא היש . אחיזד דער הט זיין
גאר אעלטין אויבר אין גנניא גראשפט :

גנרא רש וש גרוש . אט אויך זן אחינדב דער בוירט גרושי קראפט . ער וואר
אייגר היש אילון זן חגן זן אט זישט חטר אין ארובות . ער הט וינ זיין אייגן אט אין

ד: וואש וועלט אין גאנגן שאן :

אט טורשטן אין כיכש ואשן גיבראכט זן אוק אין האר :

אט וויא זיא כן היש ד: כוך היא אוכי זאנט . ע: וואלן אייטינ העלן וליש אט וי
נאנט . זן חור אן בערן אחזיה זן אקרן אין שלמים אט בית יהוה אשת

הערלינכן זיך . דען קוינינ אושטן זיא שפיזן איר איקליכר אין חורש איק יאר .

מוֹם זאָגט איר עש נו האָנט . וועלט איר עפֿנט איר בוך העלן מוֹם וועלט איר עש

כיט זאָגן . איך וויש אויך אלן טויטן הויפּט בייא דיזן טאָגן :

זיא שפּראכן איט אנגרי איר האָבן עפֿ קיין ווישן . אבר דער מוכרשט טויפֿיל דער

איז דאָרויף גיבלישן . דער וויפּ זאָל איך אוֹם אישט איט קוינשטן ורייא . ער

אישט אלר טויפֿיל אייגשטר אוֹם היישט אשמראי :

קוינט איר דען זעכין כיזוינגן גיוואָנן איז רש שפּיל . רא שפּראך דער קוינג

איך אויך כיטן ווילן . זאָגט איר וואו ער זיין וואָנונג הוט גיטון . ער קאן זיך כיט

בוך בערגן איך ווילן אין כרענגן זון :

זיא שפּראכן זו דעם קוינג דורט אין ענגיק כערג . רא כיא הין אישט קוין ווילר

דיז נאך זוערג . אין דעם זעלבין כערג הוט ער אוֹך אין גרוב גיגראבן . דיא

בוילט ער אית ושר בוֹז דיא אוש ער אן טאָג האבן :

מוֹם כידעקט זיא איט אינק שטיין אין זיגיל ער דראן גיגט . ער בורכט זיך גאר

זער רש אן זיא כיט אן ריגט . ווען אן טאָג ער גין היאן כאָרט . ער זערנט אוֹך היאן

ער זיך כיט שפּארט :

ווען ער עש הוט זו כרוכט ווידר הראָב ער כידרט . ער זוכט אויכר זיין גרוב אוֹך

רש כיאכט ווידרט . דוך זיכט ער זיין זיגיל אוֹב עש כיט אין זו דרוקט . מוֹם אוֹב

דער שטיין כיט זיא בוֹר רוקט :

דרוין ער כיט טרענק רש זאָגן איר אויך . ער אישט דרויף ור וישן

מוֹם הוט גרושי שוויך . אוז גאָב דער קוינג אורלפּא דיזן קוינג אן . הין

בוֹרן זיא איט אנגרי איט אינק אוכן גיבוֹזן שאָן :

דער קוינג קוק כאָלר רופֿן בייה דען הערצין ורוק . דיא דיכר זו אוֹך שפּראכן

אוש שפּרך דער קוינג הערצין איך אוש אויך אויאן . איר אושט זיין כירייט דאריין

בוקט זיך כידר ווא אוֹך דען ווילן זאָט :

אושט איך שוין . אישאראי דען אוש אוֹך האבן דען כרענג איר הער .

כעאט איט אויך דיא אייזן קעטן רש ויכלין . דאָרויף שטעט שרייבן אין

מין

מיך דאַרף מיך ניט לערנען מיך לערנט וואָס דער מאַרק:

איין לעגל מיט איין הויזן שער וואָס מיין לעגל איז ווייך · מיר קויפט מיך וואָס
דיכטן וואָס ער איז זייך · לערן שפראַך הערלינג כְּנַיָּה מיך טו ווש מיך קאָן · ער
נאַך דש לירעט ווי מיין לישר אַן:

ער קאַט אין דש לירניג דש ער מאַנדא דיא גרוב · כְּנַיָּה שפראַך לוש זעהן ווש
וין דער טוייפליש כוב · ער גרוב מאַנדר האַלב דער גרוכן מיין מנדריא גרוב דא.
מוס מויבר האַלב דער גרוכן גלייך מיין גרוב מוז:

דש אין דער גרוב וואָס ער מיין קלייבש געלייגן. דש זון דער גרוכן
מאַנטר האַלב דער גרוכן אַפּט ער מיין קלייבש געלייגן. דש זון דער גרוב ולוש
מין דיא מנדר היכיין · ער נאַך שער וואָל מוס דש זוך ער איט ור שטופּפט.
דש אן עז ניט אערקט לר וואָל ער עש זור קלאפּפט:

מוס זון דער מוברשטן גרוכן גינג גר איין קלייבש געלייגן. דש זון דער גרוכן
ולוש דער ווין היכיין · מוס זור שטופּפט עז אכר דש אן עש ניט אערקן קונט מוס
ור ווארף דיא גרוב וידר נז דער שטונדא:

דא גינג הערלינג כְּנַיָּה מוס זעהן זיך מוך מיין כוש · וויא באלדא אַשְׁאַדאי זון
דעמ היאיל קאַט · ער וש לר דורשטיג דש זיגל ער עבן זיך . עש שטיט לר עבן
ער נז מיך זעכרש שפראַך:

דעלן שטיין טעט ער הין וועק מוס ביגונט נז דער שרעקן · דא ער זיך דען ווין מוס
ביגונר אין נז שאַקן · מיך ווילדיך ניט טרינקן עש שטיט רוך לישריכן · דש דו
איר ויל הושט ור שפוט מוס זון מירר קלוקייט הושט ליטריכן:

ער טראַנק · דא ער הט ליטרונקן · וויא טרונקן ער דא וש · ער ויל זור שלוך
איך וש וויא נז מוס דער דורשט אין ביגינאנג . ער קונט עז ניט לושן וויא ואשט

אַשְׁאַדאי דו אנטלאפשט איר ניט:
מעלטן שרעקן . ער זור איין לרשון יאאר אן דען מיין קעט · כון וש טושטו
דא דער וקט אַשְׁאַדאי ער ביגונט זער נז דער שרעקן , ער שטאלט זיך זער איט
דעלן מוז ורוך:

ער ליגט זיא אַשְׁאַדאי מוך דען האלז הרוך · לאר וואָל זור שלושן דער
לר ליז . ער ליגט זיא אַשְׁאַדאי מוך דען האלז הרוך · לאר וואָל זור שלושן דער
דא ער וש אנשלופן כְּנַיָּה דא הער שלויז · ער נאַך דיא מיין קעטן ער טראט
נידר מוך דש לרוניא לרא:

ער טראַנק · דא ער הט ליטרונקן · וויא טרונקן ער דא וש · ער ויל זור שלוך
איך וש וויא נז מוס דער דורשט אין ביגינאנג . ער קונט עז ניט לושן וויא ואשט
מיר ויל הושט ור שפוט מוס זון מירר קלוקייט הושט ליטריכן:

דעלן שטיין טעט ער הין וועק מוס ביגונט נז דער שרעקן · דא ער זיך דען ווין מוס
ביגונר אין נז שאַקן · מיך ווילדיך ניט טרינקן עש שטיט רוך לישריכן · דש דו
איר ויל הושט ור שפוט מוס זון מירר קלוקייט הושט ליטריכן:

מעלטן שרעקן . ער זור איין לרשון יאאר אן דען מיין קעט · כון וש טושטו
דא דער וקט אַשְׁאַדאי ער ביגונט זער נז דער שרעקן , ער שטאלט זיך זער איט
דעלן מוז ורוך:

ער ליגט זיא אַשְׁאַדאי מוך דען האלז הרוך · לאר וואָל זור שלושן דער
לר ליז . ער ליגט זיא אַשְׁאַדאי מוך דען האלז הרוך · לאר וואָל זור שלושן דער
דא ער וש אנשלופן כְּנַיָּה דא הער שלויז · ער נאַך דיא מיין קעטן ער טראט
נידר מוך דש לרוניא לרא:

דאס דאָש אַשְׁאַדאי הורט ער בונד גאר זער צו זאגן. דש איז אַ לייבא
שפראך איך מאך איז גאר ערן:

דער איינשטר. איין לייבר טרויטר איינשטר איך וואלט עש מוך וואל נאלן. אפט איר
באט מן דש. איין לייבר טרויטר איינשטר איך וואלט עש מוך וואל נאלן. אפט איר
איז קאמן בור מיין נאדן שושטר דש מיר זאש. מיין אמן שטונדא דר בור מום
מיין פאר שוך עבן נאך איינק גאלן:

דער מין זאך גין דש הער בן ווערן:

שפריכן טאנצן מוז. אשאדאי הוב מן צו וויכן ער אופט וואל טרוימריך ווערדן;
איז קאמן מן מיין אורט מיין קושטליכיי כרויפט וש דש. איז טריבן וין ווייך איט
דער וויין מויש איך שוש. ער גינג מוך איר אשאדאי בורט מיין דעפט נירר.
דש ער קאק צו גין גייך מין דעפ וועג ווידר:

ער בורט מין דעפט מוך דיך נאכדא שטרוש. אער בינגענט איך מיין טרונקענר
העפן דיר:

דאס מיין ווייב איך דיר נעבוך מיר. אשאדאי שפרעך איך אוש
צו בינגן. ער גינג מוש דעפ וועג מוש גינג נעבוך מיר. אשאדאי שפרעך איך אוש
אוז: איז זו גינגן אשאדאי קונט זיך ניט רגן. מיין ארער כלינדר אוז בונט. אין
דיא קרין אלין:

דש איך אז גן לייבא דיכן יארן דינ דש: איז ניט צו רישן וועדן. דער איינשטר
איט גוטן דינקן זולן זעשט אוש שטארק. דש איך ניט אל וועדן דארף זוכן צוקן אזרק,
שפראך איך מאך איז גאר ערן:

דש ער מין זיכר יארן דינ דש: איז ניט צו רישן וועדן. דער איינשטר
דיא אריק וויטויט גינג הרוי: אוש באט אוש מין אוז זער. ניט בריך איר איין הויזליין
דו איין ליבר הער. אז: איז מין אוז באט אוש ער וואלט זיך דר בן ליגן. דש בוך
ער מייכש בן זיכן כיכן:

דיא שפראך אשאדאי איר איט גייך גישעהן. מיין שפריך וואדט דו פפלנט אן
צו יעהן. מיין צונג איט וייכן וואדטן צו בריבט דש בין הין בוריט מין בנייה אוז
הינקרין אלין:

מיין ארער כלינדר אוז בונט. מין שפראך אשאדאי קונט זיך ניט רגן. מיין
אוז: איז זו גינגן אשאדאי קונט זיך ניט רגן. מיין ארער כלינדר אוז בונט. מין
דער וויין מויש איך שוש. ער גינג מוך איר אשאדאי בורט מיין דעפט נירר.
דש ער קאק צו גין גייך מין דעפ וועג ווידר:

שפריכן טאנצן מוז. אשאדאי הוב מן צו וויכן ער אופט וואל טרוימריך ווערדן;
איז קאמן מן מיין אורט מיין קושטליכיי כרויפט וש דש. איז טריבן וין ווייך איט
דער מין זאך גין דש הער בן ווערן:

דש ער מין זיכר יארן דינ דש: איז ניט צו רישן וועדן. דער איינשטר
איט גוטן דינקן זולן זעשט אוש שטארק. דש איך ניט אל וועדן דארף זוכן צוקן אזרק,
שפראך איך מאך איז גאר ערן:

דש ער מין זיכר יארן דינ דש: איז ניט צו רישן וועדן. דער איינשטר
דיא אריק וויטויט גינג הרוי: אוש באט אוש מין אוז זער. ניט בריך איר איין הויזליין
דו איין ליבר הער. אז: איז מין אוז באט אוש ער וואלט זיך דר בן ליגן. דש בוך
ער מייכש בן זיכן כיכן:

דיא שפראך אשאדאי הורט ער בונד גאר זער צו זאגן. דש איך אז גן לייבא
שפראך איך מאך איז גאר ערן:

דער איינשטר. איין לייבר טרויטר איינשטר איך וואלט עש מוך וואל נאלן. אפט איר
באט מן דש. איין לייבר טרויטר איינשטר איך וואלט עש מוך וואל נאלן. אפט איר
איז קאמן בור מיין נאדן שושטר דש מיר זאש. מיין אמן שטונדא דר בור מום
מיין פאר שוך עבן נאך איינק גאלן:

דער מין זאך גין דש הער בן ווערן:

שפריכן טאנצן מוז. אשאדאי הוב מן צו וויכן ער אופט וואל טרוימריך ווערדן;
איז קאמן מן מיין אורט מיין קושטליכיי כרויפט וש דש. איז טריבן וין ווייך איט
דער וויין מויש איך שוש. ער גינג מוך איר אשאדאי בורט מיין דעפט נירר.
דש ער קאק צו גין גייך מין דעפ וועג ווידר:

ער בורט מין דעפט מוך דיך נאכדא שטרוש. אער בינגענט איך מיין טרונקענר
העפן דיר:

דאס מיין ווייב איך דיר נעבוך מיר. אשאדאי שפרעך איך אוש
צו בינגן. ער גינג מוש דעפ וועג מוש גינג נעבוך מיר. אשאדאי שפרעך איך אוש
אוז: איז זו גינגן אשאדאי קונט זיך ניט רגן. מיין ארער כלינדר אוז בונט. אין
דיא קרין אלין:

מיין ארער כלינדר אוז בונט. מין שפראך אשאדאי קונט זיך ניט רגן. מיין
אוז: איז זו גינגן אשאדאי קונט זיך ניט רגן. מיין ארער כלינדר אוז בונט. אין
דער וויין מויש איך שוש. ער גינג מוך איר אשאדאי בורט מיין דעפט נירר.
דש ער קאק צו גין גייך מין דעפ וועג ווידר:

ער בורט מין דעפט מוך דיך נאכדא שטרוש. אער בינגענט איך מיין טרונקענר
העפן דיר:

דאס מיין ווייב איך דיר נעבוך מיר. אשאדאי שפרעך איך אוש

מוכטר ר גיהאט. כוך הושטו כיט גיכיג מוס השטו חויך כיגוומכגן איך.
מאשאדאי. אזראך צוק קוכיג מוס בישטו כאך כיט זאט. די הושט דיא נאכן וועלט
קוכיג דא עד וש גיזעשן:
וש טעט עד אין. עד כאך דיזי איין מוס וש זיך איין אעשן. גלייך בור דעק
עד טוייפל קאק צו דעק קוכיג צו גין. אן בוירט אין מיינר איזן קעטן העד צו
איל אוש מוס גיכג דא הין:
גיזכט וועדרן וויל. כאך דען דרייאן טאגן אן ליש איין אין. איט איק כאק עד איין
מאשאדאי איכיגר עשט צו וויל. זו אוישט עד זיך אוי: הוכגרן איז דש עד
איר דש כיט בוך שטוק:
כידר. אן זאגט עש דעק קוכיג וש עד העט גיטן. דא שפראך דער קוכיג זוגט
דא עד דש הורט עד כק דיא כיגיל וידר. עד גיגט זיא העד אב אויף דיא עדרא
מאשאדאי דא עד בור וש גיזעשן.
אישט עש נוך כיט ליט דש אן איך זוי בוך זושן. דא דש דער קוכיג הורט עד
זאגט אויש דער אששן. עד ליש איק וידר זאגן עד העט צו וי געשן. אן
מוכטר ר גיהאט. כוך הושטו כיט גיכיג מוס השטו חויך כיגוומכגן איך.
מאשאדאי. אזראך צוק קוכיג מוס בישטו כאך כיט זאט. די הושט דיא נאכן וועלט
קוכיג דא עד וש גיזעשן:
וש טעט עד אין. עד כאך דיזי איין מוס וש זיך איין אעשן. גלייך בור דעק
עד טוייפל קאק צו דעק קוכיג צו גין. אן בוירט אין מיינר איזן קעטן העד צו
איל אוש מוס גיכג דא הין:
גיזכט וועדרן וויל. כאך דען דרייאן טאגן אן ליש איין אין. איט איק כאק עד איין
מאשאדאי איכיגר עשט צו וויל. זו אוישט עד זיך אוי: הוכגרן איז דש עד
איר דש כיט בוך שטוק:
כידר. אן זאגט עש דעק קוכיג וש עד העט גיטן. דא שפראך דער קוכיג זוגט
דא עד דש הורט עד כק דיא כיגיל וידר. עד גיגט זיא העד אב אויף דיא עדרא
מאשאדאי דא עד בור וש גיזעשן.
אישט עש נוך כיט ליט דש אן איך זוי בוך זושן. דא דש דער קוכיג הורט עד
זאגט אויש דער אששן. עד ליש איק וידר זאגן עד העט צו וי געשן. אן

דיזר מויער הון וואושט כיט וויש זי טון:

אום בורכט זיך בור דען דרייען. דען שׂאיר ליש ער ליגן זיא טרוגן אין דען בון. ער וועלט אין אויך דש גלאז: דיא קנעלט אין מן שרייען. ער וועלך בון דאן וועלן ער ער ליגט אין אויך דש גלאז: דיא קנעלט איט אין ויך ווייטרש גלאז:

זאש. אום גאכ זיין קנעלטן איט אין ויך ווייטרש גלאז:

איט זייכן יוכגן אענכן טאך. דער קוינג ליש זוכן וואו אין מויער חאן אין כעשט דאריין הוט ער גיווארכן זאען דש אופש וואכשן אאך. דא איט ער זיך שפייזט

גישפאלטן שפעלטליך קליין:

וועדרן גיוואר. אום הוט גיליגט דען וואורק אויך דען הערטן שטיין אום הוט אין דש ער אין אויך בוירט אויך דען הוישטן ועלן דאר. דען ער הוט קוינן וינדן אום דער הוט אין בור וואר. ער אין ניאכט גיטרויט כויאלט דען אויער האן. דעך

גליבט ער אויך זיכן אייד אום הוט זוינשט קיין אאן:

דא עכטוורט אין אשׁאדאי אין האב אין כיט צוואר. דער ענגיל אויבר דש אייר שטיין וויד הויאן כאך גראבן, אין טאר כיט אויך זיא אויך היבן וויד קוספר כאך דא שפראך דער קוינג אין האב ריך אושן האבן. וועך אין טאר אל היא ריא אייז. אין אוש אום האבן דען שׂאיר דען זושטו איר וויין:

דיר ליבא אישט.

רו אושט וועדליך שטערבן. דש הושטו גיוויש. אום אושט דיא וועלט זושן אי אויך בוך קאכשטן דר אויבריגן היא אויך דיזר וועלט. כיבש אער וויד גילדן אום גאלט דעך גיא וואכן זער ורוא. דא וואר דער אויער האן אויך דעך כעשט כיט. אין דעך בערג זיא וואכן דש גלאז: אום שטוירצטן עז אויבר זיא. אום בור בארגן זיך דש אן זיא כאכן דש וויט גלאז: אום שטוירצטן עז אויבר דש כעשט זיין. ער קונט בור זיא זיך כיא. דער אויער הון קאק גיבוהן אויבר דש כעשט זיין. ער הוספט הין אום הער וועך ער טרייב גרושן יאאר אום דש גליבן זיין יוכגן אויך. ער הוספט הין אום הער וועך ער זיא וועל זאך. אויך הוב ער זיך אום ועלך וויד הין רן. איט אין כרופט ער דען שׂאיר דער גוט אויער הון:

ער גיגט אין אויך דש גלאז: דיא קנעלט אין מן שרייען. ער ועלך בון דאן וועך ער בורכט זיך בור דען דרייען. דען שׂאיר ליש ער ליגן זיא טרוגן אין דען בון. אום

דיזר אויער הון וואושט כיט וויש זי טון:

דא שפראך אַשְׁכְּנַזִי איז וואָס איך רעד איצט. וויא קאָן מען אבער וויסן אוב מען גיט
שוין נישט מיט דרוקן, נאָר איר דעמט זאָל: דאָס איז דאָס וואָס מען הערט
שוין אַלץ, אַז מען וויל אַ זאַך לערנען, דאַרף מען עס לערנען פון אַ לעבעדיגן
מענטש, וואָס קען עס שוין, ווי מען לערנט אַ שפראך, אַז מען וויל עס
רעדן, מוז מען לערנען פון אַ לעבעדיגן מענטש, וואָס רעדט עס שוין, אַזוי
אויך דען טרוקענען לערנען פון דעם דרעק: דען בלויבן אוּן
דאָס ווייַ איך דיך בישיידן אוּב וואָרום איך קאָן אים אַפּילו נישט
דעמט אז ער גיט איר וואָרט. ווען איך האָב אין דען היאַלץ פון איר הויזן זאָל
ער אישט איין שנעלן בייַטן אַז זיין טאָטע:

דען אין דען דאָ. אוּב דעמט טרוקענען האַלץ איך אויך כיסיט.
אוּן אַיאַש פּוֹר גוט. אין דער וואָרטן דו: ער אויך
היאַלץ אַל טאָן אויך אין שרייט:
וויא ער זיי אַ לעזעשט אוּן כוישלט אַל זיין טאָן. דאָס שפראך טרוקענען
ענער וועלט קיין זכות האָבן אַמאָל. דא שפראך בּנַיָה אבר וואָרוק הושטו אוז
לוישיט דורט אויך ענער כרוילפּט וואָס הושטו איט לַיאַיכט:
הער ווירד שפראך אַשְׁכְּנַזִי דאָס ווייַ איך דיר זאָל. דער חַכָּם וועלט שטערבן
אין דריישיג טאָטן. ער הוט אוּן קלייַנע כרודערלייַן דאָס לייַט נוך אין דער וועלט.
דיא ווייַ אוּב דיא כַּלָה וואָלדן אַליין לייַן:
דיא טאָר דר ווייַ קיין אַמען נעמן זיא אוּב זי כַּלָה הַלְיָה. דרייַא יָהן יאָר אוּב זיא
האָבן קלייַנע קינדער באַראַן כייַא אייַנע. עש אישט יוא זי דער באַראַן כייַא אייַנע
דו: זיא זאָל אַליין לייַן זיא פּוֹרצט זיך נעביך זער:
איך אוּב דיך אער זולן וואָרוק הושטו לייַאַצט. דא דער שטוּנד כייַא דעמט
שושטר דא גר אוּק דיא שוך אאַצט. דיא דא זולט וואָרן אַמאָל זיכן יאָר.

דיא מיין קעטץ. אז באלד איך דיא מיין קעטץ פֿון דעם האלז קאמ. ער זוקט
דאש טעט קוינץ אֲשֶׁאַדאי וויא ער אין גֶּבעטן העט. אום נאמ איך פֿון דעם
דיר היפּשי קונשט דיא דיר ניט זיין ביקאנט:
וואז איך גיעדענק האב. אום ניכ דז איך דיין ווילין פֿון דיינר הנט. איך נאיג
ניכ איר דיא מיין קעטן פֿון אייגם האלז הראב. איך ניין דיר וואש דז ווילשט
הושט גיזעהן ווידר ועדנט נאך הוייאר:
וויש דיר גרושי זאך. דש דוא אאלשט ווישן אענכיא אוכן טויאר. דיא רו ניט
אוז ווישטו זו אאנכיפּש זוק קוינץ שפּראך. מישט עש דיין ווילן איך
ער האבן אאך. דאוך איך איר פֿור ווילט ווכנדרט אל איין טאך:
ווילט גיוואלט דאז וויש איך וואש פֿאר. אבר איין ואלשר טויבל וואש
דר זו האבן זיא גרושן גיוואלט איך זער ווכנדרט זוואר. דש דיא ענגיל האבן
דיא טויבל האבן גרוש דער זאויבן:
ווא איך זיא. אן פֿינט יוא ניטרישר ווא דיא ענגיל גרוש אבט האבן. אום
דש שפּראך דער קוינץ זו דעם טויבל אֲשֶׁאַדאי זוש איך דיך ורזן איך זיא
אנגרר פֿון גרוש אום פֿון קליין:
הויפּש אום פֿין. איין אאך ווא דער קוינץ כיא אֲשֶׁאַדאי אליין. זיא רידן איט
אוז אושט אֲשֶׁאַדאי נאכן כיא דעם קוינץ זיין. כיא ער דא בֵּיהּ הַקְּדֹשׁ כואט
זיש ער זיין דען טויבל אז גרוש:
וואש אנגרר ווא איט. אזוי גיכן דער הערצין בְּנֵיהֶ הין זיין שטרוש אֲשֶׁאַדאי
ווען ער זעלברט ניט ווייש וואש דש אושט גיווש. זוא קאן ער אויך ניט ווישן
אאכט טויל אין אנדרש ווא אום ער אייגיא פֿונרא:
אירגנט אייגיא זייא. ער זאש אויך אייגן קוינץ שאץ דען ניאנט כיגאן קונט ער
דער איין ועלטין אאן ווא טרייבן גרוש זויבריא. אויך גרושי הַפֿוּרְהָ אוב
שוך.
ווארוק הושטו גילאכט דא יענר טריב כישוך. זולט איך ניט לאכן דז ער ניפש
כן ווילן איך דיך ורזן נוך איכש. דש זולשטו איך כישיידן דז איך ער זו אויך ווייש.
העלפֿן דיא זולן אום דיא ועלט:
ער אאך אורזן שטערבן זא טראגט אן אין הין וועלק. ווא אאך אין דען
זיבן טאך.

קוינינג שלומה ווייא באלר ער אין רא הין נאך:

ער זאגט אז ער אין דיא ווילדערנעס האט אויך נישט קיין ברויט נאך וואסער אבער ער האט אין טרינקען: דא שפראך דער ארימ שלומה וויא אזוי אין מיינע אוגען דער מויבירינג רא איז נון קוינינג שלומה אין ברושר ארמוט וואס זעהן. גלט אויס עס דיין ווילן וואס ער זאגט אויך פור ברושת אויך אויב דיא שטוק ברוט. דש מויבר אזוי ווערן. אויך וואר נאר פרוא נעב אן איר אין שטוק ברוט. דש ער זיך פור אלי טוירן אוס קלאפט אן. נעבט איר אוך גלט ווילן איך בין איין מראר אאן. וועלט איר איך קענן איך בין קוינינג שלומה. איר אויפט אירש וואוץ מיט אויך דיזר טויבינ אן שטאט שלומה ער זאש. כיאנט מכרש וואושט ווען עש דער קוינינג וואש. ער שטעלט זיך וויא איין קוינינג פון רעכט וולט. ער זאנ כיא אן זיין ווייברן כייא וועכר ער וואלט:

אז נון קוינינג שלומה זיך מוז ארינ זאך. איטט איר גיטרויאט ער נו איך זעברט שפראך. בין איך קוינינג שלומה אורר בין איך עש כיט. איך גישאך גלייך מז דעת כעקן פון פורכוק דער זיין פעערד ור נארן העט:

רא ער זאנן גירוכט הין אוס איך הער. רא ער זיך נון זעברט קענט רש ער קוינינג וואר. רו אלר ליכשטר אלאעכטיר גלט וויא כין איך מז ארינ. וואו זיין אן איין דינר רי עש גלט דער כארק:

ארמוט. איך וואר איין אאן איין קוינינג נון כין איך איין כעטעלר. ער זיך איט נון וואו איטט איין גלעט וואו איטט איין גוט. וויא שטיא איך מז נאקיט אין גרושר ברוט זיך נון קוינינג שלומה אין גרושר ארמוט וואש זעהן. גלט אי עש דיין ווילן וואש רא איטט גישעהן. מז שפראך דער ארינ שלומה וש איין אענש רר מויבירינג וויא ואשט עש אין טרינק:

כיאנט זע זיך פור נאשין אויך זיין גוט אוס אויך זיין גלעט. איך וואש גיוועלטינ ער אאכט זיך: אז איש דער אאשן וויט וואלז זיר הונדרט איין:

וויין. אז אויש דער אאשן וויט וואלז זיר הונדרט איין: אויך אוס איין דען היאלז היניין. אוס שפיא אין אויש ווירר אין איינר קליין ערד אוס איין דען היאלז היניין. אוס שפיא אין אויש ווירר אין איינר קליין

ער אאכט זיך אז גרוש אוס שנוקט שלומה איין. איין וילינ טעט ער אין דיא

וואס

זאָגט מיר אַז אַך אַ מאָן אין ווערלד. איז קונטן עס וואָלט אים קיין
שפּריכּשט. דאָס איז שלמה המלך אַליין. אָבער אין דעם אַלעם
בעטלר קוק זיך מוכּ הריין. זאָגט אין וואָס איז דיר גישען די: דאָס מאָרדרן אין
דאָס שפּראַכן דיר שלמה המלך קאָן נישט ליגן. איז ליפּטן דען אַרויף
בְּנַיָּהוּ. ניבר זאָגט מוכּ דעכּט אָט בישויר אָבּוּ יוֹאָב:
מאָרדרן אַר זייט גיוועזן אין קוניגרייך. דיא מַנְהִירִין נישן רופֿן דען הערצינ
איר זייט זייט יוא דער נעכּשט דער בייא דעם קוניג רייט. זאָגט וויא נאָר כּוילך
דאָס איך בייא דעם קוניג גיוועזן זייט. דא שפּראַך בְּנַיָּהוּ איך דאָס שפּרעכּן אָבּוּ.
איך קאָן עס ניט גירענקן נאָר וויל אענכּן טאָן:
דאָס איך בייא דעם קוניג ניט גיוועזן כּין. דא שפּראַכן דיא מַנְהִירִין וויא הוט
דאָס אין זין, וואָס אוא דאָס זייט עס קאָן ניט גלייך זו גין. אויך זעלבי זעלבי
אער הערט אישט זיך זו פֿור שטין:
זיא שיקטן זו דער קוניגין גיגט דער קוניג אויך בייא דיר. זיא אנכּוט אין וויבּ
ער גיגט יוא בייא איר. דא אנכּוטן זיא איר וויבּ אערקט אויך זייניא כּיין. וואָס
ור גישטאלט האכּן זיא וועלן דוא בישט בייא מיר מיין:
זיא וועט ער איין דיא זערגר וואָלן וויסטן וועט ער קיין אענש מורד אָבּוּ.
טוייבּיל אוט דעט פֿוש וויא איין האן. דא אנטפּוט אין דיא קוניגין איך קאָן עס ניט
זייכּר אוטר בַּת שֶׁבַע אוט ער אויך אן כּך וְכּך:
גייט דו איך כּין כּיזונדר. איך קאָן איך ניט דיכּטן אויז דיזר וואָנדרליכּן זאַך.
איין עש קוּאט פֿוירט ער זיך פֿון איר דאָס נעאט איך זער וואָנדר. וועלן עש קוּאט
זוישן. זאָלן טראָגט ער אן דאָרויף אישט ער ור וישן:
וועלכּר אין דיא זעלבּיגן צייט וויא אין האן. דא אנטפּוט אין דיא קוניגין איך קאָן עס ניט
וועלן דיא זערגר וואָלן וויסטן וועט ער קיין אענש מורד אָבּוּ. זיא וועט ער
איין דיא זערגר וואָלן וויסטן וועט ער קיין אענש מורד אָבּוּ. זיא וועט ער
ור גישטאלט האכּן זיא וועלן דוא בישט בייא מיר מיין:
זאָגט מיר אַז אַך אַ מאָן אין ווערלד. איז קונטן עס וואָלט אים קיין
שפּריכּשט. דאָס איז שלמה המלך קאָן ניט ליגן. איז ליפּטן דען אַרויף
בעטלר קוק זיך מוכּ הריין. זאָגט מיר אַז אַך אַ מאָן אין ווערלד. איז קונטן עס וואָלט אים קיין
דא שפּראַכן דיא מַנְהִירִין דאָס קאָן שלמה המלך ניט ליגן. איז ליפּטן דען אַרויף
זייכּר אוטר בַּת שֶׁבַע אוט ער אויך אן כּך וְכּך:
מאָרדרן אַר זייט גיוועזן אין קוניגרייך. דיא מַנְהִירִין נישן רופֿן דען הערצינ
איר זייט זייט יוא דער נעכּשט דער בייא דעם קוניג רייט. זאָגט וויא נאָר כּוילך
דאָס איך בייא דעם קוניג גיוועזן כּין. דא שפּראַך בְּנַיָּהוּ איך דאָס שפּרעכּן אָבּוּ.
איך קאָן עס ניט גירענקן נאָר וויל אענכּן טאָן:
דאָס איך בייא דעם קוניג ניט גיוועזן כּין. דא שפּראַכן דיא מַנְהִירִין וויא הוט
דאָס אין זין, וואָס אוא דאָס זייט עס קאָן ניט גלייך זו גין. אויך זעלבי זעלבי
אער הערט אישט זיך זו פֿור שטין:
זיא שיקטן זו דער קוניגין גיגט דער קוניג אויך בייא דיר. זיא אנכּוט אין וויבּ
ער גיגט יוא בייא איר. דא אנכּוטן זיא איר וויבּ אערקט אויך זייניא כּיין. וואָס
ור גישטאלט האכּן זיא וועלן דוא בישט בייא מיר מיין:

מוס מויזן. דאס הייליגי אֶבֶּן קיין גלאָז אין שפּאָרט מוס ליש צו מויבר ווערן. ער ער ליש אין ווערן קעטן פֿור דינען דש הויז. עש וועט ניט גלוי בשלאָגן מיכרעך מכרר גלאָז וועט זיא כלייך פֿור דעם אושט אן עש איין שלישן:

ער ליש אויך קיין שטיין כלוש אין אלן עקן:

ער ליש דרויך שניטן קונסט מוס אופּניא כלאון ווין. דאריין ליש ער זעלן דען היילגן שטוב שרייבן. ער ליש אלש מויכר ציהן מוס ליש זיבש ניט פֿור דרישן.

אין זאך קיין שטיין כלוש אין מען עקן:

מוס דיא וועגן. איכן וועגיג דש קודש הַקְּדָשִׁים איט טעגן ליש ער בידעקן. שלאָגה ליש דש הויז בויאן מוס גאנץ פֿוז עגדן. איט טעגן מוס בוקש בויאן דיא ערדא

שְׁכֵינָה זוֹל מוכטר ישראל רוהן עש זוֹל ניט וועדן זו בראכן:

גיבוט גן. זוא ווֹל איך דיר האלטן וועש איך דיינק ואטר האב זר שפראכן. איין שפּראך זו שלאָגה איך ווֹל דיר זאגן אין. וועדשטו איך פֿורכטן מוס אן איין מויש ברויכרן וויא אייכשטרלין עז וועש:

קוינק מוז ורוש. איט מייטיג טעגן האלן גלאט אז איין שפּיגל גלאז. וועד קאן עש מוס גאר הויבשי ערקר ליש ער אכלן גרינגש הרוש. פֿוינק קלופּטרן הוך דער

מוס גינגעט אז מוב עז געבט:

מוז מוס איין. ער ליש זיא הויסש טעגלין ניקעלט מוס גישטעבט. מוס מויבטילה ער ליש דש הויז בן אן איט טורן אלזוא ווין. מוס איט וועכדיג שטיינן דש אן גינג עש קוינק שלאָגה דער קלוג מוס דער וויז:

ניט גיגן קאן. איט זוא גרושן קוינשטן מוס איט גאנגיק וליש. דש טעט אלש זיך שטעט כור דעם טוייבל אַשְׁמְרַאי:

כון זושן איר דען טוייבל ואון מוס הֵיכן ווידר אן. וויא שלאָגה דש הויז בויאט אן ווען ער פֿורכט זאש. אבר דעמך וועש קוינק שלאָגה זורגן ניט ווייא. וועש קוינק שטעל זאש.

מז כאלר עז דער טוייבל אַשְׁמְרַאי:

דא ער כון וועש אנטשלוסן שלאָגה ווידר קוינק וועש. מוס מוז גאר הערליך אויך

היילגן שטוב שרייבן. ער ליש אלש מויכר ציהן מוס ליש זיבש ניט פֿור דרישן.

דא כאלן דיא מַכְהִירִין אין אייגן קעטן מוס אין וינגרלין דאריך וועש גינגראבן אין

מיין קלוגר אין נרהייט ער טוט זיא ניט קלין:

זעהן. אזא מיקליכי מיינשטר שפּט ביזונדר עס וואר וויל דר פֿון נו יעהן
טרויא. מייכר העט איך וואול אויסן כאהן דער וויל דער עס אלש העט ווילן דורך
איט זוליפּא אזא וואונדרליכן ליבויא. איט אזוי ג'ישיכטן ועכטערן אזא איט ג'אנצר
צוואר. מייניא פּינקל קלאפּטרן ג'אנץ אזא דרייטיג קלאפּטרן וויט פֿור וואר:
הון קוישטליכן אויך וויל ווילן אויך בריוט. עס שטוכר אויך ג'אנץ אזא
איין זופּט היוז ליט ער בויאן הונדרט קלפּטרן ג'אנץ אזא וויט. פֿוינקל ליהן
אזא מיר ג'ליפּערט שטוקן:

מייכר ניר. זיא וואלן ג'ישיכטיג פֿון אויל בויאן המלן. ג'יהן אילן וואס מייכר וויט
אזא זופּט דען פּאלשט ליש ער אאכן טיר. אזא ציוון ג'רושי ג'ינג ליש ער אאכן ן
קונט עס וואול פֿור רולן.

זישן

ער אַפֿלאָזט דאָס אָנקומען דש ער זיך נענט. דאַרינען וואָלען זיך טויבן קיניק בוהנין
אין אַל זיין גילדרן גאַנג עז אויך אין קרפט:
הגרליך וואָס דש. דער דש גיזעהן העט רעד הענט גיזעהן גרושי אינשטרשפט.
דיא רעלט הייש ער אַבֿער דיא אַנדר היש ער בוזע. ער שטעלט זיא אין אונק וויא
גישטאפֿט איט גיעטרט גיאַלט דרין:
שטוק זו אין לויטר שטערן כיזאלט. אום אז וין אילגרוק וואָרן דרלאן זיין.
איט דאָן אויש גישטאלן אוק הרזק וין אילגרוק גיאַלט. אן זאך וין אייכשטר
שטוגרן קוסף גיעטרט איט שפנגן:
ער גאַנ איק רייכן זולרא, אפֿיהן קלופֿטרן הוך דיא אנדר צוועלף אוק וואָלן.
ער קאָק צו דעק קויניג ער אפֿט איק וואָש ער וואָלט. צוין ריקיא קוספֿרן זויין
וואָש ער נויארט זאך אן. ער וואָש איין זולכר גוטר גולר שָׁאִיר בֿן לואירן אום בֿן
אאלן. דאָרוק ליש אין קוניג שָׁלָאָה בֿן ווייטן הולן:
דער אלר כעשט שטיין אצן איין בוט ניאראן. אום איין בוטר שטיין שכיידר אום
זו זעלן וואָש איק גריגן:
טארין. בֿן פֿורפֿר אום בֿן זיירן קונט ער וועכן אום שלינגן. אום איק שטיין זו
כורדיג בֿן ואטר האלכן בֿן דן וואָש זיין ארין. אן אל זייכר ערכייט ואכר אן קיין
וואָש ער אלש קינט דאָש קונט ער רעלט:
שאיר אין רעלן זעלכן יארן. זיין אוטר וואָש איין וויטוע בֿן נַסָּתָלי גישוועלט. אום
דא שיקט קוניג שָׁלָאָה נאך חרוק בֿן נור גיבאראן. ער וואָש דער כעשט קוספֿר
גיהויאן רש וואכדר וואָש גרוש:
בֿן אייטיל זולכן שטיינן אלש הויבש אום גיהויאן. זעלין וואָש דער אענש דיער עז
אלש אלט שויאן. אין אום אום איק אוישן אן זיך קיין ויכגר בלוש. עש וואָש אלש
גחשן הוכ הֵגָל אום אין גאנגא:
בֿן אייטיל זולכן שטיינן אלש הויבש אום גיהויאן. זעלין וואָש דער אענש דיער עז
אלש אלט שויאן. אין אום אום איק אוישן אן זיך קיין ויכגר בלוש. עש וואָש אלש
גיהויאן רש וואכדר וואָש גרוש:
דא שיקט קוניג שָׁלָאָה נאך חרוק בֿן נור גיבאראן. ער וואָש דער כעשט קוספֿר
שאיר אין רעלן זעלכן יארן. זיין אוטר וואָש איין וויטוע בֿן נַסָּתָלי גישוועלט. אום
וואָש ער אלש קינט דאָש קונט ער רעלט:
טארין. בֿן פֿורפֿר אום בֿן זיירן קונט ער וועכן אום שלינגן. אום איק שטיין זו
כורדיג בֿן ואטר האלכן בֿן דן וואָש זיין ארין. אן אל זייכר ערכייט ואכר אן קיין
דער אלר כעשט שטיין אצן איין בוט ניאראן. אום איין בוטר שטיין שכיידר אום
זו זעלן וואָש איק גריגן:
וואָש ער נויארט זאך אן. ער וואָש איין זולכר גוטר גולר שָׁאִיר בֿן לואירן אום בֿן
אאלן. דאָרוק ליש אין קוניג שָׁלָאָה בֿן ווייטן הולן:
ער קאָק צו דעק קויניג ער אפֿט איק וואָש ער וואָלט. צוין ריקיא קוספֿרן זויין
ער גאַנ איק רייכן זולרא, אפֿיהן קלופֿטרן הוך דיא אנדר צוועלף אוק וואָלן.
שטוגרן קוסף גיעטרט איט שפנגן:
איט דאָן אויש גישטאלן אוק הרזק וין אילגרוק גיאַלט. אן זאך וין אייכשטר
שטוק זו אין לויטר שטערן כיזאלט. אום אז וין אילגרוק וואָרן דרלאן זיין.
גישטאפֿט איט גיעטרט גיאַלט דרין:
דיא רעלט הייש ער אַבֿער דיא אנדר היש ער בוזע. ער שטעלט זיא אין אונק וויא
הגרליך וואָש דש. דער דש גיזעהן העט רעד הענט גיזעהן גרושי אינשטרשפט.
אן אל זיין גילדרן גאַנג עז איק אין קרפט:
ער אאלאָזט דאָס אָנקומען דש ער זיך נענט. דאַרינען וואָלען זיך טויבן קיניג היא כוהנין
זישן

ליבליכן ניר. מוז ניהן גולדן טיש דיא דש הָחָק הַכְּנִיסִים אויף נאך נירן גוט עוויכטר
כיך ליש דער קויניג אמכן זו הויש זיין ניישיר. בון עוויטרט קלארן וועג איט
אן נאך. דש גיווינט קונט אן ניט נון רעכט אין:

ערְבֵי־נַחַל אויסט אויר ווערן. דיא כְּלִים ליש אן זיין בון גוט ורומר שווער אוף
דער קויניג ליש דיא כְּלִים ניישן בייא דער יִרְדֵּן אין דיא עררן. זוישן מְכוֹרָה מוז
קויניג אמכט ער עש ענן. זו הָיָה הוז עז נירעכט וויא אן זוט הין נענן:
ווייכטן וויא דינגרן קעסף. דאש קוספר וואש גיוויטרט וויא דאש גוט דער
ער אמכט דיא הויפשן זיין דיא אלר הויפשטן קוניקף. מוז ויר הומרט אינדיק
. ער מישט מיין רוטר אן רוטכט אין ניט אויף בעקן:

הערליך יִבְּ דש שטוכרא זו אלן זייטן. דא אמכט חרוט דיא העבן קיר ווש מוז בעקן
קויף שטעלט ער אויף דיא דעכט זייטן מוז כויף אויף דיא ניבק זייטן דר ניגן דו
קיין אוש נאך קיין ניג:

דאש כוך דש. אין איבש ניבק נויטר ווער דרייא אִקְוָוהוֹת אוז וו דאש נישכין
הט דאראוף ליש ער זענן קוספרי האנט ואש. איט אוזוו נרושן קוכשטן זוכט אוכ
אמן דרן נר אֵיכן:

מוש דיא הוך. מוש אויך דאריין נוינגן כוש נוישטלט דיא האלבן
איט קמיספן מוש נירירט אלש דעש נירקיק נאך. זיא הטן אל אין אש דיא כידר
ניט אלש טראכטן ווידר ורוא כאך אמן:

גישפרוישט אוש נייכוינגט שטוכרא אלז דרמן. אן קאן עש
כוך ליש ער נישן נ׳יהן קוספרן כויש שטארק. נרוש אייכשטרשפט ליש ער דרין
האלבן הוכרט אִקְוָוהוֹת נאש אן דרין מון זוכט:
מוש איר הינטר טייל הינין. אז אין קאספא איט האון הלויק וואש איר רוכט אכדר
אן נאש נועלף ריכדר דארויף שטוכר דז יִבְּ ווין. די אן נייטר קערטן ניא הרושר
קראכן וואש עש נאכן נינאשן:
אין עש וואלט שוספן. דז דאוין נוירליך יִבְּ הויפש אוי: דער אשן. אז אין רוין
מוין פוישט וואש זיין ריק הרוק איט הויפשן קנופן. דאריין קאק וו וושר וון
אֵילן הוך דרון אמכט ער אענפי ניט:
נישן הר אושן איר נייוונט. דרייזיך אֵילן הט עש אוק ואכן נעהן אילן וויט. כויף

דיא בערטן נאכט אום טאג:

אום בלוזן אום ליכט שערבן אום דיא קלינגדיגן בעקן ריין. אום בויאריא סכאן
דון מייטיל גלוך אל ניאיין. דיא שוויסיל זו קודש הקדשים אום זו אל דען שוזשן:
דון מייטיל גיך גלוך ווארן זיא גינשן:

אום זיא ווארן בוזעכר דיא ווערק דון דעת היילגן הויז. דער קוינג ליש טראגן
זילבר אום גולא דון מיך הרויז. אום דש זיין ואטר אל זיין טאג הט אקדש גיווזן.
דז טרוג אן מיכש הויז אום ליש עז זו הויך נעזן:

אום זיא ווארן בוזעכר דיא ווערק דון דעת היילגן הויז. דער קוינג ליש טראגן
זילבר אום גולא דון מיך הרויז. אום דש זיין ואטר אל זיין טאג הט אקדש גיווזן.
דז טרוג אן מיכש הויז אום ליש עז זו הויך נעזן:

דון מייטיל גיך גלוך ווארן זיא גינשן:

דון מייטיל גלוך אל ניאיין. דיא שוויסיל זו קודש הקדשים אום זו אל דען שוזשן:
אום בלוזן אום ליכט שערבן אום דיא קלינגדיגן בעקן ריין. אום בויאריא סכאן
דיא בערטן נאכט אום טאג:

אום אל נאכט דיא כוהנים אום גיך גלוך ווא גר גלוך דיא שאר אום ורייר ווארי:
ישראל אז נאכט אים ניט. דיא כוהנים טרוגן שרין גלוך איט דעת אוהל
זיא דאאן דיא עשטן אום אל אום זוגן:

אום אויך דיא יוגן:

דו הושט איר אוט נו בויאן מיין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ ווין. דו ליבר איין קנעכט גֶּדוֹר וועט
דיך וואל גיקענט רש דו איר בישט עכן רעכט:
וואל זיין ורוא. איך האב דיך אויש דר וועלט כֵּן אוֹת יורישן גישעכט. איך
נו כויאן איר מיין הוי: נו רואן איין נאמן אל רא. דֶּוֹר איך דיך דר וועלד וו אמֶּגשט
קיין מכדר שטאט וועלן ירושלַיִם האב איך אויש רער וועלט:
איט אייכר גיועלטיגן האנט. אוֹת האב זיא הריין ן נעט אוֹת איר זך בישטעט
גֶּט שפראך נו אייגן ואטר איך האב אויש רער יסטן לאנדא. גיזוהן קינדר יִשְׂרָאֵל
ווארט הוט גיהאלטן. רש ער הוט וו היישן אייגן ואטר רעכט אלטן:
דיא רא שטוכרן גרוש אוֹת קלין. ער שפראך גיוובט זייא גֶּט יִשְׂרָאֵל רער זיין
רער קוינין קערט זיין אן גיזיכט נו רעכט בַּאלק גיאיין. רער קוינין בענשט יִשְׂרָאֵל
שילָה אוֹת כוֹם אוֹת וואלן דר בֵּן גישליכן:
איט אל זייגן גיבעש. דארין זולשטו רואן דיין שִׁכִּינָה אִיבקליכן. אבר גֶּגֶן אוֹת
גיבויט איך האב עש וואל כירייט איך האב עש גיזעש. איך האב עש וואל כירייט
איין אייגין אוגן כליק:
נויאר נו ברוכן. רש ער וואלט רואן אויך רעכט נעביגן דיך. כיאנט קאן אין זעהן
רא שפראך קוינין שלוֹה גֶּט יִתּ הוט גישפראכן. וואש ער אל וועלן רעט דו וערט
וואלקן איר גֶּטט רער וועלדין אוֹת רער שון:
בֵּן איר גֶּטט וויט אוֹת כרייט רש דיא כוהֲנִים קיין עֲמוֹרָה קוכטן טון. בֵּוֹר
אן דיא כוהֲנִים טראטן בֵּוֹר דיא היילִיקייט. רש בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וואר בֵּוֹר וואלקן.
גאר וויט ור נאכן:
דריין. די ער רוכט אין חוֹרֵב אנפאנגן. כיז אויך רען רעזיגן טאָג העד
וועלן כויארט נ וואו טאבֶּן נאכן אין רען שריין. דיא רער היילִיג אשה הט גיגֶּנט
גרוש וואונדר נ יכן נ יהן אין וואש דיא שטנג נאכן אוֹת טעטן רענוך הר בֵּוֹר ריכן:
בֵּוֹן גֶּט אין רש אלר היילִיג פאך. רא איכן ליש אן דיא שטאכן שטעקן רש וואש
דיא כוהֲנִים ברוכטן שריין גֶּטט אוֹת שטעלטן אין זיין גיאאך. אונטר דיא נוין
רא כרוכטן. דיא אופפר קונט אן כיט נ יכן דיא טעטן וואש זיא אופטן:
היילִיקייט עש וש קיינר זוא אריט אוֹרר רייך. דיא שוך אוֹת דיא רינדר דיא זיא
רער קוינין נ יש אופפר כרענגן אוֹת אל יִשְׂרָאֵל גֶּנייך. אויך בֵּוֹר שריין רער

עס גוט זיין. איך טוז דיר נו וויסן קיינס וויל איך פֿון דיר האבן. פֿון דיינן נעמען
וועלט קומן נאר מיין שוינר קנאבן:

דער זעלביגן זעלבן עס בויאן ער וועלט איין קלוגר אמן. אז וויט אז דיא וועלט זיינן
גלייכן אן כיט וינדן קאן. אבר איך וויש וואוֹל דוא הושט עז גיהט אוט. איך כין
דיר דרוק הולט אוט האלט דיר עס ור גוט:

עס שפראך קוינין שְׁלוֹמֶה דו כישט וואוֹל נו נוכן. דיין וואלט בישטעטין הר כירן
וויא וואוֹל דוא כישט אוכן. נון כין איך אן אייגס ואטרש שטאט אויך גישטנרן. איך
זין אויך קוינין שטוֹל יִשְׂרָאֵל איט אֵירן אן אלי שאנרן:

דאז הוי: האב איך גיכויט אוט איין שטאט צוק שרין. אוט אין דאש היילין הוי:
האב איך אין גיוועלט היכין. אוט אין דעק שריין דא שטין דיא פֿור שניידונן אוט
דיא שטוכרא קוינין שְׁלוֹמֶה פֿור דעק אִזְבֵּחַ היילין אוט ריין. זייני טענר שפרייטט
ער גען היאל אוט שפראך דו כישט גֵּט אלין. אין היאל אוט אויך דיא ערד וישט
ניט ריין גלייכן. דו דר קענשט אידראן דען מראן אליש דען ריידן:

וואש דוא הושט ור היישן אייגן ואטר דייגן קנעכט. דאש אישט אלש גישעהן
דערלויב אוט רעכט. וויא דוא הושט גישפראכן קיין אמן זאל וועלדן פֿור שניטן.

פֿון שטוֹל קוינגרייך יִשְׂרָאֵל כלייבן זיא ניט ור איטן:

אוט כיהאלטן זיא ריין גיזעץ דש זיא האבן אויך גינומן. אוט אויך תּוֹרַת משֶׁה
וועלן רעכט נאך קומן. נון גֵּט פֿון ישראל דָּוִד דייגן לייכן קנעכט דיין וואלט
וועלט אלטיגר הער איך האב דיר גיכויט דאש הוי: נאר פֿיין. אוב איאנט וואלט
איידן. אלי היאל אוט ערד אוגן גֵּט ניט דר ליידן:

בישפֿן אוט אלי כטאוירליכי דינגן. קער דיך נו אייגן לייבט דייגן אוכטר טענגר
וועלט טראגשט דיא נאכן וועלט אוט אישט דיר נאר גרינג. דו הושט דיא וועלט
גייראנקט וויא קאן דאי גיזיין. דו אוינר גֵּט יהּ איין הוי: כוילן וויל ער זוט עש בילך
דוא אעכטיגר הער איך האב דיר גיכויט דאש הוי: נאר פֿיין. אוב איאנט וואלט
איידן. אלי היאל אוט ערד אוגן גֵּט ניט דר ליידן:

וועלט אן כישטעטיגט אוט נאר דעכט.

דאן

גלייך דעם מראן אום דען רייכן. דעם גרושן אום מוך דען קליין.

אום ווייסט מירי שאערן. דאז קאן כיאכט טון וואן דו ביסט אליין. דו ביסט מיראן פֿון גיך דיינק פֿאלק ישׂראל דוא קענסט אל איר הערן. דוא ווייסט אלי גירעכט אום דען טריפֿט. הויר זיא פֿון דעם היאיל אום כיהויט זיא ור גיפֿט:

וועלט אז זיין איין הונגר איין האגיל שלאכט איין גיכא. אום מוך היא שרעקן אום מין דאז אעל קענען דיא אילבא. אום דש זיא דיא ווינט בילזוינגן אום וואש זיא ווייש זיא מיין גוטן וואך דש זיא כלייבן בייא מירן ערבן:

איט גרושר זיכרהייט אום ורוילכן דינגן אוינן נעבן. גרושן מירן. דאש זיא כיזילן איר נאנדא דש דוא מירן עלטרן הושט גינעבן. אום ור גיב מין מירי זוכרא דז זיא אוינן ווירר קערן. היפֿ נו מירן נאנד איט קערן גיב זיא דיינן זעגן. הויר זיא פֿון דעם היאיל דש זיא כיט ור ערבן. וועלט אז זיין איין הונגר איין האגיל שלאכט איין גיכא. אום מוך היא שרעקן אום מין דאז אעל קענען דיא אילבא. אום דש זיא דיא ווינט בילזוינגן אום וואש זיא ווייש זיא מיין גוטן וואך דש זיא כלייבן בייא מירן ערבן:

איט גרושר זיכרהייט אום ורוילכן דינגן אוינן נעבן. גרושן מירן. דאש זיא כיזילן איר נאנדא דש דוא מירן עלטרן הושט גינעבן. אום ור גיב מין מירי זוכרא דז זיא אוינן ווירר קערן. היפֿ נו מירן נאנד איט רוען קוט איך דיך איט גוטן וואכטן:

דו זולשט דיין זאלק גיווארן זיך ווי ביטן זיא דיך מן. זיא זיין דיין ליביא קינדר
איר גיבעט גאר ליכליך אוז גאר ליין:

דער גלייבט אויש. פון אייניק הערטן טעשט רא פוז איט מיזן: דער גלייבט הויר
אלזא איט גאנצוק הערצן אל היא זו ריזק הויוט. ווען דוא הושט זיא דער ווזט
ישראל איז דיין פאלק אוז טוזן זיך זו דיר פער שפרעכן:

ווען איא אלזוא ביטן ניק זיא אין דיין הענדא: ווייט האכן דיא מוכר הכט. זיא ווערדן כיקענן אוז שפרעכן איר האכן גישולט.
אוב זיא זיך האכן פור שאשן אין אירר ווינט צאנדא. אוז זיא לינן אוכטן אוז איר
מורר פער. פוש זיא ניט כישטעקן דוא זיל גוטר הער:

זוירכן ווען דו דוך דער רעכטר הער כישט. אז זיא זיין אין ירשאדן צאנדן נוהט
ווערדן ישראל זוכרינן ווען קיין אענש אן זיינר אישט. אוז ווערשטו אוך זיא
זו ריזק הויט. הויר זיא פון דען היאיל אוז ווייש זיא אין אוז אוז אוז:

ווערדן דיך אן ביטן ווייט אין דען רעכטן שטעגן. אוז ווערדן דיך אן רופן אל היא
ישראל פאלק זיא דיך ווילן אוז שטרייטן אוך אירי ווינט איך ווען. אוז
גיריפט אוז איך ליבויט הן:

ווען דיין פאלק ישראל ליט אוש זו שטרייטן אוך אירי ווינט איך ווען. אוז
הוט. אלש זו ליב אוז זו אירן ריזק הויט ווען גיטון. דא דיין נאמן אישט אוך
הויר אין פון דען היאיל רו ליבר צארטר גלט. ווען דער זעלבין גלי ניט פור דינט
גיאייליך זו דינק נאמן קערן:

ער ניכט אויט. ווען דיא פולקר הוירן פון דיינן גרושן אירן. זיא ווערדן זיך אל
רו דיין הייליגר נאמן רואט אין דינק הויט. ער ווערט עש אויבר אל זאגן אוז ווא
ווייש זו זאגן פון איינק לעכטן הערן:

ער ווער אין אן אלי שאכרן. אוז ווא ער ביט רא: זולשטו אין גיווערן. דו
גיי גי גאר ורעארא דער רא אישט פון ווייטן צאנדן. אוז הוירט פון דינן נאמן
אין כיט שווער. הויר זיא פון דען היאיל רש זיא דיא ווינט אוך רעכן, ווען
אוז ווען זיא אויש גן זו דעק הויט אל הער. ביטן זיא דיין דער באראוכן אוז ווא
עש אין כיט שווער. הויר זיא פון דען היאיל רש זיא דיא ווינט אוך רעכן, ווען

זו דיר האכן זיא דען גיטרויאן אן זיא לושטו קיין בויזא ווערדן:
אוז רא אויקליכר הוט אין דער ערדן גיין. דיא ווייג זי אוך לעבן אוך דר ערדן
ווא רא אויקליכר הוט אין דער ערדן גיין. דיא ווייג זי אוך לעבן אוך דר ערדן
ראזוק ווערדן זיא דיך פורלטן ישראל רא: ניב פאלק דיין. ווען דוא דער קענשט

דוא הושט זיא גישיקט הין רן . זיא זיין דיין אירב גאר אופגעלייך אוט רעכט .
אז דוא האשט גישפראכן נו אשה דיינע קנעכט :
אום אז ער האט פועגרט שלומה נו כיטן נו גלייך דאז גיבעט . ער שטונדא אויך
פון זיין קניען אז ער זיא גיטון העט . פויר אופגעפר שטונד גלייך זו ווער גיזייט .
דיא ענגרא כוט ער נוך היאל אום אויז גישפרייט :
ער שטונד אויך אום בעפשט ישראל איט איינע גרושן שטיק זער . גילובט זיא
גלייך דוא הושט גיגעבן ישראל העד . דיינן ליבן ווילק רוואנק אויך אירע
מאכרא . גלייך אז ער הוט גישפראכן אין אשה זיניש קנעכט האבט :
אז דוא אוכזרן עלטרן הושט גיבוטן גלייך אז אוך איט אוכז זיין אז ער איט אוכזרן עלטרן אז גוועזן . ער זול אוכש כיט זר
זושן זא אוגן איר וואול גיבעזן . זו כיין אוכזר הערן אין זיין וועלט אום אין גיבוט
עש זאל זיין אל איין ריר דיא איך האב גיבעטן פויר גלייך . אזוא גאר נוהט ורויא
אום שפוט . זו טון גיבוט זיניש קנעכט אום גיריכט ישראל דאש ואלק דיין .
פון טאל זו טאל זול עש וועלן זיין :
ער זר זושט אין כיט אין אל זיין וועלט .
אז דוא אוכזרן עלטרן הושט גיבוטן גלייך . דיא ווארן אל פור בערגט אין דאש ביתַ המקדש פוך :
מכבר קיכן עש זר דרוש . זוויא אום זואכזיגן טויזנט דינדר אום זיניא
דער קויכן האט גישעלט דער אופפר זיך אן זאל אום אוז . אל ישראל איט
זיא זיין כאן דש ער עש גיטון הוט :
מופפר עש זיך גאב . זיא וילן אויך איר ענגליט אום זובטון דען הערן גלייך . גילובט
אז דאש פויער גירדט פון דעת היאל הראב . דש זאך אל ישראל גיאיין אום
כהנים אושטן וייכן איט אענגיפן גרושן שפרונג :
דער קויכן האט גישעלט דער אופפר זיך אן זאל אום אוז . אל ישראל איט
זיא זיין כאן דש ער עש גיטון הוט :
מופפר עש זיך גאב . זיא וילן אויך איר ענגליט אום זובטון דען הערן גלייך . גילובט
אז דאש פויער גירדט פון דעת היאל הראב . דש זאך אל ישראל גיאיין אום
כהנים אושטן וייכן איט אענגיפן גרושן שפרונג :

וועלט איבער דאס קורצע לעבן פון אלע מענשן. ער וועלט זיך
אין אן אין זעלבע וועלטן גיראלן:

אשר איז וועלט דאס לעבן פון אלע מענשן. וואס איז דאס
לעבן פון אלע מענשן אויף דער וועלט. אז מען וועלט זיך
איבער דאס לעבן פון אלע מענשן. דאס איז אזוי ווי מען
וועלט זיך איבער דעם טויט. ווייל דער טויט נעמט אלע
מענשן. אלע מענשן מוזן שטארבן. אלע מענשן מוזן
ווערן אין דער ערד. אלע מענשן מוזן ווערן ווי
אסנזוט:

דאס וועלט זיך איבער אלע מענשן. וואס וועלט זיך
איבער אלע מענשן. וואס ווערן ווי אסנזוט. וואס
שטארבן אויף יעדע וועלט. וואס ווערן אין דער ערד.
וועלט איבער אלע מענשן. וואס ווערן ווי קרון.
אין קויכערייך וויל איך
אז ער זאל מיר דאס טון. וואס איך וויל. וואס איך
וויל. וואס איך שטעלע:

דייטש גיבעט. אלהים אין דיין הויז זיצן וואס איך שטעלע
הין איך ווערט דאס הון אין אכסנגן שון. דערוך זוי איין
שכנה רואן הון איך וועלן דיין גיבעט
אז וואס גאנץ כרייט וואס וואס איך:

גיזעגנטן דעם קויכן גוט. אז שלומה בוגעדט דעם הויז וואס זיין הויז.
אז וואס גאנץ גיבעט דיין גיבעט
דעם ערן וואס איך וועלט זיך איבער אלע מענשן. אזוי
וואלטן נון ווידר היין אין אירי הויזר וואנדרן:

אזוי וואלטן נון ווידר היין אין אירי הויזר וואנדרן:
ורויקייט נאך דער גישריפט זאל. אזוי ווארן וואלן מיינר איך דעם אנדרן
איט סכות גיווירט ווידר הוכניט נאנצר וירטיהן טאל. דאס וואס נון גרושיא
דאס איכא ווייט איר כיריט. עס וואס דעם אז זיא גישאפט העטן.
נו עולם הבא זיט איר כיריט. עס וואס דעם אז זיא גישאפט העטן.
קוק בה אשר אז יוא אפט יוא כסור איר קיינט גישאך קיין ווידר. עז גינג אוי אין בה
העט דר בון נו זאלן בון כוהט אוא בון ווערן:

איך ווי ישראל איט אכנדר גיין. אז היין ליש ער כיאנט בלייבן ווידר
ער ליש רויש ישראל איט אכנדר גיין. אז היין ליש ער כיאנט בלייבן ווידר
ליש כיאנט אוישן בלייבן ווידר ורויא נאך אזן.

ווארר נוק זעלבן אזא גיטון. זיבן טאן בור בא טכות הוב זיך דיא הוכניט אן. אן
דא אשטט דער קויכ שלא אין הוך ניט שון. גאר וין גרוש ורויליך קיט
אין זוך בלוזן אוא שלאיפן. אורגן ווידין אוא הרפסן אוא בוירטן דען ריאן:

דיין אסנזוט. נו שאכרן ווערט איר ווערן אוא רער אוא העלט נו שפוט:
שטערקן אויבר ישראל ווערשטו טראגן די קרון. ווערט איר אבר אב קערן אוא
אז ער אז רן אוא נעשט אז דיין ואטר הוט גיטון. דיין קויכיגרייך וין איך

דייטש גיבעט. אלהים אין דיין הויז זיכר אוא אויך שטעט:
הין איך ווערט דאש הון אכסנגן שון. דערוך זוי איין שכנה רואן הון איך וועלן
אז וואש גאנץ כרייט אוא וואש גאנץ אויש:

גיזעגנטן דעם קויכן גוט. אז שלומה בוגעדט דעם הויז אוא זיין הויש.
דיין גיבעט. ער שפרך דיין גיבעט
אז ער אז רן אוא נעשט אז דיין ואטר הוט גיטון. דערוך זוי איין שכנה רואן הון איך וועלן
איך ווי ישראל איט אכנדר גיין. אז היין ליש ער כיאנט בלייבן ווידר
ער ליש רויש ישראל איט אכנדר גיין. אז היין ליש ער כיאנט בלייבן ווידר
ליש כיאנט אוישן בלייבן ווידר ורויא נאך אזן.

ווארר נוק זעלבן אזא גיטון. זיבן טאן בור בא טכות הוב זיך דיא הוכניט אן. אן
דא אשטט דער קויכ שלא אין הוך ניט שון. גאר וין גרוש ורויליך קיט
אין זוך בלוזן אוא שלאיפן. אורגן ווידין אוא הרפסן אוא בוירטן דען ריאן:

קליין אויך דער ערדן אוש אן ער ווי כרענן. דיא האטן דיא כוהניט גטוט
עש וואש איין שעפטן ווער קאן עש אלש נענן. דאש גרוש אזבח וואר נו

גלח וועלט דיא ער הט? אום וואו ער העט זי גיבינן דאש וואש מיר גיגילט.
אום וואו ער כוארט ביגערט זי בויאן אין דער שטאט'אום זי ירושלים אום אין דער
נאך דעק אלר בעשט:
האכט. אום אפט איז גאר שטארק אום ועשט, אום דער שוי שטיט ביהעלטניש
דא גיגין קוינין שלוה אום בויאט דאש גאנץ נאכט. אום זוינשט אכדריא שטיט זי
אוידיק שלוה אוק וועלן דיינט לוכא:
שייל ער ור בראכט יער שענקט אז זיינר טוכטר זי איינר אורזן גאב, זיך איין ליבר
דעשן וועד איז אכדרש קענט:
ציטן. יה גלי דער אין היולפן דען האכן איז ור זון:
וואכדרן וער אז הוי גיבראכט אוי. דען וועדרן איז זאגן וואדק הוי גלי יה דאש
אייכר דער כיט זאגן וויל:
אום וועלן גאך זון. דאדוק הוי ער גיבוכט אויך יחזקאל בוי. איז הון גיטן אז
הוי האט ביטראכט, דר זי הוי איך גיהולפן חירוק זון זור איט זייכר ביגערונג.
עש וואש בוז ענד זוייניגין יאר אז שלוה הט גיאכט. הויז גלי יה אום זיין
אכר איז האטן אין זיינן אוין זי אאל קיין גיבאן:
דא שפראך חירוק זי שלוה דו ליבר כרורך איין. דיא שטיט דיא דו איר הושט
גיגעבן אוכטן כיט שלעכטר גיזיין. חירוק היש אז נכט בוז אין טוייטשן אי אז
גיערט. דיא ערדא אי אייטיל זכט קיין גיבאן ער דראן העט:
דעמך שיקט חירוק קוינין שלוה זונדא. זוייניגין אום הוכדרט נעכט כר וויא אן
אז האכן וואט. כאך הוכא דער קוינין שלוה אוך איין ניכז אום שטוייער. זי
בויאן יה גלי הוי אום זי ירושלים דיא אויאר:
אום זוישט אענגלי גוט שטאט דיא קוינין שלוה בויאט. כאך אל זייכר ווילן זיין
זוישט אז וויט. חגור אום אגדה דיא שטיט אן אלזו נעכט גוד זוי אן כיט ור
דעשן וער זיא אכדרש קענט:
שייל ער ור בראכט. יער שענקט אז זיינר טוכטר זי איינר אורזן גאב, זיך איין ליבר
איין ער ור בראכט יער שענקט אז זיינר טוכטר זי איינר אורזן גאב, זיך איין ליבר

גיוארט דון וויטן אז ווער עש גישאירט:

נון הוט קוינינ שלוֹאה גאר וינ דונק אין זיבן נאכט. זיא וואלן מיטינ כּבעניט שלעפט גייט נו האכט. דיא נאך נאכ וואלן גיזעשן אום וואלן נאך דינן גיבליבן.

דא יהושע דיא נאכדא גיוואן דא הט ער זיא כיט וך טריבן:

דא נאכ דער קוינינ שלוֹאה דאש זי אושטן הערט ערבטן. קיין מאן דון ישׂראל גיש אן כיט טרעטן קיין טריט קיין הערטן. ער מאכט זיא ריטר אום נו גראבן אום מאכן נו שטרייטן. אודר נו שטעכן אום טורנירן אום אוך דאש גייעג נו רייטן. ער הט זעכש האלב הונדר הערן אויבר דיא ערביט. די זיא כויארט נו זאהן דאש קייכר כיכט וך דערבט. ער נאכ פרעה טוכטר אום דורט זיא אין איר הויז.

דאריבן וואש זיא איט וריידן אום נעבט איך זויזא:

דא ברוכט אוך קוינינ שלוֹאה מאכינ מוספר וינ אום שון. אוך דעם אוֹבח נו גוט דאש וואלט ער כיט דון. אך שבת אום דאש חודש אום אוערינ אום דרייא אוֹ איך יאר. סמח אום שמועה אום טכוה נוואר:

כוך מאכט קוינינ שלוֹאה שיך שטארקי אום גוט. ער מאכט זיא אין עינין גר איך טרוג אוך זיין אוט, ער ליש גולד הלן ער אוש וראעדן נאנד. די דא הישן אפיר דר נו הולף אין חירוק איט זיכן שיך נוייטן ביקנט. וור הונדרט אום נוויכינ ענטכר ברוכטן זיא נו דער זעלבן שטונדא, אלש דעם קוינינ שלוֹאה מיטינ קומרש גוגדא. וואש ער כויארט אן הוב זא העט ער וואש ער האבן וואלט:

מום דא דער קוינינ שלוֹאה הט אל דינן בישטעלט. גלט דער האט אין ליבא אום הט אין אוש דר וילט. עש קאמן וינ דער פולקר נו הוירן זיין קלוקייט. וונן דיא קאמן זיא וינ ערן. עש בריטט אין קוינינ שלוֹאה וינ עשן. אל כון קוינינן אום האבן נו טיש גיזעשן:

הערן אל וואכן נו טיש גיזעשן:

ער דר ניינ אין גרושי איר אן ברוכט אין קושטליכן ווין. אום כון זיטן שפילן קומט עש אוך כיט בעשר גיזיין. אום אוך דיא גרושן בעקן דש עש וויט דער קלאנג. דריין הורט אן זינגן איט וינ קושטליכן גיזאנג:

מוס דא דער קינינ שלוה אז ער ווילך וועט: מוס אויך זיינע ערלינ קיינדלין
ווער שטוב זאש: אז הר נאך שטעט נישט מוס ווא ער וואש ניאמט:
מין מן זאך זיין הערן אין ייבא מיכ נאמט:
ער ניבוט בייא זיינן הונדן עש זעלט דא קוען: ווער עש דא בראך זיין נעבן זעלט
מיך ווערדן ניכואן: נוינ מוס מוך ווילדא קייכש מוישן בלייבן זעלט: זיא זעלן
מן ניהן נעאן ווער עש האכן וואלט:
עד בור שטוכדא מיקליכש שפרך מוס נענט זיא איט מירכן נאאן: זיא וואלן מיך
מן ניהורזט ווא באלד אלי דיא דא קאאן · עש קאאן אלי דיא וינינ די טוייכ אוי: דער
העלן · דיא כערן דיא ניבן אוישטן זיך אל שטעלן:
וואוכדלט איך אי: וואו אישט דער אויער הון דז ער טוט אוישן בלייבן · איך וויל
מיאש ניט ור טראגן איך וויל מיאש אין שרייבן:
דער קוינינ שפרך נו אין דאש זיא קאאן און ניבוכרן אין בורלטן שטוכרן זיא:
מן ניהורזט ווא באלד אלי דיא דא קאאן · עש קאאן אלי דיא וינינ די טוייכ אוי: דער
עד בור שטוכדא מיקליכש שפרך מוס נענט זיא איט מירכן נאאן: זיא וואלן מיך
מין ווערדן ניכואן: נוינ מוס מוך ווילדא קייכש מוישן בלייבן זעלט: זיא זעלן
ער ניבוט בייא זיינן הונדן עש זעלט דא קוען: ווער עש דא בראך זיין נעבן זעלט
מין מן זאך זיין הערן אין ייבא מיכ נאמט:
הערשפט דא הייך מין מירן נאכדא:
ערינקן · דיא קוכינן הייש אלכא שכא מוא מישט זיא ניבנט · זיא בוירט נרושי
דא בעך טראנן מופש קייכש ווערט שטיכקן · דעך כך בון דעך נן ערן זיא דא
זינט · מוס מוך דיא אידיל נישטיין נריכן אן זיא וויזט:
שון קיטור מיז עז ניבנט · דיא ערדא מישט נוזלן דאש זילבר מוך דער נאשן
דא וזוך איך מוז נאכן בז: איך מין נאכדא ואכדא · דאש מישט מוש דער אשטן
דא דיין נרושי הערשפט ניט ווער ביקאנט:
וויר מש כאך טראכק · איך וואלט עש אלש בידהן מוכ מירנט ווער מיין נאכט ·
דא זיט דער אויער הון דעך קוינינ און אי זוואכן · עש מישט דריא טאנ דז איך
נאכינ בילך אן מיך זיין זעבן כעך:
זיינך האנ: מוב ער וידר שפעניגט מוס כיט נען הובא קעך · דער קוינינ וועך
דעך אויער הון ער כוך שיקט דאש אכדר נייוינ אלש · זיא זעלן אין כרענגן בייא
מיאש ניט ור טראנן איך וויל מיאש אין שרייבן:
ווואוכדלט איך אי: וואו אישט דער אויער הון דז ער טוט אוישן בלייבן · איך וויל
זיא קאאן און ניבוכרן אין בורלטן שטוכרן זיא: דער קוינינ שפרך נו אין דאש
העלן · דיא כערן דיא ניבן אוישטן זיך אל שטעלן

איך אליין. אום אויך נישט קיין טרייבן. נאר אין אייגענעם טעמפּאָ
אין אייגענעם ווילן זאָל מען אים ניט צווינגען. ווי מען זאָגט
אין דער ווייזהייט פון שלמה המלך: אַל תּוֹכַח לֵץ פֶּן יִשְׂנָאֶךָּ
הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ. דאָס הייסט: ווען דו וועסט זען אַז
דער מענטש איז אַ שפּאָטער, אַ לאַכער, אַ שפּעטלער, אַ
ליצן, וועסטו אים ניט קענען בעסערן, ווייל ער וועט דיר
נאָר אַלץ מער שפּאָטן. אָבער ווען דו וועסט זען אַז דער
מענטש איז אַ חכם, אַ פרומער מענטש, וועט ער דיך ליב
האָבן, ווייל ער וועט זיך פֿאָרשטעלן אַז דו ביסט אויך אַ
חכם, אַ פרומער מענטש, אַפילו ווען דו ביסט עס ניט.
דערפֿאַר זאָל מען אַלע מענטשן ליב האָבן, אַפילו ווען
מען זעט אַז זיי זענען ניט גוט, ווייל מען ווייסט ניט ווי
מען וועט זיי אַמאָל נאָכמאַכן. אַפילו ווען מען זעט אַז
דער מענטש איז אַ גנב, אַ מערדער, אַ גזלן, אַ רוצח, אַ
מומר לעכּעס, אַ מחלל שבת, אַ מחלל השם, אַ מין
אַפּיקורס, אַ מין קלאָגער, אַ מין מלשין, אַ מין מוסר,
אַ מין מסית, אַ מין מחריב, אַ מין מכשיל, אַ מין מחטיא,
אַ מין מטמא, אַ מין מאַכל בהמה, אַ מין מאַכל שקצים
ורמשים, אַ מין מאַכל נבלות וטרפות, אַ מין מאַכל חלב
ודם, אַ מין מאַכל חמץ בפסח, אַ מין מאַכל נותר, אַ מין
מאַכל פגול, אַ מין מאַכל תערובות, אַ מין מאַכל מוקצה,
אַ מין מאַכל טבל, אַ מין מאַכל ערלה, אַ מין מאַכל
כלאים, אַ מין מאַכל ביכורים, אַ מין מאַכל תרומות
ומעשרות, אַ מין מאַכל שביעית, אַ מין מאַכל חלה, אַ
מין מאַכל פאה, אַ מין מאַכל שכחה, אַ מין מאַכל לקט,
אַ מין מאַכל עוללות, אַ מין מאַכל מעשר עני, אַ מין
מאַכל מעשר שני, אַ מין מאַכל מעשר בהמה, אַ מין
מאַכל בכורות, אַ מין מאַכל פדיון הבן, אַ מין מאַכל
פדיון פטר חמור, אַ מין מאַכל פדיון פטר אדם, אַ מין
מאַכל פדיון פטר בהמה טמאה, אַ מין מאַכל פדיון פטר
בהמה טהורה, אַ מין מאַכל פדיון פטר חמור, אַ מין
מאַכל פדיון פטר אדם, אַ מין מאַכל פדיון פטר בהמה

הערשפט אום איט וויל וואוניקליכן גרושן שארן:
דורכטיג זיין. גר כאלא דער נאך קאנ דיא קויניגין זו וארן. איט קושטליכר
ער שיקט זיא הין וויר דיזי יונגי קנעבלין. איך האב זיא ניקליין אלי זיא נוט
אייגר נאכט אל שטערבן אום כאלא ניין טוט:
ווערדן אין אן זולט דיא קינדר קליידן מין וויבי ניינכוט. זיא וועלדן
אום דא דער קויניג דיזא קנאבן אן זאך. ווא בלר העט ערש פור שטאנדן
טאג ריזי זיבן יאר צוואר.
ערי. דש זיא אויכט קוין נעהר ווען מין דרייא יאר. ווען זיא וואש כון נכר יִשְׂרָאֵל
ניט באט זיא דען קויניג שלוֹמֹה זולט אום שרייב איך אער. קויניג שלוֹמֹה זולט אוך זיא ביטן
אל איט אנגדר שטערבן זיא הט עז אזו אוים ניטראכט:
וואושט איט אירר וויישהייט. דז דיא זעלבין קנאבן אוישטן מין אייגר נאכט.
דא איט וואלט זיא זר זולן דען קויניג זיין קלוקייט. ווען דיא קויניגין אֲבִיגַיִל
זיש זיא זיא מיין בישניידן:
מוס מן יארן. זיא ניש זיא אל קלידן מן אייטיל פורפיל זיידן. אום כון ניטן שארלך
דיא קנעבלין שון וארן מין אייגר שטונדא ניבארן. זיא וארן אל ניליך מן טאגן
דער אנדר אום ניטאלט מן אייגר אום:
אום מוך ריין. אום מוך זעלט טויזנט קנאבן אל מן מיין ניגרוש. אלש מיינר אז
זיא ניש וין שיך נארן איט אנבידין ניטטיין. אום מוך דאש נוט נוכרא נויטר
ער איט זולכר קלוקייט וויידיך מישט בידעקט:
איך כיט שפארן. איך וויל קויניגין שלוֹמֹה ור זולן אום וואש מן מיך שטעקט. דש
דא ניזוכט דיא קויניגין זול איך יוא כארן. איך וויל איין קלוקייט מוכן אום וויל
כוב. וויל נוטר אידיל ניטטיין אום שאמרקיל אום רובין. אום מוך נוטי סערליך
איט קושטליכר שענקונג אום וויל קושטליכר נאכ. נו אירן קויניג שלוֹמֹה כון וועלן זיינש
זולט זעלבש ניהן דאינן האבט קיין כור דרישט.
מיר אלטן. וויר זהן אן דעם וועלן ד: דאש איין אנדטינג קויניג אישט. מיר
וואש זיא זולט טון אום וויא זיא זיך זולט האלטן. זיא ריטן מידי הערן אום אוך
זיש מידי הערן רוכן אין אייגן נאיגן רוט:

בְּנֵיָה קאָס סוֹר זין דו דער קיניג ור נאָס׳ אוֹט דיס קיניגן אַלֶּהָה שֶׁבָּא אז באָלְד
וואשר אונטר דעם גאָז הין שוט:

גאָר גוּטר אוֹט גאָר ריין. אוֹט וואָר אוּז דער אַסטן וויִיט אוֹט גְּרוֹש׳ איין גלימדיגן
אז וואָז דער זאָל בישטעקט איט אענליכן אֵירדן גישטיין. דער בורן וואָז איין גאָז
דער וואָש זי רעכט שון אוֹט וואניקליך גיאאיט:

אערקט אן אז וואָז אן. דא האט דער קיניג שְׁלוֹמֶה איין שוכן זאָל וואָז ביי״ט.
דאש איך ניאנט קאָן גלייכן אוֹיף דער וועלט קיין אַסן׳ אן דיר גְּרוֹשר שרעקט
וואָז שפרעכן אוֹיף דיא טרוייא איין:

פּוֹיר איין אַסן. איטט דש איין דיכר וואש אוֹש אר זעברט זיין. דאש אַסן אוֹיך
דא שפראך דיא קיניגין דאָרן אן פרויכן קאָן. וואש דער קיניג שְׁלוֹמֶה אוֹיך
דין דער דיכר זיין. אר איטט בעשר דען אוֹיך כן. זיא טריב גְּרוֹשיא וואוכדר
הערגין בְּנֵיָה דער שפראך דוא ליביא ורויא איין. אוֹיך בן כיט דער קיניג אוֹיך
אין דער גאנצן וועלט ויכט אן כיט אוייער גלייך:

שְׁלוֹמֶה איר זייט אֵירדן אוֹט וואָרא. איר זייט איין אירן קיניג אוֹט אוֹיך רייך.
זיא שפראך כידר אוֹיך דיא ערדא׳ פון פּאַרד גְּלוֹט גְּרוֹיש אוֹיך קיניג
קיניגין זאָך דא הער קוֹאן פון ערן:

אוֹיגן טראָגן. נאָך גינג איך אין פּאָלק פּוירשטן אוֹט אוֹיך הערן׳ דא אין דיא
הר איין קרון אוֹיך זיין האר גישלאָגן׳ איט אֵירן העט זיא איין קיניג וואוֹל
טרוֹגן אן רייכיא קלייד דיא וואָרן זעהר גוט:

ער זון אויבר שיין. זייניא אוֹיגן דיא גְּלאַנצן זו דער אוּרגן שטערן טוט. ער
כון וואש דער הערגין בְּנֵיָה איין דעגן אז ריין. ער וואש דער הויבשט אאן דען
אן קן רייכי קלייד דיא וואָרן אזוּא ריין:

אוֹט ער איט איך קאָס׳ וואָרן אז רייך. זיא טרוגן גוֹלד אוֹיף אוֹיר הויבט
אוֹיף דער קיניגין הוֹרט דאש זיא זעברט קאָס. וויא כאָלד שיקט ער הערגין בְּנֵיָה
כיט אלין דער דענקן וואָן עש וואש גן וין׳

אענליש טאוּיג. פון זלכיק אֵירדן גישטיין׳ אוֹט אוֹיך זייטן שפיל. אן קאָן עש
זיא כרוכט איט איר וין זיא גוש דער קיניגין אנביטן וין גלוֹיק אוֹט אוֹיך האוּיג.

ער האט דר רוקט. זיא זאך עשן זייכט טיש דיא קרידענצר מוס דיא קנעכט.
ער ניגט מיר דאש הויז מוס דאש ער גוט כרוקט. מוס אענסיא קוכשט רייך די
דאש זיא דא וואר קוין נו דעמ קוכיגיך קומן:
וואר עש אלש גיווארט. זיא איכט אין מירק זין זיא העט וואל אן גיגיגט דען נוק.
דא זאגט איר ערר קוכיגיך וואש זיא נויארט ביגערט. איר כלייב ניכש גוט הוין זיא
אוכאעכט גלייך הינטר זיך זאגק:
זיך ניט זער. דא זיא דאש הורט זיא גיוואן איין אכדרן דאנק. דאש זיא גוט
זיא גאב איך אוש אענק רעטכיש שווער. וויא ביא ענר ער עש זאגט מוס ביריט
מוס האב איך דארוך נו גידיכט:
רוטט זוא וויש איך גיוויש. דאש עש מיר קיין נוגן וואש אן גון אוך שפריכט.
זיא שפראך איך וויל אוך גור זוכן איט אענכין רעטכיש. דאש איר דאש דער
גרושן איר אויכט איר דיא קרון וואל אוך טראגן:
מגפיגך. זיא שפראך קוכיגך שלוה גון אוך הוירט אן וויט זאגן. מוו איט
דא נון דיא קוכיגין נו קוכיגך שלוה גיגך. דער קוכיגך שלוה זיא הערלייך
פפלגט איין אאן נו הון:
האר גיוואך. דאש האר אוך דען כיכן גלייכט אענכן פארשון. זוכיא זאגן
גון שאגן כיגזכט זיא נו דר שרעקן. נון וואלן איר ביין מוזא זער רוך. גון
דען כוישן אן כיא אן דען כוך:
זאכט אענכר אונדא:
זיא טראט אוך דאש גלאז איר ביין וואלן זיא אן כלעקן. דא זיא דאש ארקט
זיא איכט זיא אוישט וואלן דורך דאש וואר גיכוכט. דא עש דיא גוויט זאהן דא
זיא זוך אוך אויבר דיא קניא זוא ארן. דאש זאהן אוא בוירשטן אוא אוא הערן.
וועריך וואלן וול איך אכדרש נוק קוכיגדייך:
אוך אוא זיא זאך דו וואר ריכן דאש דוכקט זיא גרויליך. וול קוישטליך אאן.
זיא זאך אין דען פאלשט דער קוכיג זאש אוכן אן. כיא איא שטוכדן דיא הערן אוא
דער גיגאכגן איט אירק גוישן היר:
זיך קאק דא. ער זעגט זיך אין דען זאל איט קוישטליכר איר. זיא קאק דא

הט אויך איין האנט . אבער איך האב שפריך אום זאָל אויך זי ווען . איך אוש
דא שבראך ער קיניג צו דער קיניגין גיבנט . איך טואַ אויערן ווילן דאַרויף
ווען זיא וואש וויא שון ליפליך מונטר אירן אוגן :
שוין קיניג דא . ער קיניג מיט באלד אערקט אר וואלט אירש כיט זור זאלן .
כון וואר זיא וואלן קיניגין קיניג דיא שָׁבָא . זיא וואר גארן גיגעגן כייא דעם
און אין דען זעלבין יאר אום כיא קיין אענש ור כאט :
שענקט ער דען שָׁרִיק . כיאכט קן האש שפרעכן האש זוליך קורצלן הורן קאַק ;
אום אויש דעם זעלבין הולץ ליש ער אאכן גוטי כְּלֵי זְאֶרְק . וירלן אום הרפסן
דורך שניגט האש אן עש קוכט זעהן אויש :
כון קורצלן הולץ . האש אן אין גַּטש הויזא גינג כון זייכט זעלבשט הויז . אום זיין
דא ליש ער קיניג אאכן ער קיניג אירש אום שטולן . גאר זייניא הויבשי גענג
נאך נו נאכר קואן :
וירן האש הוט כיאכט כור כאט כור כואן . די דו זיין כיא אער וואַרדן גיזעהן
אוכרין זייכר קלוקייט דא וואש זי אין הולט . אום אויך כון אירש גישטיין און כון
דא נאַ זיא דעם קיניג שָׁלֹמֹה נוייגיג אום הוכרט טויזיכט נעכטכר נולדא . כון
אום הייאש ארק אוש אויך ריך :
אום דער וועלט . אום הוט אויך גיאאכט נו קיניג נו טון אירדאן גליך . ורעאַא
אויש דר וועלט . אום דער אויך אויך ערשט דיזר וועלט . איט ליבשטן גַּט יִשְׂרָאֵל נו אויאר
טוגכט אום איט נויכטיגליכן זיט :
קלוקייט גאבן הוט . כון אישט אויך ערשט אויערן גליכן כיט . איט כוגער גוטר
זיא שפראך הער קיניג שְׁלֹמֹה גיזוכט זיא גַּט . דער אויך אויבר דיא וועלט די
אן אויך הוט גיליבט :
זעהן נו רעכטן . אום הוירן אויער קלוקייט אום גרושי וויזהייט . דא גוט זעכרט
זיא שפראך נוש דען אאכן אום וואש אויערן קנעכטן . דיא כוי אויך שטיין אום
גרושן קלוקייט דאש אאך אויך וואש יעהן :
אויך אל איין יאר . קוק גיהורט דיא העלפט וואש איין אוגן זעהן . כון אויערר
זיא שפראך נוש קיניג עו אישט ווערליך ווהר . וואש אן כון אוך זאָגט כון האל
אום אוכבר הויז גַּטש דאש גינג נו גאר רעכט :

מויך זיך אר מכ טרייבן זון רעך כיינן די ניטיגן המר:

ער אמכט אין קאר:זיך אוי קאליך ווין. אז ווייט מירי ביין ער זיא בישטרייך.

זיא וואלד דר זון גאט גאנץ מויבר מירן לייבן! קוינינ שלומה גאר

ביהעכרא גיווען ער זיא נו מיינק וויבא:

דוך העט קוינינ שלומה ניט רעכט גיטון, זון איר קאק כפר ער זולט זיא

האבן גושן גון. מיינר זול זיך ניט אל זאך גושן גישטן עז קומט ניכש גוטש דארויס

. עש ווער רער זעלבין בויוועלט רער רא זור וואישט רמש הויזא:

רא גב איר רער קוינינ וירר וואש זיא ביגערט. ד: וואש זיא אלש זוירנט זון איך

גיוועדט. זון אענליך זעלייאקייט רמש אן אין מירן נאכרא ניט ואכרא. זיא

גיזעגט רען קוינינ הייאן זיא זיך וירר וואכט:

דעך שיקט קוינינ חירוק מין איר נאכרא ריא קוינינן אלזו שטולן. זיא זוך הייך

דעך קוינינ שלומה קורעלן האלן. רמש גיוויכט זון רעך גוכרא רמש איך קאק

מון וואש אין שענקטן קוישלויט מוש הערן רש נאכרן. עז אמכט רער קוינינ שלומה

טרטשן זון זור די האכרן אוין אילקיכי ויש ער שולן זעכש הונדרט גולרן מוש גיאמלט.

מוש נאך דרייא הונדרט שילט ויש ער אמכן מוש מויבר ניהן איט גוכרא:

איט זוטן גיזוהכן גוכרא. בידעקט הויכש מוש דיך. רמש עש גלייך גיליארט.

זור רעך פלינ, ער ליש זיא אל הענלן נאך אנגרי ווין הער, מין זיין לוכט הוי

וער זאך זולי דינ אער:

זון ליש רער קוינינ אמכן אין שטול זון העלפן ביין. רעך הט ניא קיין קוינינ נאך

קיין וירשט זוי ריין. רער רען שטול זאך רער קוכט איך ניט גידענקן. ווא ער

וואש גיאמלט איט אל זיינ גילענקן:

דראן וואך פערליך מוש ענכר קרכונקילשטיין. ריאוכט מוש רוכין מכיר לויטר

מוש מויך ריין. מוש ריא זוטן שארלאק וור העט זיא קוינ כינאלן. קיין קוינינ מין

רער וועלט עש וואש מירראן וואל גיכאלן:

ח ב 2 8 :עקש

קושטע־קרון אום קאָק באָלד ווידר:

אויך קאָק. דאָ קאָק אין אַלער אום: עט אין ויך כידר אום ברעאָקט איין.
אום גאָנ אין זייכ גייעגן עד אין סון אויכ קאָכ. סון אייכ זו דען אכרדן בי: עד הין
אין גייוויש ראָש עד אין כיט ועגט:

בוט אויכ סור דאן. זיין פוש ביהענכ דאָרויך זיך דער קוינין שטעגט. עד הילט
אום רא עד כויאָרט טראָט אויך דיא ערשט שטעפּיגן. דער הויכש גאָרן אופּש
אום קונשט זיך דא אן וינק:

שטיין אום סון גייכ. ווען דער קוינין שׂוֹאָה אין דען שטוֹל גייכ. גרוש וואָנדר
זיא אופּטן דעכ קוינין שׂוֹאָה איין שאָטן סור איכ. דער שטוֹל דער פוייטש סון
גלעזש אום גישאעפּט איט אירן כעטרן זיין:

זוש זיין גייבא. כוך שטונדן אוכ דען שטוֹל זיר אום פוייכיגן שטוכ זיין. סון
אום אן אויקליכ זיין שטונדא איין אייַ וויבא. זיא זאָגן אוא זויש ראש ורזילך
אכ בעשטן ערכן אוכטר יִשְׂרָאֵל גייך:

כיט בעשר גיזין. דאָרויך זשש דיא שׂוֹאָה אין זוֹאָכט אוז רייך. זיא קונטן
עש שטונדן אן דען שטוֹל זיבנציג שטוֹל גלעזין. איט זיך אויל גישטיין דיא קונטן
גרושי אפּט. אויך איינק זש דער כוהן הַגָּדוֹל אום אויך דעכ אכרדן זש. אויך דער
אכדר כוהן דער נאך דעכ כוהן הַגָּדוֹל וואש:

כוך וואָרן גוין כיזונדרי. שטוֹל אויך דריין גיאפּט. דאָרויך זאָ דער קוינין
קינדר בינייטן. איט אירן נאָען נַדָב אום אֲבִיהוּא. עש קאָען זיך דער לויט די: זו זען זו.
אום דאָ אין זייכ גייעגן עד אין סון אויכ נאָכ. דען אייכ זו דען אכרדן בי: עד הין
אין גייוויש ראָש עד אין כיט ועגט:

בוט אויכ סור דאן. זיין פוש ביהענכ דאָרויך זיך דער קוינין שטעגט. עד הילט
אום רא עד כויאָרט טראָט אויך דיא ערשט שטעפּיגן. דער הויכש גאָרן אופּש
אום קונשט זיך דא אן וינק:

שטיין אום סון גייכ. ווען דער קוינין שׂוֹאָה אין דען שטוֹל גייכ. גרוש וואָנדר
זיא אופּטן דעכ קוינין שׂוֹאָה איין שאָטן סור איכ. דער שטוֹל דער פוייטש סון
גלעזש אום גישאעפּט איט אירן כעטרן זיין:

זוש זיין גייבא. כוך שטונדן אוכ דען שטוֹל זיר אום פוייכיגן שטוכ זיין. סון
אום אן אויקליכ זיין שטונדא איין אייַ וויבא. זיא זאָגן אוא זויש ראש ורזילך
אכ בעשטן ערכן אוכטר יִשְׂרָאֵל גייך:

כיט בעשר גיזין. דאָרויך זשש דיא שׂוֹאָה אין זוֹאָכט אוז רייך. זיא קונטן
עש שטונדן אן דען שטוֹל זיבנציג שטוֹל גלעזין. איט זיך אויל גישטיין דיא קונטן
גרושי אפּט. אויך איינק זש דער כוהן הַגָּדוֹל אום אויך דעכ אכרדן זש. אויך דער
אכדר כוהן דער נאך דעכ כוהן הַגָּדוֹל וואש:

כוך וואָרן גוין כיזונדרי. שטוֹל אויך דריין גיאפּט. דאָרויך זאָ דער קוינין
קינדר בינייטן. איט אירן נאָען נַדָב אום אֲבִיהוּא. עש קאָען זיך דער לויט די: זו זען זו.
אום דאָ אין זייכ גייעגן עד אין סון אויכ נאָכ. דען אייכ זו דען אכרדן בי: עד הין
אין גייוויש ראָש עד אין כיט ועגט:

אַבְרָהָם מוס יִצְחָק מוס יַעֲקֹב מוס אַתְּ כוּלָּם מוס אַתְּ מוס. אויך מיר זאלן אויך זיין אזוי ווי זיי: פון זיי קומט אויס אז מיר זאלן גאָר ניט זיין ווי זיי זאלן אויך ניט זיין ווי זיי. אויך מיר זאלן אויך זיין

ווען דאס איז שוין ווער ניט זייַן קיין מאל. אז ווייס אז אלע זאכן וועלן
דער שלאָן,
שון זיין, העלט ווען זיי וועלן קומען פון גרושע איניקלעך שרעקן
אים איר הערץ. ווען ער וועט זיי זעהן קומען אויף אים, ווי
אויף אַ קינד וואס מען וויל אים שלאָגן. ווי ווען אַ מענש
וויל אַ מויל טון אויף אַ בעהמע, אַ בער, אַ לייב, אַ טיגער
אדער אַ לייב, אַ בעהמע, אַ בער, אַ טיגער
מויל אויך קיין אַנדער אַ חיה נישט:
אויך זייער שטאַט אויף אין אַטונקן האלטן.
איין גוזלינע טויבע פליגט אויף דען שריין. איז כאָטש אין דיא הויה דיא
אושט אויך דא זיין. אזוי אַך איז דער קוינץ דען דיא ענדרע דא. דאס
דאַרוק וירט ער בישטעטיגט יא. זיין קוינגלייך אזוי זייער קינדר אויף דער
ערדן. וועלט זיך שטערקן אזוי אַנך וועלדן.
דאַרוק וועלט ער אויך גלייך אַ שטיקל ברויט אין דען וואַסער טונקן
אזוי ווען דער קוינץ זאָל אויף דען שטוהל זיצן. דא הער קאַך גינגען דר כהן
דא קאַן דען דיא מלכה מיקלעך זיין מיינע שטאַט:
אזוי אושטן דעמט איז ווייַב קוקויט, ווען דער קוינץ איז זייער קוקויט. איר קינד טורשט זויין. דען
דא קאַן דען דיא מלכה אזוי אושטן דעמט. זיא אזוי זיא זי ניט ליבן
גיאַמט. אזוי אויז זייער ערש אזוי ביטראַכט:
אזוי אויך בראון. דיא אושטן אויך דיא שריין דיא אזוי גיאַן. דיא בערן דיא
דיא אזוי קיין אויך דאס טיר זו כאַן. זיא אושטן דיא זאָלן שרייין אזוי
דען קוינץ דער זוי אַראַמען קוינגרייך. זיא ווי אזוי אין דער ווערט
גישטיין דאריין. דא דאס דיא קוינגן הולטן אין ערמען נאכדא. זיא קאַן זי
אזוי ווערט אזוי אויך דאס הוייבט זיין. זיא אזוי זיא קושטליך איט אירין

שלאה .

אין דער צאָנט אויך דער ערדן זיך זיין ניאנט אפט . דאָ וויל איך שוין קיינעם נישט פון דעם אפן גיין . דאָס זיבר אן כיט אפטע אוא ליש קיינעם אין דער וועלט . דאָס איז אַ פּוֹר . פּוֹר דיא אַ פּוֹר . דאָס ער זאָס אויך דעם שטוב פּוֹר גלח דעם הער :

קיינעם אין דער האט זיך ור אעשן . נו בויזן דאָס בֵּיתְ הַאִקְדָּשׁ דעם וועלט עס וואָס אויך קייגר כיא אויך גישטאנדן דער דרויך וואָס גיזעשן . און כורש אין וויפט :

אלש

שטוכרא . זיא קוכטן אין אַ אפן כיפט . זיא קערטן אן אַ אפן כיפט וואָס וועלכן זיא דער זעלבן אפן קוכט . דען וואָלט ער רייך אפן פּוֹר אפן דעם וועלט ער דער כוט זיך זיך גוט אוא גלעט :

פּוֹן קלארק גרוא . קוינגיכ אַכַּשְׁוֵרוֹשׁ זיש רופן אלי גרוא שאיר אין דער וועלט ; דעם שטוב זו כרך איין פּוֹש אוא אי ער איין כאט אוא דאָס אין הַיכָן וואָלט . דאָס איז אזוי אוא כויבר פּוֹר וואר :

דערבט אֶסְתֵּר . דען שטוב כאט ער אוא וואָלט אין אין קריכן נאכדא פּוֹרן צווי , כאך איט וואָס איין קוינגיכ דער היש אַכַּשְׁוֵרוֹשׁ . זיין ואטר וואָס איין קריך דער פּר פּוֹרט אין קען אֶסְתֵּר אוא דא ער אין כאט :

וואָלט . כאך נְבוּכַדְנֶצַּר טוט אַכַּשְׁוֵרוֹש אזקרון ער אין דיא גיווואָלט קאָט . ער דאָס ער כאט , ער גיכן זו דעם שטוב אוא וואָלט זיך דאַרוין זעלן . דער ערשט שטוב ער גַּבַּדַתָּא דיא יורן דען דאָס קוינגיכ נְבוּכַדְנֶצַּר אין שטאט יְרוּשָׁלַיִם קאָט . ער פּוֹר טרייבא דיא יורן דען דאָס זיא זוינדיגטן אוא זיך כיט פּוֹר גלח פּוֹרכטן :

היגקנדיגן פַּרְעֹה . דער כאך דא דיא יורן דען שטוב וועלט וועדר זו וועלן כרוכטן . אוא ער אושט אל זיין טאָך היכן אוא דיא וויל ער זעבט דא . דאַרוך היש אן אין דען דאָס זיא אין אַ אפן כיפט :

איין שלאָך זער גרוש אוא כיט קליין :

דער גַּיִב זו האט פּון גוט אין אוט שלוך אין אין זיין כיין . אוא קאָט זו ערשטן שטאפּגיל דא אוא כאט דיין שטוב דרויך ער זיך וואָלט . ער קאָט זו ערשטן אוא זיין כיין אין שִׁשַׁק גען יְרוּשָׁלַיִם ער זיך וואָנדא :

אז אלי קוינגיך דייכן : דר כאך אויבר זאָנגיא דער קוינגיך פּון אֶגְרַיִט זאָנדא . דער

מוז נאהן עס אנדריא קויניגרייך. דען גרושן אכט פון אנדריא שענקט קויניג
ניט כעשר זיין כישאפן. איין כפערר אוך זירר האלבא הונדרט גולדן
כון האט קויניג שלאה אין אויקלפק הער וואלן. זיר קושטיכי כפערר דיא אוכטן
כעשט פון נאכט ישראל פורטן זיא גין אנדריא נאכט כידר:
מוז דאז זייכן גיוואכט. דא נאהן דיא קויפלוייט אנדריא קויפאן שאץ ווידר. דאש
עס ליש קויניג שלואה כרענגן מוש אנדריא נאכר. דיא אליר בעשטן כפערדא
גענט הער עש מורט האכן וואלט:
אן דרוין הט. אז דיא טאהן מוז דיא אייכן עד גאב רייכן זולט. אידראן האט
דאש זילבר וואש זא וין זו ירושלים אין דער שטאט. גליך אז דיא שטיין אכטונג
מון וואש עד אנדרש וואו האט גאהן מוכן וואר:
מוזן דיא הערשפט העט קיין ניד. צוועלף טויזנט רימר אין ירושלים פור וואר.
עד זאלט קויניג שלואה רימר מוז ריטר מון פיד. טויזנט מוז ויר הונדרט הער
זיין דער הינטרשט מיקלכר וואלט קומן ואר:
גוטן כפערדן זו האכט. דאש גינג איר כויאר אב פון יאר זו יאר. קיינר וואלט
זיא כרופטן איר גישענקט פון שטרויט גינגין מוז גיוואכט. פון אונן מוז פון
הוירן. די זיא איר אין אירר נאכט אויפטן כידויאן מוז מוכן וואכן
ער וואש אין קושטליכר קויניג אעפטיג מוז מיך רייך. איט רייכטוק מוז איט
מיאט מון זו גיוואלט מוז האט אין מיך גיווארט:
וואש ער טעט שאפן. ער האט זיין לושט וואש ער כויארט בינארט. גיט האט
העלפט מוז וויישיש כפוהן מוז אוך מוכן אפן. עש וואש כלר גישעהן
מון מגן ואר:
דא כליב מין שין מוישן גאנצר דרייא יאר. זיא ברופטן זטעניק דינן דאש איטט
מיכר דאש גרוש אער נאך גולדא. שלואה ליש דא כרענגן וואש ער האבן וואלט.
איט הערויש קראפט:
חירוק קויניג נור איט שלואה העט ער זיך גיזעלשפט. זיא שיקטן וין דער שיך
אויך ליש שלואה כרענגן מוז וין. אויך דען אער תרשיש פון גולדא אנכליש קיל.
שלואה נעכט כיאכט דאריוך טראפט:

ליט שפראך זו שלומה איך וויל דירש ניט בורגן:
הערן כּן ליט האט איך גיבוטן עד זולט דרויך האכן זורגן.
ליט זורגט מן שלומה דער זיך צוויא אוי זו איך הוט דער ציגט. דאש עד אזא זיין
• עד גינג ניט אין ווערק ווי זי זיין וטר הט גיטון:
עד איז אין כויאן. אופּפּר שטוק אוט אוך ווערדיקייט אוא אוט אן ווערקייט. עאון
אז טעט ער אל זיין וויבערן עש אופּט אין וואל גירושלים. אן דען בערג ירושלים ליש
איא זיך כיגטן. אוט מיקלי ביזוכרי אירן אפּגוט מיגטן:
עלטר איא אכטן איך זיין הערן אוט גייך. עד ליגישטט זיין וויבכן זו דעק אפּגוטן
דאש קוינט איר וואל פּרויכן כיא שלומה דעק קוינגרייך. דא ער קאק אין זיין
ניט עשן איין זוסא קאכן אוש אן איר איין הון:
דער וועלט מישט. דען אכן ליגן זיא אין דען אורן איר וויל אוש אן טון. וויל זיא
איך קער איך אן קיין שוואגן איך בין דער קונגשטן:
נון אערקט ליכן גוויט וואש דיא וויבער האכן ליש, דער אלר קונגשטן דער אין
וויבער אוט נעלט גינוג. זולט איך אין וויבא אויבר ליידן פּפּויא דיא שאכר אן.
דא שפראך קוינג שלומה איך בין וואל אזו קלוג. איך וויל האכן וויל כפּערד אוט
זעלבין אן איך זו בּוירט. עש וואש שלעכט גינוג לוש ניט אער זיין גיהורט:
ער הט זיכן הונדרט רעכטר וויבר אוט דריי הונדרט קעבש וויבר. דא איט
אענכיא קורן וויל הט ער זו זיינק וויבא. אוט וועכיא איך אך בעשטן גיבין די
ער אין זיין וואלד אן בראן:
דעק גישאאק גינג ער נאך וועלן דער הגר ניגר אין

ווען שפראך זו שלומה איין ניבוא הושטו זו ברוכן . אין אייגר קורצן נייט אן דיר
ווערט עז גירוכן . דיין קוינגרייך וויל איך דיר אב רישן מוט וויל עש נעבן דיינן
קנעכט . איך ש ענק דיר עז ניט רעש אישט דיין סר דינשט רעכט :
דוך אין דיינן טאגן זול עש ניט נישעהן . איין גישלעכט וויל איך דיר זושן רעש אן
ניט זול יעהן . איך העט ור נעשן דינש ואטרש רער רש אישט גיזונטן ורוק . מוט
מוק ווילן ירושלים טו איך עש דרוק :
רש שלומה ווש אלט מוט ווש קוכן כייא יארן . וול שטעלט מוך אין מיין אן דיינר
רער ניש אין ניט אן סור ווארן . ער היש הירר רער ארוי מוט ווש לן קוינין
גישלעכט . דויד הט אין ור טריבן אין מוט אל זיין קנעכט :
רש רער אלט קוינין דויד אין ארוק הין מיין נאן . ער טויט אין אלער אוטר קינר
ורינט מוט מוך אוטר ואט' . רש גיבוט ער הערנין יוא מוז ווילט ער עז המכן .
ער ואלט אין מיין נרוש זוב זייניא ווינט ליש ער בינראכן :
רש ולך קוינין ארוי אוט ער ווש מיין יונר קליין . ער ולך איט אל זיין קנעכטן
כיז אין ארין . לון ארייון נען פאכן כיז ער נען אנרין קמק . רער יונן היש הירר
קוינין פרעה ער אין ון אין נאק :
רער קליין יונגן ער ון אין נאק אין זיין ניווילט . פרעה הט אין נאר הולט רען
יונגן ארוי כנר . ער נאכ אין זינש ווייבא שוועשטר נחשכחט ווש די קוינגין
ניגנט . איר שוועשטר נאכ אין נוסות פרעה נאכ הירר מיין נאנרא :
רש שפראך קוינין פרעה ווש נייבריכט דיר כייא איר . הירר שפראך ון פרעה
איר אנגילט כיפש בייא דיר . איך וול הייס ניהן אן רען יורן אוז אין איך רעכן . ווא
איך וינרא אין קענר רען וול איך דר שטעכן :
ער שיקט אין זיין שטרוש רש ער נון ווש הייס ניהן . נוך שטעלט אוין אין וול
אין שעדיגר רער פור הר עזר ווש נישוהן . ריון ון אליזבע ווש וויר קוינין
אין שעדיגר רער פור הר עזר ווש נישוהן . ריון ון אליזבע ווש וויר קוינין מיין דרעק :
אויבר באשק . דיא ווין קוינין העטן אוך שלומה כיט נעבן מיין דרעק :

KÖNYVTÁRA

איך מגרש דר נייט: זולך ווירדיקייט מוס ער דיר איך אישט ניט ערווארטן. איך איין
ער דארף ניט וויסן אז דו ביסט דא נאר עס שטרייך:
וואס וועלן זיי איך זהען אן. ער הוט איך פור נושן דער קיניג שוואה ניין.
פון זעגן זייער ואטרש דאש אישט ניט וועגן איין ווארט אן. אוי פון זעגן ירושלים
נעהן ניט קיניג שלמה נאר איין לערלינג קנעכט. ער היש ירבעם זון נבט כירטין פון
דיזר זיין אטר וואש איין וויטוי אוי היש נרועה נוואר.
קנעכט ירבעם רידט ווידר דען קיניג אוכן וואר:
איר טוט נאר אוי ער שפראך איין הער קיניג איר נושט דיא אויאר נו בויאן. דעלט דאז זאך איך אויך איין טרויאן. אונזר אלטר קיניג רחבעם ליש דיא אויאר
נארן נידר ליגן. ישראל ניכגן נוך רחבעם זיא זיך קונטן נידיגן:
אוי ווי דיא ווארט נישהען פון דיזר שטארקן העלדא. דער קיניג דאז וואש
זאך דו ער וואש איין דעגן אויש דער ווילט. איט נערגן אוי איט שרייבן דער
קיניג נו איך שפראך. הייב איר אויך דען ניכט פון דיינר ניש נעשלעכט אויך:
עש ניש איך איין אאל דאש ירבעם פון ירושלים אויש ניכג. איך בינגנט אחיה
דער שלוני בייא זיינר אאכטיל ער איך אוך ויכג. זיא וואלן כייא אכנדר איך דעך
דער נלייא נו ריש איך זיין אכטיל נו שטוקן נוועלף. דא שפראך דער העלר
ירבעם כין איך נון אוכטר דען וועלף. דאש איר איר איין אאכטיל אוי נו ריישן טוט;
כון איין ליבר ורוינט ירבעם דיין זך וועדט וועדרן ווט:
נף ישראל הוט איך דיר הייש זאגן. איין קיניג וועדשטו וועדרן דיא קרון זולשט
טראגן. זיא האב דיר נעהן שטוק ריא וועדשטו כיהאלטן. וועדשטו זיין ורוך
זוא וועדשטו איט ורידן מלטן.
נעהן ניש נעלט פון ישראל וועדרן זיין אוכטר דיר. דרויבר וועדשטו זיין איין קיניג
דאש כעקן כרוט האב דיר פון איר. דאש קיניגרייך ווילן איך שלמה אב ריישן.
איין ניש נעלט ווילן איך איר נו נף נושן דאש טוא איך נו וויישן:
פון וועגן זייער ואטרש דאש אישט ניוועגן איין ווארט אן. אוי פון וועגן ירושלים
דאש ווילן איך זהען אן. ער הוט איך פור נושן דער קיניג שלמה נייך.
ער דארן ניוויינט אן ריא נען ער עש שטרייך:
איך אגרש דר נייט: זולך ווירדיקייט אוי ער דיר איך אישט ניש ערן. איך איין

גיבליבן . גלייך ווי סאר מוכן שטיט גישריבן :

וְהַבָּעַל האט קיינגלייך פֿאר זיך דאס
מיינט גישלעפט זוך ער ביהאלטן דאס אוז ער גינישן . איין הער זוך ער כלייבן לוש
ליבש ניט פֿור דרישן . דו הושט ריא גרוישט אענין אום קוינין נאך לושט דייגש
לייבא . אום האלט ריך נויארט ורויאקליך קיין כויבריא טרייבא :

זוא וויל איך דיר איין הוין כויזן אז דָּוִד איינק קנעפט . אום לייב דיר יִשְׂרָאֵל אל
יְהוֹנָתָן גישלעפט . דער זואן פֿון יִשְׂרָאֵל אוז וועלך ליידן אוז נאכן כיז אֲשֶׁיחַ קומט
דער נאך וועלדן זיא עש פֿור איידן :

אבר אֲשֶׁיחַ וועלט פֿון דָּוִד גישלעפט זיין . אום אל דאש קוינגלייך וועלט ער
וועלד נעמן איין . דא דאש שֶׁאָה הורט יְרֻבַּעַל וואלט ער בֶּנְיָן . יְרֻבַּעַל וואש
ניט פֿון זו שישק קוינג אינריך וש ער גיזוסן :

דאריכן כליב ער אוז נאכן כיז קוינג שֶׁאָה שטארב . דער נאך קאק ער ווידר
ז ער דא קוינג ריך דר וואלב . וועד קאן עז אלש דר שרייבן פֿון קוינג שֶׁאָה
קלוקייט . זיין וויזהייט אישט וויט אוז קוין אום האט זיך וויט אוז גישפרייט .
אין קאן דאז וואל ערקן אענכיא כיכלר היכטר אין . דאש פֿור דאש כיכלר וואל זעין .
אום נאך איט קלוקייט זיין גלייכן ניט אישט גיוועזן .

מיר זאל כוך פֿור וואר . אום דיא נאכן וועלט וואש אין גיוועזן אוכטר טון : זיא
אוכר יִשְׂרָאֵל וואש ער גיקוינגט וירלינ יאר . אין דער שטאט יְרוּשָׁלַיִם וואלט
הטן אין אוש דינן אוכר זיא טרוג ער דיא קרון :

ער ליש וויגק פֿור וואר כיגלאכן אין דָּוִד כיגראכן . דו הוש דיר גישלעפט וואש אין
זוא וויל איך דיר איין הוין כויזן אז דָּוִד איינק קנעפט . אום לייב דיר יִשְׂרָאֵל אל
יְהוֹנָתָן גישלעפט . דער זואן פֿון יִשְׂרָאֵל אוז וועלך ליידן אוז נאכן כיז אֲשֶׁיחַ קומט
דער נאך וועלדן זיא עש פֿור איידן :

אבר אֲשֶׁיחַ וועלט פֿון דָּוִד גישלעפט זיין . אום אל דאש קוינגלייך וועלט ער
וועלד נעמן איין . דא דאש שֶׁאָה הורט יְרֻבַּעַל וואלט ער בֶּנְיָן . יְרֻבַּעַל וואש
ניט פֿון זו שישק קוינג אינריך וש ער גיזוסן :

דאריכן כליב ער אוז נאכן כיז קוינג שֶׁאָה שטארב . דער נאך קאק ער ווידר
ז ער דא קוינג ריך דר וואלב . וועד קאן עז אלש דר שרייבן פֿון קוינג שֶׁאָה
קלוקייט . זיין וויזהייט אישט וויט אוז קוין אום האט זיך וויט אוז גישפרייט .
אין קאן דאז וואל ערקן אענכיא כיכלר היכטר אין . דאש פֿור דאש כיכלר וואל זעין .
אום נאך איט קלוקייט זיין גלייכן ניט אישט גיוועזן .

מיר זאל כוך פֿור וואר . אום דיא נאכן וועלט וואש אין גיוועזן אוכטר טון : זיא
אוכר יִשְׂרָאֵל וואש ער גיקוינגט וירלינ יאר . אין דער שטאט יְרוּשָׁלַיִם וואלט
הטן אין אוש דינן אוכר זיא טרוג ער דיא קרון :

ער ליש וויגק פֿור וואר כיגלאכן אין דָּוִד כיגראכן . דו הוש דיר גישלעפט וואש
מיין גישלעפט זוך ער ביהאלטן דאש אוז ער גינישן . איין הער זוך ער כלייבן לוש
ליבש ניט פֿור דרישן . דו הושט ריא גרוישט אענין אום קוינין נאך לושט דייגש
לייבא . אום האלט ריך נויארט ורויאקליך קיין כויבריא טרייבא :

זוא וויל איך דיר איין הוין כויזן אז דָּוִד איינק קנעפט . אום לייב דיר יִשְׂרָאֵל אל
יְהוֹנָתָן גישלעפט . דער זואן פֿון יִשְׂרָאֵל אוז וועלך ליידן אוז נאכן כיז אֲשֶׁיחַ קומט
דער נאך וועלדן זיא עש פֿור איידן :

אבר אֲשֶׁיחַ וועלט פֿון דָּוִד גישלעפט זיין . אום אל דאש קוינגלייך וועלט ער
וועלד נעמן איין . דא דאש שֶׁאָה הורט יְרֻבַּעַל וואלט ער בֶּנְיָן . יְרֻבַּעַל וואש
ניט פֿון זו שישק קוינג אינריך וש ער גיזוסן :

דאריכן כליב ער אוז נאכן כיז קוינג שֶׁאָה שטארב . דער נאך קאק ער ווידר
ז ער דא קוינג ריך דר וואלב . וועד קאן עז אלש דר שרייבן פֿון קוינג שֶׁאָה
קלוקייט . זיין וויזהייט אישט וויט אוז קוין אום האט זיך וויט אוז גישפרייט .
אין קאן דאז וואל ערקן אענכיא כיכלר היכטר אין . דאש פֿור דאש כיכלר וואל זעין .
אום נאך איט קלוקייט זיין גלייכן ניט אישט גיוועזן .

מיר זאל כוך פֿור וואר . אום דיא נאכן וועלט וואש אין גיוועזן אוכטר טון : זיא
אוכר יִשְׂרָאֵל וואש ער גיקוינגט וירלינ יאר . אין דער שטאט יְרוּשָׁלַיִם וואלט
הטן אין אוש דינן אוכר זיא טרוג ער דיא קרון :

ער ליש וויגק פֿור וואר כיגלאכן אין דָּוִד כיגראכן . דו הוש דיר גישלעפט וואש

שפריך נו מן איין רויבער וינגר אישט דיקר וועדר מייבש ואטר נעמרא. וועלט
כיט איך אויל אוך גין אז העשטו קיין נאן:

שטאק גיהאלט. דו זולשט אין דיא אסיק גיבינדן דו כישט מיין זוידיל אאן נוש דיר
זאך דעק ואלק ווידר אוס דיר איט אין אלזו האלט: האבן זיא דיך רוך אין קיינק
דיין קינדהייט זולשטו נושן זיא אויך ערישר אאן:

ישראל רחבעם נעלט זיך נידר:

דא איט דען אלטן צוייטן דיא אין זייניש ואטרש שטאט וואלן גיזעלן, ער שפרך
וואש זול איך ענטווארטן ישראל הוט זיך ור אעשן. דא שפראכן דיא אלטן אוס
ווערשטו ואלן אוכזדן רוט. וועלן אוך צוייבילן דיר פור זיך ניט:

איז וועלן איר הערן זולשטו אין שפאלטן. אוס גיב אין גוטי דיר אוס וויבילן ווארט
ניכט. זיא וועלן דיר אויוך דינן כישטו אנדרש קלוג:

דא גידולט אוך רחבעם ווא זיין דאש אלטי נאלן. אן זולט זיא נו אכנדר ביכדן
אוס וועק שיקן אויך אייגק קאלן. ער שיקט נאך דען יונגן דא ער איט וואש דער
נוגן. ער שפראך קוט הער איך וויל אויך עלוש דאט ואלן:

גיבן זיא אים קאלן זייניא גיזעלן עש וואלן אייטיל יונגן. דא ער איט האט גיעלט אוס
דער נאכן כרוקן גישפרונגן. זיא שפראכן ליבר רחבעם וואש ווילטו הייבן אן;
דיין קינדהייט זולשטו נושן זיא אין ערישר אאן:

גיבן. ער שפראך קוט הער איך וויל אויך עלוש דאט ואלן:

דא גידולט אוך רחבעם ווא זיין דאש אלטי נאלן. אן זולט זיא נו אכנדר ביכדן
אוס וועק שיקן אויך אייגק קאלן. ער שיקט נאך דען יונגן דא ער איט וואש דער
קוניג הילט ער זיך ערבר אוס ורואן. דאש הורט ישראל דער אין אגיפט וואש
גיבן. אוס כור קוניג שלוחה אין זורגן וואש גיזוהן:

דיך נו קוניג דיא קרון זולשטו טראגן.

דיך ואטר הוט אוכז גיכערינ זיין. דיין וועלן איר דיך כיטן דוא זולשטו אוכז ערלאסן אן. זיא שפראכן נו זן שלוחה הויר נו נוש דיר זאגן. איר אאלן
ישראל שיקט נוך ירבעם ער וואש אין קלוגר אאן. הער רוט אוכז דו איר עש
גיבן. ער שפראך קוט הער איך וויל אויך עלוש דאט ואלן:

דא גידולט אוך רחבעם ווא זיין דאש אלטי נאלן. אן זולט זיא נו אכנדר ביכדן
אוס וועק שיקן אויך אייגק קאלן. ער שיקט נאך דען יונגן דא ער איט וואש דער
קוניג הילט ער זיך ערבר אוס ורואן. דאש הורט ירבעם דער אין אגיפט וואש
דא גינג רחבעם נו שכם ישראל ואלן נו הוין קואן. זיא וואלטן אין אאלן נו

אזא דור דרוש מיך דיך בעת זעלט קיינער זיין. ער זאלט מכּנית אזא הונדערט
רחבעם זון שלמה נויארט מיין שלעכט האט
דו כישט אזוי נו קוינינ גירעכט. יא אכטן מין נו קוינינ ירבעם זון נבט.
דא רויפטן מי ישראל ירבעם זון נבט דין אפּריק נישלעכט. יא שפראכן מי נישיין
זיין שטאט. ישראל הטן מן איך נישרוקן דרוך דש ער זיך דר נידרכט האט:
דא ירבעם אש דעת וייטן ועלד. ער העט אוישן שטערבן ער זילוך קען ירושלים
מין דר ווער איר נישלעכט. ווער ער כיט
דער אוכ וועלט נישאן כאך מוכזרח אוט:
עש שפראכן מי ישראל איר האכן איך דיא מי כיט נישווארן. האב ער איך זיין
מין אושט טוט אוין הייבן:
ירושלים ועת ניכט מן זייכיק נארן. איד וועלן כאך וואל וידן מיין קוינינ נוט.
ישראל מין דר וואלכן דאש מן
דא ירבעם זון נבט ער ניכ כעאן איכן.
זוא שיקט דען נישלעכט יורא וואלטן כיט בראכן. ישראל נוך וידר הייכ מן
זיר וועלן כייא נישווארניק אויא כיט מין נאככער אוך דיך נעכן:
דען דו כישט קוואן הער. אוט האלט דיר דיין בית המקדש נאר אוט נאר עבן.
דא שפראך זיך מי ישראל דריא אוכ ניט נו זער. ניא הין מן דיין הויז דען וועלן
שיקט נוט רחבעם מין זיין הערץ אוט מין זיין אוט:
כאלרא עש כור זיך נאט. אז נוט הט נירעט נו אחיה דעת בית ירבעם אזוא נוט. דא
ווען זיך מיין דינק ווין אכטן דאר נו הילפט קיין רוט. ואש נוט ווין האכן ווא
דו מין דרוט. מין אוש דער יוכנן דא ער כון הט נינואן דען דאט:

זיא שטאט. ישראל הטן מן איך נישרוקן דרוך דש ער זיך דר נידרכט האט:
דא רויפטן מי ישראל ירבעם זון נבט דין אפּריק נישלעכט. יא שפראכן מי נישיין
דא ירבעם אש דעת וייטן ועלד. ער העט אוישן שטערבן ער זילוך קען ירושלים
נישלעכט אוך דיך נעכן. ווער ער כיט
דער אוכ וועלט נישאן כאך מוכזרח אוט:
עש שפראכן מי ישראל איר האכן איך דיא מי כיט נישווארן. האב ער איך זיין
מין אושט טוט אוין הייבן:
ירושלים ועת ניכט מן זייכיק נארן. איד וועלן כאך וואל וידן מיין קוינינ נוט.
ישראל מין דר וואלכן דאש מן
דא ירבעם זון נבט ער ניכ כעאן איכן.
זוא שיקט דען נישלעכט יורא וואלטן כיט בראכן. ישראל נוך וידר הייכ מן
זיר וועלן כייא נישווארניק אויא כיט מין נאככער אוך דיך נעכן:
דען דו כישט קוואן הער. אוט האלט דיר דיין בית המקדש נאר אוט נאר עבן.
דא שפראך זיך מי ישראל דריא אוכ ניט נו זער. ניא הין מן דיין הויז דען וועלן
שיקט נוט רחבעם מין זיין הערץ אוט מין זיין אוט:
כאלרא עש כור זיך נאט. אז נוט הט נירעט נו אחיה דעת בית ירבעם אזוא נוט. דא
ווען זיך מיין דינק ווין אכטן דאר נו הילפט קיין רוט. ואש נוט ווין האכן ווא
דו מין דרוט. מין אוש דער יוכנן דא ער כון הט נינואן דען דאט:

טויבֿט אין רעכט שטרייט הין אין . ער וואלט איט אין ניואלט דז קויניגרייך ווידר

קיין . דא קאן שׂמֲעָה דער נָבִיא רַחֲבְעָם איך ווילֿ עש ווייזן :

אום נוש אז דיין גוייט נז וֵלֶט דער הֵיר הוש יִשׂכאלן קיין שטרייט זולשטו טון . ווען דז יִשׂראֵל מישט בֵּון איר מוש וַאכון זיא הורטן וֵלֶט וואלט

גון . מוֹך וואש רוא נויארט יִביטשש רֹאש זוֹ ווערלֹך זיין . טרוץ דעם אענשן

ווירד גין . ווען דז יִשׂראֵל אין קויניגרייך וואש זיא נט כֵּר גנון :

ערן שפראכן דיא אלטן וועלט ווען דיך וֵלֶט ווֹל הון . ווערטש וואלטן ווֹיר דיך כיט קויניג

דער דא שפרידט נין :

גון וושן איר רַחֲבְעָם בלייבן אין קויניג מויבר יוֹדָא יִשׂלעלט . יִרֲבְעָם ווערד זא

קויניג כֹּאר וואר ער יִשׂוועז אין קנעכט . ער וואר איין רייכר קויניג ער כויאט

אענכיא שטיט זין . שִׁכֶּם אן בערג אֶפְרַיִם מִנּוֹאל אושש אויך אזו זיין :

דא יִרוכֹּט איך יִרֲבְעָם אין דאש הערן זיין . איך אוש עז אנרדש שיקן עז וֵיט איר

אין דז הערן איין . דא וועלדן אל יִשׂרָאֵל זו דעם רֶגֶל אויך גין . קויניג יוֹדָא וועלט

זיין זוא אוש איך אז אין הֵרזוט דא שטין :

אין דעם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ טאר נאכט זיין רעכן וועלר מויבר יוֹדָא אישט אין הער .

אום קויניג יוֹדָא גייאט אין דער תּוֹרָה זו שטיא איך אז אין זולנער . ישׂראל

וועלדן דאש זעהן איר הערן וועלט זיא דר טראגן . זו אירט קויניג רחבעם איך

איך וועלדן זיא דער שלאגן :

ישׂראל אאן אב טריבן אאלן . ער נאש אז אוסט אין רַשַׁע איין נְרִיק זעלט ער דר

אין אל יִרֲבְעָם יִרוכֹּט אין אוש זעלברט איך אז זעלברט זעהן זו דער זאלן . דז איך

איך וועלדן זיא דער שלאגן :

נעכן . ירבעם שפרך ווֹל איך כיטן אייער תְּשׁוּבָה זולט איר איר וֵעכן :

ווען איך הין קום דז זיא איר ניין . אום דז איך אאך שלאן אום ביטן אז זיא וויכיג

ערן יִשׂראל וועלן ניין . דז איר ישׂראל וועלן יִהוֹרוֹק זיין

מודר וֹיל . דער זו וואלט איך וֵערן האכן אויערן וֵולן וֹיל :

אין ניא קיין כאָר. הינטן כאָך ווערט איר זעהן וואָס קיין אינ אישט גישריבן, וועלן דיזר קינינ יאָשיָהו קיין קינינ דָוִיד קאָר. ער ווער דער זרושטן קינינ רע, קעלכר איר ביין. ער וואָלט ניט שפּרעכן דען קינינ קיינ זייכ איר וועלן אליין: דער הייסט יאָשיָהו דער ווערט האָלטן זיין גיכוט. אויך דיר ווערט איינר גיכורן דער נָבִיא ריִיך אוֹבֵחַ אוֹבֵחַ אוז הוז גישפּראָכן ביִי. קיין רָוִר ווערט איינר גיכורן קיין קאָר זיך קיין אינ וואָלט:

ווי ער שטורכ ביִיא דעָר אוֹבֵחַ אוז אויך קיינר ספּאָן אין זייכ הכּו דער כּנָבִיא ביִי שיקט אויך ביִיא דער היש זיך עֵירוּע. עד קאָך נו יָרָבְעָם נען בֵּיתאֵל אז דא ווי ער שטאָנט ביִיא דעָר אוֹבֵחַ אוֹבֵחַ אוז הוז גישפּראָכן ביִי. קיין רָוִר ווערט איינר גיכורן קיין קאָר זיך קיין אינ וואָלט:

גיאָלט. ביִיכְּלִיכ זיהן טאָג אין אַרְחִשְׁוָן וואָס דער יוֹם טוֹב גיטראָלט: יָרָבְעָם קיין יאָר נו יאָר. יָרָבְעָם הט גָרוּשׁ אוֹפּגָרן אויך דעָם אוֹבֵחַ ראָש ער הט אַעשָׂר קיין יאָר נו יאָר. יָרָבְעָם הט גָרוּשׁ אוֹפּגָרן אויך דעָם אוֹבֵחַ ראָש ער הט אַעשָׂר קיין יאָר נו יאָר. יָרָבְעָם הט גָרוּשׁ אוֹפּגָרן אויך דעָם אוֹבֵחַ ראָש ער הט

גיטרעפּט. ער אָפּט ויל כּוֹהֲנִים ריא ניט וואָרן קיין גישעפּט:

ער שטעלט אויך קאָלב ראָש אָפּר אין דָן. ראָש וואָרן ריא גיאערפ קיין אַשׁרָה ער גָרִיך עז ביזליך אוֹן. ישׂראָל גינגן נו דען קעלכרן אויך ראָש כויזן

אויש אַלְטָרִיכ גיהוֹלפּן הוז:

דרוק זולט איר אין כיגן. איך זאָך אויך דעָם ראָש אויער קָט דער אויך דָן ירושָלַיִם ניל נאָך אוש. יָרָבְעָם שפּראָך נו יאָשיָהו איך זאָך אויך אין אויך דָן ירושָלַיִם

זולט א ר ניט אער דָן:

ער ליש אָפּלן ניוויש קעלכר דָוִיד אוז דָוִד. אָך דער דָוִד זויכ ריא האָלטן וויר דא שטוט אויער קָט דען ויל איך אויך נאָיגן. דער קאָן אויך ווָאָל העלפּן

דרוק זולט איר אין כיגן. איך זאָך אויך דעָם ראָש אויער קָט דער אויך

אויש אַלְטָרִיכ גיהוֹלפּן הוז:

ער שטעלט אויך קאָלב ראָש אָפּר אין דָן. ראָש וואָרן ריא גיאערפ קיין אַשׁרָה ער גָרִיך עז ביזליך אוֹן. ישׂראָל גינגן נו דען קעלכרן אויך ראָש כויזן

גיטרעפּט. ער אָפּט ויל כּוֹהֲנִים ריא ניט וואָרן קיין גישעפּט:

ער שטורכ ביִיא דעָר אוֹבֵחַ אוז אויך קיינר ספּאָן אין זייכ הכּו דער כּנָבִיא ביִי שיקט אויך ביִיא דעָר היש זיך עֵירוּע. עד קאָך נו יָרָבְעָם נען בֵּיתאֵל אז דא

האט אר גיטרעטן פֿון דעם וועג דען דעלטן:

ער שפראך איר דינט קעלבר דיא אין פֿעזעגט זי שעלטן. אוֹן
ענבן כיפּור. ער האט איר קיניג׳ן צוואר. ער העט איר וואלטן ניפֿש
אוֹן וויא ער הין וואש ענכגן אוֹן וואלט ען.
ער וואר ג׳ישעהן. ער זאלט איר פֿון דעם כּיא וואש וואנדר ער הט ג׳טון.
ער האט איין גרושן זון דער הט דאש אלש ג׳יעהן. ער זאלט עש זיינק ואטר וואש
קוכט איר ניט אפֿן וואש דא וואר דר אער מודר וויא:
דא וד פֿוירט ישראל. ער הודט דאט ג׳דרוישיאל פֿון דעם דעלטן כּיא. ער
מיין אלטר ואלשר כּיא זאש אין דער שטאט כיהואל. ער וואש אויך מייכר דער
וויבר ער העד וואש קוך. ניט דען וועלט קען כּיהואל דער כּיא אוֹן ורוֹאן:
וועלט קערן דען וועלט אין אנדרן. דער כּיא ג׳יכן אין ואעשן. וועלט
ווען ג׳לט האט איר ור בוטן איך זוי היא וויבר טרינקן כאך עשן. אוֹם איך זוי ניט
עש וואר איר אויבין כיקוען אוֹם אז באלדא וואורד איך פֿור זינקן:
ג׳יניג ניט איט דיר ג׳לייך. זולט איך כרוט איט דיר עשן אוֹם וואשר אלהיא טרינקן,
דא שפראך דער ג׳לטליך אן דעם קיניגרייך. ג׳עבשטו איר האלב דיין ג׳וט איך
זו אייגק הויז. איך ג׳יב דיר זו עשן שענק וועלט דיר דרויש:
אין מויכר זיינן דאנק. ביט דיינן ג׳לט פֿור איך אוֹם אאך עש ניט זאנק:
קוק זיא וואלד איך וויבר וויא פֿור. דא שפראך דער קיניג׳ן דעם כּיא
איין האנט וויל איר זו כרעכן אוֹן דויר אישט זיא איר ג׳וואר. דא באט דער כּיא
דעם קיניג׳ן שפראך זו דעם ג׳טליכן
קוואשטו ניט ג׳וש אושטו דיין ג׳עבן:
דעם קיניג׳ן ור דירט דיא האנט ער קוכט זיא ניט ווידר קערן. דאש אזכח וואש
הוט דיך היישן קוען הער. איך ווילד דיר דיינק שפיילן ווידר ג׳עבן. פֿון הינן
ער ג׳וירנט איט דעם כּיא אוֹם שטרפֿט אין זער. וואש טושטו היא אורר וועד
דער קיניג׳ן היש אין אן ג׳רייכן דיא הנט ער נוך איק כוט:
ער זאלט איך פֿור דען וואלד. דא ג׳וירנט דער קיניג׳ן פֿור ג׳ארן וואר ער רוט.
אזכח וועלט פֿור וואר זו כרוכן. דא זוירנט דער קיניג׳ן פֿור ג׳ארן וואר ער רוט.
דער כּיא אין ניכן וויא ג׳לט האט ג׳יטרכן. דיא אשן וועלט ואר ג׳אשן דאש
וואש ער אלש ור ורואקייט הוט ג׳יטריבן:

עס גיכגן זוייט מין דיא שטאט מוס זאגטן עס דאכן . דז הורט דער ואגש כביא
דער אנדרן זייטן צוואר . דער גיב אס ניט דען קורפיל כאך דעס איזיג ור ואר :
אן ווער דא גיכן מוזט רייט . כייא דעס קורפיל שטונר דער גיב איזיג אויף מוס וואלף דען טוטן לייכנס אן דאש ווייטיא ועלכא בריינ . מוס דאז זאך מידר
ער טראט אין איט פוישן מוס ז דייש אים זיין גידר :

דער איזיג דען איז דען אויף אן דען דען וואלף . ער הט ער שוין מין דר נידר .
גיב מוס שטעלט זיך ווידר אין . ער וואלף אן פון דען איזיג מוס רייש מין דר נידר .
דער שקר כביא לייך אים איין איזיג דער כביא רייט דא הין . אים קאט איין ורישר
פון דראכן . ער הט פר שוין ד: ער כייא זיין עלטרן ניט וואלד כיגראכן :
דינט ער הט אים גוט עשן זון קוכן . ער שטונד אויף כאך דעס עשן מוס וואלט דר
דר גלטליך אן הט עז ור שוין גלטל גיכאט הט ער ז: כרוכן . דר וגש כביא הט עז ור
כבוזה פון דעס גלטליכן אן קאט אויף דען ואגשן כביא :
געשן דען כיטרן טוט . כון אערקט ליכן קינדר וואש גישאך אל היא . ד: דיא
איין וואלט הוט ער ווידר שכעניגט מוס אויבר ואלן איין גיכוט . אלהיא הוט ער
כייד . גלט שכראך ז: דעס ואשן כביא דיינק חכר וואלט עש וועלדן ניידא :
אנגרר מוס קאשן ז: הויא אל בידן . זיא זעגטן זיך ז: טיש מוס אשן מוס טראכקן
גיבא איט ז: עשן מוס ז: טרינקן דער כביא ליש זיך אויבר בידן . זיא גינגן איט
דעס כביא כאך . כוך אן איט דיר הייט מוס ליש דיר זיין גנוך :
דער ענגיל גידעט מוס גלט גישפראכן דער ז: . גיא זאטיל דיר דיין איזיג מוס רייט
ז: איט שכראך דער ואגש כביא איך כין מוז איין גוטר כביא מז דוא . איט איר הוט
דרוק ווילן איך היא ניט עשן גלט איר עש ור כוטן הוט :
דער ענגיל גידעט מוס גלט גישפראכן דער ז: . גיא זאטיל דיר דיין איזיג מוס רייט
ז: איט שכראך דער ואגש כביא איך כין מוז איין גוטר כביא מז דוא . איט איר הוט
דרוק ווילן איך היא ניט עשן גלט איר עש ור כוטן הוט :
דער ענגיל גידעט מוס גלט גישפראכן דער ז: . גיא זאטיל דיר דיין איזיג מוס רייט
ז: איט שכראך דער ואגש כביא איך כין מוז איין גוטר כביא מז דוא . איט איר הוט
דרוק ווילן איך היא ניט עשן גלט איר עש ור כוטן הוט :

ציטן זיין זון אַבֶּיה ווערד קראנק. דא שפּראך איך ירבּעק זי זייַנע
מוֹז טעט ער אענקייא כויבריייא דיא טעט ער מוֹז נאָך. אין דען זעלבן
נייט אער זוֹא וואָלט ער זיך טויפֿן:
זעהן. מוֹא אַי איך דאָש וואָלט זיין מיך אַי פֿור זויפֿן. קוקט מיך יוא
דא שפּראך ירבּעק דאָש זוֹא כיט זשעהן. זוֹא איך דור דען מאָלטן פֿור איר גין
עלטר וון דוא אין:
פֿור גון. טוֹ שפּראך זי ירבּעק דור איין קנעכט וועלט פֿור גין מוך איר אישט ער
דא ענטוורט ירבּעק זי דעק הערן שון. וועלר איך מוֹרר דור דן דעק ריין
דען גן אֶרן פֿויר דוא דען מר ריין:
איין. איט דָוֹר מוֹא דיר יְרֶבְעָם וויל איך איך דר איין. מוֹא אין
קנעכט. איט דָוֹר מוֹא דיר יְרֶבְעָם וויל איך איך שטערקן אז
מוֹא וויל דירש ור דָעכן מוֹא טוֹא נוך רעכט. דיין קוניגרייך וויל איך שטערקן
גיטון דאש וויל איך אלש כיט זעהן אן.
זער ור דרוש. טוֹ שפּראך זי יְרֶבְעָם זייא נוך איין ורואר אמן. וואש דו הוש
ער זוֹא זיך האכן זשטושן אן דיזי ניין דרוש. דש ער אי דאש טעט עש
וואש איך כיא האלט:
טון. ער אשלט זי כוהן וועק ער כויאלט וואלט. עש זינג איך מיביל מויז
כוך דען דאוזן יְרֶבְעָם וואלט כיט אש זון. פֿון זייַן זאכן ער פּפֿלעק עש אער זי
מיכ דיא וועלט מירדאן זעהן. אן וועלט דיא כיין ור כרעכן וואו זיא וינט.
מייני כיין זי זינען עש וועלט דוך אלש זשעהן. דז ער הוט גירופֿט מוך דאז
קנאבן. וועלאיך וועלדא שטערכן זי איך זוֹא איר איך כיגראבן:
זיא האבן גיאשלט מפֿלוטר אין שָׁאוֹרן מוֹא וואש דאיכן זינט:
כוך דען דאוזן יְרֶבְעָם וואלט כיט אש זון. פֿון זייַן זאכן ער פּפֿלעק עש אער זי
טון. ער אשלט זי כוהן וועק ער כויאלט וואלט. עש זינג איך מיביל מויז
ציטן זיין זון אַבֶּיה ווערד קראנק. דא שפּראך זיך ירבּעם זי זייַנע
מוֹז טעט ער אענקייא כויבריייא דיא טעט ער מוֹז נאָך. אין דען זעלבן
נייט אער זוֹא וואָלט ער זיך טויפֿן:
זעהן. מוֹא אַי איך דאָש וואָלט זיין מיך אַי פֿור זויפֿן. קוקט מיך יוא
דא שפּראך ירבּעק דאָש זוֹא כיט זשעהן. זוֹא איך דור דען מאָלטן פֿור איר גין
עלטר וון דוא אין:
פֿור גון. טוֹ שפּראך זי ירבּעק דור איין קנעכט וועלט פֿור גין מוך איר אישט ער
דא ענטוורט ירבּעק זי דעק הערן שון. וועלר איך מוֹרר דור דן דעק ריין
דען גן אֶרן פֿויר דוא דען מר ריין:
איין. איט דָוֹר מוֹא דיר יְרֶבְעָם וויל איך איך דר איין. מוֹא אין
קנעכט. איט דָוֹר מוֹא דיר יְרֶבְעָם וויל איך איך שטערקן אז
מוֹא וויל דירש ור דָעכן מוֹא טוֹא נוך רעכט. דיין קוניגרייך וויל איך שטערקן
גיטון דאש וויל איך אלש כיט זעהן אן.
זער ור דרוש. טוֹ שפּראך זי יְרֶבְעָם זייא נוך איין ורואר אמן. וואש דו הוש
ער זוֹא זיך האכן זשטושן אן דיזי ניין דרוש. דש ער אי דאש טעט עש
וואש איך כיא האלט:
טון. ער אשלט זי כוהן וועק ער כויאלט וואלט. עש זינג איך מיביל מויז
כוך דען דאוזן יְרֶבְעָם וואלט כיט אש זון. פֿון זייַן זאכן ער פּפֿלעק עש אער זי
מיכ דיא וועלט מירדאן זעהן. אן וועלט דיא כיין ור כרעכן וואו זיא וינט.
מייני כיין זי זינען עש וועלט דוך אלש זשעהן. דז ער הוט גירופֿט מוך דאז
קנאבן. וועלאיך וועלדא שטערכן זי איך זוֹא איר איך כיגראבן:
זיא האבן גיאשלט מפֿלוטר אין שָׁאוֹרן מוֹא וואש דאיכן זינט:
כוך דען דאוזן יְרֶבְעָם וואלט כיט אש זון. פֿון זייַן זאכן ער פּפֿלעק עש אער זי
טון. ער אשלט זי כוהן וועק ער כויאלט וואלט. עש זינג איך מיביל מויז
ציטן זיין זון אַבֶּיה ווערד קראנק. דא שפּראך זיך ירבּעם זי זייַנע
מוֹז טעט ער אענקייא כויבריייא דיא טעט ער מוֹז נאָך. אין דען זעלבן
נייט אער זוֹא וואָלט ער זיך טויפֿן:
זעהן. מוֹא אַי איך דאָש וואָלט זיין מיך אַי פֿור זויפֿן. קוקט מיך יוא
דא שפּראך ירבּעק דאָש זוֹא כיט זשעהן. זוֹא איך דור דען מאָלטן פֿור איר גין
עלטר וון דוא אין:
פֿור גון. טוֹ שפּראך זי ירבּעק דור איין קנעכט וועלט פֿור גין מוך איר אישט ער
דא ענטוורט ירבּעק זי דעק הערן שון. וועלר איך מוֹרר דור דן דעק ריין
דען גן אֶרן פֿויר דוא דען מר ריין:
איין. איט דָוֹר מוֹא דיר יְרֶבְעָם וויל איך איך דר איין. מוֹא אין
קנעכט. איט דָוֹר מוֹא דיר יְרֶבְעָם וויל איך איך שטערקן אז
מוֹא וויל דירש ור דָעכן מוֹא טוֹא נוך רעכט. דיין קוניגרייך וויל איך שטערקן
גיטון דאש וויל איך אלש כיט זעהן אן.
זער ור דרוש. טוֹ שפּראך זי יְרֶבְעָם זייא נוך איין ורואר אמן. וואש דו הוש
ער זוֹא זיך האכן זשטושן אן דיזי ניין דרוש. דש ער אי דאש טעט עש
וואש איך כיא האלט:

מב גידישן. ער טוט כיט מז ער מוץ איך הוט ער זיך גבלישן:
איין גיבוט האט ער נו ברוכן. איך האב אויסיק קעפט דָוִד דאש קוינגרייך
זאָל דעמ בויזוויכט ירבעם גלייבט הוט אוז גישפראכן. איך האב מין גיאמבט נו קוינג
דש טעט וויבא יָרָבְעָם זיא קאָק נען שְׁלֹמֹה נו נָן. מין דאש נָבִיא הוש זיא בלייב
ניט נאָכן דא שטון. כון וואש דער נָבִיא נאָר מיין מלטר גרייזר אן. ער קוכט סוֹר
גרושר עלטר כיאכט זההן אן:
ער וואש וואָל כייא דען סוינק הוכרט יאר אלט. ער הט סוֹר נארן זיין גיזיבט ער
ער וואש וואָל כייא דען סוינק הוכרט יאר אלט. ער הט סוֹר נארן זיין גיזיבט ער
הט דרוק מוז מיין גישטאלט. דאש ער ירבעם זון כָּבֵד הט גיועכט תּוֹרָה. דר
כון זוֹל אן נערכן מיין תַּלְמִיד דער דא ניט מישט בְּטָבָרָא:
דעך זוֹל אן כיט נערכן וען ער ניט ויל וואָל אן. דאש זעלבין זוט אַחִיָּה דער שִׁלוֹנִי
האכן דראן, דרוק אושט ער ווערדן בליבט אי זיין נייט קאָק. דאש ער דיין ירבעם
נו מייכט תַּלְמִיד מוך נאָק:
מז ירבעם ווייב שטוכך זי מייכט אֵיכן נאָר־ער זוֹלט זיא ניט קענן ויל זיא וער קוען
דאר. זיא ור ענדרט מיר שטיק מוט טראט הריין. מז וער זיא מיין פייארין מוט
זיא עש מוסט גיזיין:
זלָל שפרך כור נו דעמ כָּבִיא דא קומט ירבעם ווייב אַלְמָנָה זולש נו מיר רֵירן מז ווֹיא
זייכן גייבא. מוט שפריך נו ווייב ירבעם ווא מיך דיך נערן. אֵי זי נו דיר גָעט
מנטפֿרעאדן ווערט זיא זיך ווערדן:
דא רו הורט דער כָּבִיא דיא שטיק קון אירן קוישן. מייכשטו מיך קען דיך ניט ריינן
קוער ווֹל מיך דיר כוישן. רו כישט ווייבא ירבעם מיך כין דיר גיזענט הערט.
דיין מן דער שלָק מישט כיט מיין ווֹיב ווערט:
איין גיבוט האט ער נו ברוכן. איך האב אויסיק קעפט דָוִד דאש קוינגרייך
זאָל דעמ בויזוויכט ירבעם זלָל הוט אוז גישפראכן. איך האב מין גיאמבט נו קוינג
דש טעט וויבא יָרָבְעָם זיא קאָק נען שְׁלֹמֹה נו נָן. מין דאש נָבִיא הוש זיא בלייב
ניט נאָכן דא שטון. כון וואש דער נָבִיא נאָר מיין מלטר גרייזר אן. ער קוכט סוֹר
גרושר עלטר כיאכט זההן אן:
ער וואש וואָל כייא דען סוינק הוכרט יאר אלט. ער הט סוֹר נארן זיין גיזיבט ער
הט דרוק מוז מיין גישטאלט. דאש ער ירבעם זון כָּבֵד הט גיועכט תּוֹרָה. דר
כון זוֹל אן נערכן מיין תַּלְמִיד דער דא ניט מישט בְּטָבָרָא:
דעך זוֹל אן כיט נערכן וען ער ניט ויל וואָל אן. דאש זעלבין זוט אַחִיָּה דער שִׁלוֹנִי
האכן דראן, דרוק אושט ער ווערדן בליבט אי זיין נייט קאָק. דאש ער דיין ירבעם
נו מייכט תַּלְמִיד מוך נאָק:
מז ירבעם ווייב שטוכך זי מייכט אֵיכן נאָר־ער זוֹלט זיא ניט קענן ויל זיא וער קוען
דאר. זיא ור ענדרט מיר שטיק מוט טראט הריין. מז וער זיא מיין פייארין מוט
זיא עש מוסט גיזיין:
זלָל שפרך כור נו דעמ כָּבִיא דא קומט ירבעם ווייב אַלְמָנָה זולש נו מיר רֵירן מז ווֹיא
זייכן גייבא. מוט שפריך נו ווייב ירבעם ווא מיך דיך נערן. אֵי זי נו דיר גָעט
מנטפֿרעאדן ווערט זיא זיך ווערדן:
דא רו הורט דער כָּבִיא דיא שטיק קון אירן קוישן. מייכשטו מיך קען דיך ניט ריינן
קוער ווֹל מיך דיר כוישן. רו כישט ווייבא ירבעם מיך כין דיר גיזענט הערט.
דיין מן דער שלָק מישט כיט מיין ווֹיב ווערט:

ער זיצט אין זון היט בֶּרֶיִיטֶ דער וואלד זו קויקיך רא. היכטן כאך שטויט בישריבן
פֿור זען היאיל ווא מיין קוא מיין אויא זור.

זיין זיצ מוא זוויכיקיך יאר וואר ער קויקין מוא שטאדא דער כאך. זוך. אן ויכט עש בישריבן אין קויקין ישראל כוך. וואר עש ויל וישן דער זיא הין מוא
ער האט בישרייטן מוא וואש ער אן ויכן:

דעש נכיא אליין. מוא וואש קויקין ירבעם אין זייכן בייטן אער בין ויכן. זו דער יוכן וואלד ביזראכן אין קלאטן אי ישראל בייאין. בלייך אז ריר שטא. טראט נויארט אויך דיא שווע דעש קיכר בישר דיא זיצ אויש:

זיא דעם האכן טון זון. אויך שטוכד וויב ירבעם מוא בישר היאיך אין היר הויז. אוא זויל זוכ ירבעם וואש ער האט בייטן. ישראל זולטן ניט בייבליבן אין זייכע
פֿון אירע זוטן בישר האכן זאכר זיא עש אי בוט בייהיט:

מיאש וואל זאן. ישראל וויל איך זו פֿוירן אז דאש רור דש אין וואשר שטיט.
שטא וויל עש ישראל נויאר פֿור טראן: בישר היאיך זו דייכע אן ירבעם דו אאלשט
בייראנקן דו אין זולזר אער אישט בישטן זוזן:

ווא ער אי בייטן הוא. דאש בייזיכ פֿון ירבעם וועדט ניט בינעזן. אן זוצ ניט
שטא וועדט זעצן אויך קויקין אן דייכע אן ירבעם שטאט. דער וועדט אין ער בעלטן
פֿון אין הוט ער נוען. אל ישראל וועדט אן קלאטן ער אישט אין ראוך קנאכ.
דיא קעלבר דיא ירבעם אכט העט ער בערן בייכרופט אכ:

אישט ער אי בייווזן קלוך אינזרא וועדט ער זיך כישיישן:
דאש קיכרא וועדט שטערבן אוא אליין זו בראכ קוען. ברוך דו אן וואש שטאט
פֿון אין הוט ער נוען. אל ישראל וועדט אן קלאטן ער אישט אין ראוך קנאכ.
פֿפֿלוקן וויא דיא ראכן. אוא בייא היאיך ראוילך אוא האכ אין דאש אן כיישן.
דיא טוטן פֿון ירבעם זוכן ניט וועדרן כיזראכן. דיא הוכט זוכן זיא עשן אוא זו
אוז זוכ דען בישעהן דיא דא כרעבן אן טאן:

כלייכן דער דא ברוכנט אן דיא וואכט. עש זוכ ניט אויבר כלייבן וואש ער הוט.
אוך ניט אין בריכדא ירבעם כויזא בריכן זו האכט - אין הוכט זוכ אין ניט אויבר
אוך ויל בייזיכן אין קלאטן אי ישראל בייאין. בלייך אז ריר שטא. זו
דער יוכן וואלד ביזראכן אין קלאטן אי ישראל בייאין. בלייך אז ריר שטא. זו
טראט נויארט אויך דיא שווע דעש קיכר בישר דיא זיצ אויש:

זיא דעם האכן טון זון. אויך שטוכד וויב ירבעם אוא בישר היאיך אין היר הויז. אוא
אוא וויל זוכ ירבעם וואש ער הוט בייטן. ישראל זולטן ניט בייבליבן אין זייכע
פֿון אירע זוטן בישר האכן זאכר זיא עש אי בוט בייהיט:

מיאש וואל זאן. ישראל וויל איך זו פֿוירן אז דאש רור דש אין וואשר שטיט.
שטא וויל עש ישראל נויאר פֿור טראן: בישר היאיך זו דייכע אן ירבעם דו אאלשט
בייראנקן דו אין זולזר אער אישט בישטן זוזן:

ווא ער אי בייטן הוא. דאש בייזיכ פֿון ירבעם וועדט ניט בישעזן. אן זוצ ניט
שטא וועדט זעצן אויך קויקין אן דייכע אן ירבעם שטאט. דער וועדט אין ער בעלטן
פֿון אין הוט ער נוען. אל ישראל וועדט אן קלאטן ער אישט אין ראוך קנאכ.
דיא קעלבר דיא ירבעם אכט העט ער בערן בייכרופט אכ:

אישט ער אי בייווזן קלוך אינזרא וועדט ער זיך כישיישן:
דאש קיכרא וועדט שטערבן אוא אליין זו בראכ קוען. ברוך דו אן וואש שטאט
פֿון אין הוט ער נוען. אל ישראל וועדט אן קלאטן ער אישט אין ראוך קנאכ.
פֿפֿלוקן וויא דיא ראכן. אוא בייא היאיך ראוילך אוא האכ אין דאש אן כיישן.
דיא טוטן פֿון ירבעם זוכן ניט וועדרן כיזראכן. דיא הוכט זוכן זיא עשן אוא זו
אוז זוכ דען בישעהן דיא דא כרעבן אן טאן:

כלייכן דער דא ברוכנט אן דיא וואכט. עש זוכ ניט אויבר כלייבן וואש ער הוט.

ון זיך

וועלט איז בישוידונג אלע מוז זוב וועג. איז גיוויסט מיר זון מיבינ׳ מיר וועלק
זיין זון היש אַבַּיָה קוינ׳ן וואש ער דרייא יאר. זיין אוטר היש אַרעַה קוינ׳ן רחבעם
גישריבן. וואש קוינ׳ן רחבעם זיין טאָג הש גישריבן:
איט יָרבָּעָם גרושי שׂינ׳ן איש אנגרב גאבן. אין רעש קוינ׳ן בוך זון יהודא שטיט עש
קוינ׳ן רחבעם שטארב זון ירושלַיִם וואלד ער בינ׳מבן. ער הש גרושי שטרייט
וועלן איך אויך איר ערשטי שטאט:
מכפלינ׳. אוז וואש איש גיוואהייט דער קוינ׳ן איז דא בש מוז היכון איז דען
מוז וועלן קוינ׳ן רחבעם אין שוטש הויז גינ׳ן. איקלכר זון זיין קנעכטן אין שילט
מוז היכון איז אין גרושר אכט. דוך אכט רחבעם קומפט שילט אן איש שטאט
מוז גאב איז דען זאל זומרן מוז איש ער בייא איך האט:
ער נאָם איש אויש אויך אין ערשטי שילט הש גיאכט. ער בוך איז זון אַבַּיָה
שלאק דאש ער וין דא הין. בוך גרושן אין אעלטן בינ׳נט ער הין זו היכון מוז אוש
ער טראט אויך איש ערשטי שטאפל דער זיב מנטפל׳נ׳ן אין. איט אוינ׳ן גרושן
אין זיין טאָג היכון:
עש וועד איך גיוועלן כויכ ער העט עש אז זושן בלייבן:
שטוב כרוכט אין זיין הנדן. ער אייכט דרויך זו זיך מוז גרוש ערשטפט זו טרייבן
עש וואש ריזר איך זיין טאָג דר נאך גישטנדן. אזוֹנכן כיז ער דען
מוֹ אויך דען קייזרלי׳כן שטוב זיב ער איכן וואר:
עז רחבעם קוינ׳ן שישק אגַיִפ׳ט ער וואלט איך איש אעלט זעז:
עז וואש דער הינקדינ׳ן בַּרעה ער קאָם איט בוזן גרוש. הין גין ירושַלַיִם וויא ער
טראט אויך דען קייזרלי׳כן שטוב זיב ער איכן וואר:
מוֹ אויך דען קוינ׳ן רחבעם שטוב זיין טאָג הש גישריבן:
איט יָרבָּעָם גרושי שׂינ׳ן איש אנגרב גאבן. אין רעש קוינ׳ן בוך זון יהודא שטיט עש
קוינ׳ן רחבעם שטארב זון ירושַלַיִם וואלד ער בינ׳מבן. ער הש גרושי שטרייט
וועלן איך אויך איר ערשטי שטאט:
מכפלינ׳. אוז וואש איש גיוואהייט דער קוינ׳ן איז דא בש מוז היכון איז דען
מוז וועלן קוינ׳ן רחבעם אין שוטש הויז גינ׳ן. איקלכר זון זיין קנעכטן אין שילט
מוז היכון איז אין גרושר אכט. דוך אכט רחבעם קומפט שילט אן איש שטאט
מוז היכון איז אין גרושר אכט. דוך אכט רחבעם קומפט שילט אן איש שטאט
ער נאָם איש אויש אויך אין ערשטי שילט הש גיאכט. ער בוך איז זון אַבַּיָה
שלאק דאש ער וין דא הין. בוך גרושן אין אעלטן בינ׳נט ער הין זו היכון מוז אוש
ער טראט אויך איש ערשטי שטאפל דער זיב מנטפל׳נ׳ן אין. איט אוינ׳ן גרושן
אין זיין טאָג היכון:
עש וועד איך גיוועלן כויכ ער העט עש אז זושן בלייבן:
שטוב כרוכט אין זיין הנדן. ער אייכט דרויך זו זיך מוז גרוש ערשפט זו טרייבן
עש וואש ריזר איך זיין טאָג דר נאך גישטנדן. אזוֹנכן כיז ער דען
מוֹ אויך דען קייזרלי׳כן שטוב זיב ער איכן וואר:
עז רחבעם קוינ׳ן שישק אגַיִפ׳ט ער וואלט איך איש אעלט זעז:
עז וואש דער הינקדינ׳ן בַּרעה ער קאָם איט בוזן גרוש. הין גין ירושַלַיִם וויא ער
טראט אויך איש ערשטי שטאפל דער זיב מנטפל׳נ׳ן אין. איט אוינ׳ן גרושן
שלאק דאש ער וין דא הין. בוך גרושן אין אעלטן בינ׳נט ער הין זו היכון מוז אוש
ער נאָם איש אויש אויך אין ערשטי שילט הש גיאכט. ער בוך איז זון אַבַּיָה קוינ׳ן רחבעם
מוז היכון איז אין גרושר אכט. דוך אכט רחבעם קומפט שילט אן איש שטאט
וועלן איך אויך איר ערשטי שטאט:
מכפלינ׳. אוז וואש איש גיוואהייט דער קוינ׳ן איז דא בש מוז היכון איז דען
מוז וועלן קוינ׳ן רחבעם אין שוטש הויז גינ׳ן. איקלכר זון זיין קנעכטן אין שילט
מוז היכון איז אין גרושר אכט. דוך אכט רחבעם קומפט שילט אן איש שטאט
ער נאָם איש אויש אויך אין ערשטי שילט הש גיאכט. ער בוך איז זון אַבַּיָה

דיא ורויא טעט יעאריגען אוך אירן אבגוט:

אמת ואט ניט נעגעבּ בייטן . אן דען כּךְ קדרון ור בראנט ער דיא לינדרן דרוט .
ער ואש איר איין לייבּ אבגוט דער איר העלפּ זי אין ניטן . דער ורוק קוינג
רא איט טריב זיא זיך אן קוישהייט אפּט אוא אענינג ואלט:

ברוט כויבריא זיא איט ור בראפּט . זי הט זיא זושן שכינען אין אייבש אבא נישטאנט.
כון הורט ואש זיין עלטר אוטר הט ור אייבש דר ראפּט . זיא הט נ׳יאאפּט איין לינדרן
ניש ער כוט ווישטן דרוך נאכ ער זיין אפּט:

ורואקייט נינוי . אוא דיא אן ארגן אבגוטר דיא זיין עלטרן האטן נ׳יאאפּט . דיא
רוק קוינג אמת ואש ווייז אוא קלוג . אז דויד זיין אילטר ואטר טרייב ער
אויטר אבּעה נינגט . איין זוליכי נרוש הור אז זיא וינט אן זיא אייבש נאכדא:
ער קוינג זיין עלטר . איין אוא ווירנ יאר ואש ער אן ארט קנעפּט . אר
כון קוינג אה ואש נ׳ושעלטן אויבר יודא נ׳ושעלטן דא זיין ושעפּט . זיין
ווירד דיך נ׳יטון . הזכן איר נ׳ווינדט דו זולשט ניט אנ׳עלטן:
שלוג ער קוינג יושאפּט אוא ווך איט שאכדן אלדא נישן זיא איר נ׳יגעלט:
ראוק אן ראטרין טוזנט אויבר נין ליש ער נו טרענן . דער
שלוג ער אעכּיא אוטר קינד . אז ביהילי קוינג יודא דאש ווייט ועלדא . דרוק
אי שטרייטן איט אנגדר דער שטרייט ואש נישווינד . אה בּרוכּט דאט אן
ער כוך נעבט אין דער נייט . אה בּיה בּרוכּט נו זאאן ואש ויר הונדרט טוזנט אאן .
הער נענשטו ור נעבן העט:
איט דעת קוינג יהבּעת ווייז כון הט דער קוינג אה בּיה אויר שטרייט .
ואש אין נוט נייט . אבר דיא נרוש תשובּה דיא קוינג דויד טעט . דאש אין נוט דער
עש ואש דער ורואשטי קוינג רא אן אי כּן זייט . און דיא זך כּן אורה התי
קינדר נואר . ווען קוינג דויד נ׳ייכּן נואר כיא אוך נ׳ישטאנדן כור ואר:
ואטר דער זיך זיך איט נ׳אנ׳ינט העלדן בט . אוך ווין קוינג דויד נאכ אין נוט
ער נ׳ינג אן ווען זייט ואטרש זיין הערלן כט . אז דויד זיין עלטר
אן זיך כאט . דער אבּפּיל נאך דען שטאט . דאש קינדא נאך דער אה:

ליין

אום די חורט דער קיניג דיר דעם הייליגן כּבֿיה, זיא ריכט מן גלט דען הערן אין
אייך אן אויפער ניט אום שאערפן:

אין דעם הויף דער קיניגין כּבֿיה זענען גאנץ פיל פֿרויען פֿון אלערלי לענדער
אערקט אמת זיין הערן וואלט אויך ניט קענען פֿרעמדער פֿרויען. אבֿער דאס
איז דאס הויכסטע וואס דער קיניג אחשורוש הייר וועלן איז מיין כישלאפֿן. דא
קרעפֿטיגר הבט. אום הט דריא הונדרט הייר וועלן איט מיין כישלאפֿן. דא דאס
אלץ אין קק גיזוהן דער קיניג אזוי אפֿרן נבט. איט טויזנט אול טויזנט אן אלזו
אום אפֿיניג טויזנט דיא אן בוקן קוגטן שפּכן:

הונדרט טויזנט גלייך. אום פֿון גישלעפֿט בכּיאין צוויא אול הונדרט טויזנט אפֿן;
אר וואש אויש דער אשטן קיניג אמת אזוי ריך. אר הט פֿון גישלעפֿט יונג דריא
דריא ריזיגע גיוועלטיגע מענער אלע זוי אן איין הויפֿט גלייך. אום ברוקט זיא דר אין הויז שלאש הין מיין,
דאריבן וואלט ערש האכן עש זולט אזו זיין:

אַהַקְדַּם גיועש טעט ער נא האלף נעזין. אום ברוקט זיא דר אין הויז שלאש הין מיין,
ער נאך גרושן שאץ רען זיין עלטרן הטן אקדיש גיוועזן. איט אן דעש בֵּיהֵ
כייא וואש. וואר דאש אי טעט דעש טרוץ ער האש:

המיליך אישטוט. כּור וויקילט אין דיא אפֿנטר דאש קיניגש ווילן גאר ניט דר
גן וואש קיניג אמת זיין הערן גאנץ איט שלאכט. אבֿר דאש גישלעפֿט יורא טרייבן
גלייך אי דיא אלטן גישטן גערן נעקן זאלן:

אוכזורן וייבֿרן אורר איר לינן טוט:
דא אורדט שלאכט דיא אזו ולוהן נעשטרלייך. דיא יורן כאלן זולכן רויב וואלן
אן רייך. אום אויך דאש דא הט וורר אוש אום ניכ. זיא זוהן היין גען
יְרוּשַׁלַיִם גיוואנן וואש דאש שפיל:

אויך אלר שכראך קיניג אלר יורן שבֿיא נַבִּיא דער היש עֲזַרְיָה דיא נְבוּאָה
אויך. אר שפּראך קיניג אלר יורן שבֿיא נַבִּיא דער היש עֲזַרְיָה דיא נְבוּאָה
אין דעם בוך טעט איר קיניג אמת זיך גיזאגן. ער טעט זיא כון איר הערשפֿט דא

זולכן קוניג טוט. דריין גייט אן דען קוניג איט גרושר וירדיקייט.
דאש הט ער פֿאש זוען פֿוילן מיט ווירן מיט ווט. כּן זולכר מכטיקייא וז אן מיין
קושטליך גיאפֿט גרוש זן כייא זינק נעבן ער דר כּון נאכ:
קוניגרייך וואכא. אן כיין ריזכ דען קוניג מטה מגרא אין זיין גראכ. דאש וואש
ער קוניג וואכא מטה וואכר קראנק נו נעגט ער שטרכ. זיין זן יהושפט דאש
אוי: דעם הוי: דער קריג וואכרט נאכן אוש גינג כויאר אוש:
אוי: דעם הוי: דער קריג וואכרט נאכן אוש גינג כויאר אוש:
דש נאט קוניג מטה דען מאן דש וואכר גיבונדן. מן הוי: גיטט אוש אין הוי: דאש
קוניגש דען ער איט שטרייט הט גיוואנן. ער שיקט מן קוניג מרכ דער היש
היבר זן טבריאון. אוש מכבוט איך דען נו זן:
דו הושט איט קוניג יהושפט מיין זיכרהייט גיאפֿט. דו זולשט איר אוך העלפן ז
וואכרט ער גישוכט. אוך קן אוך ניט גירוירן כור בעשה ניט גיוואנקן. כיך כון איר
דאש טוט אן מיין ואטר זולשטו גידענקן:
דאש טעט קוניג יהושפט אוש שיקט זיין הויבט זוייט. קוניג יהושפט ליש ער שלאן
דאש עז מן ואשט רויאט. ער נו בראך דען יורן מירי שטיט אוש גאכן בהלי
נאכרא בעשה קוניג יהושפט אושט אכ זושן איט שאכרא:
קוניג מטה ליש אוש שרייאן עש זולט קיינר אויבר בלייבן. דיא לערנר אוש דיא
הבניט ליש ער דא טרייבן. זיא זולטן שטיין אוש הולן נעאן וואש בעשה העט
גיבויט. מטה כויאט איט זייני שטיט בעשה העט עש ניט גיטרויט:
נו מטה קאק מין בייא דו הושט טוירלין גיטון. קוניג יהושפט זיידינקט גלי
הושטו גילן. דער דיר הוט ליהולפן כייא דען שומרון אמרן. דו וועלשט אל דיין
טאג שטרייטן אוש וועלשט ניט נאכן בייא יאר:
דער קוניג וואש צורנין דען בייא ליש ער ואכן. מטה גיוואן וואש ליפט דיר נאך
כיט נאכן. דאש הט טר בור זוכרא דאש ער ניט לידין ליש. דיא לערנר אוש דיא
חבניט ער נו זייער ערביט היש:
דער קוניג מטה וואכר קראנק נו נעגט ער שטרכ. זיין זן יהושפט דאש
קוניגרייך וואכרא. אן כיין ריזכ דען קוניג מטה מגרא אין זיין גראכ. דאש וואש

אַמָּא האט עס אוו בישטעלט אוֹם בייא זיינע זעכן אוֹן בירייט:

זיין זון יְהוֹשֻׁפָט אויף דעם קיניג שטוב זאג׳ער וואס מלך טוגנט אז אין פוֹלש
וויין זאג׳. כון נושן ווייר אן כוזן אוֹם איין קיניג פון יודא כלייבן. אוֹם וועלן וידער
אן הייבן פון קיניג ישראל זו שרייבן

דא קיניג יְרָבְעָם שטארבט זיין זון נָדָב וואס אן דיא שטאט. אין וועלן זייכע
ואטרש א ן רען זעלבין גלויבן ער טראט. אייבר היש בעשה זון אַחִיָה פון ישָׂשכָר
גישלעכט. כון האט דער קיניג נָדָב איט דען פלישתים אין גרוש וועכטן:
זיינע. וגָּ הוט דיך גייאכט זו קיניג זו הושטו אן אוֹן כלר כיט ביקענט
איך האב דיך גיאכט זו קיניג אויבר ישראל זוינדיגן דש וועלט אין וועלן ירבעם
זו אלר וולקייט שבריבט זו נייז. דוא אכשט ישראל זוינדיגן דש

אוֹן דען אכשטן ישָׂשכָר קיניג אויבר ישראל אין תרצה פיר אוֹן צוואנציג
יאר. דוא זיין קלייניא זיך דיא אין אוק הגט אוֹיגן טראגן אויבר רין:
אז אין קלייניא זיך דיא אין אוק הגט אוֹיגן טראגן אויבר רין.
פלץ אלא זו טוט נאר כלר. ער זיא ניכט אויבר כלייבן פון דעם גישלעכט זיין.
דא דאש שלוֹס גייזיכר שטוכט אין זייכר הגט אוֹם גיוואלט. ער דר שלוֹס גייזיכר
זאר איין אכלטיגר קיניג אוֹם נאך איין דאז גנט:

זיין נעבן נאך. אין זיין נאגט וואר ער קיניג ישָׂשכָר אין אוֹיך נאך זו הגט. ער
אין דען זעלבין גישלעכט בעשה דא הער קאך. ער רעכט אויך קיניג נָדָב ער איך
גישלעכטן. כון האט דער קיניג נָדָב איט דען פלישתים איין גרוש ועכטן:
ואטרש א ן רען זעלבין גלויבן ער טראט. אייבר היש בעשה זון אַחִיָה פון ישָׂשכָר
דא קיניג יְרָבְעָם שטארבט זיין זון נָדָב וואס אן דיא שטאט. אין וועלן זייכע
אן הייבן פון קיניג ישָׂשכָר זו שרייבן

וויין זאג׳. כון נושן ווייר אן כוזן אוֹם איין קיניג פון יודא כלייבן. אוֹם וועלן וידער
זאג׳ער וואס מלך טוגנט אז אין פוֹלש דעם קיניג שטוב זאג׳. ער וואש
זיין זון יְהוֹשֻׁפָט אויף

אַמָּא האט עס אוו בישטעלט אוֹם בייא זיינע זעכן אוֹן בירייט:

איז ער קיניג אֱלֹהֵינוּ נו טוט העט ישראל. אוֹ ווי ער אויבר ישראל איז קרון
אן זאָגט עס דעם וואלק ווי זאלי האט גיטון מיין אורט:
ווי עס פֿור כאש גינג. ישראל נאָן פֿור בְּהַתְּחִיתִּים דען מַלְשִׁתִּים עס נו גיהורט.
כן הורט מכר וייטר ווי ער ארשטאלר אנפֿינג. ער ווי גיהיישן זארי אוֹ
פֿון יִשְׂרָאֵל שטעט עס גישריבן ער וי הן:
ער ווי מיין שפוט. ער האט בייא זיינן נייטן אויך זיי וינגרא גיטון. מין קיניג כוך
אויך ווי גיוֹר קיניג אֱלֹהֵינוּ מיין כויזר אן פֿור גוֹט. דיא ריך פֿון דעם נָבִיא הילט
גלייך ווי גוֹט ער הער ער נוֹך נָבִיא העט גירעט:
בנייבן מיינן אן מייסט שטעקן. דיא קינדר מין ער ווילן דיא לוייט איך בעט.
זאָרי שלוֹך אלש נו טוט ר: דא פֿלאָך נעפֿיל נו נעקן. פֿון כעשה ניש ער כיט אויבר
מיין שווערט אוֹ דורך שטאָך דען קיניג גאר:
אוֹ האט זיך גענט זו. זיין ארשטאלר היש זאָרי ער ווער עש גיוואר. ער כאָך
צוויי יאר ווש ער קיניג אן זייכש ואטרש שטאט. ער ווש מיין אש טרונקן
ווען. זיין זון היש אֱלִיָּה דעם זעלט אן אויך דיא קרונן:
אז ווינג אז אוֹ מיין האר. בְּעֵשָׂה ווער כיגראבן נו תְּרָנָה דא פֿלאָך ער אין נו
עש גינג איך אויך אז קיניג ירבעם נוער. פֿון זייכך גיזיכר כיט אויבר בליב
ער הש גיטון ר: בייז אין אויגן גוֹט. כוך זייכך ור רינטן נון אל ר ווענט נו שפוט:
אוֹ ווי גוֹט נו דעם נָבִיא הט גישפראכן. אז ווער עז אן בַּעְשָׁה ווען גיראכט
ווי גוֹט נו דעם נָבִיא הט גישפראכן. אז ווער עז אן בַּעְשָׁה ווען גיראכט
זוינדיגן כעשה נאָך מיין גאָטן טוט. דוך בייא זיינן נייטן ווי שטערק האט ער
גיטריבן. אין דען קיניג כוך ישראל ווכט אן עש אלש גישריבן:
דיין זון ווערט ניט נָבִיא כיא איר דאז כעטן כרוט. יְשַׁעְיָהוּ האשטו אכֿן
אוֹ אל דיא דיינן ווערט אן הרוק רוקן:
ווערדן זיא זו. דיא אויך דעם ועלר שטערכן דיא פֿוינג ווערדן זיא נו פֿלוקן.
אל דיא רא שטערכן פֿון כעשה אין רער שטאט. דיא הונט ווערן זיא עשן פֿון איק
זאָרי דיא כעשה עש ווערט קוען רער טאָג:
איך. אוֹיש גיבט. דוא השט גיאייכט נוואר דיר ניכש שארן קאן מורר אאָן.
דוא השט אונרעכט גיטאן דו השט גוֹט ווי אן דיר רעכן אז אן בְּבַעְתָּ זון כבט. דוא
אישט אירש ווער פֿון דיר. איך זאָרי דיר כעשה הור דאש גאר עכן פֿון איר:

ער

הויבט אן ווי פֿון אים צעזאגט . דער קיניג אֲחַאזְיָה שטאמט אין מ׳ין בײַזוב .
ער וואס איז שוין פֿון ייִרְבְּעָם אן אין ייִשְׂרָאֵל אין דעם כּוך פֿון ישראל
וועלכע ער האט אויך אין בעל געדינט . ער האט ניט געטאן ווי
דער קיניג אֲחַאזְיָה פֿון ישראל אין וועג ייְהֹוָה :

ווען ייְהֹוָה וועט ווילן דעם אליה אין הימל אויפֿנעמען אין וועטער
מיט פֿייער , האט ווי אליה מיט אלישע פֿון גלגל ארונטער גענומען .
זיי זענען צוזאמען אין ירדן אריבער . אליה האט זיך אויסגעטאן
זיין מאנטל , האט אים צוזאמגעוויקלט , האט מיט אים אויף דאס
וואסער געשלאגן , האט זיך צוויי טיילן , זענען זיי ביידע אויף
דעם טרוקענעם אריבער גענגען :

ווי זיי זענען אריבער גענגען , האט אליה צו אלישע געזאגט :
בעט וואס איך זאל פֿאר דיר טון , אייער ער וועט פֿון דיר גענומען
ווערן . אלישע האט אים געענטפֿערט : ווען דו וועסט מיר
אפֿשר אויך אזא גוטע מתּנה געבן ווי דו ביסט פֿון מיר גענומען
ווערן , וועט עס מיר אזוי זיין , ווי ווען דו וועסט מיך נישט זען ,
וועט עס מיר נישט זיין :

ווי זיי זענען ווייטער גענגען , האט אליה אויף אמאל אן אש־וואגן
מיט פֿייערדיקע פֿערד צווישן זיי אריין גענומען , האט זיי פֿון
אלישע אפֿגעטיילט , האט אליה אין וועטער מיט פֿייער אין הימל
אויפֿגענומען :

אלישע האט דאס אלץ געזען , האט ער אויסגערופֿן : אבי אבי
ישראל ווען ווערט מיט דיר זיין ווי מיט אליה . ווען ווערסט
דו מיר נישט מער זען , ווי דו ווערסט פֿון מיר גענומען ווערן .
אלישע האט דעמאלט זיין קלייד צעריסן , האט זיי אין צוויי טיילן
צעריסן , האט דעם מאנטל פֿון אליה פֿון אים אראפֿגענומען ,
האט אים אויף דעם ירדן אריבער גענומען , האט אים אויף דאס
וואסער געשלאגן , האט גערופֿן : וואו איז דען דער ייְהֹוָה אליה
דער גאט פֿון ישראל , וואו איז ער דען ? האט אויך אויף דאס
וואסער געשלאגן , האט זיי זיך אויך צוויי טיילן , איז אלישע
אויך אריבער גענגען .

ווי דער נביא־זין פֿון ירחו האט אלישע אזוי ווייט גענגען ביז
ער איז אים אנטקעגן גענגען , האט זיי אים אנטפֿאנגען , האט
זיי אים אנגעבעטן : מיר האבן דיר אלע נביאים אין דיין
קנעכט אנגעזאגט , אז דו זאלסט אויפֿפֿאסן , אז דער רוח ייְהֹוָה
וועט דיך ניט אויפֿגענומען האבן אויף איינעם פֿון די בערג ,
אדער אין איינעם פֿון די טעלער . אלישע האט זיי געענטפֿערט :
איר זאלט ניט שיקן .

ווי זיי האבן אבער אלישען אזוי לאנג גענויטיגט , האט ער
זיי דערלויבט , האט זיי געזאגט : שיקט . האט זיי אויך גשיקט ,
האט זיי אויך דרייסיג טעג געזוכט , האבן זיי אבער ניט געפֿונען .
זיי זענען צוריקגעקומען צו אלישען , ווי ער האט נאך אין ירחו
אויפֿגעהאלטן , האט אלישע זיי געזאגט : האב איך דען ניט
צו אייך געזאגט , איר זאלט ניט גיין ?

דאס וואסער אין דער שטאט ירחו האט אלישע אזוי ווייט
גענגען ביז ער איז צו דעם וואסער אריבער גענגען , האט אים
אויף דאס וואסער געשלאגן , האט זיי זיך אויך צוויי טיילן ,
האט זיי אויך אריבער גענגען , האט זיי אויך אויף דעם אנדערן
ברעג גענגען , האט זיי אויך אויף דעם אנדערן ברעג גענגען ,
האט זיי אויך אויף דעם אנדערן ברעג גענגען , האט זיי אויך
אויף דעם אנדערן ברעג גענגען , האט זיי אויך אויף דעם אנדערן
ברעג גענגען , האט זיי אויך אויף דעם אנדערן ברעג גענגען ,
האט זיי אויך אויף דעם אנדערן ברעג גענגען , האט זיי אויך
אויף דעם אנדערן ברעג גענגען , האט זיי אויך אויף דעם אנדערן
ברעג גענגען , האט זיי אויך אויף דעם אנדערן ברעג גענגען ,
האט זיי אויך אויף דעם אנדערן ברעג גענגען , האט זיי אויך
אויף דעם אנדערן ברעג גענגען , האט זיי אויך אויף דעם אנדערן

זו חיובֿ איז אל היא זו דיר ווערט:

אין דער יורן נאכ׳. דא שפראך דער קויפֿינג זו דעם בעל׳ איז נארט. גיב איט איר
זון מיינר שטוב ווען ער כוידטיג תושבֿ ווען זיא גייגט. ווען זיא איבערט שטוברא
קושטלכר אן אום איין בֿיא:

הט אין קיין. דא שפראך דער קויפֿינג זו דעם בעל׳ איז. ער ווען איין
דער ווען איז ער זו טרויארן אום דיא קינדר זיין. ער ווען אין גרוטן אויף ער
חיא כיגנט זער זו טרויארן אום דיא קינדר זיין. ער ווען אין גרוטן אויף ער
אן העגשט זיין יונגשטר זון גינג דר בֿון:

האבן. דען ערשטן שטיין ער גיט דא שטרב זיין ערשטר זון. דא ער דיא טויט
זון הט דיזר חיא כיבשר קנאבן. דיא שטט ער דא כויאט ווי אל דיא ער זיא ווען
דער דא אן העגט דיא טויט זיין יונגשטר זון זו בֿור דערבן:

גיבויט כיט. אבר ווער דען גרוטן גיט דעם זוען זיין אילטר זון שטערבן. אום
ער הט גיאאכט איין חרט אום וועלט זיא דא איט. דיא שטט זוען זיין ווישט אום
ווער דיא שטאט בויאט דער זוען ווערדן אויבֿיג ברוטן:

זון הורט אבר ווייטר ווען זיין גישאך אער. איין אען היש זיך חיא בֿור
ווען ער הער, ער בויאט די שטאט יריחו דיא יהושע הט בור בוטן.

זיינן זינן. זייער כויבריא גייכן שטיט כיט זו וינרן:

דיא אבגוטר ער אויש דר ווילט. ער ווען איין כויזר קויפֿינג איך הערן אום אין
קיין אקיר אוכטר ישראל דא ער כיט איין אבגוט אויף שטעלט. ער טראט בֿון גוט
ערשט ווילט ער ליש אן אל טויר שרייבן אחא הוט ור לויקנט גוט. אום ווען דא ווער ווירד
ער דינט דען זיכרן בויאן אום ווען ער ווישט זו טון.

ער נייגט זיך דען אבגוטן דער ווייל ער הט דאש נעכן:

היש זיך בֿעל. איין אבגוט היש זיך בעז אן דעם העט זיך אחא דר גבען.
ער נאכ דא איין ווייבא דיא היש איבֿל. איר ואטר ווען איין קויפֿינג בֿון זירון אום
גיין. דיא זויבר איז קלין:

ווארן גינן איך איט טאנט. ער קויפֿינג זוייא אום זוייניג יאר אויבר ישראל
בֿון קויפֿינג דאש כוך דאש טוט אום: זאגן בֿון דיזר קויפֿינג אחא גינגט. אל דיא כור גין
ער האש איין זון דער היש אחא דער ווען איין רעכטר כוב:

דיא ראכן ברוכטן אליהו וועיש מוֹ מויך ברוט. אורנג מוֹ מזבנט וויא עט עֶס
זו דעת באך כריה בייא דעת יַרבֵּן דא ער זיין ווש הוט:
וועו איך מן כויארט וועיר וויכקן. מויך שטוכרא אליהו גייך וא דיא ריר עֶס.
בייא דעת באך זו בירג דיך דא סון זנשטו טריכקן. דיא ראכן וועירן דיך שפיין
גייפט דיך קוינינ אחאב ער טויט דיך גיווש:
וועירט דיר כאך יאן. שטיא מויך סון הינן מוֹ גיא מן דען כאך כְּרִיתִי. דער
דער כאך שפראך עֶס גיט אליהו מוֹ וש דיר זאן. וליך באלר סון הינן אחאב
גישטאכרן הוייאר מוֹ מויך וערן. עש זוך קיין טויא כאך דעגן וועירן עטליך יאר.
דא וואש אליהו זורינג מוֹ שוואר כייא עֶס דעת הערן. דו איך סור בין כייא
איט דען יזנגן מן דער ווין דאש קינדר:
ער זאכן הוט גיפֶלֶכט. איר דינן אן אכנוטר זו וויט זו ישראל זינט. דיא אלטן
דיא ערר וועירט ניט וואשן אוֹ עכן קיין ורוכט. נון וואש האט עש גיהולפן וש
היאיל וועירט מויך גיהאלטן מוֹ וועירט קיין דעגן וועירן:
גייבליכן. וועו ישראל דינן דען אסנוטן מוֹ סון דעת דעסטן וועך אכ קערן. דער
ער הוט גישפראכן מוֹ מן זייכר הורה גישריכן. מוֹ דער כוכט זוֹ אז זיין
דעש אייגשטר הער זיין ור נאכן:
זך ברוך. יהושע וואש אשה רַבִּינו תַּלְמִיד זיין וואירט זיין ואר גיאכרן מוֹ אשה
דא שפראך קוינינ אחאב זו דען נָבִיא ורוך. נון זיך וואש קאכשטו רידן מוֹך דיא
וויא איך כין דער אורדר מן דען כיטרן טוט.
מוֹ זיא נושן שטוֹן. איך זוֹט איך זיידר האכן גישטושן מן יְהוֹשֻׁעַ וואירט. אוי
איך כין דער אורדר איך האב עש זעכש גיטן. העט איך דיא שטאט ניט גיכוינ
מויוי שפראך זיך חָאָ דעש כוין גרושן אורט:
מוֹ דעת באך כריה בייא דעת יַרבֵּן דא ער זיין ווש הוט:
זו דעת באך כריה בייא דעת יַרבֵּן דא ער זיין ווש הוט:

בינגרן וואל זע נעבן. זיא מום איר ניט גאר וויל אענטי טאון. אלזו שרייבט
אז מאכן בוי טאג וועלט ווירר רעגן נעבן. זיא טעט וואש זיא דער נקיא היש זיא
אעל זוך ניט פור שטוק:

דייכר ניט ור נעשען. דער קרוג איט אויל זוך ניט זו נין. מום דאש זעקליין איט
דוא אום דיין זון אט היטרשטן זולט איר עשן. דו זולשט ניט פור נאון וועלט וועלט
איין כוהן פור וואר:

איט וויל. ניכ איר זו עשן דיא חלה ניכ איר פור. אן שפריכט אלי הו זייא ניווזט
זוך איך דיר עש נעבן זוא כלייבט איר ניט וויל. נין שפראך דער נקיא איך זאך דיר
וד דארבן. איך אום איין זון זיין שיר הונגר נישטארבן:

איט אויל אום איין וויכיג אעל נייעלט הין רן. זיא שפראך אז נלייט נעבט איך כין
דא שפראך דיא מריכ וויטוויא נון וואש זוך איך היבן ון. איך האב איין קרונלין
איך באלר איך הונגרט איין שטוק ברוט כרענג איר הער:

ניא שפראך דיא ורויא כראכט איך טרינקן אויש פון דיינק ניפעש. איך דירשט אלזו שפראך אכר אער
דש נארן עש. דיא ורויא כראכט איך טרינקן אלזו שפראך אכר אער:

איך וויל זיא ור זולן אז אכרהם קנעכט. אלעזר דער פור זולט אויך רבקה
אום זיא וואר דיא רעכט. דא איט מיינק טרונק וואשר ער זיא פור זולט. איך
טוא איך אוך אוז וועלן עש איך נוט רוכט:

רעכט ניכרוכט ער אין זיינק זינן:

אז איין פאלן. ער שפראך זואר נוט וויא וועלד איך נון אינן. אום עש אישט דיא
ער זאך רוט איין ורויא דיא קלויבט הולץ. אליהו וואש נאר ביהענדא אום שנעץ
וואכרן אז אין דער וועג טעט וויזן. ער קעט נאן נרפות אין דיא שטאט זו נין.
איך האב דאש כיפולן איין וויטוויא וועלט דיך דא שפיזין. אליהו כינגט אבר זו
כייא נרפות כייא נירון איין וויטוויא וועלשטו וזכרן:

עש וואש זו אוג רויר. נלייך שפראך זו דעק נכיא שטיא אויך אום ניא פון הינן.
וועלן אין קיין טאגן קיין רעגן זו אאל וויר. איך כאך וואש קיין וואשר
דוירשטן אויש דעק כאך ער טראנק:

אונטן: דאש איז בוך וואר פֿון מיר גיזאגט

טויפֿל דיך נישטהן דער קרוין בליב אויפֿרעכט פֿאר מיר · דאש איז ניט גיבוירן פֿון שוואכהייט פֿלייש · נאר פֿון גאט דורך דעם הייליגן גייסט · יא דו זאלסט נישט וואונדערן וואס · גייסט דיך דער הער הער נו אֱלֹהִים האט גירעדט · יא

רעדן מיט מויל צו פֿישפֿראכן העט:

עש שיקט זיך נאך דעם זאכן דער ורויגן זון וואלט קראנק · מיט וואש מיט שווך

דש איז ניט גיזונטליכן · דש שפראך ניט ורויגן נו דעמ גיזונטליכן · דו

רוא אֱ בישט הער קוניג ישׂראל שארן האכ מיך דראן:

מילן הוט ער אוישן שטערבן · אֱ דו הער בישט קוניג ישׂראל · מוז דיינר ורואקייט אין דו אפֿשט איט דיינר ורואקייט איין זון הוט אוישן זו דערבן · מוז דיינר ורואקייט

ורואשט · אין אייכר שטט מוט דש דו כון קואשט:

זוא כין איך ניפֿט גיאפֿט דאש זיפֿט טליכן · מוז גיזענקט איר איין זוינט מיך דיך

ניט גלייכן קן · דיין ורואקייט מכטיגליט איך קאן איך נישט גיוידר · איר

מישט דרוק גישטורבן איין ליבר טלויטן זון:

דש שפרך זיך הער איר הער דיין טוטן זון · ער נאמ מין פֿון מירר שוש אום

טרוק מין דר כֿון · מוכן מין זיין קאטר אוף גיגן מין זיין כעט · ער שריא זער

זו איך ווא ער גיוואלט העט:

ער שפראך זון טליכן פֿון הערן העלפֿט · איך כיט דיך פֿיל שולט · דו קוניגיליכר

גיוואלטיגר · עש הוט דיך אריפֿ ורוא איר דאש כעשט גיטון ·

מוין שטט ער דריא אפֿ דיך ווייט · דאש טעט ער דריא אפֿ

ער גיט זיך פֿאר זוא קינד די זענען פֿון אלטר · מוי שריא דער הער

זו דער קער גלייכן · ווי אלן דעש מילן דוך מוך הער אלאן וויבא ·

אל היא אין דיזן קינאכן אין זיין וויבא · ער הוט זוש ניט גלייכן אוף דער

ווידר ניא אין דען וויבא:

דען שלשטן זינדן מוי אירן זון · אויך גיבעט זיזעלבן הויזן מוי אין

זילן זוא זוא זו זעהן זעכנדיגן אירן זון · ער נאכ אוך קיין שולד

עבנדיגן ורוש מוי גיזוכט אין אל גיוידר · דש הין זי ניבוא ורוא דא זעבט דאש קינד דיין:

עובֿדיה וויל כידר מיך זיין מן גיזיכט אוֹ שפּרך כישטו איין הער אֱלֹהיו · מלכים
אֱלֹהֶיהָ בינינט עובֿדיה אוֹ קעגט אין פֿון וויטן :

עז גישאך גרושי וואכדר . אחאב איין וועג גינג עובֿדיה אן דער מברן זייטן ·
דיא וועג וועלן איר טיילן איקליכר גינג אליין כיזונדר · איקליכר גינג איין וועג ור זיך
גין פֿור הונגר אוֹ דורשט דען זיא אושטן ליידן :

כיט אער גיהורט · דאש רוך אוֹנזר וויל כייא נעבן אויכט בלייבן , זי קונטן שיר קיינש
מוכ איר אירגנט פֿוכרן ושר אן איינק אורט . דער אנגינ פֿון גראז אוֹ ושר וואש
איר וועלן גין איט אכנדר אויש :

כיז אויך דען זנט · אחאב שפּרך נו עובֿדיה שאפּיר אויבר זיין הויש · קוק איט איר
כון וואש קיין ושר אז וויט אז אל דער יזרן נאכט · עש וואש אלש איין גיטרזיקט
זיא כיט ור דערכן · העט זיא איזֶל דער וואושט זיא העטן אל אושן שטערכן :

איין הייל כיאכט וואורד איר גיוואר . ער שפּייזט זיא איט ברוט אוֹ ושר אוֹ גיש
ער נאכ הייאליך הונדרט נביאיק אוֹ פֿור באדן זיא דאר , אז אוֹפּט פֿונפֿנין אין
אוֹך דאש כרעט . אל כֶּיאיק גיש זיא טויטן וואש זיא איינן קאכ אן . וואש טעט כון
עובֿדיה דער ורוך כידר אן :

קוינינג שפּר אויבר זיין הויז גיזעגט אי :

דא הט קוינינג אחאב איין וויבא הוירט וואש זיא טעט · זיא היש אזֶל זיא קערט
כון עֲשׂו וואש ער בוירטינ אוֹ וואדר זו איינק נביא . אוֹ וואש דעש
קואן אויז · עד היש זיך עובַדיָה אוֹ איינק הויז · אחאב כאר איין ורואן אן איק
קוינינג אחאב כאר וויל כון זו זאגן · אן
דער אלן כילדן כייגטן . גרוש הונגר וואש אין שְׁאַרון דאש וועד וויל כון זו זאגן ·
אושט וויל זייט טוט הין וועק טראגן :

וויל אונטר יִשְׂרָאֵל דיא טון תְּשׁוּבָה :

כיט אוֹך איין אער . גיא זו דעק קוינינ אַחְאָב רעגן וויל איך גענן רא · עש זיין
עש קאק כאך אֱיטליכן טאגן אין דעק דריטן יאר . גֶּט שפּראך זו אֵלִיָּהו כורכט דיך
דעק אעל אוֹ איט דעק אוֹן כיינר ורואקייט אישט גישעהן :

איך וואל זו דיזר ואדט . איך העט עז כיט גינגויבט העט איך עז כיט גיזעהן · איט
דא עכטוורט דיא ורויא דעק נָבִיא אלזו זאדט . דו בישט איין רעכטר נביא אערק

מוז גיהאנגן. וויפֿשטו איר פֿאלגן פֿון מויז דעם ציווילן קוהן. שיק נאך ישׂראל
ישׂראל דינן דען אפּגוטרן זיא זיין דיר נאך גנגן. גוטי זורואי זוייט הושטו גיטוט
הויז גיזיכרא. איט מיר אפּגוטן מיר זייט איט גיזעהנדיגן מיגן בגיכרא.
דא זיא דיר מיר מוז רורט. רוא הושט עש זעלברט גיטאן מוז דיינם פּאטרש
אלהיהו ענטוורט דעם קוינין מויך דיזי ווארט. מיך האכ ישׂראל כיט ביטרויבט
דיא רעגן האבן זיך פֿור איטן הושט אליש גיוויבט:

וואט ער ניט דר שרעקן. אחאב שפּראך זו אליהו רוא הושט ישׂראל ביטרויבט;
אחאב גינג אלהיהו מנטגיגן אליהו וואש זיך אנטפּענקן. פֿור דעם קוינין אחאב
דרוט. גינגן דעם קוינין אחאב מוז זאך מיך דאש בעטן כרוט:

הויט וועלר מיך גיזעהן וועדרן. זו דיינם קוינין דען הערן מוז עובדיה גינג אוז
כיין שפּראך זיך אליהו מיך שווער בייא דעם גיא דעם הערן. דא מיך זר כין גישטאנדן
איך זוא עש זאגן: וועהן ער דיך ניט וינט זו וועדרט ער איך דר שלאגן:
דען אויבירגין גיטאן דען כיטרן טוט. דיין קנעכט פֿורכט זיך פֿור גיא רוא שפּריכט
איך האכ הונדרט נביאים גישפּייזט איט וויין מוא איט ברוט. מיך זוא
גיטאן. מז מוסט פֿונפֿצין בימים איך מין הויפֿט בורגן הין:

דא גיא איך זו קוינין אחאב מוא שפּריך עש קוט אלהיהו. מז כאלר מז איך הין
פֿון דיר זוא טראגט דיך איין וויכט הין רא. מישט דיר מנדרש זו וושן וואש
דינן גייך. אן שפּריכט דו קוינין אחאב וואז קוינין אויבר דיא גאנן וועלט. זיא
מוכ אן דיך מירגנט האט ביהאלטן אין מיינם קוינירייך. אלי קוינין אושטן איך
זיא אן כישוואכן איט אויך גירעקטר האנד:

כוארט וזכן. עז מישט כירגנט קיין קוינירייך כוך כירגנט קיין נאנד. ער הוט
דאש וויש וואוך איין הער הוט דיך זושן וזכן. פֿון זייט גרושן נארן טוט ער
וויכט טראגט דיך הין וועק זוא כלייב איך אין כוטן:

זיכר דיך כיט מז דרוט. זוא וואר איך דען גינן זוא וועדט ער איך טוטן. דער
איך ביט דיך זיכר הער ניט גיב איך אין דען טוט. מוא זאך איך עש אחאב מוא
עובדיה שפּראך זו איך וואר איין הער איך ור כיך:

איך ווילט אלהיהו מיך ניט גיבן אין דיא הענד. זו דיינם קוינין אחאב
וועלט ער ניט דר שרעקן. אחאב שפּראך זו אליהו רוא הושט ישׂראל ביטרויבט;
דיא רעגן האבן זיך פֿור איטן הושט אליש גיוויבט:

דאש אישט דער רעכט גלט אוט קאן פור גאבן דיא זיכרא
אוט איך איין גלט יתּ רא . אוט וועלכר גלט עטוואס אוט דאש פוייאר אן זיכר .
אן זאל קיין פייער אן זוכרן וועש גייכן איך אוך אזו . רופט נאאן אויערש גלט
שטיר דעש גייכן אזו וויל איך עש הן :
איר . אירן שטיר זולן זיא שטוידקן אוט אויך דאש האלץ ליגן טון . איך איט איין
אן זיך הער כרענגן זוון גאר גוטי שטיר . איינן זולט איר נעאן דער אכדר גיהורט
וועלכר דער רא ער דיר דער אכדר זיך גיוואונן האבן :
איך עש זער וואכדרט . איט אין וויל איך ביוועלן אוך דען רעכטן גלויבן .
זוא זיין דער ושען כיאיק איין עטליך הוכדרט . ד: איר עש אזו נכן האט גיגיטין
ישראל וואלן וועלכר אוך עטוואס נוט וואש זו טון . אוב זיא גלט יתּ אורר
דען בעל פור איינן הערן זולטן הן . אליהו שפראך זו דעם פולק איך כין זוואר איין
ישראל אויך כיט עטוואלטן אוט זיא אוטגיט וואוש נוט וואש זו טון :
גיא . גלט דעם הערן אויבר ישראל אליין כליבן היא :
גישלעכט . אישט דען דער אפגוט כעל גיריכטט . זא זולט איר איך נאך גון .
איי שפראך דער כא אישט גלט גיריכטט . זא אישט וואוש כיליך ד: איך דינן אך
גלט דעם הערן אורר נאך זו גון דען גישטאנקן :
דינן . זו וואש איך זאך רא . וואורק זיט איר ור זוייפלט אין דען גוון גיראנקן .
רא גיכעהט אליהו דער כא איך אוט שפראך זו ישראל אזו . הורט ישראל אך גיאיין
איט אירן גישפייא אוט פרידיגן וועי אין כויארט נאך גען וואורד :
דינן אז אוסט אין זוייפלר טוט . וועלן דיא ואלשן נביאים האלטן ישראל ור פוירט .
רא קאאן גען כערג כרענגן זיא הטן אין זוייפלגן אוט . זיא וישטן ניט וועט זו
רא ראו איזכן ניט קוכט וועכרן פור גיד העט זיא זיך אוגן טוידן :
ראטן נאכרן . אחאב גיש די ושען נביאים וואלן ישראל אזו ור איזכן דיא
אז אן אשן אן איט א איזכן דיא נוכד האלב הוכדרט אייטל שקר נביאים .
זוען אין קאן וכן וכרן :
אז וויט כוך וד הוכדרט דיא רא דינן דען גיכרן . אן ישראל אן כיט .
הער גען כערג כרענגן אין שקר נביאים איט . אירר פוינף האלבא הוכדרט
עש כרענגט אין אלן ורואן :

טען. איז אפֿטן אַזוי אַז מען שרייבט אַן אות גרויס אין קלאָר. איז דאָס אויך אַזוי ווי
כּיוטש דאָס איז אויך אַנדערש.

וויבאַלד עס איז ניט אזוי : זיין

אין אַזאַ פֿאַל איז דער אויבערשטער אַ פֿרעמדער. אָבער ווען מען איז אַ גוטער
מענטש, דאַרף מען אויך אַזוי טאָן. אַזוי זאָגט אונדזער חכם. ווען דער אויבערשטער
איז אַזוי גוט צו אונדז, ווי גוט מוזן מיר נישט זיין צו אַנדערע מענטשן!

אַזוי איז עס אויך מיט אַ מענטש, וואָס איז אַ גוטער מענטש. ער איז אַ גוטער
מענטש, ווען ער איז אַ גוטער פֿאַר אַנדערע מענטשן. ווי גוט מוזן מיר נישט זיין
צו אונדזער פֿאָטער אין הימל, וואָס איז אַזוי גוט צו אונדז!

אַזוי איז עס אויך מיט אַ מענטש, וואָס איז אַ גוטער פֿאַר אַנדערע מענטשן.
ווי גוט מוזן מיר נישט זיין צו אונדזער פֿאָטער אין הימל, וואָס איז אַזוי גוט צו

ניהן וינגר ניגן אז דיא רוירן:

דיא ענד זיין. עז נישאהן נרושי כיטיק דא וואר וויל פון זו הוירן. וואן אנישע דאש טוא דריי אוי דוא זיכר דינר איין. אֲנִישַׁע אזא כיהענדן אוא נאש אויבר וואש דש אויך עש וואוי פוין:

פוין דא העקט. אוא מוכטר אירק אזבח וואש עד דער שטעקט:

זינגרן. אי דש אן וואשט וואש דא וואר דר אער. עש קאקק אין נרושי שלאנג אוא ער האט בייא אין אין פייאר וען זיא וועדרן שרייאן זער. זוא וואלט ער אן דען ואלשן כיאיק ער זיך ור בורגן העט:

ער ריכטט אויך הונגר אוא שטוידקט זיין שטיר. דאראויך ער אין ניגט ער שפראך אֲנִישַׁע קוק זוק איר. דוא כישט איין תַּנְאִיר פוי איר איין קרונ. פוי איט לויטרק וואשר דש איך עש וואוי פוין:

דיא ענר זיין. עז נישאהן נרושי כיטיק דא וואר וין פון זו הוירן. וואן אנישע דאש טוא דריי אוי דוא זיכר דינר איין. אֲנִישַׁע אזא כיהענדן אוא נאש אויבר וואש דש אויך עש וואוי פוין:

ניהן וינגר ניגן אז דיא רוירן:

זיא שרייבן אז איט העלפ שטיפט אום זוכטן גלט דער דא אישט אין הֵיר גלט דער ענגליט אום זוכטן גלט:

מאנדר אזוי נייאין. דער גראבן וואש אזוי טרוקן אז אין ברוט. ישראל וען אויך ער גראטע דאש אוספר הון אום שטיין. דיא ערד איט דעת וואר איט אין גרוש. וויא וואשט עש דיא ואשן נְקִיאִים ור דרוש:

אין זוליך גוייאר איך כיא גיזעהֶן האב. איין וואלד זוא גישווינדע אום וואנדרן גיי דא עש איזבח האט אויש גיבעטן איין גוייער וויל הון היאיל הראב. אויך דאש ווייט. עש וואש הון שיר מכבד אום וויל כידר. אויך דיא ערדן אום דא עש הון קאלד אוך דיא אֲחָה נייט. יְשׁרָאֵל שטוכדן הרואר אוך איין קרייש

ואנדר אענין סאלטן:

שפרייטט זיך אוי: איט אן זיכן גלידר:

ער שרייא גלט גלט יִצְחָק אום אויך יְשׁרָאֵל. הויט זוך וועדרן נו וושן דאש אין דיר אוי: דיר ווייל. דו: רו דער דעפט גלט אוכטר ישראל כישט. אין כין דיין קנעפט אין האב גיטון וואש אין האב גישוישט:

איך זולט איין גיזוכר אום טאר אויש וויא וואל אן כיט אֶזְכֶּרֶת בויאן רו גאכשט איר טרויאן. דיין נאמ וועדט גיהייליגט אויך דיין טאג. ענטוורט איר דיין גיזוכר עש וואל סור אאך:

ענטוור איר איט סויאר דו: זוש סון דען היאיל ואלן. ענטוור איר איט וושר דאש גישעך סור אין אלן. זיא שפרעכן זוישט עז וועד סישוך אז פפלעגן נו וושן. איין היכטן כאך וועדן איר יְשׁרָאֵל גילויבן וועלן אֱלֹהִים קוואט דרוט. אום אין זאל סור אוך ישראל דאש זוט בעטן ברוט. וועלן דאש ניט גישעך זו אויפט אין אב טרעטן.

גלט סון דיין היאלישן טרון זיא וויט סון איר גיבעטן:

דאש ישראל זולן אערקן דאש כיפש אוך דיא אפגוטר אישט. וועלן דו גלט ישראל דער רעפט העל" אליין כישט. זוא וועדט איר צוויפלין הערן ווידר נו דיר קערן דיין זוך גיט סור זיך אום וועדט זיך אערן:

מיא דאש איזבח אויך דא עש הון היאיל הראב. אין זולך גוייאר איך כיא גיזעהֶן האב. איין וואלד זוא גישווינדע אום וואנדרן גיי גרוש. וויא וואשט עש דיא ואשן נְקִיאִים ור דרוש:

עש וואש הון שיר מכבד אום וויל כידר. אויך דיא ערדן אום וויט. עש וואש כון קאלד אוך דיא אֲחָה נייט. יְשׁרָאֵל שטוכדן הרואר אוך איין קרייש

שפרעכן כון וואל אן. אום אויך דיא הולנר אושטן זיך זעלבסט שטלטן. אן זיך זולפי עש ראן אויבר דיא אופפר דער גראבן וואש ואל. אום דאש גאנץ אזבח אלזה

זויכשט מיך קוק גיגען. ער קוק קוק ביינגרא אוס ביינגרא בלר נן רייטן. אֲלֵיהוּ זויכשט מיך קוק גיגען. ער אוסט זויכשט וועדרן נש עז הוב מן ערר רעגן. אַחַאַב ניט נאכן זויאן ערר רעגן ערך הער נאך:

ניט נאכן זויאן ערר רעגן ערך הער נאך. ער זוי נאך ערר יכוי שפראך נו אליהו איך איך מיך קלייכש וועלקליין. אז מייכש אכש טעכר ערר וועלן איין. ערר יוכן ווֹך הין אז מן ערר נקיא כט. נו דעמ זיכגרן אאז ער מיך וואלקן גיוור:

ערר נקיא כט אער אוס שפראך נו דעמ יוכן זיין. נע זיך זיכן יוכן גיין היאיג אוס ערר יוכן שפראך נו אליהו איך וועדר קיין וואלקן גיוור:

ערר יוכן ערר וואש כיהעגרא אוס זאך עכן דאר. ערר וואלקן איט רעגן הער. ערר יוכן ערר וואש כיהעגרא אוס זיך גיגען יכוי נו זיייכ יוכן גיא אוס זיך גיגען דעמ מיך. אוב רו זעשט קואן מיין שפראך נו אליהו

כט ערר ורוק נקיא:

ורוק אאן. ער טעט זיין ענגליט נוישן זייכיא קניא. הער ווֹך ג זיכ מיין רעגן אלזז דא גיגען ערר נקיא אויך כערג כְּרְמֶל הין דאן. ער שפרייטט זיך כידר ערר נאפן

דאן נו עשן אוס טרינקן נו האכט:

הן זיך הוב אַחַאַב אז עש וועדט מיין רעגן קואן אז וויייט אז אלי נאכ. גא כן עשן אוס טרינקן אוס זייא דא שפראך אליהו ערר נקיא נו דעמ קויכין אז. גא כן עשן אוס טרינקן אוס זייא

אז ערר ָבּיא ערר ורוק אוס ערר כירר:

דיא ג'ענג פּפּלעגט נו טון. איר ווֹך אכטשלוסן זיא קואן כויאר וירר. דז טעט אן בּורט זיא אז גיכוכרן נו מיינט כך היישט קישון. אֲלֵיהוּ ניש זיא אז שעפטן אז אן

אן וואושט וואש רא וואר ערר אער:

יאן. יִשְׂרָאֵל וואלן נאר ג'ישיין אויך דיא וועלט בור בוירר. דאש ג'ישאך אי דאז ג'ייטיג שריא דיא ועלשר אן. קיינן וושט אכטרינן אוס זייט וריש אֲלֵיהוּ נאר הוך

זיא בור אירן דיא נוייט אוס כרענגן זי נו שאכר:

זיא זיין הוֹלן אוס שטיין ערר טוייפל מיז כייא מין ור וואכט ג'ישיפט הין אוס הין. זיא זיין מיין אין דיא ערגש וואר אן ערר אכטוטר ג'ויבט ג'ויין. זיא וויזן מיין דיא ערגש

שעלטן. דאש איר עש האכן אוז נאכן ג'יטריבן בּעל נוש אוכז כיט אכן ג'עלטן:

גוירטט זיין געדרן אוא לוֹך איק אן דער זייטן:

דרוק טעט עז דער בַּיִּא דאש קוינגרייך וואלט ער אירן. וויא וואל עז וואש איין
עש. דער קאק אן דיא שטט יִזְרְעֵאל אוא וואט
עז זייגט וויבא. וואש אֱלֹהִים העט גיטון איט דער בְּיִּאיִק זייבא:
ער הוט אלי בְּיִּאיִק דר שלאגן איט דעק שווערט. אִיזֶבֶל וואש זו צורניג דער אירן
מישט ער ניט וועלט. איך בּוֹר טראָן איק עז ניט דאש זוֹל אידראָאן זעהן. ער
אוש דען טוט ניירן דער אין מישט גישעהן:
אִיזֶבֶל שיקט אירי בוטן זו אֱלֹהִים דעק וראון אאן. זיא שוואור בייא אלן קְדֵשִׁים דו
אושט הין אן. אי אורגן קואט זו אושטו אויך ניירן. איך ווילְ וועלניך ור זוכן אוב
דיך איין שווערט קאן שניידן:
אליהו וועך כון דען עש טעט איק נאר נוט. העט אין דיא הור דר גְּרִיכֶּן ער העט
אושן ניירן דען טוט. ער קאק גַּען כְּאֵל שֶׁבַּע דאש אין יוּדָא שטעט. דא זעלבן
ניש ער זיין יונגן דען בייא איק העט:
אליהו זוך אבר וויטער אין די ווישטניים הין מיין. ער ואנר איין וועלְ הולדר בוים
ער זעגט זיך דריין. ער וינשט איק דען טוט אוא ווער בַּערן גישטורבן. אז דא
אלְאעלטיגן וֹלְ וויא האב איך דיין הולר דר וואריבן:
דאש איך זוֹל נעבן נעבן ווען איין עלטרן צוואר. איך האב כון גילעבט נעגן ווען
בּוּיְלְ הונדרט יאר. אן זאגט אליהו וואש מַכְחִישׁ אַלְעַזָּר הכוהן זון, אוא וואש אַהֲרֹן
הַכּוֹהֵן ענליקיל דא וואש ער קוען פון:
ער גַּיְלְ זיך כידר אוא שליפ אונטר דען בוים. איין ענגיל אן דא וועקט דא פון
עש. דער ענגיל שפראך זו אליהו דו זולשט אויף שטין. אוא זולשט כאר
עשן דו הושט וויט זו גין:
אליהו זיך זו קאפפן דא נאך איין קוכן קוכן אויף גיבכן. אוא איין גאז איט וואר ער
גידוכט וואש וויל זיך דא אאכן. ער אש אוא טראנק אוא גַּיְלְ זיך ווידר. כידר
ענגיל רופט אליהו זוט אכדרן אאל וויידר:

דיא תּוֹרָה . ווי עמעלאש זיא דינטן דער עֲבוֹדָה זָרָה :
דאש זיא זיך דרוק ווערטן . ווען זיא ווישטן דעכוך ווען דאש רא גירעכט ווען
ווי זיא ישראל אפגוטר דינטן דיא תּוֹרָה זיא דעכוך אירטן . דרוק ווען ווי בייך
גרוש כוך קליין . אוֹ וושט אויך ניט שרעקן אוֹ הב ער אינן דיא כוט שיישן . ווען
דא עכורטן איך דיא אלטן אוֹ דאש אוֹ פּוֹלק גייאין . איר זולט ניט הורן כאך וועלן טון
תּוֹרוֹת ערנשטליך טוט ער איר עש אנביטן :
שנט . איך האב איין וייבר אוֹ איין קינד ניט בּוֹר איטן . ער ביגערט דיא פָּרֵי
קוינין ישראל ניש רופן דיא אלטן איך זאגט . ער גיבּט אין בּוֹר דיא שאוֹלהייט אוֹ
וערשטו דיך זיין ואשט ווערן איך ווי דיך רעכט צוואגן :
כיזוכן ווען זיא הין וועלן גין . אוֹ אלי טָפְּרֵי תּוֹרוֹת זולן זיא ניט אין טרעגן ,
מחאבּ הויר ווען איך דיר זאג אז זולשטו ע: בּוֹר שטין . איין קנעכט זולן דיין הויז
האבן יא . אוֹ אל זיין גוט אוֹ רעכט אוֹ ווען רא אן גיזיין . דאש זעלב בּוֹר
קוינין ארט אכבוט איך וויר זאג קוינין מחאבּ אוֹ . זיין ווייבא אוֹ קינדר ווי איך
גוט . ד: איר דיין גינאר אך נעכן כויארט כיבש טוט :
אחאבּ : ער דר שראק אוֹ אכבוט איך באלר ווידר . אלר גינערישטר הער איך
גיך איך בּוֹר דיר נידר . איין וייבר אוֹ קינדר איך דיר שיק איין נעלט אוֹ איין
דיין קינדר דיא רו הושט הולט :
איך ווי דיך דר שלאגן . שיק איר דיין זילבר אוֹ דיין נולר . אוֹ דיין וייב אוֹ
ער שיקט בוטן נו אחאבּ קוינין ישראל צוש דיר זאגן . טו ואש איך דיך הייש אוֹרר
איר נאכט הכיין . ער זאלט אל זיין ואלק אוֹ נאך אחאבּ בּוֹר שָׁאוֹל . דיא שטט
דער קוינין פּוֹן ארט שפרך נו דען דינרן זיין . איר וועלן קוינין ישׂרָאֵל ניהן אין
איך איט אירן קרונן גלייך .
דער איר שטוראט איט גיוואלט וואלט ער זיא הין :
מיר נאכט ווי דיך דר שלאגן . שיק איר דיין זילבר אוֹ דיין נולר . אוֹ דיין וייב אוֹ
אחאבּ : ער דר שראק אוֹ אכבוט איך באלר ווידר . אלר גינערישטר הער איך
גיך איך בּוֹר דיר נידר . איין וייבר אוֹ קינדר איך דיר שיק איין נעלט אוֹ איין
דיין קינדר דיא רו הושט הולט :
גוט . ד: איר דיין גינאר אך נעכן כויארט כיבש טוט :
האבן יא . אוֹ אל זיין גוט אוֹ רעכט אוֹ ווען רא אן גיזיין . דאש זעלב בּוֹר
קוינין ארט אכבוט איך וויר זאג קוינין מחאבּ אוֹ . זיין ווייבא אוֹ קינדר ווי איך
כיזוכן ווען זיא הין וועלן גין . אוֹ אלי טָפְּרֵי תּוֹרוֹת זולן זיא ניט אין טרעגן ,
וערשטו דיך זיין ואשט ווערן איך ווי דיך רעכט צוואגן :
שנט . איך האב איין וייבר אוֹ איין קינד ניט בּוֹר איטן . ער ביגערט דיא פָּרֵי
קוינין ישראל ניש רופן דיא אלטן איך זאגט . ער גיבּט אין בּוֹר דיא שאוֹלהייט אוֹ
תּוֹרוֹת ערנשטליך טוט ער איר עש אנביטן :
דא עכורטן איך דיא אלטן אוֹ דאש אוֹ פּוֹלק גייאין . איר זולט ניט הורן כאך וועלן טון
גרוש כוך קליין . אוֹ וושט אויך ניט שרעקן אוֹ הב ער אינן דיא כוט שיישן . ווען
ווי זיא ישראל אפגוטר דינטן דיא תּוֹרָה זיא דעכוך אירטן . דרוק ווען ווי בייך
דאש זיא זיך דרוק ווערטן . ווען זיא ווישטן דעכוך ווען דאש רא גירעכט ווען
דיא תּוֹרָה . ווי עמעלאש זיא דינטן דער עֲבוֹדָה זָרָה :

עס קאָן אין דערוואַ נָכְיָהוּ וואָס ער גייגנט אַוּס הינ׳ הוילט זיך קינדער אַחַאַ
שטאָט. דאָס טעטען זיין קנעכט ווייל כן הדר גישפראָכן האט:
איך בויש קינדער אַחַאַ זיין שעלטן. ער שפראָך זי זיינן קנעכטן גלַיִך אויך פֿוּר די
דרויך טראָנק ער איט זייבע קינדער אין זייבע גיכטן: בֶּן הֲדַד שפראָך צוואַר
רויאַן טוט. דא קינדער הֲדַד האָט הורט ורויליך וואָס זיין אוט:
דראָן גייוון דאָס שטרייך ער אין צעלט. הוט ער רוך ניט גיוואונן דש ער זיך
הער זוּ זיך ניט בירויאַן הער אין שטרייט ניט קאָן כישטין. וואָס ער וועלט
איבער טוט ער אעשן. איך רויאַן אייבי הער דיר איך האָב גיטון. גיועלט עס איך
אוּם ווייל אין אויך בישטין פֿיש אוּיס ער מיין ורעשן. עס גישיבט ניט אוּיס וואָס זיך
זיין הריאַן אין שלעכטן ספּירלינגן:
איך הער אאָנט. זיך פֿאָר אייערט הינען איין אייבוּנג אוּם אוּיס דינג. איך גָעב ניט אוּיס
דא שפראָך קוינגין אחאַב זי הער בוטן זי הנט. גָאר איין ורישי ענטוורט אוּם האט
דש רוּא איר אוּז אבפיטש דאָס אאָנשטו וואָס פֿר נאָנן:
איט ווילט ווייל איך זי האָקן דאָס קינד אין הער ווינן:
איך ווייל דיר יוּא וויין וואָס הער איך כין. וועלשטו אין אַלק דא זעהן ור ענדרן
וועלט זיך דיין זין. די ערד די אין שָׁאוּל איז וועלט איין אַלק אן שוכן הין טראָנן.
דש רוּא איר אוּז אבפיטש דאָס אאָנשטו וואָס פֿר נאָנן:
דא שפראָך קוינגין אחאַב זי הער בוטן זי הנט. גָאר איין ורישי ענטוורט אוּם האט
זיך הער אאָנט. זאָלט אייערט הינען איין אייבוּנג אוּם אוּיס דינג. איך גָעב ניט אוּיס
זיין דריאַן אין שלעכטן ספּירלינגן:
אייבר טוט ער אעשן. עס גישיבט ניט אוּיס וואָס זיך אין אויך בישטין קאָן ער מיין ורעשן.
גיועלט עס איך האָב גיטון. איך רויאַן אייבי הער דיר איך הער זוּ זיך ניט בירויאַן
דראָן גייוון דאָס שטרייך ער אין צעלט. הוט ער רוך ניט גיוואונן דש ער זיך
הער זוּ זיך ניט בירויאַן הער אין שטרייט ניט קאָן כישטין. וואָס ער וועלט
ניט זוּ זיך אאָך ערש וואָך זון:
קוינגין ישראָל שפראָכן זי הער בוטן שפראָכן זי אויערט הערן. אין וויבע אוּם
איך קינדער וויל איך גָערן אכפערן. אבר דיר איז תּוֹרַת וויל איך איך איט ניט שיקן.
זוּלט עס אין זעבן קושטן גיהאקט ווערן זי שטוקן:
איך קוינגין אַחַאַ וואָס נורכין זיין הערן אן איך כראָן. גָעט זאָלט איך וויהר כין איך
אכרש אין גוטר אן. שְׁאוּל וויל איך פֿוּר וואושטן שווער איך כייא אייבע אפּגוט
• דש ער זעלכרט ניט קענן זוּ וואָס ער גיכויט הוט:
איט וויכרליכן ווערקן: אן זוּ ניט ערר ויכרן זי אייבן אין אין אוּיג אוּיס זיין.
איך ווייל עז פֿוּר וואושטן אן זוּ ניט קענן אערקן. אוּב אין שטאט דא איז גישטאנדן
דיר זוייט ווייל איך זי האָקן דאָס קינד אין הער ווינן:
דא שפראָך קוינגין אחאַב זי הער בוטן זי הנט. גָאר איין ורישי ענטוורט אוּם האט
זיך הער אאָנט. זאָלט אייערט הינען איין אייבוּנג אוּם אוּיס דינג. איך גָעב ניט אוּיס
זיין דריאַן אין שלעכטן ספּירלינגן:
אייבר טוט ער אעשן. עס גישיבט ניט אוּיס וואָס זיך אין אויך בישטין קאָן ער מיין ורעשן.
גיועלט עס איך האָב גיטון. איך רויאַן אייבי הער דיר איך הער זוּ זיך ניט בירויאַן
דראָן גייוון דאָס שטרייך ער אין צעלט. הוט ער רוך ניט גיוואונן דש ער זיך
הער זוּ זיך ניט בירויאַן הער אין שטרייט ניט קאָן כישטין. וואָס ער וועלט
ניט זוּ זיך אאָך ערש וואָך זון:
קוינגין ישראָל שפראָכן זי הער בוטן שפראָכן זי אויערט הערן. אין וויבע אוּם
איך קינדער וויל איך גָערן אכפערן. אבר דיר איז תּוֹרַת וויל איך איך איט ניט שיקן.
זוּלט עס אין זעבן קושטן גיהאקט ווערן זי שטוקן:
איך קוינגין אַחַאַ וואָס נורכין זיין הערן אן איך כראָן. גָעט זאָלט איך וויהר כין איך
אכרש אין גוטר אן. שְׁאוּל וויל איך פֿוּר וואושטן שווער איך כייא אייבע אפּגוט
• דש ער זעלכרט ניט קענן זוּ וואָס ער גיכויט הוט:
איט וויכרליכן ווערקן: אן זוּ ניט ערר ויכרן זי אייבן אין אין אוּיג אוּיס זיין.
איך ווייל עז פֿוּר וואושטן אן זוּ ניט קענן אערקן. אוּב אין שטאט דא איז גישטאנדן

וועלן דיר אער ביטוייטן, אי דאש יאר מוז גאט קיינען מענש ווידער מוזן דיך ניכט, ארט וואש וואלן וואס גידרושן פון רעם יורישן צוייטן. רעד נביא שפרעכט צו אחאב איך בין מיט דיר אין דעם קריג קעגן רמות גלעד: זוז ווייל רעם ער הט גיטרונקן וואר איך וואלן זיך צו כיטר: דער מלך אחאב פון ישראל איז אריינגיקומען אין זיין פאלאץ אין שומרון, און איז גיווען פרייליך. אבער דער נביא איז צו אים גיקומען, און האט צו אים גיזאגט: אזוי זאגט גאט, האסטו דען ניט גיזעהן דעם גרויסן המון? זעה, איך וועל אים היינט איבערגעבן אין דיין האנט, אז דו זאלסט וויסן אז איך בין גאט: אחאב האט גיענטפערט, וואס וועט דען זיין דורך וועמען? דער נביא האט גיענטפערט, אזוי זאגט גאט, דורך די יונגע מענער פון די פירשטן פון די מדינה. דער מלך האט גיפרעגט, וועלכער וועט אנהויבן דעם קריג? דער נביא האט גיענטפערט, דו. דערנאך האט ער גיזעהן אלע יונגע מענער, וועלכע זיינען גיווען די פירשטן פון די מדינה, זיי זיינען גיווען צוויי הונדערט דרייא און דרייסיג מענער. דערנאך האט ער גיזעהן דאש גאנצע פאלק, אלע קינדער ישראל, זיבן טויזנט מענער. זיי זיינען אלע גיווען גוטע קריגער. ער האט גיזאגט צו זיין פירער גלייך, כיין שפראך זאל מען ניט מונטער ווערן. אחאב שפרעכט צו דעם נביא ווער זאל דען שטרייט אנהויבן? דער נביא שפרעכט צו אחאב איר זאלט טורשט זיך צעברעכן גרושר שאדן. דאמן זאלשטו פרויבן דאש גלייכט גיזיכן קן. ווען גלייכט ניט וויל איך אויך גלייכט נעבן אז מיין מוייער האלט. קוינין אחאב ווערט הייס ולויהן איז דיא וויל אויך גלייכט נעבן אז מיין מוייער האלט. קוינין אחאב ווערט הייס ולויהן איז היר אום וואש זיא אמכט האכן זו טון:

איך זאג אויך גיוויש. גלייכט הוט גישפרוכן איר זולט קיין פורכט הון. פור הדד נרוש

עס נאָך מײַנער דעם אַנדערן הער בײַ דעם גרויסן:

טאָן מיר גיכער. עס קען אַן דעם זיכערן טאָג דער שטרייט וואָס גישווינד
מיר וועלט עס: זעלכרט וויל מישט מיין הער. ישׂראל'ן מאָנען מרע זיכן
גישעהן: טיך מישט אויכר אַך דאָס אוט מרע זעהן:
מײַנטערן אוט שטושט אויך ניט דראָן. אויך אַן דיך גרושן ניכלן דיא אויך זיין
דוך ניט דעם אוייערר ורואקייט וועלן מיר זיין מיין כוזיר אַן. מיר דינט דעם
זוען מון אוייערן קייכן זושן נעכן:
מיר אַך טיך. ער מיכר אַך אַסטן זאָגן אַן אויער הכט וועלן זיא גיגעכן. מיר
ניט וויל אַן ניין דאָס ער מיכר אַך אַסטן הוט. אַן בערג אוט טאָ מישט ער
דעם טאָג וועלן ער קראנק וויא מיין וואָך:
מײַנ הוֹן וואָס. וויא טיך וועלן ער כוישטרט אַסטן דעם בערג הוך. אוט אַן
איר קויכיג זייט מיר אַנדרש מיין וועטר גיזעלן:
מז זכט מיך עטר איר. דא קאָך מכר דער נכיא נו דעם קויכיג ישׂראל. אוך
דיא אַכאַייך נוהן דא הער איט מייכן כרייטן הי'ר. אן קוכט זיא כיט דער
ניין דיא אַכאַייך זוש זעהן שבראכן דיא יורן וואָס וועלן אכר דיא נאָרן:
דעם יורן וואָרן כיט נעך. אויך דעם שפיגלן כערג וואָלטן זיא דער יורן האָרן.
דיא יורן וואָרן כיט נעך. ישׂראל'ן אוך אן מאנטגלן מיך דיא שטאט הַקְּהָל כוהט בייא דעם יורן נאָר נעך.
אוכט. דא אוט הער קאָך דאָס יאר ער עס נו הויך כרוכט:
פוגלן מז טויאר איך זאָן זוך. ער ניש זיין פאָלק אויך טרייבן אוט וואָס ער כויארט
איך וויל אויך וועלך דא קויכיג אַיך דאָס הורט דער רוט גיפיגן איך וואָס.
מוט ערשטן נאָך פוגלק זוכט איר פוירן:
דיא קויכיגן האָלטן זיך דא היכטן דרוק אויטט איר ניכרן. מוט
איר וועלן דיר אער רוטן דיא קויכיג זעט אַך אב. מוט פוּר אַקיכלן אין ורייכן
דוך ניט דער אוייערר ורואקייט וועלן איר זיין מיין כוזיר אן. איר דינט דעם
זוען מון אוייערן קייכן זושן נעכן:
מיר אַך טיך. ער מיכר אַך אַסטן הוט. אַן בערג אוט טאָ מישט ער
דעם טאָג וועלן ער קראנק וויא מיין וואָך:
מײַנ הוֹן וואָס. וויא טיך וועלן ער כוישטרט אַסטן דעם בערג הוך. אוט אַן
איר קויכיג זייט מיר אַנדרש מיין וועטר גיזעלן:
מז זכט מיך עטר איר. דא קאָך מכר דער נכיא נו דעם קויכיג ישׂראל. אוך
דיא אַכאַייך נוהן דא הער איט מייכן כרייטן הי'ר. אן קוכט זיא כיט דער
ניין דיא אַכאַייך זוש זעהן שבראכן דיא יורן וואָס וועלן אכר דיא נאָרן:
דעם יורן וואָרן כיט נעך. אויך דעם שפיגלן כערג וואָלטן זיא דער יורן האָרן.
דיא יורן וואָרן כיט נעך. ישׂראל'ן אוך אן מאנטגלן מיך דיא שטאט הַקְּהָל כוהט בייא דעם יורן נאָר נעך.
אוכט. דא אוט הער קאָך דאָס יאר ער עס נו הויך כרוכט:
פוגלן מז טויאר איך זאָן זוך. ער ניש זיין פאָלק אויך טרייבן אוט וואָס ער כויארט
איך וויל אויך וועלך דא קויכיג אַיך דאָס הורט דער רוט גיפיגן איך וואָס.
מוט ערשטן נאָך פוגלק זוכט איר פוירן:
דיא קויכיגן האָלטן זיך דא היכטן דרוק אויטט איר ניכרן. מוט
איר וועלן דיר אער רוטן דיא קויכיג זעט אַך אב. מוט פוּר אַקיכלן אין ורייכן
דוך ניט דער אוייערר ורואקייט וועלן איר זיין מיין כוזיר אן. איר דינט דעם
זוען מון אוייערן קייכן זושן נעכן:
מיר אַך טיך. ער מיכר אַך אַסטן הוט. אַן בערג אוט טאָ מישט ער
דעם טאָג וועלן ער קראנק וויא מיין וואָך:
מײַנ הוֹן וואָס. וויא טיך וועלן ער כוישטרט אַסטן דעם בערג הוך. אוט אַן
איר קויכיג זייט מיר אַנדרש מיין וועטר גיזעלן:
מז זכט מיך עטר איר. דא קאָך מכר דער נכיא נו דעם קויכיג ישׂראל. אוך
דיא אַכאַייך נוהן דא הער איט מייכן כרייטן הי'ר. אן קוכט זיא כיט דער
ניין דיא אַכאַייך זוש זעהן שבראכן דיא יורן וואָס וועלן אכר דיא נאָרן:

דער קיניג גינג הייס וויא זער עש אין זר דרוש . דו ער עז איס פור זאגט זיין
ניט געבן אוס גנדא אזו שווער :
איין ווין גארטן האב איך גיעדרט פון אייכן זרויינדן הער . איך וואלט מין
ביט . דא זייא פור דו איר איך טוא איך וועלך ניט . איך זשפאצירן . דוא זלשט איר זיין ווילן דארון זולשטו ניכט זר לירן :
ווילשט זאך איר דיין ניומן . איין וואורן גארטן איך דרויש אאך דאריכן וואלט
איך גיב דיר איין כעשרן מורר איך וויל דיר אין בינאמן . וועלכש דוא צוס ליכשטן
גערן איט דיר וועששילן אויכט עש אנדרש ניזין :
מוס אין זער כאט . ליבר נבוה זר קוקך איר דען ווין גארטן פיין . איך וואלט
איין אאן היש זיך נבוה דער דען ווין גארטן הט . דער קיניג שפראך צו נבוה
ער אב ריש . דער קיניג אין דר קענט דש ער אכייהו דער נביא היש :
אוז שפראך דער נביא צו דעם קיניג אוז פור נאגט . גוט הוט גישפראכן דאש
זייא דיר פור ואר גיזאגט . גוט הוט דיר אנכוטן קיניג מרק וועלט ווידר קוען .
דוא זולשטו אין ניט געכרדיג האבן גילושן זיין לעבן זולשטו אוך האבן גינוען :
דוא השטו גוט ווינט וושן ניהן הין אין זיכרהייט . דיין לעבן השטו לעבן אוך זיין
לייב אין גאנצר וואהרהייט . דיין ואלק אן שטאט זייטש פאלק וועלט אוישן לעבן .
דוא וועלשט גאר כוזלך ור לירן דיין לעבן :
גוט דער הער הוט דיר אענכן שטארקן טון לירן . ער הוט דיך גיכרוכט אין דאש
כען דוא קאכשט דיך ניט ליגין . דוא השטו בן הדר וושן ניהן דוא אושט קיין דען
טוט . ווייא עש דיר האלט גיזעלט המב דיר דאש בוטן כרוט :
דער קיניג וואש צורנין ער גינג היים אין זיין הויז . ער וואש גאר גראששין עש
וואלט אוך ניט זיין אויז . דא הייאן בליב ער צו שאורן אין דער זיל גוטן שטאט .
אערקט אוך כון ווייטר אוס וואש ער אכר טאט :
כאך דען דאזיגן דינגן אייגש טאגש עז גישאך . דאז דער קיניג אחאב כייא זייגש
הויז דר זאך . אוס אוך בייא זייגש פאלשט גאר אוין ווינ ווין גארטן . ער גידוכט
ווער ער איין אוך וואלט אין וואוך אנדרש וואלטן :
איין אאן היש זיך נבוה דער דען ווין גארטן הט . דער קיניג שפראך צו נבוה
אוס אין זער כאט . ליבר נבוה זר קוקך איר דען ווין גארטן פיין . אוך וואלט
גערן איט דיר וועששילן אויכט עש אנדרש ניזין :
ווילשט זאך איר דיין כעשרן מורר אוך ווינ דיר אין בינאמן . וועלכש דוא צוס ליכשטן
גיב דיר אוין כעשרן אוך דרויש אאך דארין וואלט
מוין וואורן גארטן אוך ווינ דיר אין בינאמן . וועלכש דוא צוס ליכשטן
איך וואלט אוך ווילשט זאך איר דיין כעשרן מורר אוך ווינ דיר אין בינאמן . וועלכש דוא צוס ליכשטן

מויך וואלן זו האלטן. אום כישטעלט מיר זיין אמאן איז ואלש ערות
איז אכזוט אין הייאלך דען הערן אום דען אלטן. זעלט איר כפות אובן איר וועשט
ורויא אום מויך אאן. איר זולט מויך זו הויך זאאלן אום מיינן ושטן מאכן, זוער
איז אין כפות שטאט זאשן אום אחאפט זיך ברען. מיך טוא מויך אנטכיטן
גישטאלטן. זו דען ורייאן הערן אום מויך זו דען אלטן:
אוך אזוי אין אין כוואר גוט. איזך זיך כריבן שרייבן אין דאש קוינגש
זעלט דיך נוק טיש אום האב אין גוטן גארטן גוט. כפות זיין גארטן אוש דיך וועלדן
מיך האב כיט גיוואשט וואש דיר גיועזן אישט:
דיר אוז וועלדן באש. ווא טושטו אוז קינדיש ניין דש דוא אין קוינגן כישט.
דש זיבראך זו אין אזך מישט עז כיפט זען דאש. מיך וול דיר דען יאאר בוישן
איר גענשט אל דיין גוט זו גיוון:
גיאפט דאש אוך קרוק. אום שפראך זו איר אך גיב אין כיט הין. אום וען דוא
אודר וואלט אין גיפארן גארטן דרוק. ער הוט איך אן גיפארן אום
גענן. איך וואלט אין אין כיזאלן אוב עש אין וועד ענן:
קאן עש כיט ור דאלן. ער שפראך איך זאלט זו כפות זיין ווין גארטן זולט ער איר
דא שפראך קוינגן אחאב וול איך דיר זאלן. זו גייט איר גאר שווער איך
דען טוריפט אודר הושטו דיך פור גענשן:
איזך קאלט היים אום זאך דען קוינגן גיבן. זיא שפראך דוא טושט גלייך זו דיא
קינדר אין ער ווילן. איט וועד ווילשט: שאאלן וואורוק ווילטו כיט עשן. כישטו
דען טוריפט אודר הושטו דיך פור גענשן:
דא שפראך קוינגן אחאב וול איך דיר זאלן. זו גייט איר גאר שווער איך
קאן עש כיט ור דאלן. ער שפראך איך זאלט זו כפות זיין ווין גארטן זולט ער איר
גענן. איך וואלט אין אין כיזאלן אוב עש אין וועד ענן:
גיאפט דאש אוך קרוק. אום שפראך זו איר אך גיב אין כיט הין. אום וען דוא
אודר וואלט אין גיפארן גארטן דרוק. ער הוט איך אן גיפארן אום
איר גענשט אל דיין גוט זו גיוון:
דא שזראך זו אין אזך מישט עז כיפט זען דאש. מיך וול דיר דען יאאר בוישן
דיר אוז וועלדן באש. ווא טושטו אוז קינדיש ניין דש דוא אין קוינגן כישט.
מיך האב כיט גיוואשט וואש דיר גיועזן אישט:
זעלט דיך נוק טיש אום האב אין גוטן גארטן גוט. כפות זיין גארטן אוש דיך וועלדן
גישטאלטן. זו דען ורייאן הערן אום מויך זו דען אלטן:
דיר קוינגן גיגלט זיך כירר אוך אוכאוט טעט ער דאש. ער וואלט וואדר עשן כאך
טרינקן מויך כפות טרוג ער חש. דיך איט קיינק גיוואלט כאק ער כיט אין זיין
אוט. אייגק דאש זיין זו כעאן וואש ער האט גוט:
וויא וואלג דיא קוינגן פון ישראל בוזי וואלן. דיך טורשט ער וואדר דעפט ניט
אויבר וואלן. דאז פולק העט עז ניט גילטן אין קיינן וועג. זיא העטן דיא קוינגן
פור אפט אז וועלן כיפט אן אין זעלג:
אייבן קאק היים אום זאך דען קוינגן זיגן. זיא שפראך דוא טושטו גלייך זו דיא
קינדר אין ער ווילן. איט וועד ווילשט: שאאלן וואורוק ווילטו כיט עשן. כישטו

וואורפן אין איט שטיינען מלרא איט אירן הענדן:

מוס דער קוניג גישאלטן. זיא זאהן אין אויס סר דיא שטאט ביהענדן. מוס דער
ער וואלט זיך ואשט זר ענטוורטן זיא כיט וואלטן. כיין דו שאלק דוא האשט גט
גישטרענקליכן אז מיין שולדיגן אאן:

זיא שפראכן זו נכות דער קוניג מוכז גיבוטן הוט. איין ואשטאנ זולן וויר אאכן
וואל היא זו גט. ווער עס ווערט כרעכן דעם טוט עס ניט גוט. דיא הערן מוס
דיא מלטן האטן איין כוזין אוט:

עש ווארן מייטיג ביזוויכט שעלק סוס סור רעטר. מוס טעטן אן דען גוטן אאן אז
דיא מויכן טעטר. ווען דיזר אאן נכות ווש גאר איין ורזאר אאן. אין דעם בֵּית
הַאקדש הוב ער זיכן אן:

ער הוט דיא כעשט שטיק דיא ניכאט הוט גיהאט. ווען ער אויך גיכן גען יְרוּשָׁלַיִם
אין דיא גוטי שטאט. זא זאכן ער איט גיזעלשפט אין דעם טעמפיל זיין גיזאנק.
דז עש זו גט דעם הערן הוך אויך קלאכן:

ווען עש קאם צום בֵּית נכות טורשט כיט זיכן. דז אן ניט וולט שפרעכן יְשׁוּעַ
דרוק אויך גיכן. סון ווען זייכר שטיק טעט ער עש ור ואקייט. דיזר
אן נכות ווישט כיט סון זיין הערצן ווייר:

מיר כוזין אערן. מוס שפראכן זו דער מלטן דא ווילן איר אויך זאגן. דיזר אאן
מז נון נכות זאש בייא דען מלטן מוס הערן. דא קאם צוויא ואלשי עדים איט

נכות אישט ווערט זו דר שולדן:

דיא הוט הוט ער גישולטן מוס דען מלטן דא ווילן איר ניט ור שולדן. גט
איר האבן גיהורט דאש וולט איר ניט ור שולדן. דיזר אאן
קוניג זער טון שטרופן. דא דאש דיא שעלק הורטן זיא גיסן אן. אז גאר
ער וואלט זיך ואשט זר ענטוורטן זיא כיט וואלטן. כיין דו שאלק דוא האשט גט
גישטרענקליכן אז מיין שולדיגן אאן:

מוס דער קוניג גישאלטן. זיא זאהן אין אויס סר דיא שטאט ביהענדן. מוס דער
ער וואלט זיך ואשט זר ענטוורטן זיא כיט וואלטן. כיין דו שאלק דוא האשט גט
דיא הערן מוס ווערט כרעכן דעם טוט עס ניט גוט. דיא הערן מוס
וואל היא זו גט. ווער עס ווערט כרעכן דעם טוט עס ניט גוט.
זיא שפראכן זו נכות דער קוניג מוכז גיבוטן הוט. איין ואשטאנ זולן וויר אאכן
דיא מלטן האטן איין כוזין אוט:

עש ווארן מייטיג ביזוויכט שעלק סוס סור רעטר. מוס טעטן אן דען גוטן אאן אז
דיא מויכן טעטר. ווען דיזר אאן נכות ווש גאר איין ורזאר אאן. אין דעם בֵּית
הַאקדש הוב ער זיכן אן:

ער הוט דיא כעשט שטיק דיא ניכאט הוט גיהאט. ווען ער אויך גיכן גען יְרוּשָׁלַיִם
אין דיא גוטי שטאט. זא זאכן ער איט גיזעלשפט אין דעם טעמפיל זיין גיזאנק.
דז עש זו גט דעם הערן הוך אויך קלאכן:

ווען עש קאם צום בֵּית נכות טורשט כיט זיכן. דז אן ניט וולט שפרעכן יְשׁוּעַ
דרוק אויך גיכן. סון ווען זייכר שטיק טעט ער עש ור ואקייט. דיזר
אן נכות ווישט כיט סון זיין הערצן ווייר:

מיר כוזין אערן. מוס שפראכן זו דער מלטן דא ווילן איר אויך זאגן. דיזר אאן
מז נון נכות זאש בייא דען מלטן מוס הערן. דא קאם צוויא ואלשי עדים איט

נכות אישט ווערט זו דר שולדן:

דיא הוט הוט ער גישולטן מוס דען מלטן דא ווילן איר ניט ור שולדן. גט
איר האבן גיהורט דאש וולט איר ניט ור שולדן. דיזר אאן
קוניג זער טון שטרופן. דא דאש דיא שעלק הורטן זיא גיסן אן. אז גאר
ער וואלט זיך ואשט זר ענטוורטן זיא כיט וואלטן. כיין דו שאלק דוא האשט גט
גישטרענקליכן אז מיין שולדיגן אאן:

מוס דער קוניג גישאלטן. זיא זאהן אין אויס סר דיא שטאט ביהענדן. מוס דער
ער וואלט זיך ואשט זר ענטוורטן זיא כיט וואלטן. כיין דו שאלק דוא האשט גט

טָאָג וויל דיר מויבית דיין נאמען ווייל ער מויט אפקום . אל דיין הויז גיזונדע מויך זיא
הייש דיר דען העלפֶן דען גָאנצן טָאג שווֶרֶן הויטן :

הושטו ניט לעזן . בויז ווערט קוואָל מויך דיך אן ווערט דיר אכזרש זויטן .
דו הושטו אין דיא תורות נאון טָאג גיאפקט , מוֹ נאון דער אפגָוטער
טָאג ווערט דיר בוישן דיין גָעשען וואס דו הושט גיטון , ווער קאן עש אלש דר גָיטן
אויטן גוט . הושטו נון ור גָעשען ווערט דיר בוישן אויבר מוט .
איך אבר גיבונדן גָאט דער טרָגט דיר הש :

דא אחאב אליהו זאך אחאב שפרָך זו שטוכרן , דו בישט אין רעכטר וייכ הושטן
איך אבר גיבונדן . אליהו שפראך הין וידר מוֹ וויא גיבעלט דיר רֶאש . איך האב
טרעגָן . וויא באלרא ער אחאב בוֹר טראט דען ווענָ :

מוך זיין ערב מן . שפריך רֶאש גָאט הוט גישפרוכן רא בָּאוה טוט מישט גישעהן ,
גלייך מן דער שטט דא דיא הונט האבן גילעקט זיין בלוט . רא וועדרן זיא דיין בָּא
מויך לעקן עז טוט דיר כויאר גוט . כון וואש דער גָאט אליהו מין גיבוט גָאטש כיט
איך זאך דיר ור ווער רֶאש וין זויט וועדרן זעהן :

הושטו כיט לעזן . בויז ווערט קוואָל מויך דיך אן ווערט דיר אכזרש זויטן .
דו הושט אין דיא תורות נאון טָאג גיאפקט , מוֹ נאון דער אפגָוטער
גָאט ווערט דיר בוישן דיין גָעשען וואס דו הושט גיטון , ווער קאן עש אלש דר גָיטן
אויטן גוט . הושטו נון ור גָעשען ווערט דיר בוישן אויבר מוט .
איך אבר גיבונדן גָאט דער טרָגט דיר הש :

דא אחאב אליהו זאך אחאב שפרָך זו שטוכרן , דו בישט אין רעכטר וייכ הושטן
איך אבר גיבונדן . אליהו שפראך הין וידר מוֹ וויא גיבעלט דיר רֶאש . איך האב
טרעגָן . וויא באלרא ער אחאב בוֹר טראט דען ווענָ :

מוך זיין ערב מן . שפריך רֶאש גָאט הוט גישפרוכן רא בָּאוה טוט מישט גישעהן ,
גלייך מן דער שטט דא דיא הונט האבן גילעקט זיין בלוט . רא וועדרן זיא דיין בָּא
מויך לעקן עז טוט דיר כויאר גוט . כון וואש דער גָאט אליהו מין גיבוט גָאטש כיט
איך זאך דיר ור ווער רֶאש וין זויט וועדרן זעהן :

הושטו כיט לעזן . בויז ווערט קוואָל מויך דיך אן ווערט דיר אכזרש זויטן .
דו הושט אין דיא תורות נאון טָאג גיאפקט , מוֹ נאון דער אפגָוטער
גָאט ווערט דיר בוישן דיין גָעשען וואס דו הושט גיטון , ווער קאן עש אלש דר גָיטן
אויטן גוט . הושטו נון ור גָעשען ווערט דיר בוישן אויבר מוט .
איך אבר גיבונדן גָאט דער טרָגט דיר הש :

מיין זיין זיי מוז גיינן מיט נאך:

מוז וואלט ניהין מיין קיניג אחאב נאכט נאכט קיניג ישראל ער זיך נוך. דער נאכט טרוג
מוז דא עס נוז קאלט מיין דאש וירד יאר. דער קיניג יהושפט בידרט זיך צוואר:
זאלט מוכש דאש בוך זיך וואר:

שטרייט וואר. צווישן דעם וואלק אחאב. אחאב וואלט מין היכן
כון זושן איר דאש שטוב מוז זאלן וויטער דאר. מין נאכנר דריא יאהר כויא קיין
טאלן כרענץ איך עש כיניט:

ניכש אן וועלט דיינר ניט שפארן:

מוז דיין וויבא אויבן וועלט ניט בור נעשן. איך ועלר פון יזרעאל דיא הונט וועלן
זיא עשן. מוז איך אל דיא דיינן דיא דא זיין מין דער שטט. דיא הונט וועלן זיא
עשן פון מין וועלדן זיא זט:

דיא אויך דעם ועלרא שטערבן דיא בויגיל וועלן זיא נו שפוקן. עש נינט קיניג
מחאב מן וועלט דיך הרוק רוקן. דיין וויבא מיזבל הושט נישוגט האב דיר דען
שארן. דו וועלשט וואל בושן די היישן ועלן:

דו הושט דיין טאג נרושי ביברייי נישטן. מין וועג אלר ועקר די וגל הוט ור טרייבן פון
וועג מירי נרושי זיכר קינן דיין כאלן כיט נלייבן. זי העטן דיר איט אירן אויגן וויזן:
מחאב נאר זער שרוק רא ער דיא דיר הורט. זיין קאפלף ער בוקט זיין ארב האט
זיך בור קורט. ער נידרט נרושי נייר אויש דער אושן ווא. וי זויכט הט ער
נישט אן זיין ועכרן. ער נינט זיך אויף דיא ערר אוש וואלט כיט רשטן. ער טעט
מחאב נינן היכ זו הוי אליין כיי דען וועכרן. ער זו ריש זיכי קלידר איין זק טעט
ער טורט. ער נרושי נידרט נייר אויש דער אושן ווא. וי זויכט הט ער
נישט אנדרש דען כעטן אוש ושטן:

טאלן כרענץ איך עש כיניט:

כון זושן איר דאש שטוב מוז זאלן וויטער דאר. מין נאכנר דריא יאהר כויא קיין
שטרייט וואר. צווישן דעם וואלק אחאב. אחאב וואלט מין היכן
זאלט מוכש דאש בוך זיך וואר:

יהושפט

דער קיניג שיקט זייערע דינר כוך דעם כּיא נאָרט, ער שפּראך רופֿ אֱלֹהֵינוּ נז
ניכט זאָלן מיר ווערט גאָר ווּרוּ:
אין זיין קרוּז: יהושפט שפּראך דא ווידר קיניג כיט שפּריך אזוי, ער וויפּט ווּ
ער הוישט אֱלֹהֵינוּ זון יאָלן ער זאָלט שטעץ אויף איך כוי: טֿע נעב מיך די ווייפּ
ער הוט אָ זיין טאָן קיין גוטס אויף איך גיזאָלט:
איך בין כיט גערן אָ מיך נאָך ניכט איין הערץ איך כיט נז מיך טראָגט ־
דא עכטורט קיניג ישראל יהושפט דען ווּרוּן אן, עז אישט יא כאך אייכר איך
אויך רופֿן ווער מירנכט איינן ווּאוּשט:
וניישיגייך ־ אישט כירנכט קיין כּיא דער גוטע דינר אייכר אישט, אן זוּ מין
איר זיין ווייש ווּא ווּ אוי אָ אָן נייך. יהושפט שפּרך נז אחאב איך כיט דיך
כּיאיך זאָן ניט אָ נייך ווּא אָך דאש קוּאן:
דיר אכטרינן. דא גידרפט מיך יהושפט איך האב אָ אין טאָן ור נוּן. דא
שטרייטן. זיא נאָכן מיך עכטורט אָ אוי אין אָן ביינטן:
ויר הוכדרט טֿע נעב מין קיין הייל. אחאב זיא דא ורוּנט זוּ מיך אוי די שטט דא
קיניג ישראל ניש זאָלן אָ זיין כּיאיך איר ווּרן אעכּן טויל. ווּאָ ביא דען
אישט זיין ווּלן ער הילפֿט אוכש אויש כוט:
ניהן איט מייכן גיווּאָלט. רוך ווּ איך מיך ביטן ואַרשט ואר דיר גֿט, אוכ עז
איין כּפּערד זוּ הכן דיא וארב ווּא מוערר כּפּערד אוי גישטאָלט. אוי ווּעלן הין
איך ווּ איט מייך רייטן. איך ווּ איך גייך קיירן אז מויער גיכוד אוֹן הוט. דאש
גֿייכן אויך איין ואוק דיא טראָגן מויער ווּאט:
איין ליבר שוואָגר יהושפט היל דו איר זו שטרייטן. ערען שפּראך קיניג יהושפט
אוי אין ליכר ווּאָגן יהושפט היל דו איר זו שטרייטן. ערען שפּראך קיניג יהושפט
אוי ווּ איט מייך רייטן. איך ווּ איך גייך קיירן אז מויער גיכוד אוֹן הוט. דאש
גֿייכן אויך איין ואוק דיא טראָגן מויער ווּאט:
איין כּפּערד זוּ הכן דיא וארב ווּא מוערר כּפּערד אוי גישטאָלט. אוי ווּעלן הין
ניהן איט מייכן גיווּאָלט. רוך ווּ איך מיך ביטן ואַרשט ואר דיר גֿט, אוכ עז
אישט זיין ווּלן ער הילפֿט אוכש אויש כוט:
קיניג ישראל ניש זאָלן אָ זיין כּיאיך איר ווּרן אעכּן טויל. ווּאָ ביא דען
ויר הוכדרט טֿע נעב מין קיין הייל. אחאב זיא דא ורוּנט זוּ מיך אוי די שטט דא
שטרייטן. זיא נאָכן מיך עכטורט אָ אוי אין אָן ביינטן:
דיר אכטרינן. דא גידרפט מיך יהושפט איך האב אָ אין טאָן ור נוּן. דא
ווּ אוי אָ אָן נייך. יהושפט שפּרך נז אחאב איך כיט דיך
וניישיגייך ־ אישט כירנכט קיין כּיא דער גוטע דינר אייכר אישט, אן זוּ מין
אויך רופֿן ווער מירנכט איינן ווּאוּשט:
דא עכטורט קיניג ישראל יהושפט דען ווּרוּן אן, עז אישט יא כאך אייכר איך
ניך אין כיט גערן אָ מיך נאָך ניכט איין הערץ איך כיט נז מיך טראָגט ־
ער הוט אָ זיין טאָן קיין גוטס אויף איך גיזאָלט:
אין זיין קרוּז: יהושפט שפּראך דא ווידר קיניג כיט שפּריך אזוי, ער וויפּט ווּ
ער הוישט אֱלֹהֵינוּ זון יאָלן ער זאָלט שטעץ אויף איך כוי: טֿע נעב מיך די ווייפּ
ניכט זאָלן מיר ווערט גאָר ווּרוּ:
דער קיניג שיקט זייערע דינר כוך דעם כּיא נאָרט, ער שפּראך רופֿ אֱלֹהֵינוּ נז

איר מוזן דינר וואָרט. כּאָן זאָל קיינער נישט אויסלאָזן קיין וואָרט. נאָר מען
קושטעלט קלידער אז קיינער פּאַסט נישט אַרײַן:

דאָ קאָן מען זען אַז מענטשן מיט מיינער שוויגער כּוחות בויען שטאַרקע טאָר. זיי זיצן וואָס זיי וואָלטן וועלן אויפּן גאַנצן הויף. אַקעדעמיקער אָדער אַ קונסט
וויסנשאַפֿטלער: מיינער וואָס אונטער מיט דער הילף זיך מיט גרושן אירן:

מיינען הונגער וועלכע אין אַרבעט וואָלן גיראָטן: דאָ איז זולשרו וויא נישטשן קיינער וועלט־מויבר בלייבן. אָבער וואָס זיצט אין וועלט
קיין עש אין דר שרייבן, זיא שפּרוכן רייט גאָן בעאוה גענוג דו וועלט בינגוין,
גלייך הוט גישפּרוכן דוא וועלט זיא האקן נו שטויקן:

דער בוט גינג כיהענג נאָך דעם וואָרט נכּיא, דער בוט שפּראָך נו דעם נכּיא איך זאָג דיר אז היא, דאָס דעם קוינגש נכּיאיק אין גלייך זאָגן גוט, דו זולשט אויך
אויך דעם נכּיא גלויבן אין זיינע וואָרט:

דער נכּיא הוט דעם קוינג אויפֿגעמוטיקט אז עלטע גלט דער הער. דיא וואהייט וויל איך זאָגן וואס
נו איק שפּראָך אבּי זעלט גלט דער הער. דיא אויך עד הין דען קוינג בינגט אין נו ורוגן,
אוך גין גלט הוירן וועד. דא איט גינג עד הין דען קוינג בינגט אין נו ורוגן:

זען איר גען נאָך גענוג אויך דיא ארט נוגן:
נאָר גאָך שטעט דיין זיך, וען גלט דער הייר אין דיין האנט וועלט עד דיר זיי נעבן,
מודר זען איר עש איירן. דער נכּיא נוט קוינג שפּראָך. גיא ורייליך אויך
וואָל שטעט דיין זיך, וען גלט דער הייר אין דיין האנט וועלט עד דיר זיי נעבן,

האב נויארט אלט אט נוש קיינן נעבן:

דאָש ריידט דער נכּיא נאָר אין מיינע גילעלטער. אבר. וואָס דיין עלטער וועלט
אויך אז מיין דאָש ריידט דער נכּיא נאָר אין מיינע גילעלטער. אבר. וואָס דיין עלטער וועלט
ער וויטער זאָל איר פּויר באש:

מיך טוא דיך כישווערן בייא דעם וואהאפֿטיגן גלט, דו זולשט איר נעלט זאָגן
וואש גלט גישפּראָכן הוט. דא זייט דער נכּיא איך זויל דיר זאָגן. וועלדן ישראל
ניהן אן וועלט אין וואשט נאך זאָגן:

זיא האבן קיין נעלטן ערבן הייש זיא וועלד קערן אירראן
הייאן דראבן. זיא האבן קיין נעלטן ערבן הייש זיא וועלד קערן אירראן
אין

נון אערקט זיכן צוויט ווי גרוש וואש איז נְקֵבָה, דו זיא אוי גיכן דעש נְקֵבוֹת
ווילשטו טון דאש זאג הין ואר:

נון גיא הין האר, דוא אושט דיך אויפ דער וועגן קלויב אויפ צוואי אדער. וואו
דוא זולשט ניט וויד טרעטן הריין אין דיא ענגיל שאר. אן ציידט היא קיין זויגער
דוא זולשט ניט וויד טרעטן הריין אין דיא ענגיל שאר. אן ציידט היא קיין זויגער

אויך דער צויב דירש דאש ווילן איך דיר פּוֹר שפרעכן:

דער צוויי דוא זאגשט פּון אייגט וועגן זוגן דו: דוא דיך ווילשט רעכן.
האב דיר דיא וואן. דוא זאגשט פּון אייגט וועגן זוגן דו: דוא דיך ווילשט רעכן.
גיא וריילך הין אויש דוא וועלשט זיא אויבר הַיידן אן. אבר קוק ניט ווידר הריין
ער זושן זיך ווידר צו דער זַיִל טעט שפרעכן:

אוז איק צו רינן. ער זושן איך זושן טויטן צו אוֹן פּוֹר שולטן זאכן. זיין נעבן אוש
אוֹ ווילן צו אין שפרעכן אחאב וועלט גיווינן. איך ווילן איך אין רעכן זיין גלויק
איך דער שוֹגן:

וועלדן דער שוֹגן:

הין גון. אוֹ ווילדן ואזשן וואש ווילשטו טון. דיא זַיִל שפראך הין ווידר זוא ווילן איך
זיך שפראך צו הַבּוֹת אוֹ וואש ווילשטו טון. דיא זַיִל שפראך הין ווידר זוא ווילן איך
פּוֹר זיך. זיך ווילטו איר דר זויכן איך בראנגן אחאב אין נוט:

אחאב זולט וועלדן גישוֹגן בְּלֹא. דו זיכן גיא אוש דיא זַיִל פּון הַבּוֹת אוֹ שטונדו דו
דו שטונד דיא ענגיל אייגר רעט אוֹ אייגר רעט אוֹ. איקליכר זאכ זיין ראט
אחאב זולט וועלדן גישוֹגן בְּלֹא. דו זיכן גיא אוש דיא זַיִל פּון הַבּוֹת אוֹ שטונדו דו
גאנג מודר קוכן עש איק דוך גישיכט:

אין די שטט ראוֹת ענגיל אייגר רעט אוֹ אייגר רעט אוֹ. איקליכר זאכ זיין ראט
דיא כלייבט ניט זו שוזן. אן אוש אין אן רייכן עד אוש וועלדן זו ניכט. עז זיא
אכויר דירן דו: עד ניכט דא הין:

אין זען קיין אורט הוט זַיִל. זַיִל דר הער שפראך זו זיינק בֵּיתּ דין. וועד ווילן אחאב
ניאנט זוֹ איק ניידנקן דו: זַיִל אוין זייט הוט. זיין אֵיר אישט אוטוק אוֹ אויבר
דעלטן זייטן אוֹ ניכטן זיין בֵּיתּ דין אוין ווילן:

גזעלט עש איינן ראכן. איך האב ניזעהן זַיִל אויך זייגק שטוֹל זיין. זו דער
דא שפראך דער כניא איך לוש איך ניט אוֹ איך ווילן זַיִל ווידר זאגן אוֹ
זאגן טון אוֹ וויא רונקט דיך:

שטאט דא. אוֹ עד הוט עד אוֹ זיין קיין גוטש גיזאגט אויך איך. זו עש איר ניט
דא שפראך קוניג ישראל זו יְהוֹשָׁפָט אוֹן. איך האב דירש ואר גיזאגט אויך דער
אין זיין הוש. וועדן ישְׂרָאֵל אויבר ואן זוא וועלט שָׁלוֹם אויש:

זונשט איז קיין שטרייט. איך בין אויך זו וויכט איך וויל איך אין אויך רעכן.
דען נוון אזא דרייזיק קוינקין דאש זיא זולטן רייטן, מיינן אויך קוינקין ישראל אזא
שטרייט. נון הט קוינקין ארץ גיבוטן זו רער ניט:
גישפילט קוינקין אַרַם אזא זיין אן. אחאב זו ענדרט זיין קלייד אזא קוק אין דען
אבר זו דרפשט רער זורן ניט ביהאלט דיין קליידר אן, ער הוט עש אלש אויך איך
ענדרן דאש אן איך ניט קענט רא:
ער עז העט גישפט. רא שפראך קוינקין ישראל זו קוינקין יוֹרָם. איך ווילן איך בין
מחאב זוך גען רַאמות גִּלְעָד. איז הערוש קרפט. אזא יהושָפָט קוינקין יוֹרָם ווילא
עז איך אלן זו גיראנקן אזא זייט ברויך איין עֵדרוּת:
איר הוט ניט גוֹזאגט פון דיזן וועדר קוען. דיא ואלטן כּבּיקים מירן זיך אזו האב
איך עז זור נוען. זו אושט וועלך שנפן דיין זיך זו ריישן די שֵדִים. איך ניט
וועדרשט זו ווער דו אוֹן מיזנר דר שלעכט:
דיא רא דר וועלט. עז אושט איך אויאר רוען זולט איך מיך אין נוען זאלן. רא
רא שפראך אכייהו וועדרשט איז ורידן וועדר קערן. זו זוֹל אן איך הענגן אז די דיב
ניט שענקן בין איך מנדרש ורוק:
אין ווינקין וושר אזא ברוט. ניו איך איז ורוד וועדר הייס קוק. איך ווילן אויאש
רא שפראך רער קוינקין שפרעכט עז זיא איין ערנשטליך גיבוט, גיעבט אינן זו עשן
אזא זוֹל אויך. אזא רא קוינקין ישראל שייכט אכייהו רא הין. אין האנט אָחאב רעש הוייבטאן
טַך. רו וועדרשט דיך ור כערגן רא דיך גוֹט שלאגן:
ווער רעכט רער ויר אויבילטעט. רא ענטוורט איך אכייהו עז וועדרט קוען רער
אזא שפרך זו אכייהו וואש ווינט הוט דיך אן גיוועט. רא גוֹט איז דיר רעט עז
באקן. רא ווערט דיך טרעכדליט איז זיינן אקן:
קוואשט ניט ווידר גיזוגר. רא גינן נִרקיהו זון בעָנה אזא שטן אכייהו אויך זיין
אזו זאך איך דיר קוינקין אחאב זיא זאגן אויש ומשיק אוגט. גוֹט ווילן דיר אויבילן רו

וואר ער זושטינ אום פֿורט אויפֿ אויף אין ענדע:

אין איקליכן וואנדל איז הויבט וויב. וועלן דיזר קויניג אחאב וואש פֿון נטוימר
דא שטונד ענדע אום פֿור הלוי:

גירעט אום דאש דיא נכות פֿון דעם ערשטן כלוט. אום נעצט אויך אל דאש
כלוט נעקטן דיא הונד פֿון דעם אויפֿ וועלכן זי נעלעקט האבן:

ער זיין גראב האט. פֿון דעם גרושן כלוט דיא אויפֿ זיבנ לייב רען קאמ
גלייך אויפֿ דיא שטאט דא פֿוזה וואר גיטוט אן:

דאש כלוט פֿון נבות. דער קויניג וואורד כיגראבן אין שמרון
אידראאן גלייך היים זו קאמ אום זי שטאט. דער קויניג אחאב ערשט
ערד. ער וואש כלי קלאפֿט דער אירן וואש ער ניט וועדט:

דען אוכנט דאז כלוט אוכ היא זאגט. דאז כלוט רען דורך דען וואגן אויפֿ דיא
די עש ישראל ניט וולט אערקן זיא וועדען זיכיגט זו נאגט. דער קויניג שטארבט אן
קויניג אויפֿ דש ער ניט נאך

זאגן. דער שרייב וואש גישריבט אן דעם זעלבין טאג. דוך היילט זיך דער
ער שרייב זו איינ קער אוכ דען וואגן. אלך כין זו זער קראנק אלך קאן ניט אער
זו דעם פֿוראן גאר אין גרושר איינ:

מיין דורך איין וואכט. דא פֿאחאב פֿילט אין איכ שטארקן דיא פֿאיינ. ער שפראך
אחאב הט ור עכזרט זו אאל זיין גיוואכט. גינג גאן קאן עש ניט העלפֿן ער קענט
איין. דער פֿאיינ גינג איכ אין זיין לייבא דא קונט ניאכט פֿור זיין:
וואכן הער. אום טראג גלייך קויניג ישראל דורך פאנניר אום דורך הרניש הין
איין אן נוך זיין כנגן אום שוש און גיפֿער. אין דער יזרן הויפֿן אן וואושט ניט פֿון
קענטן אין דיא רייטר אום שטעקטן וועדר איין:

ואן. ור גיב אירש ליבר הער וולט אאך עש אנדרש ניט גיזיין. דא
ועלטיגר אאן. דא דאז יהושפט דר זאך ער שרייא זער וולט אן. אלך זולט ניט זיין גיזוהן אלך איין
גלייך אום דאז פֿוסעש גוט. כון הט זיין וועב אויבן אין אחאבש וואגן זיגרעט
דאש כלוט נעקטן דיא הונד זו גלייך וולט הונד פֿוזה יזרעאלי כלוט. אום נעצט אויך אל דאש
דא שטונד גאר אפֿגלייך אום פֿון הגנו:

אן איקליכן וואגן איין הויבט וויב. וועלן דיזר קויניג אחאב וואש פֿון נטוימר
זיא זאגט אן זיינט לייבא. וועלן ער דיא בילדר אן זאך אן דעש וואגן וועכט
ואר ער זושטינ אום פֿורט אויפֿ איין ענדע:

צו וליהן. דאראש יהושפט זאך זיין הערן דר שראק זער, ער שרייא אויך צו גאט
עש קאמן אויף יהושפט זיל ורעארי פולקר צו ניהן, אז ריא ווילדן פויגיל קאמן זיא
מראן אז דען רייכן הערן מוס אויך קנעלט:

דען פור שנט. פורלטט איר גאט דען הערן מוס טוט מידראן רעלט, ער שפראך ליבן לויט הויטט
ער זענט אויבר אל ריכטר אז ווייט אז אל זיין נאכט. ער שפראך ליבן לויט הויטט
פון הויז צו הויז. מוס אלט דש ריא יודן ווארן ורוק אל נאיין. זיא דינטן גאט
דא גינג קוינג יהושפט מוס נוך זעלברט אויש. פון בְּאֵר שֶׁבַע בען כערג אֶפְרַיִם
זעלן כרענן דען הושטו נושן צו שכיידן:

הושטו צו ברעלן נון. מוס קיין אפגוט הושטו וועלן ליידן. וועלבר כיט האט
רוך וויל ער דירש שענקן דוס הושט דאש כעשט גיטון. מוס אויך אליא אפגוטר
נאכן גיהן הון. וועט גאט אישט ווינט דעת זושטו אויך ווינט הון. גאטש
נאר אישט גרוש מוס ריא זאך גיטון:

דער נליא אין שטרופט יהושפט וואש הושטו גיטון. זושטו איינק בויוויליט מוס
גינאש. ער נוך היינ בען ירושלם מוס רא ער היינ קאמ. אז כאלרא קאמ אין
אז כן קוינג ישראל צו טוט גישושן וואש. מוס קוינג יהושפט פון דעת שטרייט
איט קוינג ישראל אין וויר גיאפט זוהר. ור נאנגיא ציט מוס ור עטליכ יאר:

וון בש דעת הערן וואל גיבין. דש טעט ער איט וליש מוס איט בוטן וויל. ער הוט
טעט איט ורואקייט ער עש אן וינג.

אענינ ואלט. אן וואן וינוש ואטרש אכא דער קוינג אויך גינג. מוס וואש ער
בוין אוט דרישיק יאר וואש קוינג יורא נלט. ניין אוטר היש עזיָה איט בויטן
אאכט זיך הין רן. מוס וואנדר אן זיך שטאט קוינג מוס בושן אן קוינג בליבן.
אן קוינג בוך פון ישראלשטאט עז גישריבן אן. אֲחַזְיָה קוינג אחאב זון דער

וואש דיזר קוינג זיין טאג האט גיטאן:

מוס ריא העלבן בייבן היזר ריא ער האט בוין בון. מוס
אענביא בוטי שטאט. מוס ריא העלבן בייבן היזר ריא ער האט בוין בון. מוס
עש בישאך בון אלש וואש גאט גירעט הט. מוס וואש ער האט גיטרויבן מוס גיבוט

יהושפט

יְהוֹשָׁפָט. ער האָט אַזוי בויזוּיפט אַלע וועגן אים ברוך:
יורם האָרן איז מכטרט. יְהוֹשָׁפָט אויפט זיך אויף צו זײַן ערשטן
אַרויסגאַנג אין דאָס לאַנד צו זײַנע פֿאָלק. אין ירושלים איז
אַ קויפֿמאַן קויפֿן אַ קויפֿמאַנשאַפֿט פֿון אַנדערע לענדער.
דער קויפֿמאַן איז אַ ייִד. ער איז אַ גוטער פֿרײַנד פֿון
יְהוֹשָׁפָט. ער איז אַ גוטער פֿרײַנד פֿון גאָט. דער קויפֿמאַן
איז אַ גוטער מענטש. ער האָט ליב גאָט. גאָט האָט ליב
דעם קויפֿמאַן. ער איז אַ גוטער מענטש. ער איז אַ גוטער
פֿרײַנד פֿון יְהוֹשָׁפָט. יְהוֹשָׁפָט האָט ליב דעם קויפֿמאַן.
יְהוֹשָׁפָט האָט ליב גאָט. גאָט האָט ליב יְהוֹשָׁפָט. יְהוֹשָׁפָט
האָט ליב דעם קויפֿמאַן. דער קויפֿמאַן איז אַ ייִד. ער
איז אַ גוטער ייִד. ער איז אַ גוטער פֿרײַנד פֿון גאָט.
יְהוֹשָׁפָט איז אַ גוטער ייִד. ער איז אַ גוטער פֿרײַנד פֿון
גאָט. יְהוֹשָׁפָט האָט ליב גאָט. גאָט האָט ליב יְהוֹשָׁפָט.
יְהוֹשָׁפָט האָט ליב דעם קויפֿמאַן. דער קויפֿמאַן איז אַ
ייִד. ער איז אַ גוטער ייִד. ער איז אַ גוטער פֿרײַנד פֿון
גאָט. יְהוֹשָׁפָט איז אַ גוטער ייִד. ער איז אַ גוטער פֿרײַנד
פֿון גאָט. יְהוֹשָׁפָט האָט ליב גאָט. גאָט האָט ליב
יְהוֹשָׁפָט. יְהוֹשָׁפָט האָט ליב דעם קויפֿמאַן. דער קויפֿמאַן
איז אַ ייִד. ער איז אַ גוטער ייִד. ער איז אַ גוטער פֿרײַנד
פֿון גאָט. יְהוֹשָׁפָט איז אַ גוטער ייִד. ער איז אַ גוטער
פֿרײַנד

דער קיניג וואס קראנק פון דעם זאל ווערן . ער רופט זיין קנעכטן ער האט
אז העט אין דריין גישלאגן דאס וועטר :

ניכט שיין הרויש . דיזר קיניג אחזיה וויל רוהיג דאס גיגענטהיל דאס
דא ניט אחזיה כויאן איין היפש טעפ הוין . דער בודיק וואס גיגענטהיל
ער וועלכן יאר . ער וועלד שפענגיט אן אחאב זין דער היט אחזיה . מוז וואס
דער קיניג פון אחאב אושט אחאב דיזן נעמר . נאך טוט קיניג אחאב וואל אין
יורן גיהיבן וואס איך גרושר שפוט :

טעט מיך בוז אין הערן מוין : דער ישראל אלט זיכר מיר אז זיין פאטר מוט אוטר מוט אז ירדעת זין נבט . מוט דער
מיין וויל בליבן . אחזיה וואס נוויא יאר קיניג דאס כוך וויל מוכט זאגן . ער
כון היכן ווייר ווידר אן פון קיניג ישראל נו שרייבן . מוט קיניג פון יורא נושן ווייר
עלטרן נו ירושלים אן אין כיראבן העט . זיין עלטר זון היט יהורם איין קיניג
פון יהושפט ורואקייט אין קיניג כוך פון יורא עש שטעט . ער פור ניכן אז זיין
זיך גיווינן מוט ור נירן דאס בוז פור שנייט נעלט :

גייר . איך אאך דא וואל שפרעכן כיא איינק אייר :
מוב עש דיר שון ניט גיזעל . איך גיזעלט איך נו דיינק ואטר עש אישט איר כוך
איך זאן דיר קוייניג ישראל נו דיר איך איך ניט גיזעל . איר לייט ניט דראן
זוידר יהשפט נו אחזיה זון אחאב קוניג ישראל עז איר שאט :

דא וואלט יהושפט ניט וען דער נביא נו איך שפראך . דוא גיזעלשט דיך נו
קוניג ישראל דרוק דיר דיין שיך נו בראך . דורט מין עלין גלייכ דא אכבוט איך
איך מל נו ברוכן . אחזיה קוניג ישראל נו יהורם איר זיזעלן וואלט . איר
וועלן איט אנגרר הון דאס גוט גאלר :

דא גישווינר כירן זאך, הר אב פֿון דען היאל דאש בֿוייאר קאק׳ עש
מוס דיין בֿונפֿנינג מוס אלזהו דאש וואדט מויש שפרך. וויא באלד אן מיין בֿוייאר
זול קוין פֿון היאל מוס זול דיך נויכדן אן:
אלזהו שפרך נו איך וויל איר איך בין מיין בֿוטיפֿיר אן. מיין בֿוייאר
איך וואל ור כואן׳ אלזהו דו זולסט נוש קוינינ קואן. דו בישט מיין בֿוטיפֿיר אן דאש הב
ער שפרך נו אלזהו דו זולסט נוש קוינינ קואן. דו בישט מיין בֿוטיפֿיר אן דאש הב
דא. מוין מיין הוכן בערג זש דער ורוק אלזהו:
מיין הערן ער זולט קואן נו הנט. דיזר הער איט בֿונפֿנינ אן כאך אלזהו דייט ער
דער קוינינ באלד שפרך ער אישט אלזהו תשבי גינגט. נוך איט שיקט ער
גידרן בוזר מוך דיא נעכדן טראנט ער אן:
מוין ערן ער זולט קואן נו הנט. דיזר הער איט בֿונפֿנינ אן כאך אלזהו דייט ער
דא. מוין מיין הוכן בערג זש דער ורוק אלזהו:
זול קואן פֿון היאל מוס זול דיך נויכדן אן:
אלזהו שפרך נו אלזהו דו זולסט נוש קוינינ קואן. דו בישט מיין בֿוטיפֿיר אן דאש הב
מיך וואל ור כואן׳ אלזהו שפרך נו איך וויל איר איך בין מיין בֿוטיפֿיר אן. מיין בֿוייאר
דא גישווינר כירן זאך, הר אב פֿון דען היאל דאש בֿוייאר קאק׳ עש
מוס דיין בֿונפֿנינ מוס אלזהו דאש וואדט מויש שפרך. וויא באלד אן מיין בֿוייאר
דער אב טריטשטו כיט ווידר מוס ווערש כיט נעכן:
דא גינג אליהו מוס זאנט רען בוטן דיא אער. דיא בוטן קואן נוש קוינינ ער שפרך
פֿון ואכן הער. דאש איך זער ווונדרט דאש שפרוכן דיא בוטן. מיין מאן אישט
מוכש ביקואן רער הוט מן בֿאר נאכנא נוש:
ער שפרך נו מוס איר זון דיר ווידר זאנן. מיט קיין בֿוט מוכטר ישראל מוס זוש
דיין בוטשפט טראנן. נו בעל זבול רער איך זעלכרט כיט העלפֿן קן. דעש כעט
מושרו שטערכן רו קואשט כיט דר פֿון:
דא שפראך דער קוינינ ווא הוט ער מיין בֿישטאנט. דער אוייך הוט כינינט מוס
הוט מוז בֿידעט. דיא בוטן שפראכן ווידר עז אישט מיין רויכר מאן. מוס מיין
גידרן בוזר מוך דיא נעכדן טראנט ער אן:
דער קוינינ באלד שפרך ער אישט אליהו תשבי גינגט. נוך איט שיקט ער
מיין הערן ער זולט קואן נו הנט. דיזר הער איט בֿונפֿנינ אן כאך אליהו דייט ער
דא. מוין מיין הוכן בערג זש דער ורוק אליהו:
זול קואן פֿון היאל מוס זול דיך נויכדן אן:
אליהו שפרך נו אליהו דו זולסט נוש קוינינ קואן. דו בישט מיין בֿוטיפֿיר אן דאש הב
מיך וואל ור כואן׳ אליהו שפרך נו איך וויל איר איך בין מיין בֿוטיפֿיר אן. מיין בֿוייאר
דא גישווינר כירן זאך, הר אב פֿון דען היאל דאש בֿוייאר קאק׳ עש
מוס דיין בֿונפֿנינ מוס אליהו דאש וואדט מויש שפרך. וויא באלד אן מיין בֿוייאר
דער אב טריטשטו כיט ווידר מוס ווערש כיט נעכן:
דא גינג אליהו מוס זאנט רען בוטן דיא אער. דיא בוטן קואן נוש קוינינ ער שפרך
פֿון ואכן הער. דאש איך זער ווונדרט דאש שפרוכן דיא בוטן. מיין מאן אישט
מוכש ביקואן רער הוט מן בֿאר נאכנא נוש:
ער שפרך נו מוס איר זון דיר ווידר זאנן. מיט קיין בֿוט מוכטר ישראל מוס זוש
דיין בוטשפט טראנן. נו בעל זבול רער איך זעלכרט כיט העלפֿן קן. דעש כעט
מושרו שטערכן רו קואשט כיט דר פֿון:
דא שפראך דער קוינינ ווא הוט ער מיין בֿישטאנט. דער אוייך הוט כינינט מוס
הוט מוז בֿידעט. דיא בוטן שפראכן ווידר עז אישט מיין רויכר מאן. מוס מיין
גידרן בוזר מוך דיא נעכדן טראנט ער אן:
דער קוינינ באלד שפרך ער אישט אליהו תשבי גינגט. נוך איט שיקט ער
מיין הערן ער זולט קואן נו הנט. דיזר הער איט בֿונפֿנינ אן כאך אליהו דייט ער
דא. מוין מיין הוכן בערג זש דער ורוק אליהו:
זול קואן פֿון היאל מוס זול דיך נויכדן אן:
אליהו שפרך נו אליהו דו זולסט נוש קוינינ קואן. דו בישט מיין בֿוטיפֿיר אן דאש הב
מיך וואל ור כואן׳ אליהו שפרך נו איך וויל איר איך בין מיין בֿוטיפֿיר אן. מיין בֿוייאר
דא גישווינר כירן זאך, הר אב פֿון דען היאל דאש בֿוייאר קאק׳ עש
מוס דיין בֿונפֿנינ מוס אליהו דאש וואדט מויש שפרך. וויא באלד אן מיין בֿוייאר
דער אב טריטשטו כיט ווידר מוס ווערש כיט נעכן:
דא גינג אליהו מוס זאנט רען בוטן דיא אער. דיא בוטן קואן נוש קוינינ ער שפרך
פֿון ואכן הער. דאש איך זער ווונדרט דאש שפרוכן דיא בוטן. מיין מאן אישט
מוכש ביקואן רער הוט מן בֿאר נאכנא נוש:
ער שפרך נו מוס איר זון דיר ווידר זאנן. מיט קיין בֿוט מוכטר ישראל מוס זוש
דיין בוטשפט טראנן. נו בעל זבול רער איך זעלכרט כיט העלפֿן קן. דעש כעט
מושרו שטערכן רו קואשט כיט דר פֿון:
דא שפראך דער קוינינ ווא הוט ער מיין בֿישטאנט. דער אוייך הוט כינינט מוס
הוט מוז בֿידעט. דיא בוטן שפראכן ווידר עז אישט מיין רויכר מאן. מוס מיין
גידרן בוזר מוך דיא נעכדן טראנט ער אן:
דער קוינינ באלד שפרך ער אישט אליהו תשבי גינגט. נוך איט שיקט ער
מיין הערן ער זולט קואן נו הנט. דיזר הער איט בֿונפֿנינ אן כאך אליהו דייט ער
דא. מוין מיין הוכן בערג זש דער ורוק אליהו:
זול קואן פֿון היאל מוס זול דיך נויכדן אן:
אליהו שפרך נו אליהו דו זולסט נוש קוינינ קואן. דו בישט מיין בֿוטיפֿיר אן דאש הב
מיך וואל ור כואן׳ אליהו שפרך נו איך וויל איר איך בין מיין בֿוטיפֿיר אן. מיין בֿוייאר

כור ברענט זיא אל איר לעבן עז מן נאמ :

דאש וואר דער קיניג מיכ אוא שיקט אנדיר דאר , אויך איט צוכפלינג אאכן כאך
איכ איט אייכר שר . ער אייגט ניט דאש מן
דאש צוייאר זולט אויך צור ברענען :

ער אייגט גיוויש אליהו זו ברענגן . מן צור ברענט דאש צוייאר וי
גלייך ווי דער ערשט רעט אזו רעט דער אויך , מן צור ברענט דאש צוייאר
דעת ערשטן גישאך . דער קיניג שיקט מיין דריטן אבר איט צוכפלינג אאכן :

ברענגן אליהו אודר קוק כיט פון דאכן :

דו קוק היר דער דריט איט זיכן צוכפלינג אאכן גידיטן . ער וייל אויך דיא קניא
אליהו וואש ער ביטן . איך כיט דיך ליבר גלייכר אאן זוש איך איט ודיר זאלן .
אל היא דיין קנעכט דייגר גיכארן טוא איך האכן :

מיין צוייאר הוט גיכידרט אוא צור ברענט דיא צווין הערן , אוא כייא איקליכן
פאפלינג אן דו זולשט אוכש גיווערן . דאש איר היא כלייבן דיין קנעכט לעבנר כייא
לעבן . אל היא אין דיין גיכוך טון איר אוכש גאכן :

דער ענגיל גאש שפרך זו אליהו . גיא הין אבר זו מין אוא גיא איט אין יא . דוא
דרפשט דיך צור דעת קיניג זו אאל צורקען כיט . גיא הין גאר ודישליך אוא שטעל
דיך צור זיין כעט :

אליהו כידרט פון דעת כערג אוא קוק זו דעת קיניג דרוט . ער שפרך זו דעת
קיניג איך כין דיין רעכטר כוט . דו הושט גישיקט כוטן זו בעל זבוב עקרון .
זו אישט אישיג ואשיריא ווער איט אין ווייל אוא גון :

דורוק ווערט אויבר דיך קוון גר
מיין גידיט אוכן דאש גט אוא אוכטר ישראל . דו זולשט כיליך דר צורשן דען דער דא אישט גט . אל היא
זולשטו ניט גידענקן דאש גט אוא אוכטר ישראל דורוק ווערט אויבר דיך קוון גר
אין דייגר כעט כיאשטו אוין גההן טוט :

דא שטארב דער קיניג ווא גט הוט גישפרכן . זו שטיא זאכן אודר קורן גט זושט
כיפש פון גילגאל . דא וואלר זיין כרודר יהורם קיניג אן זיין ששאט , ווען דער
קיניג אין גילגאל זיין כרודר יהורם קיניג אן זיין ששאט ,

אום וויקיפט אין זי אנדער אום שלעכט אויף דאש וואשר דר, וויא באלד ער זיך
נאכט זיין רויאן אנטיל דא ער אין פּלעצלעך זי גלוי:

אליהו אום אויך אום אליש וואלן כיא דעם יִרְדֶּן שטוב. אליהו פון דאכן
זיך כיט וויט אנדער איא זווין זרואן אאכן, פּויפּלינג קינדר דער נביאים שטעלטן
זיא גיכגן אים אוט אין האר:

אז וויניג אז אוך אין האר:

וויש עש אויך וואל גישעך וואש אוך וויל:
דען הער פון דיר זאלן. ער שפראך זי אין וועלד שוויגט כוייארט שטיל. אויך
דא גיכעלטן אבר נביאים איא אין יִרְדֶּן וואלן. זיא שפראכן זי אליש הוייט וועלט
אויך בין קוען הער:

וואל כיקאנט. ניין שפרך אליש אויך שווער אבר זער. אויך קוק כיט פון דיר זייט
אויך זוין גען יִרְדֶּן גון דעם הוט איך דר גיזאנט. דו זולט היא כלייבן דו כישט היא
דו זיפּט דיין הערן כיט אין. אום ער שפראך זי אין וועלד שוויגט אויך וויש עז:
אויך הון גינגן זיא איט אנדער אליהו אבר שפרך:

זיא שפראכן זי אליש אויך אין יִרְדֶּן וואלן. זיא שפראכן זי אליש אבר נביאים
דא קאמן גען בִּיתְאֵל דא קאמ אין שר איט נביאים זי גן. זיא אליש
דאלן גישעך גרושי ליירן. דיא כְּבוֹדָה קאמ אויף אליש אום שווער בייא דעם
זעכנדיג דעם. אום זעבט דיין לייב איין לייב דיך כיט זוט:

דער גרושר דיאוטיקייט דאש ער זיך וואלט שיירן. אליהו גידולט וואל דאש אליש
גישיקט אום וואלט אין דאש כיט זושן פּער שטוך:

אליהו שפראך זי אליש גיגגן פון דעם גַּלְגָּל הין. אליהו הוט אין
ער גיק אין דיין זין. דו זולט אליהו כלייבן איך אוש זען בֵּיתְאֵל גון. דעם
זיא אליש גיגגן בִּיתְאֵל זיין תַּלְמִיד אליהו אום זיין תַּלְמִיד הין:

אליהו אום זיין תַּלְמִיד אליש וואלן כיא דעם יִרְדֶּן שטוב. אליהו אום אליש וואלן כיא דעם
זיך כיט וויט פון דאכן. אליהו אום אויך אליש וואלן כיא דעם יִרְדֶּן שטוב.
זיא גיכגן איט אנדער דיא זווין זרואן אאכן, פּויפּלינג קינדר דער נביאים שטעלטן
אז וויניג אז אוך אין האר:

וויש עש אויך וואל גישעך וואש אוך וויל:
דען הער פון דיר זאלן. ער שפראך זי אין וועלד שוויגט כוייארט שטיל. אויך
דא גיכעלטן אבר נביאים איא אין יִרְדֶּן וואלן. זיא שפראכן זי אליש הוייט וועלט
אויך בין קוען הער:

וואל כיקאנט. ניין שפרך אליש אויך שווער אבר זער. אויך קוק כיט פון דיר זייט
אויך זוין גען יִרְדֶּן גון דעם הוט איך דר גיזאנט. דו זולט היא כלייבן דו כישט היא
דו זיפּט דיין הערן כיט אין. אום ער שפראך זי אין וועלד שוויגט אויך וויש עז:
אויך הון גינגן זיא איט אנדער אליהו אבר שפרך:

זיא שפראכן זי אליש אויך אין יִרְדֶּן וואלן. זיא שפראכן זי אליש אבר נביאים
דא קאמן גען בִּיתְאֵל דא קאמ אין שר איט נביאים זי גן. זיא אליש
דאלן גישעך גרושי ליירן. דיא כְּבוֹדָה קאמ אויף אליש אום שווער בייא דעם
זעכנדיג דעם. אום זעבט דיין לייב איין לייב דיך כיט זוט:

דער גרושר דיאוטיקייט דאש ער זיך וואלט שיירן. אליהו גידולט וואל דאש אליש
גישיקט אום וואלט אין דאש כיט זושן פּער שטוך:

אליהו שפראך זי אליש גיגגן פון דעם גַּלְגָּל הין. אליהו הוט אין
ער גיק אין דיין זין. דו זולט אליהו כלייבן איך אוש זען בֵּיתְאֵל גון. דעם
זיא אליש גיגגן בִּיתְאֵל זיין תַּלְמִיד אליהו אום זיין תַּלְמִיד הין:

אליהו אום זיין תַּלְמִיד אליש וואלן כיא דעם יִרְדֶּן שטוב. אליהו אום אליש וואלן כיא דעם
זיך כיט וויט פון דאכן. אליהו אום אויך אליש וואלן כיא דעם יִרְדֶּן שטוב.

אוא אירש זעכרט מכּטן. דא ווּיל איך אַבּור זאָגן אוב דאש גיטייט אישט וואר.
דא שפראך זיך אלישע אין וויטער טרכּטן, דאש איך קוק דורך דו וואר איך
קיין שיך וויא וועלט עז איר גאָן וועלן:

דאש שפיל. ער שטעלט זיך יְרֻבָּן דא מויבערן וועג איך גערן. נון האב איך
מיר אליהו גאָן הימל אַבּור זיין אנטיל איך אב וויל. אלישע הוב מין אויך גיוואונן וואש
אז אליהו גאָן הימל אַבּור שטיק אוף גאָר זיין קלייד אוף רייש
אלישע הוב אויך זיין שטיק אוף גאָר זער שרייא. ער נאָך זיין קלייד אוף רייש
גו שטונד. אלישע הט עש וואָל גיזעהן דוך ער באלד אַבּור שוואוט:

מויבר קאָן אֵלִיָּהוּ מכּר שפראך!

זיכט דאש דו ווייסט דאש איך סון דיר שייד. עש זיכט אוף הורט עש כיאנט וון
אליין איר בייד. וואש כיגערשטו גו לעץ דאש וועלטו זען איר. אי איך איך גאָן
אוף שפראך אֵלִיָּהוּ גו גיבר רְבִּי איין. וועלטו דיך סון איר שיירן וויא אויכט איר
וירזן גיזיין. אאָך עז דען מערש גיזיין איך וויל דיך ביטן. גו לעץ איין גאָב נוך
איינק גירונקן אוט זיטן:

דו איך זוויא אוב אז איין גרושר כֶּיִיא וון וועלן. אז דו איין ליבר איכשטר אוט
הערן. דא שפראך אֵלִיָּהוּ גו אֱלִישָׁע גיכנט. זון איך הין וועק גאָבן דאש איך כיט
האב איך איכר האכט:

דוך איין כוישש גיטייט וויל איך דיר אוש גאָבן. דאַרוּף וועלטו אערקן גאָר אוט
גאָר עבן. וועלן איך סון דיר וער גיכאָן. אוט דו וועלטש זעהן. זו וועלט דיין
הייטשוכן גיוועלט אוט זו וואר גישעהן:

זיכטו עש אבר כיט זאָך איך דיר אוך אלי וען אוט שפוט. דאש עש כיט גישיכט
זו הייש דיר העלפן גאָט. זיא ניגען איט אנגדר דיא צוון כירר גוייט. אלישע גינג
אן זורקן זיין אייכשטר אין רויט:

אז זיא רעטן סון אענכיט לעכרן דא קאָק איין כּוייאר כּפערד גו רענן. דרוף
כּוייארי אאָכן די צוון וואָרן זיא גו טרעכן. אין דער וועק כּור אליהו הַכָּיִא נען הימל
גו שטונד. אלישע הט עש וואָל גיזעהן דוך ער באלד כּור שוואוט:

מויאוב הוב אויך זיין שטיק אוט גאָר זער שרייא. ער נאָך זיין קלייד אוט רייש
אלישע הוב אויך זיין שטיק אוט גאָר זער שרייא. ער נאָך זיין קלייד אוט רייש
זיא איטן אנקוויא. ער שרייא איין ואטר איין ואטר הושטו איך הויט גילושן.
אוט אל דיין תַּלְמִידִים שטיק כּור ווירין כלושן:

דאש שפיל. ער שטעלט זיך יְרֻבָּן דא מויבערן וועג איך גערן. נון האב איך
קיין שיך וויא וועלט עז איר גאָן וועלן:

דא שפראך זיך אלישע אוש וויטער טרכּטן, דאש איך קוק דורך דו וואר איך
אוש אירש זעכרט מכּטן. דא ווּיל איך כּור זאָן אוב דאש גיטייט אישט וואר.

ווירד זי אלישע זוש דיך עס ניט פור שאהן:

עס איסט זיין זיט. אבר אויך דיזן טאג גען היאיל איסט ער גיזוהן. זיא שפראכן אלישע איר דורפט עס וועלך ניט. איך ווייס עס גאר וואוֹל דס זי אין שפראך אלישע איר דורפט עס וועלך ניט. איך ווייס עס גאר וואוֹל דס אויבר אז זוכן דא אום דא:

טאג ער הוט עס אופט גיטריבן. איך איסט זוייט מיזנט גישעהן מיך אז. דא שפראכן דיא נביאים קנאבן ער איסט אער אוישן כליבן. אופט נאכגר וירזיך אין גיטראגן. אין דאס גיבירג פון מוזגרן אלן אויגן:

זיך פון אנדר אלשע גיבן הין אויבר זו האנט:

גיוארפן וי זייפט פון גאט אין דיא ערד. וען דיא נביאים רופטן מיין וויגט הוט דא זיין פונקטן שטרקי נביאים דיא וועלן זוקן דיין הערן. אין וויגט הוט אין פונקטן דיא כוואה הר אם פרך. דז ניט אער נביאים ווארן אונטר ישראל אז ער. דיא אלזו הוט גען היאיל דיא נביאים אנט אער וואס רעכן זעלבן טאן גישאך. דא אליהו פור גען היאיל גיזעלשאפט אלישע כי אויך דיא ערדן וואס.

פונקטן אמן. זיא זאהן דז דיא נביאה גאנץ אויך אלישע רשט. זיא כוקטן זיך דער קינדר דער נביאים דיא דא שטוכרן פון רגן. זיא גיבן זו אלישע איר וואוֹל דיא זיא אל וואוֹל גישעהן.

מירען זאך. אבר דער גוט אלישע דער טעט אקטיהן. אן קאן עס וואוֹל רעכן אליהו דער ערזט נביא וואס בייא זיכן גישאך. נויארט אכט כמיט דיא איקליכר כיכן האט גיטון בייא זיכן גיטן זיך:

גלייך אז וואוֹל אז פור. דא קאן אן וואוֹל פרויכן דער עז אויש רעכנן וויך. וואס אבר אינזכר וואס אלישע דא כויארט אליין זוואר. דעמוך שפליט זיך דער ירדן הט גישירן. דא וואוֹל איר זוון אום גינאשן זכוֹ איר בירן:

אין דען זעלביגן גרושן וואלר קיין טיר פּפֿלאַנץ אינ זי גין. דיא קנאבן העטן זיא
אום זי דימן פֿון זוין אוים וירצין דאז וואכנדר האט קיין אשא
וגופֿט זיא איט גֿוטש נאשן. דא גינגן מוי דעת וואלר צוויא בערן אוטר גֿרוש.
אלישע דאש וואוץ זאך די כּפֿט גֿוטש פֿון אין קאַק. זיא וואלן אל הַתֵּיבָה אִיהָה ער
טרעגן. אוז טוט אוכז דיא שריפֿט פֿור וואר זאגן:
אינן וואש קיין גֿוטר בישן. אן דען היילגין זוק הכּפּורים אירי אויטר וואלן זיא
ער זאך דיא יונגן אן אז וואלט ער זיא רוך שישן. ער אערקט אן אין אשא
אלישע קערט זיך הרום ער טעט זיא וידר גֿעלטן:
זיך הטן פֿון גֿינירט. דיא יונגן וטן וטפֿטן אלישע בינורן זיא ער זי שעלטן.
אז דיא וואשר אין יריחו וואלן זיט וידר קערט. אין גינג אל מיר כארונג דא זיא
מירן רוקן דיא יונגינג. גֿלייך אז אן זי אויך טרעפֿט דען זיארינג:
קאלבן אוכזר כארונג הושטו גיכואן אן. ווען זיא טרונן אין דיא שטאט וואשר אויך
אלישע זיא נוך שפּוטטן אויך דעת קאמן וואש ער קאל. זיא רופֿטן איך כאך גֿלאן
אויש ער שטאט. גאר וין קליניא קינאבן קיינר קיין גֿוטש אן איך האט:
אין ירוחו זי בֵּיתָאֵל הט ער אוט. ער גינג אין דעת וועג איך ביקוק אן דעת וועג
איך דירש בויש. אז באלר אז אלישע דאש דעט דיא וואשר וואלן זוים:
גישפראכן דוא וולשט נויאר ביטר זיין. דוא אפֿשט דיא גוייט קראנק דא איט
מיך דירש בויש. אז באלר אז אלישע דאש דעט דיא וואשר וואלן זוים:
אום פֿוינט אין פֿון איט זאלן זוש זעהן וואש דא אישט דער אער:
ביטר אום זער שטינקן. זי אין שפּראך אלישע בראנגט איר אין גֿוטרן הער.
אבר דיא וואשר טוינגן ניפֿש זי טרינקן. דיא קוייט אושן ור דערבן זיא זיין זער
אמן. דיא שטאט אישט אער גֿוט אז דיין אוינן גֿיזעהן הן:
האט איר נון דער יאגט. דא שפּראכן דיא נוייט פֿון יְרִיחוֹ זי אֱלִישָׁע דעת ורוען
מיך גֿאנגן וואש איך האב אויפֿש פֿור גֿיזאגט. איר זייט אן גֿאנגן
זי אין שפּראך אלישע
קאמן גֿען יְרִיחוֹ אום שטוכדן פֿור אלישע וויא ואר:
אין גֿאבן. זיא זוכֿטן אין גאנצר דרייא טאג זיא קוכטן אין כיט וינדן נשמר. זיא
איר וועלן אין זוכֿן ער אוש אוכש דער זוכן. זיא זוכֿטן אין מויבר אל אין הוכֿן אום

קושטלידר וועד . ער וואר גאר וואוי מכבֿמאנגן פֿון דען קיניג יהו׳ק דאנק האב
קיניג יהושפֿט פֿון יהו׳ה נו מיין ראש הער . זיין זאלק ויאש ביריט גאנץ איט
כּפֿערר אז דיין כּפֿערד בידעקט קושטליך אום רייך
איין קלידר גלייך זיין . אום דר נו אויך איין זאלק זו זיין דיינק זאלק גלייך . איין
יהושפֿט מכבוט איך וויל ראש זו זואיר וועל זיין . איין קלידר זוין גנן דיין
דר גרייפֿן איך וויל מיאש ניט וואלן זון :
דיך נו ביריטן דא ' . זון אשע קיניג אואב הוט ווידר איך גיטון . קאן איך מין
גון מכבוט קיניג ישראל יהושפֿט קיניג יו׳ה . דוא איין ליבר שוואגר דוא זולשט
אלישע אן זו איך וועלך ביליך בריין :
בוך ווילן אוכז זאגן . דז אן דיא זעליש ניהן ניטיק אל קאן כיוויזן . דיא דא טעט
גון וואש דיזר שטרייט נוך אין יהושפֿט טאגן . אוך דז עך עש דא הער זעלט דאש
עש טעט איך נוט אוש קוק נו רעכטן נייטן :
וויל דער יודן נאכט-ער אנכוט קיניג יהושפֿט נו ער זולט איך העלפֿן שטרייטן .
ער ניש ואלק זאלן דיא כעשטן דיא ער ואכר . אז וויט אז ער נוזאלט אופֿט אז
מורר איר כלייבט דרען קיין אשן :
ער נון קיניג אחאב שטארב אואב וואלט כרעכן . קיניג ישׂראל וואש קיניג אואב קאן . דרען ניכז ווילן איך האכן
נוש זעהן שפראך קיניג ישראל וואש קיניג יהושפֿט נו ער זולט איך העלפֿן שטרייטן .
הוכרלט טויזנט שוך אום הוכרלט טויזנט זוירד . דיא דא וואלן מן כישאלן דען
ניכז ליגן ער נירד :
ער דינט קיניג אחאב איט זוייש אום איט זאגר :
דיא זיין ואטר האט גיאפֿט דיא טעט ער דר פֿון . דיא קעלבר ניש ער שטון דיא
אז זיין ואטר אום אוטר אום דא ער דרן אפֿזוטר נק וואר :
זו איך כיט וואוי וואש ער קיניג דוך כיט נו בוי׳ז גאר . צוועלף יאר וואש ער קיניג
נון וואש יהורם זון אחאב קיניג ישׂראל אן . ער טעט דאש בוי׳ז אן אוגן גשש
אלישע קאפֿט גען כראל נו שאדן וואלט עק זיין עטליך טאגן :
נו רישן איט אירן נעלן . וואר קאן דיא כיט ק אל דער גילן אוש אוך דער זאגן .

דיין ריר זיין איר אין איין מוין וויא מיינ הוכטש קלאסן.
שפראך. גיא נו דיין ואטר מוק אטר כּייקייכּ וואש האב איך איט דיר נו שפּן.
מז כלי אז דער כּייא נו איר דער ישראל קוינין זאך. וואש קואשטו נו איר דער
גיוכט אן גיזוהן דער ורוק מוס דער כידר:
מיין שלעכטר אן איק הויז. פון וועלן זיינר תורה אלט ער זיך נידר. מוס שלעכט
אבר יהושפט דער ורוק זוך זיין קלידר מוש. ער גינג פור דען נכּיא שלעכט אז
ווען. זיא וואלטן דעש נכּיא איט גרושן אירן כּפּלעגן:
כידרכּן כייא הוכר זכן נייט. דא גינגן דיא דרייא קוינינן מוס שטיפּן פון אירן
נון וואש אלישע אליין הייאליך אין דען שטיידט. ער גיזידגט אן וואורד זייכר נאך
דאש זייט יהושפט דו איר אין האכן גיפּוכט:
איין מוין האכן עש גיזוהן. דש זיין זיכר וואלן גלייך וויא רויר כרוכן. וויא גוט
איק כּפּלעגן אל אאל גרושי כּיטיק נו גישהן. ער בוש וואשר אויך האכט אליהו
כינט אוו איט גרושר איר:
כרעכן. איך האב גיזוהן אלישע זון שפּט אין דיזק הער. דער אליהו הגיא
דא הוב מיין ריכר נו אין אן נו שפרעכן. איך וואלט דרזיך וועטן דיא אוינן אויש
איר מן העכן נו וליהן דא שפראך קוינינ יהושפּט איר וועלן ניט פּור נאכן. מישט
כירגט קיין כּיא דער אוכש אוכט גיזאכן:
גרייפּט אוט קוינינ אוא פּ ער ווערט אוט שיכרן:
קוינינ אוא פּ שטוט אין זורגן דו איר אוק אין ניהן. איר ווערן דורשט שטערן אי
זוא זיין ווייר אויכ פּור זההן. דרייא אעפּטינ קוינינן אז אן זיא אאלן וינרן. דער
גרייפּט אוט קוינינ ישראל ווא זע אוכש גישהן. זולן ווייר כון דורשט שטערכן
דא שפראך קוינינ ישראל ווא זע אוכש גישהן. זולן ווייר כון דורשט שטערכן
אל דיא פּויש גענגר אלש דאש דא אין ווער.
זער נו רוירשטן זער. זיא האטן אל קיין ווייטר דאש וין אוט דיא גאכן שאר. אוט
דא נוהן זיא דרייא טאלן איט דרייא גרושר הער. גאנגר זיכן טאלן זיא כינגכרן
אוט ער נוך איט זייכ ואלק אין הכניש ער זיך קלירט:
דער אישט איר אוכטר טון. זיא נוהן דורך אורק קוינינ אורק ווא כ כלייט:
יהושפּט שפראך דורך אורק ווא ב זען ווא ב זען איר ניהן איר קואן דער פון.
נון ווא ב זען ווא ב זען איר ניהן דו איר קואן דער פון. יהושפּט שפראך דורך אורק
האב אין ליבר שוואגר דוא בישט איר דוך ניט גרק:

זען וואר דא ווערט בייגעגעבן אין שטאט אודר אין נאכט . דיא גוטן אופש בעתן זיך אן
דער תורה שטעט גישריבן בישיידלעך אלוא :

אין מאן דיא שטיין זא קלאפֿען . דא שפרוכן זיא זוק נביא איין הער וויא אלזוא .
דיא גוטן אופש בעתן זא האקן דיא כרוזין זא שטופֿען . דיא עקיר גאכן כור וואושטן
כעשטן . שנושר אוא אויך דורכֿר אוא אלי גוטי פעשטן :

טרינקן איר אוא אוזך אוייער ויך :

מן אישט דאש ניכש וואש איך אוֹאך אישט ניין . ווערט גוֹט איך אויך אוייערן הענדן
ווינט . דער בך ווערט כור וואר דען איר אל היא זיך . מיר ווערט אל גינוק
איר גרכן ויל גרוכן :

אין דען דאזיגן טאל זוט זאך דא . זאאלט איך זא אנגרר אלי גרעכר אוא כוכן .
אז כאלר דיא נכואה קאק דא הוב ער אן אזו . גוֹט הוט גישפראכן וואש איך אייך
ורויליך אכט איין אוט . אן הוב אן זא ורלין גאר איט ורויליך שטיק . אז כלר קאק
דיא אויך אין אוט . מורר איין גוט וידיל דיא איר
דא שפראך זיך אלישע ברענגט איר אין זוטן גוט . גאר איין ורויליך אכט
צארניק אוא וליכט כון אין דאן :

כון וואש דער נכיא צארניק דיא נכואה זיך כון אין אב טעט . וואל כון דעת נכיא
דיא אויך אין קוינק אן . דער דו אישט שטעט . ווען דיא נכואה רואט אויך
כון וואש דער נכיא צארניק דיא נכואה זיך כון אין אב טעט . וואל כון דעת נכיא
נישט אן זעהן בייא אל איינן טאגן :

איך בייא גוֹר . וואר ניט יהושפט דעת וויל איכש כור טראגן . איך וואלט דיך
איך טרייכ דיר ניט חניפות איך כין דיר ניט הולט . עש אישט טוייאר גישוואכן
כון אישט דער הער וויא אלזוא :

ערן גאַנץ. אַזוי זאָל דאָס אויסקומען אין אונדזער ווייניגע אָן.
אין דאָס איז קאָס נו שר ישראל איז וואָרן גאַנץ ביטרוגן. איז וואָלטן וועלט אויך קערן אונ
דערן • וואָרן. דייך אויסקומען דאָס קיינער וואָלט עס אפערן:
מיינער וועלט אין גאַנץ נאָר אויך נישט אין אַלע מענטשן. עס איז אויך אַזוי אונ
אין דעם אונטערגאַנג פון דער וועלט. דאָס איז דאָס וואָרט פון גאָט אין דער
שפּראַך דער בּיבל אין אַזוי ווי דאָס איז אַזוי:
אין דעם וועלט אין קיין אַנדער נאָט. דאָס איז אַ וואָרט פון גאָט אין דער
שפּראַך פון בּיבל. דאָס איז אַזוי ווי מען זאָגט אין אַ מענטש איז אַ
בהמה. דאָס איז אַ וואָרט פון גאָט אין דער שפּראַך פון בּיבל. דאָס
איז אַזוי ווי מען זאָגט אין אַ מענטש איז אַ בהמה. דאָס איז אַ וואָרט
פון גאָט אין דער שפּראַך פון בּיבל. דאָס איז אַזוי ווי מען זאָגט
אין אַ מענטש איז אַ בהמה. דאָס איז אַ וואָרט פון גאָט אין דער
שפּראַך פון בּיבל. דאָס איז אַזוי ווי מען זאָגט אין אַ מענטש
איז אַ בהמה. דאָס איז אַ וואָרט פון גאָט אין דער שפּראַך פון
בּיבל. דאָס איז אַזוי ווי מען זאָגט אין אַ מענטש איז אַ בהמה.
דאָס איז אַ וואָרט פון גאָט אין דער שפּראַך פון בּיבל. דאָס
איז אַזוי ווי מען זאָגט אין אַ מענטש איז אַ בהמה. דאָס איז
אַ וואָרט פון גאָט אין דער שפּראַך פון בּיבל. דאָס איז אַזוי
ווי מען זאָגט אין אַ מענטש איז אַ בהמה. דאָס איז אַ וואָרט
פון גאָט אין דער שפּראַך פון בּיבל. דאָס איז אַזוי ווי מען
זאָגט אין אַ מענטש איז אַ בהמה. דאָס איז אַ וואָרט פון גאָט
אין דער שפּראַך פון בּיבל. דאָס איז אַזוי ווי מען זאָגט אין
אַ מענטש איז אַ בהמה. דאָס איז אַ וואָרט פון גאָט אין דער
שפּראַך פון בּיבל. דאָס איז אַזוי ווי מען זאָגט אין אַ מענטש
איז אַ בהמה. דאָס איז אַ וואָרט פון גאָט אין דער שפּראַך פון
בּיבל. דאָס איז אַזוי ווי מען זאָגט אין אַ מענטש איז אַ בהמה.

זון אן דעם זעלבן טאג:

דורך זיין אונטערגאנג. ווי אזוי איז דאס מיט אים זכור זאל מען וויסן. ער נאכט זיין עלטערן דאס ועלבין ישראל אז היא זי דיזר שטונד. דא שפראך קוינין אויך הער ווילדר קוינין אויך הער:

איר זי ווען ער איר זי מיינר זון שעלטן זיין מיינר זון. דר זי ווען ער היה זיך יְחַיֶּה דוא זולסט אלהיך שפראך זי אפרהק האט איין קאכן:

דאס זאלן איר דיר הוט. דאס איז דיא קוינין פון ישראל שטעלן פון דעם האכן. דאס איז דיא קוינין ליש דז זי רוט. קונט איר איר דאס זאלן ווען דיא רופן אין רוט. קונט איר איר דאס זי דעם שלייכן:

קוינין ישראל ווילט כיט ז׳נגר שטין. ער ווילט קוינין אזא׳ן ניין דיא ניין. ער אך איך איבש אזא׳ן קוינין אזא׳ן ניין דיא קוינין:

ער רעכט אויך קוינין ישראל איקליכר איט זיין פֿערד:

איר אן דרויאר ניין. ער כך זיך הונדרט אכן איט אזא׳ן ניינטיק שווערט. דא ניטר קוינין אזא׳ן עז ווין כרופן דיא הויזר דיא ישראל כיכש דא שטון. דא ניטר קוינין אזא׳ן עז זי:

דן קיינר בלייב דא פון דער אויר ניאיין:

אן דיא שטאט הין מיין. דיא אויר ניינ זי שטוקן זיא זי ווערפן זיא איט שטיין. דיא אויר ניין. דיא בוק ווארן זיא זי האלן כיז מן מיר ניכוש שטאט. עש בליב איר קיינר ריין. דיא ברוזין פֿוטלן זיא איט ערד דיא עקיר זיא זי פֿירטן מוז ווערפן דריין שטיין. דיא ברוזין פֿוטלן זיא איט ערד טעטן ניכוש ווישטרייא איט אענפֿן ניכוש זאלן:

קונטן זיך כיט ריגן. ישראל קאלן אן נאכט אזא׳ן דיא שטיט זיא זי ברכלן. זיא זיא כאכן אזא׳ן ניטר אכוש אזא׳ן דיא שטארקן שיינן. אזא׳ן ווען איא זיא זיא ניהן זיא ער היה זיך יְחַיֶּה דוא זולסט אלהיך שפראך זי אפרהק דוא זולסט:

דער אזא׳ן ניכוש זאל כידר:

ישראל שזגן אל דא אזא׳ן דאס עש קלאפֿט הין ווידר. זיא שזגן דא גוטר ויש. אין דאס כען קאק אין אין ישראל ווארן כיהענר זיך אזא׳ן כאר כלר אזא׳ן כאר ורישי. כיין שפראך ישראל איר זייט אין דער אזא׳ן ואל:

ווערט מישט מיין גוטש בורגער מיט אַבְרָהָם מישט גיועזן. מוס יוסף הַצַּדִּיק
זויט דיא אויך זיין גיועזן ורזק מוס כיידר:
איר וואשט וואל ווש אִיזַּבֶּל דיא בויז כויבן טעט, זיא ליש אליא כִּיאיִם טויטן עז
הולף קיין כעט. דא בור בארג איין אן הנדרט נליאיִם בור דער בוין הויט. איין
אן ברוקט אין עשן כיאכט איִם נו גיטרויט:
ער בור זעלט זיין גירעט דאש אויסטן כלייבן נעבן. פון אַחְאַב קומן וואלט ער
אין ניפש גענבן. דיא אִשָּׁכְנוּזָה הוט איין אן בור זעלט יְהוּדִית אַחַאב זון. וועלן איך
זיא שון הון נו זויון זו וול ער רַבִּיהּ הון:
מוס וויל איר איין זוון זין נו קנעפט נעמן. דער שלאק מוס בויזוויכט זול ער זיך
כיט שעמן. כון הורט וואש דער ורזיון גישאך אִי זיא נו אלישע קאק. זיא זאלט
עש אירדאן כיאכט זיא בור נאק:
בויכטר גוט בורגער שטיק. אויך דאש מוס שריא איט זויטרר אַבְרָהָם גוט
זיא זוך איך זו ניק. זיא הורט אויש דען טוטן איין שטיק הער וירד. עז זיגן היא וול
זויט דיא אויך זיין גיועזן ורזק מוס כירד:
ווערט מיר עז נאכן אן טרייבן אל היא נו דיזר ואלט. עש וועל דא
מיר קרענקן. גוט שפראך נו ישראל איין איר טוט
דא אפט קוינג אחאב ישראל זויניר גירענקן. זיא כפלאגן אויך
גרושר נאמן גיטון. פון גוט אויך יִשְׂרָאֵל איט אירק אונרעכטן.
אירי קינדר נו דער זון נו שעלטן:
מוס היל איר אין איינן כויטן רו זוכט איך כיט זון. איט דען זעלכן זאכן וואלד איין
גיגן דער זון זייגק מסגוט נו האלט. ער דינט דער זון מוס ריך זיא זער מן.
א רו ניבי זון איך האב זר נאלן אל איין אמן:
דער נאט קוינג אחאב זיא בור נאק. ער ברוקט אין
ער בור זעלט זיין גירעט דאש אויסטן כלייבן נעבן. פון אַחְאַב קומן וואלט ער
אין ניפש גענבן. דיא אִשָּׁכְנוּזָה הוט איין אן בור זעלט יְהוּדִית אַחַאב זון. וועלן איך
זיא שון הון נו זויון זו וול ער רַבִּיהּ הון:
עש אירדאן כיאכט זיא בור נאק:
בויכטר גוט בורגער שטיק. אויך דאש מוס שריא איט זויטרר אַבְרָהָם גוט
זיא זוך איך דאש ניק. זיא הורט אויש דען טוטן איין שטיק הער וירד. עז זיגן היא וול
זויט דיא אויך זיין גיועזן ורזק מוס כירד:
ווערט מישט מיין גוטש בורגער מיט אַבְרָהָם מישט גיועזן. מוס יוסף הַצַּדִּיק

אום שטעלן דיך זעלבר דרויבר. כיק דיין קינדר נו דיר אום שפּער דיין הויז נו,
אום זולשט פֿון אין אטלַיהן שעפֿר אום אויך נו זיבר. אום טראָן זיא אין דיין הויז
דיא ורואן אום בידר אום אפֿטרן:

רויר־גריכן. דא שפּרך נו איר דער נפֿיא גיא נו דיינן נופֿטרן. די רו וואָל קענטשט
נוך איין קלייכש קריגליין איט מיל אוז איר איבר בליבן. עז נעלט קוין איין הנט פֿול
היא. דא שפּרך נו איך זיין וויב איר גישאָך ווירזיר ניא:
רו הושט איך גילושן אין גרושר עלענט. איך בין אוז גר אָרט זול איך עשן פֿור
ברוט איין העכט. אום נוין הויבש ווייזן הושטו איר גילושן. זיא האבן איר שנר
ניט נו בירקן אום זיין נאקיט אום בלושן:

אויך שרייאן דיא יוכנן ליבר ואטר גוט. רו הושט אונש גילושן אין גרושר אראוט.
דא הוב עופֿריה אן נו ריידן נו זינק ווייבא דא. גיא נו אַלַישע רעכט נַבִּיא אום זאָג
איך פֿון איינן ווערן אזוא:

אום ניט איט דיר דאש קרויגליין איט אויל דאש רו נוך הושט. אום ניט אין פֿון
איינן ווערן דאש ער דיך ניט לושט. אום דאש ער גיכט זיין בְּרָכָה אויך דש ווינקין
אויך. אום לושט איך גינישן דאש האב פֿור כארבן אין אין אין היוך:
זוויא אוך פֿונפֿצין נְבִיאִים אין אייבר היול פֿור כארבן. זיא האבן טאָן אום נפֿט פֿור
ליפֿט ניט דורפֿן זורבן. איך האב אין קיין אנגינ גילושן וואש איך האב פֿור אויפֿט.
אום זאָנ אלישע רעכט נפֿיא דאש ער אינזוט דראן גירופֿט:
דא איט גינק זי נו אלישע אום זאָנ די אויך זי דא עטוואָרט איר אַלַישע אום נו איר
שפּרך. עופֿריה קען איך וואָל כוך פֿור עטליפֿ יאר. אן קאָן פֿון אויך אז ויל ניט
זאָנן עש אישט נאך אער וואר:
דא שפּרך נו איר אלישע וואש זול איך דיר טון. בישטו לייבר אז אריוך זאָנ אן הער
כון. הושטו ניפֿש אויך הויזא דא רו דיך איט קנשט כערן. ניין שפּרוך זיא ליבר
הער איך האב ניפֿש אער נו ליאָרן:
רוירגריכן. דא שפּרך נו איר דער נפֿיא גיא נו דיינן נופֿטרן. די רו וואָל קענטשט
נוך איין קלייכש קריגליין איט מיל אוז איר איבר בליבן. עז נעלט קוין איין הנט פֿול
היא. דא שפּרך נו איך זיין וויב איר גישאָך ווירזיר ניא:
רו הושט איך גילושן אין גרושר עלענט. איך בין אוז גר אָרט זול איך עשן פֿור
ברוט איין העכט. אום נוין הויבש ווייזן הושטו איר גילושן. זיא האבן איר שנר
ניט נו בירקן אום זיין נאקיט אום בלושן:

מום העב אן נו ג׳ישן מום האב דיא וויל קיין רוא:

וון איין כְּלִי ווערט גוט זיא רוק עש דר קון. דעש ג׳לייכן זולט מן כְּלִיק טון. דאש
קרוג׳לין זולשט ניט וועכן עז איז מורשכרונק. ג׳יא הן כור דיך דו הושט נון ג׳נוג:
זיא ג׳ינג היים קון איק מום שוש נו איר טויר. זיא הט וין כְּלִיק אנט ליהט זיא כנ
אז מוכט איינש הר כוי. מום ג׳וש עש רעו ואל דיא קינדר ברוכטן אכר איין.

זיא וואכן אל כוג קון דעק קרוג׳לין קליין.

מום אַכִּילו דיא ברוכטן קרוג׳ן דיא זיא איק הויז הט. דיא ברוכטן איר דיא קינדר
זיא וואכן ג׳אנג נו דער זעלבין וארט. זיא שפרך נו אירן קינדן ג׳ר מן אליש
ג׳יבער. רייכט איר אער כליק מום ברענט איר זיא הער:
מוין שפראכן נו אירר מוטר עש אישט קייכש אער רא. נו האנט כור שוואנד ר:
זיא וואכן ג׳אנג נו דער זעלבין וארט. דרוק זו אן שוייגן וון זולכי נְטִיק ג׳ישעהן. דיא ורויא
זוק כלר נו אֲלֵישַׁע מום וואכר איק דאש כור יעהן:
זיא שפראך נו אלישע איר ליבר הער איין. עש אישט איר אלש וירר וארן מויער
דיך אל וואר זיין. דארף איך מוך אַעֲשֶׂר ג׳עבן קון דעק מוין אל היא. כיין שפרך
דער כליא איך וויל דיר זאגן מו וויא:
דו הושט ניט דרוק ג׳יהויאן כאך ג׳ירושלן. דו הושט מוך ניט ג׳יקויפט נאך מוק
ג׳עלט כאך מוק ג׳ראשן. מוך הוט עז דיין ורואר אן ג׳ענג׳שט וואל כיגאלט. קון
זיין זעהן. זיא וועכן איר עש כאן וועק זוך איך עש רעו קלאגן. כיין
שפראך דער כליא הויר וש דיר זאגן:
זיא שפרך ליבר הער וויא זול איר נון ג׳ישעהן. וועכרן עש אַחַאַז קינדר איט אירן
וון קאך דאש אוין מום נוי דייכיא פסאנט. ג׳ל וועכט מין איר מורן כור שטופט
מום מירי מוין נו האנט. מום ג׳יב יְהוֹרָם זיין רְכִיבָה ער וועכט מיק ג׳ר ביטר. ער
וועכט דורך זיין אריק ג׳ישוש דו טעט מיין ריטר:
זיא ואר רייך. איט דעק מויבריג׳ן מוין דאש איר נוך כליב. זיא וואר
מירי פסאנד מוין. איט דעק מויבריג׳ן מוין דאש איר נוך כליב. זיא וואר רייך
עש שיק זיך מיין אַאז דאש מלישע נוך מוין. מין מיין שטאט דיא היש שיק
מום זעלג׳ן מירי טאג זיא איט ור טריב:

גיאליך ווערט איט. מיך זיין צוישן דען לויטן מיך קלאָג מיבר גיאכט ניט:
מויש ריכטן האב קיין צווייפל דראן. דא שפראך דיא ורויא הין ווירד גאר
השטו וואש צו שאפן אן דעם קיניג מורר אן דעם הויבט אן. איך וויל דיר עס
בינ ערשטו מוס דו איך אנדרש קאן טון:
דא איך עבן ור כיק. דוא הושט מוכט אלהיא גרושי ער אן גיטון, זאג אן וואש
זיא קאָט באלר צו דעם נביא מוס שטונר פֿור איק. ער שפראך איין ליבי ורויא
אין אוֹן קאָט ער דאר מוס שטונר מבר כייא איר דיכן. זיא ווארן איט שט ערן איט
שטויבליין מוס אין זיין חֶרֶר:
ער ווּאלט. דא ווארן זיא ביידיי גאכן איט אירק מֶדֶר. מוס פֿוירטן אין אין זיין
זיא לישן עש איק כויאן ווייא אן עש אאלן זולט. ווען ער צוך דורך זוא טעט אן ווּאש
המבן אליין. מוס איין בעט מוס איין טיש מוס איין לייכטר מוך, ער קוּאט מוֹפֿט
הער דיש ער הוט מיין ווטש גיאאך:
ער ווּאלט איק כויאן איין שטויבליין אלזו קליין. דו ער זיין זולזן דא אינן מויכט
פֿונג איר דוא ליבר אאן ווּאש איך נערן פֿון דיר העט:
איך זיך אן דעם נשט ער דיא ורויא שפראך צו איירק אן כון דוא ליבר חֶפֶץ איין. אוש הייליג זיין. אן זיכט כייא איק קיין ווילן נאך קיינן וועקן מוך זייכ בעט,
מוס דורך דיא שטאט וואלט ווּן:
ווייך מוס כיר. כון ווּאש ער ווּואכט אל אאלן כייא איר צו שטון. ווען ער צוך דורך
זיא אכט ער זיך בְּמֵר דוך ווינק ער איט איר. זוא נאכ זיא איק צו עשן מוס מוך
גיט הליין צו מוכז עשט איין כישן. זי נאכ דרוך איר מכט מוס וואז דרוך ווילשן:
דא אין כון די ערבר ורויא ור איר ווּן זיאך. זי רוכט דען אן הער מוס צו איק שפרך.
אושט ישראל ריכטן מוס מוכט צו שאכן האט:
ווען ער מלט. כון קאָק דער נביא אלישע גאר אוכט אין דיא זעלכיג שטאט.
דיא דען מלטן דֶּוֹר ואָט אירין גאר באלר. מוז ורירן דיא אאכן וועז זיא ווערן
שוועשטר היש אֲבִישַׁג השוּנַמִית דיא יונק ורויא ויין:
מיר
אין אייכר ורויאן הזיז. זיא ווּאש איין ערבריא ורויא אלז: זיא אכט ווּיוין.

ער איינט זיך וואלט מיך אירן וואש אוא דאס זיין איין. זיא גידרוקט מיך אירן זין
אער. דרוא אז גלאך ווילט זיפן דען אוא דאס כראנקן הער:
אין שפראכט כיהענר. אוישט רוך כיט שׁבּת נאך דאש וואש איז הויט דער
פלעק ווי וויל וועקט זיפן אוא דען גלייכן אן וענד. איך ווי מיך אין הער כראנקן דער
ווערשט האכן זון אי אוי גיט איין איז יאר:
דו ווערשט האכן איין זון אי דא אוי גיט איין איז יאר.
אין שפראכ זיא איז דען אין. דא שפראכ זיא דער נאיש דאש אז איך דיר ווי וואר.
איז אוש האכן גרוש אין איז אין אוי זיא אין דעק אלטן אן. איז וואלט ליבר ער
ווער גולדן אוא זעלבן אין דער קישט:
הוט קין זון. איז הוט אין אלטן אאן אוא טאג איר כישט. איז וואלט ליבר ער
אר שפראך זיא זייכט יוכען וואש איך איר טון. נאזי שפראך זיא זייכט הערן זיא

האבן דש אן דעט מיר שפריכט : איך מיין דעם מאנ גַחְזִי מיין טוטן הונט :
עש וואש איך מיין גישפוט אבר וועז מיין זוליא זיך גישיכט . דאש זיכלן וויל כיט
עבנדיג מוט הוב דען מן זו מאכן :

מיין אענשן מן ער שפראך ורויינט וועשטו גַחזי דיזר שטעקן קאן מאכן . וואר איך ביקאק זו דעט ער איט
איט איר גיכן אלישע גַחזי וואש סוּר דא הין . וואר איך ביקאק זו דעט ער איט
דען מאן שטאב . דא שפראך דאש יונגן אוטר הער איך זוש אוך כיט . אז זעבט
גַאך הין גאר כלר מוט גיא זו דעט קנאב . מוט שטרייך איך זיין ענגליט איט דען
וואדט עש מן סוּר שאוהן זוש מן זרוליך נעקן :

דען זולשט איך כיט גַרוישן . וואדט דיך מיינר גַרוישן רוא זולשט איך כיט דאקן .
כיק איט דיר איין שטאב מוט גיא אוך דיכן סוּישן . מוט וואר דיר וואדט כיקוקן
דער כּיא שפראך זו נעאן גיא הין זו דיזר וואדט :

וואורר קיינר גיגעבן . כון אישט ער גישטורבן דען יאאר העט איך גישפרט .
זולט ער איר כיט כלייבן מוט אויבר מיין ענר זעבן . עש וואר וויל כעשר איר
עלישע שפראך זוש זיא מן סוּר וואדן איר אישט גר וויא . גַיט הזט איר עש סוּר
העלט מוט כיט גיזאגט אי . זיא שפראך ליבר הער איין זון דער איר אישט גיבאדן .
איך האב עש אויך סוּר גיזאגט זוש איך מן זון ור וואדן :

מיין ורויא דעט הייליגן מאן דיא סוּיש מן רוירן :
וואר כיט זוים . דא גיכן כּעאן הין מוט וואלט זיא חין וועק סוּירן . ער גירופט זוי
איא קאק זו דעט כּיא מוט וול איך סוּר דיא סוּיש . זיא דרוקט מין זוא הערט איר
ורואן . מוב עש איר וואל גלט אירן מן מוט קינר . גיכן עש מין וואלסון הערן
איך עש מין גערן גיכט :

אלישע שפראך זו גַחזי זולט איר מיין וועגן הערן גיבן . וואדרוק זיא אישט קוען מוט זולשט זיא
אַלִישַׁע שפראך זו גַחזי זולט איר מיין . ער שפיך ליבר אישט דו כיט די שוּנַאמִית ער קענט זי סון וויטן :
כְּרַאְ זו רייטן . ער שפיך ליבר אישט דו כיט די שוּנַאמִית ער קענט זי סון וויטן :
ניט שפאצירן נאך מוך אוך יאר ארק זו קוסן . זיא קאק זו דעט כּיא גין בערג
מוט כיק דיא איזלן כייא דעט ניגיג מוט טוא כיט אכדרש דען זוסן . איך רייט
דאזיגן שטאב . דא שפראך דאש יונגן אוטר הער איך זוש אוך כיט . אז זעבט
גַאך הין גאר כלר מוט גיא זו דעט קנאב . מוט שטרייך איך זיין ענגליט איט דען
וואדט עש מן סוּר שאוהן זוש מן זרוליך נעקן :

דען זולשט איך כיט גַרוישן . וואדט דיך מיינר גַרוישן רוא זולשט איך כיט דאקן .
כיק איט דיר איין שטאב מוט גיא אוך דיכן סוּישן . מוט וואר דיר וואדט כיקוקן
דער כּיא שפראך זו נעאן גיא הין זו דיזר וואדט :

וואורר קיינר גיגעבן . כון אישט ער גישטורבן דען יאאר העט איך גישפרט .
זולט ער איר כיט כלייבן מוט אויבר מיין ענר זעבן . עש וואר וויל כעשר איר
עלישע שפראך זוש זיא מן סוּר וואדן איר אישט גר וויא . גַיט הזט איר עש סוּר
העלט מוט כיט גיזאגט אי . זיא שפראך ליבר הער איין זון דער איר אישט גיבאדן .
איך האב עש אויך סוּר גיזאגט זוש איך מן זון ור וואדן :

מיין ורויא דעט הייליגן מאן דיא סוּיש מן רוירן :
וואר כיט זוים . דא גיכן כּעאן הין מוט וואלט זיא חין וועק סוּירן . ער גירופט זוי
איא קאק זו דעט כּיא מוט וול איך סוּר דיא סוּיש . זיא דרוקט מין זוא הערט איר
ורואן . מוב עש איר וואל גלט אירן מן מוט קינר . גיכן עש מין וואלסון הערן
איך עש מין גערן גיכט :

אלישע שפראך זו גַחזי זולט איר מיין וועגן הערן גיבן . וואדרוק זיא אישט קוען מוט זולשט זיא
אַלִישַׁע שפראך זו גַחזי זולט איר מיין . ער שפיך ליבר אישט דו כיט די שוּנַאמִית ער קענט זי סון וויטן :
כְּרַאְ זו רייטן . ער שפיך ליבר אישט דו כיט די שוּנַאמִית ער קענט זי סון וויטן :
ניט שפאצירן נאך מוך אוך יאר ארק זו קוסן . זיא קאק זו דעט כּיא גין בערג
מוט כיק דיא איזלן כייא דעט ניגיג מוט טוא כיט אכדרש דען זוסן . איך רייט
דאזיגן שטאב . דא שפראך דאש יונגן אוטר הער איך זוש אוך כיט . אז זעבט
גַאך הין גאר כלר מוט גיא זו דעט קנאב . מוט שטרייך איך זיין ענגליט איט דען
וואדט עש מן סוּר שאוהן זוש מן זרוליך נעקן :

דען זולשט איך כיט גַרוישן . וואדט דיך מיינר גַרוישן רוא זולשט איך כיט דאקן .
כיק איט דיר איין שטאב מוט גיא אוך דיכן סוּישן . מוט וואר דיר וואדט כיקוקן
דער כּיא שפראך זו נעאן גיא הין זו דיזר וואדט :

וואורר קיינר גיגעבן . כון אישט ער גישטורבן דען יאאר העט איך גישפרט .
זולט ער איר כיט כלייבן מוט אויבר מיין ענר זעבן . עש וואר וויל כעשר איר
עלישע שפראך זוש זיא מן סוּר וואדן איר אישט גר וויא . גַיט הזט איר עש סוּר
העלט מוט כיט גיזאגט אי . זיא שפראך ליבר הער איין זון דער איר אישט גיבאדן .
איך האב עש אויך סוּר גיזאגט זוש איך מן זון ור וואדן :

מיין ורויא דעט הייליגן מאן דיא סוּיש מן רוירן :
וואר כיט זוים . דא גיכן כּעאן הין מוט וואלט זיא חין וועק סוּירן . ער גירופט זוי
איא קאק זו דעט כּיא מוט וול איך סוּר דיא סוּיש . זיא דרוקט מין זוא הערט איר
ורואן . מוב עש איר וואל גלט אירן מן מוט קינר . גיכן עש מין וואלסון הערן
איך עש מין גערן גיכט :

איך וויל דען שטעקן זיך אין היא נו דיזר שטונד:

אויך דיא ערר אום בוקט זיך שיר:

וויא מיך מיר. דיין זון מישט זעכצין טראָק מן הין מיט דיר. זיא וויל סור מיך
זיא נאָך מיר זון אום דאנקט מיך נו האנט. מישע קערט זיך נין גלייך עש וואש
הונגר מיך נאָר. אום אין זיין תלמידים דיא דא סור מיך זאשן. זיא העטן נערן
נעשן זיא הונגרט אויש דער אוש:

אלישע שפראך נו זיינם יונגן זון זעה איין נרושן האבן נו. אאך אין וואש נו עשן
וואש איך דיך הייש דאש טוא. דא נינג מיינר סון דען תלמידים הין אויך דאש
ועלר. אום וואלט קרויטר קלויבן אן זכר ניכש אוך נעלט:

ער זאך איין ווילדן ווין שטוק אום קלויבט אוך ווילדיא שווימן. אום האט איר
העט דרין:

אויך דען יונגן בינגט נו שוין:

וואש טוט: איט אן זיינם לייב דו דער יונג בינגר נו היין. ער טעט זיין גלויבר
ער שפערט נו דיא טויר אום באט נינן גאט. ער ניגט זיך אויך דען יונגן דער דא
עש אישט וועלך וואר כאך דעש בוכש זאך:

שטעקן כיט אויך גיווכט. דער כביא נינג אין דיא קאאר דא דער טוט יונג זאך.
ער קערט ווידר נו דעם כביא אום העט נערן גינאכט. דער יונג אישט סון דעם
איין נאכנר נערן נו אכנדר גיזאלט נו אין זאש. ער קאם היים אום שכלטט זיא
ער זאכ איין ווילדן ווין שטוק

KÖNYVTÁR

האט דער קיניג ישראל הט נו רישן זיין גיוואנט. ער שיקט נו דען קיניג מו כלי
דר הורט אלישע פון דען דאזיגן זאכן:
עד טוט עז מוך מיין עלישה זיידר. מוט מיך קיגן ריא טוטן לעבנדיג אכן. דאש
קיניג ישראל זייט דען כריכ מוט נו ריש זיניא קלידר. ער שפראך בין מיך גוט
כריב שרייבן. אכט קיניג ישראל דן זולט מיך פור טרייבן:
די רא אישט פון דען יודן הער. דער קיניג ליש זיין שרייבר רופן מוט ליש מיין
כעאן גיכן נוק קיניג מוט זאגט מיך ריא אער. מוז הוט גישפראכן ריא יונק וריא
וועלך היילן ניאט ער זיך מכדרש זייכר מן:
מיין אכ אישט מיין קושטליכר פרוים מוט מיך מיין ורואר אן. ער וועלט מין
מיין אכ שפראך ראש אידליין זייכר זרוין שון. זולט איין הער כעאן ניהן גען
דען יודן כיא זייכ ורוין אושט עז זיין:
מוייש דער אוש. ער הט מיין אוץ גיוואגן מיין קליינש אידליין. עש וואש פון
ער וואר דער העלר דער אחאב דר שוש. כן וואש דער זעלבין כעאן אצורע
גרושי איר. פון זיינם הערן דעם קיניג ער הט מיך וילן שטרייט גיוואגן. דר נו
הוט מיך גיהולפן דעם העלר וואר ור זוכן:
ער וואר דער דער אחאב דר שוש. כן וואש דער זעלבין כעאן אצורע
גרושי איר. פון זיינם הערן דעם קיניג ער הט מיך וילן שטרייט גיוואגן. דר נו
הוט מיך גישפראכן וועי קן זיין וואכדר אל דר שרייבן:
וועלשט עש גיוואר. זיא אשן דיא נוויא טויזנט מוש לישן מויבר כליבן. מיט
גוט גישפראכן זיא עשן ראש ניט גאר. זיא וועלדן נושן מויבר כליבן דו
אויך הוכדרט. גיב מין כויארט נו עשן וויא ושט זיא הוכדרט:
מיט זיא זוארן פור מיך גיועשן. דא שפראכן זיין דיבר וואש הילפט מיין לייבכרוט
עד שפראך נו זייכ יוכדן גיב עש דען לויטן כן עשן. עש וואדן מיר נוויא טויזכט
דיא וואדן פור מיך גיועשן. דא שפראכן זיין דיבר וואש הילפט מיין לייבכרוט
נעאן. דער נביא שפראך גערן איר וועלן זיך זיין ניט שעאן:
נוויינגיך כרוט נוק ערשטן מן. מוט מויש גידרוטן זכאגן דיא זולט ער פון מיך
מיין מן קק פון בעל שלישה הין נו דען גוטליכן מן. ער כרוכט מיך כיכוריק מוש
דיא ויכגר דר כאך נעקטן זיא הטן מיין גוטן מוט:
מוש וואלך עש מין דען האכן אער. זיא אשן די עשן עש וואש זוים מוש גוט. די
זיא וואלטן ניט אער עשן דער כיא לויש כרענגן כאלר הער. מיין הכט גוג אעץ

איך נעמן. ניין שפרך דר כּהֵן איך אז איך איוּן שעמן:

גענט גענע פון עבודה זרה גיאוישט שיר. ער וואלט אין א ביטן ער זולט עש פון דען עבודה זרה גיאוישט שיר. נעמן וויש עז אז אוכטר דעמ דער כּהֵן שפרך זו נעמן איך ניכש פון דיר. דער וואלט איך אוכטר ישראל דער אישט איין דעמטר גוט. דער זול איין גוט זיין ווי איך זאל פוט. כון ביט איך דיך גוטליכּר אן ניכ פון איר איין שאנק. דער וויל איך האב דאש נעמן זאך איך גוט אויאר דאנק:

גוט ביטן פור איך. ד: דאש אוש זעליקייט גינגן הין פור זיך:

דיין אוש זעליקייט וועלט פור גין אוש ווערשט וועלן דיין. נעמן וואש גאר נורנין וועלט אוש שפראך זו זיכן דיכרן גיאיין. איך האב איר גידוכט אין אייגנ זין ער וועלט אוש זעליקייט וועלט פור גין אוש ווערשט וועלן דיין. נעמן וואש גאר נורנין

זו דעמ יִרְדֵּן אוש באר דיך זיכן אאל דרוש:

ער שטונדא פור אֱלִישָׁע טויר דער כּהֵן שיקט הרוש. גיא הין זיינר האנט. ער קאק גַּעאן איט זיינק וואלן דא הער גירנט. אוש הט איין אִצְטַע קלעפרין אין דא קאק גַּעאן איט זיינק וואלן דא הער גירנט. אוש הט איין אִצְטַע קלעפרין אין איין כּלִיא אישט אוכטר ישראל אוש העשט אין הער גיכרוכט:

ניכש אוש זיין אן איין טאכט:

אוש כין עש וואלדן גיוואר. ד: אלי אסְטְרוּיא זו וויט זו אלי נאכד. זיין אן פור זיך קאק וויד זוק פוטליכּן אן איט אן זיינר שאר. ער שפרך איזוכט איך ע: וויש ער קאק וויד זוק פוטליכּן אן איט אן זיינר שאר. ער שפרך איזוכט איך ע: וויש איט אלן וליש. אן קוכט איך כיט אן מערקן ד: ער אצורע וואש גיוועזן. ער קוכט זיין ווליש אן זיינק ליב וואש הויבש אוש וויש. זו איין הויבשר קליינר יונגר זו: אוש קאק וויד הרוש זו גן:

איר זולט איך פוגלן אוש זולט אויך כיט פור גענן:

איט כּיכּן כעאן. אוש טוקט זיך זיכן אאל אן כאך ירדן. אוש באדט זיך זיכן אאל אן כאך ירדן. איר זולט איך פוגלן אוש זולט אויך כיט פור גענן:

מוש וועלן עש יוא גישיכּט וואש ליט אויך דראן. ער שפרך איך וויל אויך פוגלן דא כיט וויל איין פויאר. דער פרוֹפִיט אישט קיין זוכר זיכיא וואלט אז גישעהן.

וועלן אלי בעך יִשְׂרָאֵל ער טרייב איין וואכדרליך נעכן:

איך וויל הייס כיהן עש אוש איך וועלן זויאר. דא שפרוכן זיין דיכר הער רעט כיט וויא איין פויאר. דער פרוֹפִיט אישט קיין זוכר זיכיא וואלט אז גישעהן.

איך וויל איך איך פוגלן אוש וועלן וועלן אוש וועלן וועלן וועלן

ער קאָן נִיט אַלײַן זײַנען הערן אָדער וואָס זיך בַּוט מיט שטעלן. ער אַפֿט זיך כּלוּם
שיקט די אָנ איר שרײַבט אָדער נאָר אין אירן נָמן באָר:
טראָגן הין רן. ער ליש אז טראָגן אין אויך וויכטער דאָש כּיאָטר וואָרד גיוואָר, ער
גחזי הט מיך בישטעלט צווין שטאַרקי אן. דיא איך דאָש גירעט פֿון איך זולטן
ליש זיך מויבר ריידן זו ער עש ניט נערן גיוואָנען האָט:
אושטן מויך רו זיין. נעמן שפֿראָך כּיך דאָש פֿון איר וועָן ער אין זער בט. גחזי
ער נאָך צווין גירדן זעק אָדר כּאָנד צווין נעמטנר דרײַן. אָדר צוויי מאָר גיוואָנט
ניט זיין מויבר הוכן. איין נעמטנר זילבר אָדר צוויי מאָר גיוואָנט. פֿון הערן
נערן שפֿראָך נעמן כּיך דיר צווין זו האָנט:
זיין צווין מויבר הוכן קוען פֿון כּערך אָבֿרַיִם ענגרא:
דו וואָלט איר עז זאָגן. גחזי שפֿראָך עז אישט ורידר איך כּין זו דיר גיזענט: איך
דאָש ער איך כּאָך ליך פֿון דעם וואָגן. ער שפֿראָך אישט ורידר זו אייכּנ הערן
קוכּט איך ניט אַפֿלן וויא אוּרר וואָרט:
איך האָא דען עצוש גיכּוען. ער לוך נַעַאָן היכּטן כּאָך נעמן קעריט זיך הרוק. ער
שיקט די אָנ איר שטרוש אוּא נָאכ אין אירן נָמן באָר:
טראָגן הין רן. ער ליש אז טראָגן אין אויך וכּשטר דאָש כּיאָטר וואָרד גיוואָר, ער
גחזי הט מיך בישטעלט צווין שטאַרקי אן. דיא איך דאָש גירעט פֿון איך זולטן
ליש זיך מויבר ריידן זו ער עש ניט נערן גיכּוען האָט:
אושטן מויך רו זיין. נעמן שפֿראָך כּיך דאָש פֿון איר וועָן ער אין זער בט. גחזי
ער נאָך צווין גירדן זעק אָדר כּאָנד צווין נעמטנר דרײַן. אָדר צוויי מאָר גיוואָנט
ניט זיין מויבר הוכן. איין נעמטנר זילבר אָדר צוויי מאָר גיוואָנט. פֿון הערן
נערן שפֿראָך נעמן כּיך דיר צווין זו האָנט:
זיין צווין מויבר הוכן קוען פֿון כּערך אָבֿרַיִם ענגרא:
דו וואָלט איר עז זאָגן. גחזי שפֿראָך עז אישט ורידר איך כּין זו דיר גיזענט: איך
דאָש ער איך כּאָך ליך פֿון דעם וואָגן. ער שפֿראָך אישט ורידר זו אייכּנ הערן
קוכּט איך ניט אַפֿלן וויא אוּרר וואָרט:
איט אייכּנ הערן אין דיא תּוֹעֵבָה אום אוּא בייא איך שטון:
ער ליך זיך כּוך. איך דש איך איך ליך בוק. איך אוש פֿון איך ליירן נָאר הערטן
דרוק. הער גָט דו זולשט איר עז זו נעכן איך כּין קיין אוטוליגָן אן, ער ליזעכט
דען גָטליכּן אָאן אום נָאכ איך דיא האָט אום וואָלט איט שיירן פֿון רן:
ער שפֿראָך נעט איט וריד דא איט שיר ער פֿון רן אום ליכּנ זיין שטורש, אך וויא
נָאר זער עש חֲזִי אָלישע קנעלט כּוך דרוש. דאָש ער כּיפּ העט ליכּוען פֿון נעאן
זוואר רוך. קאָן איך עז ליש קוך איך לוך איך היכּטן נאך:
קוכּט איך ניט אַפֿלן וויא אוּרר וואָרט:
איט אייכּנ הערן אין דיא תּוֹעֵבָה אום אוּא בייא איך שטון:
ער ליך זיך כּוך. איך דש איך איך ליך בוק. איך אוש פֿון איך ליירן נָאר הערטן
דרוק. הער גָט דו זולשט איר עז זו נעכן איך כּין קיין אוטוליגָן אן, ער ליזעכט
דען גָטליכּן אָאן אום נָאכ איך דיא האָט אום וואָלט איט שיירן פֿון רן:
ער שפֿראָך נעט איט וריד דא איט שיר ער פֿון רן אום ליכּנ זיין שטורש, אך וויא
נָאר זער עש חֲזִי אָלישע קנעלט כּוך דרוש. דאָש ער כּיפּ העט ליכּוען פֿון נעאן
זוואר רוך. קאָן איך עז ליש קוך איך לוך איך היכּטן נאך:
ער קאָן נִיט אַלײַן זײַנען הערן אום וואָש זיך כּוך איך שטעלן. ער אַפֿט זיך כּלוּם
שיקט די אָנ איר שטרוש אום נָאכ אין אירן נָמן באָר:

דאש הולץ קק ץוק מיין אום שטעקט זיך דרין: דער נביא האקט מיין הולץ אום ווערף עש אין דאש ושר הין מיין
דא בוך מין אלן. ער זאגט אים זיא הין גיואלכר אן ווו אישט זיא הין גיואלן. ער זאגט אים דיא שטט
דא שפראך דער גלטלכר אן קוימן אכרדיא האקן אוז איינק בויטיל צו קוימן:
קיין אכרדיא האקן איז איינר אוויוא איינר האקן צו דער זעלבן שטונד:
גרונט. ער שריא אוויוא איינר האקן צו דער זעלבן שטונד. ער זאגט אים דיא הכ זיא אכטגיהט אום ווא זיא זול איר גישעהן. אישט איין האקן ור זורן איך ווער
זיא כואר זעהן. ער שריא ניבר הער איך ווער אוישן אכטגוימן. איך ור מאך
מיך בירן. דו בישט אים נאך גיוואכן. בעאטן קורט זיך הרוק. דו בישט מיך מל
דין טאג כיא שבועה כיט גיוועזן ורוק:
דו הושט זועלן דיך ווערדן צו קוימן ווין גערטן. גיוואכט אום קנעכט אום איידן אום
ריבר אוש שוך הערטן. ווער דא ווין הוך שטיגן דער זעלט גארן הערט כירר.
דאש אוך זעניקייט פון כאלן קואט דיר אין דיין גייב אום אין אל דיין גידר:
ער זאגט אים דיא שטט
אים ווש ווינט אום ווא:
דא שפראכן אלישע תלמידים ווא רעכט אישט אים גישעהן. ווען איר האבן ווען
ניגעבן. אז בור ווש ווחזי אלזע אז ווייש אז אין שכי. הין גינג ער זיין שטרוש
עז זול דיר כיט בור גען אל טאג דיינט זעבן. אום אוך דיינן זאהן זול עש ווערדן
דאש אוך זעניקייט פון כאלן קואט דיר אין דיין גייב אום אין אל דיין גידר:
ריבר אוש שוך הערטן. ווער דא ווין הוך שטיגן דער זעלט גארן הערט כירר.
דו הושט זועלן דיך ווערדן צו קוימן ווין גערטן. גיוואכט אום קנעכט אום איידן אום
דיין טאג כיא שבועה כיט גיוועזן ורוק:
מיך בירן. דו בישט אים נאך גיוואכן. בעאטן קורט זיך הרוק. דו בישט מיך מל
אל כיא זיא כואר זעהן. ער שריא ניבר הער איך ווער אוישן אכטגוימן. איך ור מאך
דא שפראכן אלישע תלמידים ווא רעכט אישט אים גישעהן. ווען איר האבן ווען
ניגעבן. אז בור ווש ווחזי אלזע אז ווייש אז אין שכי. הין גינג ער זיין שטרוש
עז זול דיר כיט בור גען אל טאג דיינט זעבן. אום אוך דיינן זאהן זול עש ווערדן
דאש אוך זעניקייט פון כאלן קואט דיר אין דיין גייב אום אין אל דיין גידר:
ריבר אוש שוך הערטן. ווער דא ווין הוך שטיגן דער זעלט גארן הערט כירר.
דו הושט זועלן דיך ווערדן צו קוימן ווין גערטן. גיוואכט אום קנעכט אום איידן אום
דיין טאג כיא שבועה כיט גיוועזן ורוק:
מיך בירן. דו בישט אים נאך גיוואכן. בעאטן קורט זיך הרוק. דו בישט מיך מל
אל כיא זיא כואר זעהן. ער שריא ניבר הער איך ווער אוישן אכטגוימן. איך ור מאך
דא שפראכן אלישע תלמידים ווא רעכט אישט אים גישעהן. ווען איר האבן ווען
ניגעבן. אז בור ווש ווחזי אלזע אז ווייש אז אין שכי. הין גינג ער זיין שטרוש
עז זול דיר כיט בור גען אל טאג דיינט זעבן. אום אוך דיינן זאהן זול עש ווערדן

מנגדי אמת שויין. איך גיב איך נור זכן וויא איך שאעקן אייני וייגן: זיא
איר גיואן. זואר דער טוייפיל אום די דרויז. איך וויל אין וואל נערען ער וועלט איין
אום נעאט אלישע איט גיוואלט ביכר איך העגר אום ביש. אום כרענגט איר אין
הין שפראך דער קויניג אין די שטט דיתן ער. דיא
כלר. דא שפראכן זיא אין דער שטט דיתן ער זיך אויף האלט:
פרוביט אלישע אין אויף דיך העלט, וואו אוש ער זיין דער אן שפראך קויניג ארט
דער גנט עז אלש דעם קויניג ישראל וואש דו אין דייכר קאר רעטשט. דער זעלבין
ואן אלישע דער פרוביט אוכטר דען יודן דא:
. אין איכן אוש ניירן סיין. דא שפראך איינר כון זייכן קנעכטן אידלר קויניג כיט אוז
נון הלט איך עש דוך אין גרושר הייאליקייט ווער אאך כור זיין. ווער איך עז אויף
וערדן אינן וואש איך דא כור כוט:
ער גידולט אין זייכן עש טוט אייכר אויש איין ראט. דער גושט קויניג ישראל
דער קויניג כון ארט קונט איך כיט אאכן. ווער קויניג ישראל זאלט כון דען זאכן.
אן וואכט דיא יודן אל אאל:
כויארט ואכר. דיא יודן טריבן עז גר נאכן אלז: נו זויכן זאכן זוך. ווען דער גלטליך
אום גוש דיא יודן אין ניהן קויניג ארט נאכט. די יודן ווארן זיא רויבן ווש איר הנט
דא כייטן. דיא וויל כוך קויניג ישראל אויף איין אנדריא זייט:
קונט איך כיט אאכן ווער זיין רוט הורט. זו כוך ער דען אנדרש ווו אום וואלט
אום ווו ארט אויף דיא יודן וורטטן אלישע זאלט אין דאש אורט. דער קויניג ארט
כיך כיט כור שארון אום רייט כור קיין טויר:
קויכן מיין קאכן. דא אנכוט איך אלישע דעם קויניג ישראל כיך דיך עכן כויר.
ער אייכט אין זייכן זין איך וויל דיא יודן דר שכפן. אום וויל דעם קויניג כון יזכאל
כאלן זיך אין דאש נאכט איט זייכר גרושן שר:
יודן שפייכן. עז קאכן דא אלי זייכי הוייבט זויייט איט אייכר גרושן שר. דייטט 128
אויף כפייכן. ער ליש די טראעטר רופן אום ליש זי
דער קויניג שפראך איך וויל אין כיגרייכן. ער ליש די טראעטר רופן אום ליש זי
כוך טעט ער אער אז איר וואל וועלט הוירן. דער קויניג כון יזכאל וואלט יוא שארון
כור שטוירן. אום ריכטט זיך נו הייאליך דז אן זיין כיט וואר גיוואר. אום ור
כאלן זיך אין דאש נאכט איט זייכר גרושן שר:
ער אייכט אין זייכן זין איך וויל דיא יודן דר שכפן. אום וויל דעם קויניג כון יזכאל
קויכן מיין קאכן. דא אנכוט איך אלישע דעם קויניג ישראל כיך דיך עכן כויר.
זיך כיט כור שארון אום רייט כור קיין טויר:
מום וואו ארט אויף דיא יודן וורטטן אלישע זאלט אין דאש אורט. דער קויניג ארט
קונט איך כיט אאכן ווער זיין רוט הורט. זו כוך ער דען אנדרש ווו אום וואלט
דא כייטן. דיא וויל כוך קויניג ישראל אויף איין אנדריא זייט:
אום ליש דיא יודן אין ניהן קויניג ארט נאכט. די יודן ווארן זיא רויבן ווש איר הנט
כויארט ואכר. דיא יודן טריבן עז גר נאכן אלז: נו זויכן זאכן זוך. ווען דער גלטליך
אן וואכט דיא יודן אל אאל:
דער קויניג כון ארט קונט איך כיט אאכן. ווער קויניג ישראל זאלט כון דען זאכן.
ער גידולט אין זייכן זין עש טוט אייכר אויש איין ראט. דער גושט קויניג ישראל
וערדן אינן וואש איך דא כור כוט:
כון הלט איך עש דוך אין גרושר הייאליקייט ווער אאך כור זיין. ווער איך עז אויף
אין אינן אוש ניירן סיין. דא שפראך איינר כון זייכן קנעכטן אידלר קויניג כיט אוז
פרוביט אלישע אין אויף דיך העלט, וואו אוש ער זיין דער אן שפראך קויניג ארט
דער גנט עז אלש דעם קויניג ישראל וואש דו אין דייכר קאר רעטשט. דער זעלבין
ואן אלישע דער פרוביט אוכטר דען יודן דא:
. ווען אלישע דער פרוביט אוכטר דען יודן דא:
דער קויניג שפראך איך וויל אין כיגרייכן. ער ליש די טראעטר רופן אום ליש זי
אויף כפייכן. עז קאכן דא אלי זייכי הוייבט זויייט איט אייכר גרושן שר. דייטט
הין שפראך דער קויניג אין די שטט דיתן ער:
מנגדי אמת שויין. איך גיב איך נור זכן וואו איך שאעקן אייני וייגן: זיא
איר גיואן. זואר דער טוייפיל אום די דרויז. איך וויל אין וואל נערען ער וועלט איין
אום נעאט אלישע איט גיוואלט ביכר איך העגר אום ביש. אום כרענגט איר אין

איר: ער
קיין העט־איך האב כּן וּעלכּן אוֹפּן גרוּש הערי־ער ווּיש ווּיר זאָגן אַז זכז מיר רעדן
נייַן שפּרעך קויכּיך ארק עז גיט איר כיט־איך וּוּיל כיט אכ זוּשן ווען איך גייך מוייער
איר איינגן זכט נאָר נז קיינק כיין־אוֹ זוּשטוֹ אוכז הלט טויטן אוֹ פּון אכנדר קרויין:
די יורן זיין אוז ורוק זי העט אוכש וואָלן גיטוֹן־דרוק וועלן איר כואר דייטן כאך נוֹן אין
נז ריידן אוֹ רא זיא שפּראכן:
לעגגר שטוֹן. זיא קאָן נז אירק הערן אוֹ זאָלן פּון רעדן זאָלן. זיא הוכן אן
נייב אין נז עשן אוֹ נז טרינקן אוֹ זוש זיא ווידר נן. ער אכט אין עשן זיא בלייבן
שלאָגן זוש פּון דיר נוגן:
כיטאָגן. די זעלכן דיא רו זיא ואכשט איט דייגק שוועדט אוֹ בוגן. דיא זוּשטו דל
דו לייבר טרויטר ואטר זוש איך זיא דר שלאָגן. ניין שפּראך אלישע זוש זיא כואדט
זך קוינגק יְשַׂרָאֵל וויא זער ער אלישע כט:
אוֹיגן כון. נז הכט וואָרן אירי אוֹיגן אוֹפּן זיא: והן זיך אוק אין רעד שטט. דא זיא
ער כוירט די גרוש כּוֹלק אין דיא שטט שָׁאמרון. ער בט גוֹן רעם הערן אוֹפּן אירי
וועדרן אוֹ אי: ער האָלט אייגן:
זיין וועזן אינן הט. רעם איר אל היא: וכלט איך וּוּיל אייך אין וויזן. ער אוש אייך
אלישע שפּראך נז רעד אוֹ היר אוֹ דאש אישט כיט דיא שטאט. דא רעד זעלבין אן
גוֹט וש זיא שטר כליכט אל דיא דאזיגן וויט וועדרן. ער שלוֹן זיא איט שטר
כליכקייט גוֹט רעד עפּין הערן:
אייטיל כוייאר אוֹ אל גייך כראכן:
דיא וואָרן. נז האכט זך רעד יוכן וּיל פּעדרד אוֹ רייטר אאכן. דיא וואָרן
דא כט אָלישע נז גוֹט אוֹפּן רעם יוכגן זיין אוֹיגן וועלן ער טוט גאר שוינגיך ער וּיל
איר האכן אער ואלק וועלן איט אין אאן גייזין:
הכן איך כורכט איך זער. רעד פּיא שפּראך כורכט דיך כיט זוש דיין זורגן זיין.
מן רעק אורגן. ער זך דאש ברייט היר זיין הערן אוֹ שטוכר אוק אין זורגן.
דיא שטאט דאש וויט ועלר וואש אין נז ענק. כון שטוכר אוק דאש פּיא טוירכר
דיא קאָן אין דיא שטט גייטן איט אייכר גרושן אענין. אוֹ גייכגש הרוק אוק

דאָס קינד גייט גאָר עבן נאָך זייַנע אָבֿ. אָבֿ מוז דער מאַמע אַפּילו שאַפֿקע כּוך זייַנע
איין שפּריך וואָרט פֿון אַנאַן מוז פֿון זיי וויסן:

אַך. נא שיקט דאָס אוּרדרש זון אן זול איר דען האָבֿ אַ היזן. אויך האָב גיהערט
מי דאָזיגן קיניגש כּוטן קאָען ער זי אין שפּראַך. אערקט אינכט אויף דיא דאָזיגן
אַלטן זויט. הורט זי ליכן קינדר וואָס אויך זאָל הויסן:

היזן דען האָבֿ דען קאַפֿע. נון וואָס אַלישע אין זיין היזיג אוּ מוז בייא אויך די
אָבֿ דער קיניג שיקט זיין כוטן זי נעמן אַלישע בייא זיינע שפּאַסן. מוז זולט אויך
זעהן. היזיט אויף דיזן טאָג אוּ עש גישעהן:

ביטן מוז אוּ אוכּ אוּ גיוויזן הולן. ער אוּ זיין היבּש ור ליכּ דאָס אוּ מידראָן
איך וויל אַלישע ניט פֿור טראָגן עש אישט אַלש זיין שולד. ער זולט אוּ אוכּ
זאָל אַן גיבּוך. דער קיניג העט אין ערשטן יאָר גאָר אַפּט גאָר גיבּוך
מוז טעט אין זאָל אַן זיין לעכּרן די ואָלק זאָל זאָר זיאָר. די ער אַן בּושן לייב אין
דער קיניג דר שראָק פֿון הערן מוז גיזן אויף די אויאָר. ער זי ריש זיין קליידר
כּארן. דאָס הורט דער קיניג פֿון דער ורוען מוז שטוגר אין זורן:

אוּרן היש אויך אַ יבן איר. אירן זון זולטן איר אויך עשן וז אַ האָט זיא אין פֿור
הויט זולטן איר עשן דען אין מוז אוּרן דען איר. כּן האָבן וויר אין זון לעשן זי
עשן אַ היא איט אוכזרק אוכט:

אויקליא הוט גיהט אין זון וויר הטן גיאָבט אין בוכט. וויר וואָלטן מוזרי קינדר
כּן וואָס וועלשטו האָבן דיא ורוא שפּראָך אזו. איך מוז דיא לעזן אישט דא.
דען וויין אין דיא קעלטר זי פּרעשן:

אויך שפּריך וואָרט פֿון אַנאַן מוז פֿון ורוען

איז אומקט נו עשן זו נעכן איר דאר:

אוון איר זו דארבן. טוכן איר מיכש אום גאנ אין דר אֶרֶץ שאר. וויל נייט גאבן
מיינר שפראך נוט אבדרן ווייר אויון הונגר שטארבן. זולן ווייר נאכן היא זינן זו
ווארליך זאר. ער וואו אום זער אנורע איט דרייא זייכר זיין נוואר:

דר רא וואו גיווענן אלישע יונגר. איא זאש אין דען אינזרע הויזגיין אום דאו אישט
כון וואו אין דר שטאט שארון זו גאר גרושר הונגר. עז זאט פור דר שטאט גחזי
עשן. דו וילשט וועלט ניט גלויבן דייכר זיכ וועלט אין דיזר נעשן:

גישישן איין וואלט וועלט גישעהן: דיא גרוש וואסיליקייט אום וועלשט דר פון כיט
רא שפראך נו איט דער נביא דיין אויגן וועלן עש זעהן. דוא וועלשט עש כיט
זא וועד עז ניט אויגליך וש זויך דיר אוכטר וועלן:

דוא עש דיטשט נויארט. אום אלט וועלט וענשטר איט היאיל אום גיש קאלן רעגן.
רא ענטזורט איך דער אארשזאק דער דען קיניג פורט. נו דעם וועלקלן ואש דו
מיין גיווילט זיבר אום איין וועלשטן זיבר נוך ערשטן:

ין וועלט אום איך אום שארון ואש. איין אוו פון מיטיל זואיל אעך. אוך
וועלט מידראש זעהן קנעלט אום אויך הערן:

גישפרוכן הוט. זו אורגן דער טאך קואט איין וואלקייט וועלט וועדרן. דאש
רא שפראך אלישע הוירט נו דיא ריר וועלן. דאש וויל איך אויך זאגן וואש ער
וועלן זיא עשן. דאש איש אינוכ גישעהן אום איש כיט וועלן עשן:

וש תורה משה שטעט עש ישראל דינן וועלטר דרוך אויש זיא אוכגליק ניידן. אין
גישריבן ער וויל זיא וור שניידן. וועלן ישראל דינן דען אבגוטרן אירי קינדר
איך אן העבן ישראל הוט אויבר וארן זיין גיבוט:

קויניג ער אויך זאך. אלישע שפראך נו אין אלן דאו בוי: קוט וון גלט. וואש זוי
זיין הער קוט דר כוך אום דיא וויל ער אז שפרך. דא קאלט דער בוט אום דען
אין דער טויר זו זושטו אין וואוי קלעאן:

טאר שטוט. דוא זושט דיא טויר נו שלישן אום אין דיא האנט נעאן. שטיט ער
אלישע גיבוט זייכר דיכר וועלן דער בוט הריין גוט. אום אז כלר אז ער אין דער
דא וויל ער אויך אויך בר ערגלן נו דיזן נוישן:

ער גיראט כאך אחאב זייכר ואטר דער ליש נבוה אוך זוישט טויטן.

קיין ווייט אז זיך דער קויניג ניט לעבנדיג האלט: דיא
קיין. מירי פֿערער אוי אויך מיר זיך שטעל מן בֿיבונדן מן פֿאלן. מין דעת בֿיבֿעלט זיין
ווייב זיין קוואן בֿי שר אלט רא די מראיק זעלן זיין. זיא: זיין אל דר פֿון דר איר מיר כיבֿנט
בֿישען אר אאֵך אוכט ווארן רייך אפֿלן:
פֿור העד פֿור. אוי זאך דעת קויניג פֿון דעת אל זאלן. ווילער עא אוכט זשען
בֿיא בֿיבֿן אל פֿיר פֿור דאש שטאט טור. זיא רופֿטן אויך דיא וועלטר דער וועלטר
ניט ווייר העטן דאש בֿרוש זיכרן:
זאלן ווייר טוין ניט רעכט. ווייר וועלן דיא דיר בעדא פֿור קומן. טעטן ווייר דאש
דא שפראך אייגר בֿוך אנדרן ווייר האבן ווארן בֿיבֿעלט. ווייר זולטן עש דעת קויניג
כיהאלטן דז עש ניאכט אינן וועדט.
טראנקן אוי זאכרן בֿוגלרן אוי בֿעלט. אוי ור בֿרוכן עש אין די ערד. ווייר וועדן עש
זיא שפרוכן טון ווייר ווארט זיא וועלן זי בֿיבֿן אין אנדר בֿיבֿעלט. זיא אשן אוי
זיא בֿיבֿלטן אין בֿוט אאֵך אישט הענגן וועדט:
מוכֿלוסק זיא זאכן בֿאשן. זיא זאכדן דיא עשן דא שטון בי זיא דעת הערט.
אין אוי אין בֿרוש אעלטן בֿיבֿעלט זיא טראנקן אוי אש אין. אין ווארט ווארט בֿי אוט איר
אן וועלך הין ווער נויארט וליהן קומט. דא קאון ויר אֶנטֶרַעיט בֿי דר זעלבן שטונד:
זי בֿישן שטון בֿיבֿעלט איר איזעל אוי איר רוש. זי וליהן בֿאן נקיט אוי בלוש אירד
אין ווארט זא בֿאך בֿי וליהן דז איר קייגר כיט רייט:
בֿאר נאכט אויבר פֿלאן אוי דער בֿרשן. וליך ווער דא קאן עש אישט וליהן בֿייט.
דאש ואלך אישט בֿי ויל זיא ווערדן אוכט אויבר פֿלאן. אוי ווערדן אוכט הייבט
אין ווארט אֶנדרש זיא קוא בֿי האוכדן:
אוי ווייט אוי אוי רוסן אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי אוי
שטונדן אין בֿרושן שרעקן אוי ווייד בלוש:
ווילער עא אוכט זשען. זיא: אין בֿרוזטן אוי איר האר. פֿון רייטר אוי פֿון כֿפֿערדן אוי היר אוי בֿרוש.
בֿלוט הוט זשן דיר בֿיא שאר פֿון אֶרֶת בֿווש. זיא הולטן אין ווונדרליכי שטיק
אעגשן אוי כיאכט דא ווור:
פֿור דאלבן. אוי זהן בֿי אאֵך קיין אֶרֶאיק שאר. זיא: אוי אוכט טויטן עש אישט כעשר בֿישטאלבן. דען אוי בויזליך בֿאכן פֿון הונגר
ווען זיא אוכט טויטן עש אישט כעשר בֿישטאלבן. דען אוי בויזליך בֿאכן פֿון הונגר

אין דעם גרושן גיבראנק צו טראט אן מן איט פֿוישן . זיין ריד איז ער הט גיגעט
מארשאלק דער קיניג האט איהם ביפֿוילן דאש טאר .
זיא זוכן . עש שטונט וי פֿולק אין טאר שארון צוואר . דא מיר שטונד דער
עש וואש מיין זוליך דיבן פֿון אלטן פֿון זוכן . זיא האט זיך צוויינט איצונט
צוואו אוש קארן אוש רוקן אעך צו דער זעלבן גישיכט :
דאש איז אלאייך וואהר זיא ואנדן גיפֿעהלן אוש דעם שטוב .
דיא מראייך וארן גיפֿוהן זיא האט עש זושן שטוב . זיא ואנדן אויך גידיניט אום
אעך וואש זאל דיא אין . מיין אוש זעאיך אעך גוטע נישארט מיין גיוויכט .
צוואו אוש קארן אום רוקן אעך צו דער זעלבן גישיכט :
דאש איז אלאייך וואהר וואש זיא האט עש זושן שטוב . זיא ואנדן וי דעש
אפֿט ער גיזיין . דיא יורן הובן אן זויפֿן וער זויפֿן קוכט . זיא ואנדן וי דעש
עש וויבר קורטן דיא רייטר זוך קיניג הין איין . דא ער הורט די אער כיט זרואר
מיש בעשר ארק די איר נוירט נעבראיך אנטרינ :
זון זיך ווער דא וואש גיזארן . דא גידרפֿטן אויך דיא מראייך אין מירק זיכן . אז
דיא מראייך וארן אנטרונן זיא פֿורטן זיך גרושר שארן . זיא וואראן איר בעזט
וי גיבעט גיזן אז וויבר אז אל דאש ועלט :
זיא ואנדן . אז דא הין זיא דא זיא האטן איר גיבעלט . מוז קיין כויבראיא . מוז
ניט מוז רייט הין מוז זעלט וואו אין זיא . מוז זאלט איר וויבר דיא וואהרהיט
זוון רוייטר זיינר זוטן קנעלט :
ער כאט . ער קויניג שפראך דוא רעטשט זאר רעלט . זוז אן זעלן דרוין אוש .
אבן זוון ורישי אוש קויפֿן זוז אן זוויא שטרקי קויבן דרוש . מוז
וואו נויארט יורן וואונטן מוז וואלן גיזעשן :
דיא וויר כיט הן גישעלט . וואלן זיא האטן אלי פֿעררי אז וויבר אז אל ישראל געשן .
אי שפראך אייבר זייבר דיבר פֿוילקן איר אייגט רעט . אן זוז נעאן פֿוילק פֿעררי
מייערן וואלן זיא אוכש ערר טאפן :
בערג הין מיין . מוז גין וויר הרוישן זיא וואלן אוכש דר שנאפן . מוז מויבר רען
זיא וואר וואש דיא ווישן די וויר הובן גיזיין . זיא האבן זיך כאלן רען היבטר רען
אלאייך וואהר וואש דיא ווישן אוש אין :

מוין אוש רופֿט זייבר דיבר הער . ער שפראך איך וויל זאלן מין דיזר נכט .
דיא וועלטר זאלט עש דעם קויניג דיא דאזיגן מיאן אער . דר קויניג שטונד

אוי: זעגיין שאלן: אין

אוש. אוך אן איר מראן הוט ער אויבעל בַּיפאלן. דו ער אוישט כון זיך אין דער
ער זאלט דעם קויניג פון וואנדר בייכן גרוש. דיא ער האט בַּיטאן אוך ניט אום
בישט בייא אויך בַּיוועזן פר עטליכן בַּיטן נאכן:

זאך וויא מיקייא. וויא הוט עז אלישע דר נביא זיין טאך כיגאנגן. דיא וויל רוא
אין דען דאזיגן שְׁאוּעה שטונד בֶּחָזִי דער בייא. דער קויניג שפראך איך כיט דיך
וואז איר וואז בַּיכליכן פון בוט אום פון בַּעלט:

הוי: דיא וויל האטן איר דיא שעלק בַּיכוען איר הוי: אום איר ועלר. אום זוכשט
הא כון דיא זיכן יאר וואר בַּאכן אויש. דיא ורוא וואלט ווידר הייק ניהן אין איר
האט איין עבר אום דיא וואלפיל אן וינק:

בַּיזיכט זו הכט. אום כוך אין נאר בַּשְׁתִּיק כיי: דער הונגר פר בַּינג. דר הונגר
דער הונגר וועלט וואלן זיכן יאר אין אוק נאכר. אויף הוב זיך דיא ורוא איט אירע
בעכנריג בַּיאכט. ער שפראך ניך אוי: דען נכר איין דיר כיט ור מכט:

ורוין אום נוש דיך עש כיט פר דרישן. עז וואר דיא זעלכין ורוא דען אירן יון הט
טך שטרופט אופט יִשְׂרָאֵל אוב זיא דראן שטישן. אֱלִישָׁע שפראך זו דער
אירן אסַנוטן די: איר וון דאכן:

מום דאז יאר דאז זיכר אשן זיא איר קינדר. פון דען גרושן הונגר וואלן זיא אינדר.
אשן זיא קאלן אום אוי: אן בַּיאין:

מירן הלז. אויזיל אום אויך פפערר אום אן דאז פַּיך אום דיין. אום דאז פַּינפט יאר
אום דאז דריט יאר אשן זיא דאז דיין פַּיך אלז. דאז פַּירד יאר אשן זיא אויך אין
וואז דא וואז פאר דר שטאטן:

פַּעלט ניט זוואר, דאז ערשט יאר אשן זיא וואז זיא הטן. אום דאז אכדר יאר
כאך דען דאזיגן זאכן וואז אבר הונגר זיכן יאר. אז וויט אז דאז זאכד שְׁאוּל עש
בַּיכט עשן. אן זו טראט אין אן איט פוישן דען זעלכן ארשלק. אלז דא העט
עז זאהן דא זיין אוגן דאז אעל אוי: אעשן. דיא בַּאר בַּרושי וואלפיל דו פון וואר ער
קונט עז אז וואלפיל ניט זיין. זיין דיר העטן אין זעל:

מוש ער אינזונט כוישן. דו ער הוט בַּישמרזכן. וועז בַּוט בַּישרעקן אעל. דא

גלט. דר דיר מוז אַרַיִן מוס רורך דאז אער גיהולפן הוט: יט
אוך קונטן רירן נז אלר שטונד. מוס שרייאן איט העלר שטים ישראל איך בין דיין
ער אלט עז איט איינק היילגן שק דען גאב ער דען קעלבי אין דען אונט. דז זי אל
מיט קוכשטן וואש ער גיטארלט. דז דיא דאזיגן קעלבר אין לופטן שוועבטן.
מוס קונטן רירן גלייך נז זיא לעבטן:
דאזיגן ורוימן זן מישט גיוועזן טוט גאנץ מוס גאר:
אלישע אלט אין לעבנדיג אין מיינר קורצן שטונד. אז וואר איק כיבט נישטהן אוז
וואר ער ורוש מוס גיזונר דא דער קוניג הורט מוך דיא דאזיגן אער: באלד זיש
ער רופן מיינר זייבר דינר הער:
גישהין שפרך דר קוניג מוס זו איר וירר נעבן. איר הוז מוס מוך ועלר זייב מוס
נעבן. זו הגט גאב אן איר וירר איר הוז מוס ועלר. מוס וואז דרויך וואז גיוכשן
איר גוט מוס מוך געלט:
דא דאז וואש נישטהן אלישע נוך אבר הין וועק. ער נוך אין נכר אבר אין דיא
שטאט ראשק. ער וואלט חזאל אלן זו קוניג אויבר ארם נכר. דא זעכין
פאבר ער חזי בייא נעאמן זו האבר:
איך איין טאג אוז זיבט מיך בין דיין כרה:
גיזוי וואז זו נעאמן גיזוהן דער אצורע וואז גיוועזן. ער שפראך ליבר נעאמן דוא
בישט כון גיכענזן. דיין צורעית אוז כון אן איך קומן זיא כון אז בטכא, מוס הלט
גערן שפראך נעאמן דאז וול איך גערן טון. אן דאך קאלט דער נביא גען דאשק זו
גון, מוס זאך אין עבן אן. אלישע שפראך דאז אז חזי בין איך אוין ורוור אמן:
כון הורט אבר וויטר וואז חזי גיטון הט. אי ער אוז נאבר קוניג ישראל זוך אין
קוניג ארם שטאט. ער גירופט זו איך אל איין טאך אצורע בלייבן. זוא וול איך
אינק הערן אלישע וז זו זייר שרייבן:
ער גינג זו דען קעלכרן די ירבעם האט גיאלבט. ער נאך אין שטיין היש אנגיט
מיט קוכשטן וואש ער גיטארלט. דז דיא דאזיגן קעלבר אין לופטן שוועבטן.
אוך קונטן רירן גלייך זו זיא לעבטן:
ער אלט עז איט אוינק היילגן שק דען גאב ער דען קעלבי אין דען אונט. דז זי אל
אוך קונטן רירן נז אלר שטונד. מוס שרייאן איט העלר שטים ישראל איך בין דיין
גלט. דר דיר מוז אַרַיִן מוס רורך דאז אער גיהולפן הוט: יט

דא שפּראך מישט זי זיינע חזקה גיא מע זאך דיינע הערן . ער אוש וועלך
דיין ערביקייט די זולשט איך דיא וואהייט פֿור יעהן :
כלייבט כיא זיינע לעבן . די זולשט דיא שענקונג אל היא ניט פֿור שוהן . ער ביט
ער אישט זער קרנק די זולשט איך גוטי ענטוערט גאבן . אוב ער דער קרנקייט
איינע זאטר ער רוירט וויידר פֿויש נאך העגט .
חזקה שפּראך די ווהר אן דאש הוט דיר איין הער גיזענט . ער מכביד דיר אז
חזקה קק זוק נפיא איט דען גרושן פריזנט . דאש קיניג אברק זו איך הט גיזנט .
בעשט שענקונג אוש דאשק וועלט אן עש דר זאן :
מע גיבן חזקה מיר אז ער וואל קוכט . ער זאדט וירגיג קעאליך וואש זיא אוקטן טרעפֿן . די
אוש ורוז מין פֿון גוטש וועלן אוב איך דער קרנקייט וועל גיזוכט . איך גיבן חזקה
דעק ורוהן . איך האב גיהוירט אלישע זייא הער קוען :
חזקה ניט זו דיר איין שאנק . אוש גיא דעק גוטליכק אן אנטגיגן דעק ערבן אוש
כון וואש דער קיניג בן הדד פֿון דאשק גאר קרנק . ער שפּראך זו זיינק הייבט אן
בעק אוש דוהן אוש גאן אחתופל דאש זיין דיא אנדרן דרייא קנאבן :
זין גוט וועדט עש וואל לעבן . בחזי אישט דער וירן מיינר די ניט בפעה הזאת .
אלישע גינק אויך פֿון איך אוש וולט איך ניט אער זו שפּרעכן . ער גידוכט אין זיינק
פֿור נאכגן הוט גיטרכט . ישראל האב איך גיאכט גרוש אוך רוא . זיא זויכן גיהן
אוך אער דא הין וועד ואר דר זו :
זייא הוייאר אודר ועדנט . עש הילפט קיין תשובה וש ער אויוג טעט . כון אישט
דא עטוורט איך בחזי דו הושט איך גילעדנט . וועד זיל זויט אכט זוכרין עש
אוגשטו נאך וואל גינעזן :
חזקה שפּראך די ווהר אן דאש הוט דיר איין הער גיזענט . ער מכביד דיר אז
חזקה קק זוק נפיא איט דען גרושן פריזנט . דאש קיניג אברק זו איך הט גיזנט .
בעשט שענקונג אוש דאשק וועלט אן עש דר זאן :
מע גיבן חזקה מיר אז ער וואל קוכט . ער זאדט וירגיג קעאליך וואש זיא אוקטן טרעפֿן . די
אוש ורוז מין פֿון גוטש וועלן אוב איך דער קרנקייט וועל גיזוכט . איך גיבן חזקה
דעק ורוהן . איך האב גיהוירט אלישע זייא הער קוען :
חזקה ניט זו דיר איין שאנק . אוש גיא דעק גוטליכק אן אנטגיגן דעק ערבן אוש
כון וואש דער קיניג בן הדד פֿון דאשק גאר קרנק . ער שפּראך זו זיינק הייבט אן
בעק אוש דוהן אוש גאן אחתופל דאש זיין דיא אנדרן דרייא קנאבן :
זין גוט וועדט עש וואל לעבן . בחזי אישט דער וירן מיינר די ניט בפעה הזאת .
אלישע גינק אויך פֿון איך אוש וולט איך ניט אער זו שפּרעכן . ער גידוכט אין זיינק
פֿור נאכגן הוט גיטרכט . ישראל האב איך גיאכט גרוש אוך רוא . זיא זויכן גיהן
אוך אער דא הין וועד ואר דר זו :
זייא הוייאר אודר ועדנט . עש הילפט קיין תשובה וש ער אויוג טעט . כון אישט
דא עטוורט איך בחזי דו הושט איך גילעדנט . וועד זיל זויט אכט זוכרין עש
אוגשטו נאך וואל גינעזן :

פֿון קיניג יוּדָא אין ווייטן שרייבן:

רא

וואס וועלטן זי הבט. כּוֹן וועלן איר חזאל קיניג ארמ נושן כלייבן. אוּם וועלן חזאל וואלד אן שטאט קיניג מויבר ארמ נאכט. אין זיעלט איך אויף דיא קרון אוּמ שטאלב דער קיניג דיא זיך אין איך נוּק תַּחַת אויש דראנק:

קיניג־ייך גר נאך. איר כיט שפראך חזאל דיא ווייל אישט איר זי נאכן, רא איט ער זולט איך כילך כישן ער האלף איך נאר הער כוך. חזאל וואש נאך דעם קאלט. ער ווּלט עש אויף זיין לן ליכט אוּם ליוואן אין מנדרי לישטן:

לוייט כור לעט אייך דער שוויש. חזאל נאכ איין טוך אוּם שטיש עז אין איין וואר קיניג שפראך נוּק קיניג אוייערן ליכורן אישט זי הייש. לושט איך אייך קוּלן וי חזאל וואש דיא זיך אוז איך כיטן איין שאך:

שפראך חזאל איך אוז איך כיטן איין שאך.

רו וועלשט בלייבן לעבן. רא עש קאכ נוּק אורן דער קיניג לעבט נוך. איר כיט וואש הוּט דיר דער קיניג אן ענטוורט לעבן. ער שפראך הער דער קיניג חזאל שפראך זי קיניג אויף דער ווייל אישט איר ליוועזן נאכן:

קיניג שפראך זו חזאל די. ער קאכ זו זייכ הערן דער רא וואש קרנק. דער וועלשט וועלך זו קיניג אויבר ארמ נאכן חזאל. נאכ אורלויבא פֿון אלישע מוּס קורט אוּם זו האט. ער קאכ זו זייכ הערן דער רא וואש קרנק. דער קיניג שפראך זו חזאל די וויל אישט איר ליוועזן נאכן:

כּוֹן אאך עש כיט אנדרש ליזיין:

שעאלייכר הוּנט. זולט איך זולך זך כיליען אן דעם אולק דיין. כּוֹן שפּרך זיך אלישע רא ענטוורט איך חזאל בלך אויש זייכ אוּנט. דאש איר דאש זולט ליידן איך איך וועלשט וועלך איך דיא זולט ליידן איך כיט אלטן:

פֿון דיר הין טראגן. אוּם אויך דען אויטרן איר כוך אויך שפּלטן. לוש וואש איך שטעט וועלשט זו כרעכּן אוּם אויך ור כרעכן וון:

איר אויז דר ווילטן וועלשט אלדר שלאגן. אירי קיכרר וועלשט זו כוירן אוּם טוט אלטר וועגט אין היין ערן, דו וועלשט קינדר ישראל וי אוכליק אן טון, איר אל דער וועגט אויף ערן, דו וועלשט קינדר ישראל וי אוכליק אן טון. איר

איך אלישע האב דיך ליזעהן:

דו וועלשט אן שטט בן הדד קיניג אויבר ארם וועלן. דאש הוּט איר לוּט ליכיעט רא ענטוורט אוּם חזאל בלך אויש זייכ אוּנט. דאש איר דאש זולט ליידן איך שעאלייכר הוּנט. זולט איך זולך זך כיליען אן דעם אולק דיין. כּוֹן שפּרך זיך אלישע עש כיט ליזעהן אוּם אוז לאכן כיט אלטן:

כּוֹן אאך עש כיט אנדרש ליזיין:

דו וועלשט וועלך זו קיניג אויבר ארם לאכן. חזאל נאכ אורלויבא פֿון אלישע מוּס קורט אוּם זו האט. ער קאכ זו זייכ הערן דער רא וואש קרנק. דער קיניג שפראך זו חזאל די וויל אישט איר ליוועזן נאכן:

שפראך חזאל איך אוז איך כיטן איין שאך:

לוייט כור לעט אייך דער שוויש. חזאל נאכ איין טוך אוּם שטיש עז אין איין וואר קיניג אוייערן ליכורן אישט זי הייש. לושט איך אייך קוּלן וי חזאל וואש דיא זיך אוז איך כיטן איין שאך. איר כיט וואש הוּט דיר דער קיניג אן ענטוורט לעבן. ער שפראך הער דער קיניג לעבט נוך. איר

וועלשט בלייבן לעבן. רא עש קאכ נוּק אורן דער קיניג לעבט נוך. איר כיט וואש הוּט דיר דער קיניג אן ענטוורט לעבן. ער שפראך הער דער קיניג חזאל שפראך זי קיניג אויף דער ווייל אישט איר ליוועזן נאכן:

קיניג שפראך זו חזאל די. ער קאכ זו זייכ הערן דער רא וואש קרנק. דער וועלשט וועלך זו קיניג אויבר ארם לאכן. חזאל נאכ אורלויבא פֿון אלישע מוּס קורט אוּם זו האט. ער קאכ זו זייכ הערן דער רא וואש קרנק. דער קיניג שפראך זו חזאל די וויל אישט איר ליוועזן נאכן:

כּוֹן אאך עש כיט אנדרש ליזיין:

שעאלייכר הוּנט. זולט איך זולך זך כיליען אן דעם אולק דיין. כּוֹן שפּרך זיך אלישע רא ענטוורט איך חזאל בלך אויש זייכ אוּנט. דאש איר דאש זולט ליידן איך איך וועלשט וועלך איך דיא זולט ליידן איך כיט אלטן:

פֿון דיר הין טראגן. אוּם אויך דען אויטרן איר כוך אויך שפּלטן. לוש וואש איך שטעט וועלשט זו כרעכּן אוּם אויך ור כרעכן וון:

איר אויז דר ווילטן וועלשט אלדר שלאגן. אירי קיכרר וועלשט זו כוירן אוּם טוט אלטר וועגט אין היין ערן, דו וועלשט קינדר ישראל וי אוכליק אן טון, איר

איך אלישע האב דיך ליזעהן:

דו וועלשט אן שטט בן הדד קיניג אויבר ארם וועלן. דאש הוּט איר לוּט ליכיעט

נאָך דען קיניג יהורם אז זיין ווייב דר . מוטיר קינדר אום אז דען שאָן גאָר :
גאָט שיקט אויף דיא לאנד־לייט . אום זיכשט זיא בייא קלקה איר בייבן אויף קיין. זיא
וואָלטן אבער נישט אין דען ווייג דר קינדר פון אחזיה . דא נאָם יהורם דיא טאָכטר
גישריפט אֲתַלְיָהוּ זאָגן . דו הושט דיין כרודר דר אורט דיא כעשר מי זיין גיוועזן ,
דען דו אז דיין נעב טאָג דו ווערשט אויך כיט גיכוזן :
קינדר ווערן דיר אז גינואן :
דיא כוזי בלוט שיישן ווערשטו גיוזיכן . דייניא דעראר איך נייב ווערדן דיר אויש
רינן . גאָר איט בויזר קראנקייט ווערשטו רין נייט נור טרייבן . גיכאלט עש
דיר ניט וזא נוש מכר בלייבן :
כוך גידוקט גאָט אן דוד אום וואלט יודא גישלעכט . ניט גר אוך כרענגן סון ווענן
זייטש ליבן קנעכט . עש גינג גישלעכט יודא אויכיא אז אן אאָך שטריפן . דאש
ואלק סון אדום ווש אן קאניג יודא כרעכן :
איז הכן יודא אוישן רינן וי נאכי נייט . אדום אאכטן איין קוניג דער אן לוירט
דען שטרייט . יהורם קוניג יודא שטוכר אויף כייא דער נכט . ער שלוג זיך איט
אדום דאש עש קראכט :
זא זוך אירדאן ווער כוייארט גיהן קוכט . עש ווירד שפעניגט אן יודא דיא שטט
בַּבָּה נו האכט . ווער קאן עש דר גיין ווש קוניג יהורם אלז כיגינן . דיא וייב
ער ווש קוניג ווש ער אוש אן וינין :
דרוק דאש ער הוט אויף יהורם קאָם בַּקָּשׁ גוגליק ווש אליהו הט מככוטן .
גידיכט דען ואלש אסנוטן . ווו ער כויארט גינג דראָן איך אויש זייניא דראן .
אויכר אן קאָם דאש זיכטוק ער ווש ניט נו דער בארן :
גאָט שיקט אויף דיא פלשתים . אום זיכשט וין בוקלה איר בייבן אויש קיין. זיא
נאָן דען קוניג יהורם אז זיין וויכר דר . אוטזיין קינדר אום אז דען שאָן גאָר :

מיכן איין ליכר ערזוטער זון: רא

מויבר ישראל רא מוס אך כיט נאכן שאועות מוס ניין רר סון רא אן עזניט ווערט
מוס ניש איך זיין איך שפריך מוס אזו. טָן הוט ריך ניזלבט נז קיניג
הייטשט יהוה זון נאשי ניב רריוך זין מוס ווילן:

דורך מוס טוך מוס ניא ניין ניעָר זיא ווערשטו זהען מיינן זיכן. ערר
כיך רא אנשט קרוינליין איט מוס טראכן עש אין ערר האנט. זוך ווש רו
נז שפראך אלישע מוס זייא ערשטינ מוס ניזלט:

מיך אוש ריך האכן. ער ווש ערר ווישון זון רען אליהו נעבנרינ אלט. ריכט ריך
אלישע ערר שפרך ווי רו אחיה רוך איין ורואן קנאכן. ער היש יונה זון אמתי ערר
מן זאן קיניג ישראל מוס קיניג יורא. זי ווערן כייר רר שלאכן סון יהוּ זון נמשי רו
טָן ווילט עז האכן רא זיא הויך קאר. מוס רא ווש זי זולטן מוס קוש כייר קיניג
זיא הטן מי זהען ריא שאכן:

גלייך איין אש אויכיל רא אנרר מרן. טָן רער עכיג קיניג האט זיא כייר
מז כן קיניג אחזיה נז קיניג יהורם קלר. גלייך איין אש אויכיל רא אנרר מרן.
רעט. אחזיה שפראך נז יהורם שוואגיר האלט ריך שטארק. עז גָעט ניט אל אוש
אין ריא שטאט יזרעאל רא יהורם נאך נז כעט. רא ער נז מיך קלר ער רא איט
זיין ליבט ווש מיך שיר סור נאשן. רא הורט אחזיה קיניג סון יורא נכט. ער
רא זעלבן נאכט ער קראנק חזאל הט מן ווש גירורשן. איט הערטן גרושן שלינן
ווש קיניג ישראל שוואגר ער נוך נז האכט:

מיכן שטט יזרעאל:

קיניג יהורם ורא האלף קיניג ישראל איך שטרייט. חזאל קיניג אכם שלוג קיניג
אחזיה קיניג יורא ישראל ווערן ווייט. קיניג יהורם וליך איט זייכט ואלק ישראל.
ישראל ווערן ווייט. קיניג יהורם וליך איט זייכט ואלק ישראל. וין ביהענר אין
ריא שטט יזרעאל:

בויכן ווש זיא זיא. זיא הענט רען זון ער ניינ רען ווען. גלייך מז איר כרורר
אחזיה ווערן נז קיניג זיין אוטר היש עתליה. זיא ווש קיניג עמרי טוכטר איין
קיניג כוך סון יורא הורט אן וין סון איך זאן:

דורך כיט איך זיין קיניגליכן גרב כיאכט ווילט איך קלאגן. אין
ער ווער כיגרכן רא. דוך כיט איך זיין קיניגליכן גרב כיאכט ווילט איך קלאגן. אין
איך כליב כיט אער אויכר ווען איך זון רער היש אחזיה. רא קוינין יוארק שטרב

וויסן העטן איך עס פֿור נואן: יְהוּא

קיין זאגן נישט. וואלטן מיר דער אונזיניגן אזוי נישט דיר קומן. איר וואלטן אז גערן
דא שפראכן דיא הייבט ניט בידיוט עס פֿריר. אזא זאך אונז דיא וואהייט
הויז. נו זייכט הערן דיבר אין הוֹך הין אויז.
קויניג יְהוֹרָם אן. ער הערט איאש זוכשט ניט פֿור טראגן יהוא זיינן אויז דער
יונג כּיא כיין דייך דיא טויר אזא זוך דר פֿון. דו עס ניט וואורד גיואר דעש
הויז. נו זייכט הערן דיבר אין הוֹך הין אויז.
קויניג יְהוֹרָם אן. ער הערט איאש זוכשט ניט פֿור טראגן יהוא זיינן אויז דער
יונג כּיא כיין דייך דיא טויר אזא זוך דר פֿון. דו עס ניט וואורד גיואר דעש
גיזיכט ישראל. דיא זעלבין הור אזא כויכן נו אוז זוך זיא ניט וועדרן בינאכן. דיא
דיא הונט וועדרן זיא עשן עשן אין טאג פֿון ירעאל. זיא הוט עש וואוך פֿור דיבט אזא
כויז הור זוך וועדרן נו שאנד:

טויך זוך אן דער ענגן. אזא נו פֿור אויש דיא כויז ורויא מיזכן גיבנט. דיא זעלבין
אזא גיזיכט קויניג בעשה זוך אן זיא הין כרענגן. קאן אן זיא כיט אך קוספֿן אויך
ירבעם זוך זיא וועדרן גענן:

דא כרונגט אן דיא וואנט. דען זוך אן אזא כרענגן אזא ניט זושן נעבן. אז גיזיכר
דיא גיזיכט פֿון אחאב זוך וועדרן נו שאנט. עז זוך ניט אויבר בלייבן אויך דיא הונט דיר
גרוש כוט. אִיזֶבֶל אחאבש וויב דער זעלבין הורישן ורויא. דאז וועדרט אידר
אן גיואר אזא זיין אויך וועדרן עש שויאן:

דיא גיזיכט פֿון אחאב זוך וועדרן נו שאנט. עז זוך ניט אויבר בלייבן אויך הונט דיר
גרוש כוט. אִיזֶבֶל אחאבש וויב דער זעלבין הורישן ורויא. דאז וועדרט אידר
דיך זכן זון. אויבר ואלק ישראל זושטו טראגן דיא קויניגיכי קרון. דו זושט
דער יונג זוך דאש אויג אויך יהוא קאפֿף שון. ער שפראך גֵּט ישראל הוט איך
דאר. הין איין פֿון דער שאר:

דוא הושט איין שלעכטי דיעה. דא אערקט ער עש כרוחק אזא ניגן נו איך
זועק איישטו שפראך יהוא אוכט אזא היא דא. איך איין דיך דו אֵינו אֶבֶן
דרונטר זאט יְהוּא דער כּיא רופֿט אער ענטוור איר:

קיניג יהורם שיקט מיין ור די שטט · גיט זיבט וואו דאו ביטייט ער אין בט . מוט
קואט פֿיל פֿאלק איך וייס ניט וואו עז ביטייט ·
ער רעדט אויך מיט זוטער שטים יהוא מישט קיניג גיוואדרן :
שרייאן איט זיטער שטים קיניג גיוואדרן ! מוט הוכן אן זו שאלן מויך דעם היר הורן . מוט
מ֫שִׁי מוט זעלטן אין דרויך . דא שטוכר דיא שָׂעה גלוק דא אפֿטן זיא אין שטוב מויך . מוט נאאן יהוא זון
כייא דער עֲשָׂה גלוק :
דער דאזיג קיניג יְהוֹרָם מישט מוט ניפֿש נוין . דו ביטש וין בעשר זו שירק מוט
זו שוין . זיא נאאן אל מיר גיוואנט אאנטיל מוט רוק . מוט ליגטן עז זו אכנדר
הייט וועלן זו מייסק קויניג מוט הערן :
ואשן גיאיין . איר ורייאן זיך פֿון הערצן מוט הוירן עש גאר גערן . דוא מושט
ער הוט איך גיזאלבט מויכר ישראל קינדר אליין . דא שפראכן אליא הערן דיא דא
גישיקט לושט מוייך עז ניט זר דרישן . ער הוט זו איר גיזאגט איך זול קוינין
הערן . דר כפֿיא הוט אין זו דיר גישיקט כייא גישוואכטן מיין :
וואהייט . דר כפֿיא הוט אין זו דיר גישיקט כייא גישוואכטן מיין :
איט יהוא גען יזרעל :
וויייט . מוז אפֿט יהוא מיין פוגט מויך קויניג ישראל . דא ריטטן אלי הוייבט זוייט
אן הוט מין זער גישלאגן מין דען גרושן שטרייט . ער הוט וין וואוכדן גרוש מוט
איט אַרְבֶּ֫ה הוט ער גישטריטן :
ווען ער מישט זיין שוואגר מוט מישט זו מיך גיריטן . ער איז אֲחַזְיָה֫ קוניג
דא . קואט דיא זיך מן קויניג יהורם עש הילפֿט קיין פֿוטן . וועלט ער עז גיוואר
ער וועלט זיך וואל הוטן :
שטיג . קואט דיא זיך מן קויניג יהורם עש הילפֿט קיין פֿוטן . וועלט ער עז גיוואר
זו מין שפראך יהוא הויר זו וועל דא וויג . וועלן וולכי זיך אוש אן האלטן מין מייכר
שרייאן איט זיטער שטיק יהוא מישט קויניג גיוואדרן :
מוט . מוט הוכן מן זו שאלן מויך דעם היר הורן . מוט
מ֫שִׁי מוט זעלטן מין דרויך
דא שטוכר דיא שָׂעה גלוק דא אפֿטן זיא מין שטוב מויך . מוט נאאן יהוא זון
כייא דער עֲשָׂה גלוק :
דער דאזיג קויניג יְהוֹרָם מישט מוט ניפֿש נוין . דו ביטש וין בעשר זו שירק מוט
זו שוין . זיא נאאן אל מיר גיוואנט אאנטיל מוט רוק . מוט ליגטן עז זו אכנדר
הייט וועלן זו מייסק קוינין מוט הערן :
ואשן גיאיין . איר ורייאן זיך פֿון הערצן מוט הוירן עש גאר גערן . דוא מושט
ער הוט איך גיזאלבט מויכר ישראל קיכרר אליין . דא שפראכן אליא הערן דיא דא
גישיקט לושט מוייך עז ניט זר דרישן . ער הוט זו איר גיזאגט איך זול קוינין
הערן . דר כפֿיא הוט אין זו דיר גישיקט כייא גישוואכטן מיין :
וואהייט . דר כפֿיא הוט אין זו דיר גישיקט כייא גישוואכטן מיין :
בחור דער דעם כפֿיא לויפֿט מאר אן . זיא שפרוכן עז מישט גילוגן זאך מוכז דיא
יהוא שפראך זו אין ווידר מוט קענט איר ניט דען אן . עז מישט דער מוכזיכין

זיא ווארן זוקט מיין זיא ווארן כיהענר וליהן . יהוה זויאט זיך ניט לאַנג דע
דז הערן ווזו מן מכטגנגן זיא דר שראקן מויש דער אשתו :
מחזיה דער ווערט מוכש דר שלאַנן . איר אויזן וועריך וליהן ריא זוק מיז גינושן .
יהורם ווזו זער דר שראקן ער ליש אוך קערן דען ווזגן . ער שפרך ליבר שוואַך
זיא כינערט איר אז אוז דריא :
כייא מירראן . איך קען ווזו אויבן איז דרושר כזיבריא . מיינר מישט מיר ניבש
ווזו ורואַגשטו אויך וריר הזב יהוה זו איך אן . דיין אוטר מישט מיין הור זיא זיגן
אז דאַך לייטשט בידויט עז כוימרט דזט :
שטרושן מוש ורואַן מין . ליבר ורויכט יהוה ווזש הושטו מין דיינק אוט . דז דוש
אז שפראַך קוינין ישראל דא איט סור ער דא הין . ער כינענכט יהוה אויך דער
אוש איר עש כאלר זאַגן :
הין מן . איט איק סור אֲחַזְיָה אויך זיינק היר ווזגן . לוש זעהן ווזש ווז יהוה ער
דא שפראַך קינין יהורם זו זיינק סור אן . שפאַן מן דען היר ווזגן איך ווז זעכרט
מאן . אז ווער ער יֵהוּא זון נִמְשִׁי דער דא רייט סור אן :
קערט ניט ווירר דען אן . עש טרינן איך דען אל איין זין עש אישט מיין מוכזינגר
דער טורכר שרייא מכר זער אוש הזב מכר אן . זו מין אישט דער כוט קוען ער
אוש טרייב ניט ווז ניישפייא :
דער כוט קאַק זו יהוה אוש ורוגט מין ווזא איק זייא . טריט איר נאַך שפראַך יהוה
דער קוינין שיקט מיין רייטינן אן . ליבר זיך נאַר רעכט ווזא דער ווז היכן אן .
זוגט עז עכן אערקן דז איר אויך דרוין ריכט :
דער טורכר הזב אן זו שרייאן קוינין אוש זוגט איך שווערן . דען כוטן דען איר הט
גישיקט דער טוט ניט ווירר קערן . ווזא ער דא איט איינט זו דער גישיכט . איר
דז : דיך דז דוש דיך ווערשט כוקן :
גוט נעכ דיר אן גיאַאך . רייט איר היכטן נאַך אן איינן רוקן . אורר איך שוואַך
דיר טוט ווערן ווזא ווי ווערשט כוקן :
טעשטו איר עז זו ווישן איך העט עז נערן פר נוען :
דיינר אוטר אין דער הורן יהוה זו איק שפראַך . ווזט כי דרפשטו איך זו ורואַן
קוינין וושט דיך ורואַן אוא . אוש זאַן איר דיינן זין אוכ וריר אישט דיין הער קוען .
דער רוייטר רייט דא הין אוש כינינניט יהוה דא . ער שפראַך איין הער דער
ורואַן נאַר עבן אוכ עז וריר כיטייט . זויק דיך ניט נאַנן אוש קוק כיניט :

מנטספּיגן מיך זויבערליך נוך הבּנילן זיטן: כ ב 2 20 מיזבּץ

פֿשט נו איר הון. אוט זאך דורך דז ועכשטער יהוה קאק מיך די שטד גידיטן. זיא
אוט שלייפֿט זיך אויף אוט אכט אוט זיך שון. לייכט ווערד איך מיך גיוואלן אוט ווערט
ווען איט זוי איך איך ורישן אום מיך אויך שפּיגל זאך.
דז דאזיגן גרושן אורט. זיא גידרוקט מיך אירק זין אום נו איר זעלבסט שפּראך.
יהוה קאק מיך דיא שטאט ירעאיל מיזבּץ דאש הורט: זיא ווא זאך זיא ער דר שראקן
ער ווא גיוועזן בוזי זאך נאכן:
מיך ווען זיא גידרוקט. ער מישט יוא מיין קוינג פֿון זיינק מן ואכן. ווא ווא
מ׳ן נאוו זייכיא קנעבּע נען ירושלים זיא ברוקטן. מין גראב זייגר עלטרן בינזכן
דיא שלעק ווארן נו גרוש דיא ער דא דער ווארב:
דעת אוטיק קוק זיך נן זיך נאוך. ער וועך אז קראנק גען אגידו ער דא שטארב;
ער וועך דורך דיא בויק גערטן יהוה ווא מיך נאך. אן גאב מיך וי שלעק דז ער
פֿון דען ווא ער וניהן ער פֿורכט זיך פֿר אן גיאך:
דא מישט יהורק זן מחאב אויך קוק מן כוט:
גישעהן דא אאך מיך ווא שפּראכן. גייך מן דעת אקיר דא נבוה ווארד גיטויט.
גוט הוט עז פֿאר גישפּראכן אום הוט עז פֿור גיאעלט. דרוק כיק דען טוטן לייכנק
דא מישט יהורק זן מחאב קוק מן כוט:
גישעהן דא אאך מיך ווא שפּראכן. גייך מן דעת אקיר דא נבוה ווארד גיטויט.
גוט שפּראך נו אליהו דעת בּיא מיך ווילש מן מחאב רעכן. עז מישט מיזנט
גוט אום אכט עז פֿיל איכרר:
נאך רייטן. דען נבוה ליש ער טויטן אום אליא זיינר קינדר. ער נאק מיך זיין
כרקר גידענקט דיך כיט נאך פֿר נאכגיא נייטן. דז ווייר ווארן רעכר אום אחאב
ניק דיין טוטן קוינג אום ווערק מן מן דז ועלר. דז דא מישט גיוועזן נבוה
זיזרעאל מיין ורואר מן אויש דר וועלט. זיין ואטר ליש מן טויטן מון פֿר שולטר
זך. כרקיר היש דר יהוא נו מיך שפּראך:
דא מישט יהורק זן מחאב קוק מן כוט:
גישעהן דא אאך מיך ווא שפּראכן. גייך מן דעת אקיר דא נבוה ווארד גיטויט.
גוט הוט עז פֿאר גישפּראכן אום הוט עז פֿור גיאעלט. דרוק כיק דען טוטן לייכנק
דא מישט יהורק זן מחאב קוק מן כוט:
מנטספּיגן מיך זויבערליך נוך הבּנילן זיטן: כ ב 2 20 מיזבּץ

אן זאל כיט דר קענן דאש כוי: וייב און וען, דאש אן כיט זאל שפרעכן דאט איש
איר וייש זאל ווערדן אלש דער כוי: אויש:

דאש אוש אירראן זעהן. דיא הונט זאלן איזא עשן אום פון איר בלייבט כישט,
דא שפראך זו אליהו יהוא כור אירראן ווארט זייך אל גישעהן. גלייך שפראך זו
דער שרעקט: זעלבין אום העגר אום כוש זיא אלש

אין הער טאנצט אום איט דען הענדן יהוא איא אער. זיא העטן איזא ווא כיגראכן
דיא דיכר קאלן ווירד אום זאלטן וען דען כוט העטן זיא נעשן זיא העטן כיט אער גיזונדן,
אלי גיבעי. דיא הונט

שידיל אום העגר אום כוש זו דער זעלבין שטונדן:
דא שפראך זו יהוא כור אירראן ווארט זייך אל גישעהן. גלייך שפראך זו אליהו

ער דר שלוך קוינין בעשה ווער זיין דעפטר הער. איר זייט איר גלייך וויל קוק
וואש זולן דיא ריר אער. יהוא זאך איבר זיך אוש זיא אין איכן ענשטר שטון:

ער שפראך וואו זיין איניא דיכר היישט זיא הער כור גון:
עש לויפן זו איק הער איכר אורר דריא. יהוא שפרך וועלפט דיא הור הער אב

זייט איר אכרש וריא. זיא כאלן זיא כייא דען קוסבא אום וואלפן זי הער אב זו
הכט דאש אירראן זך זו האכט. דאש כלוט שפרינן אן די וואכט:

דא שפראך יהוא כור אירראן זעהן: דיא הונט זולן איזא עשן אום פון איר בלייבט כישט,
דאש אוש אירראן זעהן. דיא הונט זולן איזא עשן אום פון איר בלייבט כישט,

איר וויש זאל ווערדן אלש דער כוי: אויש:
אן זאל כיט דר קענן דאש כוי: וייב און וען, דאש אן כיט זאל שפרעכן דאט איש

גיזעזן

דיא שטט זוכענדע זו זיך מיך צו גערן:

האטן דר נעזן דיא קוסטפא זאלט מיר איט ברענגן קינדר מוישרש הערן. הער מין עז וואלן מיר זיבנציג מוא מישט ניט גיזונגן. איט דען מנדרן הערן זיא דיא קינדר איר זאלט מיר קוסטפא קינדר אלי טויטן מוא קיינן לישן מויבר כלייבן:

מז טוייאר מיכש ירידן זוך. זו שאלן מיך דאש איט מיך אן זיצט דאש שרייבן. ער שרייב זו אין ווידר דאש ניבענט איר פון מיך וואל. דאש מיר איך זור נעאט אנכיטן איר מיך יונג מוא אלט:

האכן גרושי קראפט. איר זענן קיין מכדרש ווידר דער מוך ניבאלט. דאש איר וועלן אל דאש טון דאש מיר ביט מוא שפט. מוייער ניכערדיקי וואלט זאלן זיין מוייער קנעכט איר היא אלזא ניאיין:

איר זאלט זו יהוא ניין. דיא אלטן מוא צוט מוייכשטר אנכוטן מיך צואלין. איר וויא זאלט איר דען זור דעק יהוא כישטין. זיא שיקטן מירן מוברשטן הייבט אן אעטיג מוא רייך. זיא האכן ניט קוינן כישטון זור מיך אל גלייך:

איין ווילדר רוזכיש ער הוט מיצוט מכדרש מיך אות. דען די דאזיגן צוין קוינן דא דען זון שארון דיא בריב קאאן זיא גירוקטן דאש מישט ניט גוט. ער מישט זוכן זיא זאלטן מין ווישן זן:

גערן גיווישט. וואש זיא מין מירק זין העטן מורד וואלטן טון. יהוא וואלט זיא ור דאש שרייב דער גוט יהוא מוך מיינן לישט. מוא וואלט זור זוכן דען ער העט זו קוינן מוברן מוך מוערש זוב ווערט זיך אערן:

מוא נעאט איר איין גוטן אן זון קינדר מוישרש הערן. דען זו אאל ניט קרענקן. מוא זאלט מוישרש הערן איר מוא ועשטיא שטעט איר זאלט מיך בידענקן. מוא זאלט מוישרש הערן איך טוא מיך מכבטן איר ווייט הערן שטארק. איר הט אל רוישטרש מוא מוך ספערר. מוא זינשט מיך ערכט דער מארק. איר זולט מיך דער נוך ריכטן ווייא גרושן שאץ האכיש מוא מוך שוערט:

מכבוט מין דען בריב זיכר מוסן וואר:

יהוא לישראל. וזען מיקליכ קינד האט מין זוכט מיינשטר זוואר. ער קינדר קוינן ישראל. דען הערן מוא זוכט מיין בריב שרייבן דען הערן זון ישראל. דען מנדרן הערן איטליך הערן לישטן:

שארון מיטיל הערן איט מנדרר הערן לישן:

גיוועזן מזבל. נון הט מחצב דער קוינין זיבנציג קינדר לישן. דיא וואלן מין

העלפן נור נושט אום אויך נו גיון: איז

וועלן ניהן רא. נו דעז קוינדש קינדר אום נו אייבֶּל דער קוינגין. איר וועלן מין
איז שפראכן איר זיין דעז קוינגש פון יודֶא. זייני ועטרן אום אויך כרודר אום
מנטגיגן ווהֶא זרוגט איז פון ואכן איז ווארן:
מויל מאכן אום ווארט גיוואר. דא קאק ער אונדר וועלט ניהן גן שֶאלן. דא דיא הירטן פפלאנן מירי שוך נו שארן. עז רייטן מיק זייט
בלייבן ווו ער מיין ווארט גיוואר:
אער כרוט. ער דר שוך אן זיין ורוינט אום כוֹאלֶיק גאר. ער זיש איר קיין
ווהֶא הט זיך דער אנט אום שוך אן דאש נו טוט. דאש גיזינט פון אחאב אש כיט
דאש נו אלֶהו זייגט קנעלט דאש פוש גישפראכן:
הט. דען דער אעלטיך ווֶלט דער הער זיין רֶיד ווערדן כיט גיכראכן. ער הוט
איך זיון אן דיזן טוטן נו אאל קיין שוך. נוך איך דאש גישייכן מז פוש ווער גיזיון
מוט האב עז אויש איינק הערגן גן גיריכט. אום זוט האכן גיאאלט מויבר איין
איר אויכט זוייט גידענקן איך זיא איין כויזוויכט. אום טוא עש פון איר זעכרט
הארט איין ווילן גיטון הייט:
נן. אום דא שפראכ ווהֶא איר זייט ורוי גייט. איר זייט גיוועזן ווילך אום
אן איינק אורגן ורוא ער זך ויל פוק שטוק. דיא איט איך ווארן קוין נו רייטן
גינן ווהֶא איט זיינן קנעלטן הער פור:
זעכן. אום זוטן זיא זיין פור דאש שטאט טאר. איט דעק זעלבן
דוך אין דער גישטלט זיא זוטן זוון הייפן אאכן. אוין דען דאזיגן קוספפן אז זיא
וואלט איר כן קוין אום וועלט עש זהען. גערן שפראך ווהֶא דאש זוגֶישהן:
איא זוון אורגן ורוא קוין ווארן. ווען זיא ווערדן קומען אום מיך נו
מויבר אנגדר נו אוך זיא זיך ניט רֶינֶטן:
זד פון אכטלאן. זיא נאאן אל דיא קוספפא אין דיא קורב זיא זיא לֶינֶטן. זיא
זיא נאאן אחאֶש קינדר קוספפטן זיבנזיג אן. זיא אושטן אל שטערבן קיינר
מוין אום ווארן זיך נו בירייטן:
עש ניט בורגן. אז אין דער בריֶ קאק אום אז זיא אין לייאטן. זיא ווארן ביהענר
קוסט איר הער נו איר אום דיא נייט אורגן. זיא אושטן ווערלֶיך ניירן איך ווייל אין

מוסר ברענגן עס מישט איר קיין שפוט:

מיט מיין קינדר שפיל. איך קן וואל אערקן דאס ער איז גיהולפן הוט איך וויל מוך איך דען כעל גלויבן מוז וויל איך דינן וויל. וואס איז אחאב האט גיזינט מוז כוך איז דא דינן דעם מסגוד דער דא היישט כעל: יהוה. איך מיין אז ישראל גיאיין. עז זול קיינר מוישן כלייבן עז זיי גרוש אורך קליין ליין קיין. ער גיכן הין פון דאנן יהוא כיערט איין ורואן אן. ער היש יונדב זון רכב ער גרוישט אין גאר זער יהוא הוב אן מוט שפראך. וויא נעט עז לייבר יובב זיא שטעט אל זך. איך כין דיר ווערלך הולט פון גאנצין הערצן מוט שפריך עז אין דער וואהייט מוט מון אלין שערצן:

ווען וויש אין דאס גאנצ מוכט ברענגן אן: זיא זוהן זיך אן מנגרב אן

ער ליש זיא אל שעפטן אין איין גרוב הין איין. ער ליש ניט מויבר כלייבן פון ניבנט קיין. ער גינג הין פון דאנן יהוא כיערט איין ורואן אן. ער היש יונדב זון רכב

געכינדיג איר וואהרן צוון מוט וירצין אן:

מסגוטר דינר אל כיא איר הון: מיך וויל איך גוטליך שטעלן דיא רא דינן דעם אוש איין האפטה טרפן. מיך אוש זיא מוז וויל עסן. זיא האכן זיך בור באלן איך אוש זיא מוז שפרענגן. מוב איך

ניהן גישעפט. כון גירופט איך יהוה וויא זוך איך איך טון. איך אוש דער

וויל קיין רוא כיז ער זיא אל בור שטורט: גלייך אז הוט גישפרוכן אליהו זיינק קנעפט. יהוה וואורד קוינין מויבר

וואו אן זי זאך אן ער שלוך אל דא: זו טוט דאס אחאב כויארט זו גיהורט. ער הט די זיא בור אוך אוך דער היר וואלן אין דיא שטט שארון. עז וואס איין גרוש גישטויבר

הער נעאן כיא דעם גרינט:

וויל אן היבן שיר. איך וויל שטיל נאלן דעסן אן אחאב גיזינט. איך וויל זיא דא שפראך יהוה זו זיכרב מן קוק איט איר. איך וויל דיר כאלר ניין. וואס איך

מוז כין איך איך דיר. מוב גיב איר רדוך דיין האנט דאס וויל איך דיר זאלן. ערן וואלט איך וישן אוב דו איך מוז וועדשט איר. אוך איין איר שפראך יובב

דער וואהייט מוט מון אלין שערצן:

שטעט אל זך. איך כין דיר ווערלך הולט פון גאנצין הערצן מוט שפריך עז אין ער גרוישט אין גאר זער יהוה הוב אן מוט שפראך. וויא נעט עז לייבר יובב זיא

זיא זוהן זיך אן מנגרב אן:

ער ליש זיא אל שעפטן אין איין גרוב הין איין. ער ליש ניט מויבר כלייבן פון ניבנט קיין. ער גינג הין פון דאנן יהוה כיערט איין ורואן אן. ער היש יונדב זון רכב

געכינדיג איר וואהרן צוון מוט וירצין אן:

מסגוטר דינר אל כיא איר הון: מיך וויל איך גוטליך שטעלן דיא רא דינן דעם אוש איין האפטה טרפן. מיך אוש זיא מוז וויל עסן. זיא האכן זיך בור באלן איך אוש זיא מוז שפרענגן. מוב איך

ניהן גישעפט. כון גירופט איך יהוה וויא זוך איך איך טון. איך אוש דער

וויל קיין רוא כיז ער זיא אל בור שטורט: גלייך אז הוט גישפרוכן אליהו זיינק קנעפט. יהוה וואורד קוינין מויבר

וואו אן זי זאך אן ער שלוך אל דא: זו טוט דאס אחאב כויארט זו גיהורט. ער הט די זיא בור אוך אוך דער היר וואלן אין דיא שטט שארון. עז וואס איין גרוש גישטויבר

הער נעאן כיא דעם גרינט:

וויל אן היבן שיר. איך וויל שטיל נאלן דעסן אן אחאב גיזינט. איך וויל זיא דא שפראך יהוה זו זיכרב מן קוק איט איר. איך וויל דיר כאלר ניין. וואס איך

מוז כין איך איך דיר. מוב גיב איר רדוך דיין האנט דאס וויל איך דיר זאלן. ערן וואלט איך וישן אוב דו איך מוז וועדשט איר. אוך איין איר שפראך יובב

דער וואהייט מוט מון אלין שערצן:

שטעט אל זך. איך כין דיר ווערלך הולט פון גאנצין הערצן מוט שפריך עז אין ער גרוישט אין גאר זער יהוה הוב אן מוט שפראך. וויא נעט עז לייבר יובב זיא

זיא זוהן זיך אן מנגרב אן:

דר סון קוסט ווערט זיין ליב אן זיין שטאט אוישן זיין: זיא
עז עבן אין אייערן זין. וזען אויך אייך ווער ווינקן זו שלאגט וריטליך דריין. וועלכע
ער ביזונדר אין דר קויניג וז ליב אויך אויך בין. עז זולט עבן דרויף אערקן אום נעאט
אייטיל העלדן ווידליכי אאכן אז דיא טאכן.
אעט וואלטן זיא זעהן. כון האט יהוה דרינגש אוק דאס הויס אלטינן גיהארניש אכן,
זיא הובן אן אייז גרוש שעלטן אום אייז גרוש וועזן. זיא ביריטטן איר אופֿער איר
אן גיכואן אל היא זו דיזן גישיכטן:
וואלט זיא טון סר זירן אום אלי טויטן: 148
עש קאאן אלי שֶׁקֶר כְּאיוק אום דיכר דעש בעל. אז וויט אז אל ישראל קאאן זיא
אל. זיא שפראכן עש אן זורגן ער אוכז כיט עלט. ער אישט אייז גוטר קויניג
אום אישט סור אוכש גאר גירעלט:
אין דאז הויז סון בעל אין קאאן אל גאן שֶׁאלן. דא זיא אייז דינשט אינן האטן עש וואש וויט אום גרוש,
עש כלייב איר קינכר אויבר זיא קאאן אל גאן שלאגן:
עש אקאאן אירי וז אן נאל אום אן אוש:
וואר גאר רעלט גיטון. דא זיא אייז דינשט אינן האטן עש וואש וויט הויז וואז אין וז נו
זי קאאן אין דז הויז עז וואז אייז גרוש גידרענק. דא וויט גרוש הויז וואז אין וז נו
ענק. וואן זי קאאן אל נו דר זעלבין שטוכ. איר וואלן אוז וז אז דר יוכון הוכט:
דיר דוש טושט דאז. אום ניך דען דינכן סון כעל איר גיוונט אוש, דז איר קינכר
וואלט אוך איר דיר זאך דער דעק דער אויבר איז קאאר וואז. הויר וואז איך דיר
גיוואנט אום נוש עש ניגן הרוש. דעט איר נוארט אין דען העארדן דא איר
דינשט אינן טוט, דר קויניג וול עש אז האכן אום אז אישט זיין אוט:
דער קויניג אישט אן דעלטין זיא שפראכן עש אישט אוך נאכן. זיא נוהן זיך אל
אב אום נישן עש הר סורן. דא קאק יונֶבֶר אין דאז הויז כעל. יהוא שפראך
זעלט אונטר אויך אל:
דיא נביאין גוטש יהֹ קיינר אונטר אוייך זיינט, איך וול זיא כיט האכן איך כין אין
אל זיינט. וואן איר ליכן כרורר איר אושט איר אוש ריכטן, וואש איך איר האב
אן גיכואן אל היא זו דיזן גישיכטן:
וואלט זיא טון סר זירן אום אלי טויטן: 148
עש קאאן אלי שֶׁקֶר כְּאיוק אום דיכר דעש בעל. אז וויט אז אל ישראל קאאן זיא
אל. זיא שפראכן עש אן זורגן ער אוכז כיט עלט. ער אישט אייז גוטר קויניג
אום אישט סור אוכש גאר גירעלט:
וואר גאר רעלט גיטון. דא זיא אייז דינשט אינן האטן עש וואש וויט אום גרוש,
עש כלייב איר קינכר אויבר זיא קאאן אל גאן שֶׁאלן. אין דאז הויז סון בעל אין
עש אקאאן אירי וז אן נאל אום אן אוש:
זי קאאן אין דז הויז עז וואז אייז גרוש גידרענק. דא וויט גרוש הויז וואז אין וז נו
ענק. וואן זי קאאן אל נו דר זעלבין שטוכ. איר וואלן אוז וז אז דר יוכון הוכט:
דיר דוש טושט דאז. אום ניך דען דינכן סון כעל איר גיוונט אוש, דז איר קינכר
וואלט אוך איר דיר זאך דער דעק דער אויבר איז קאאר וואז. הויר וואז איך דיר
גיוואנט אום נוש עש ניגן הרוש. דעט איר נוארט אין דען העארדן דא איר
דינשט אינן טוט, דר קויניג וול עש אז האכן אום אז אישט זיין אוט:
דער קויניג אישט אן דעלטין זיא שפראכן עש אישט אוך נאכן. זיא נוהן זיך אל
אב אום נישן עש הר סורן. דא קאק יונֶבֶר אין דאז הויז כעל. יהוא שפראך
זעלט אונטר אויך אל:
דיא נביאין גוטש יהֹ קיינר אונטר אוייך זיינט, איך וול זיא כיט האכן איך כין אין
אל זיינט. וואן איר ליכן כרורר איר אושט איר אוש ריכטן, וואש איך איר האב

קיין מויך איז ביטן נאך כידנט הין נין: כא א ז יב עד

וש ער איז שערן. ער אב שוין פֿון ניאערק ישׂראל ביז אן דען יַרדֶן, אן טורשט
די אושטן ישׂראל אכן עלטן. וַיֹּאמֶר קיניג אַרַם און ניגעלט
וואר נאכן בלח בָּלָק. ער ניגן אין ירפֿאש וועלן די ישׂראל הט זיכדיגן ניאכט.
אבר דענוך קיניג יהוה מויבר פֿור וַיֹּאמֶר תּוֹרָה. ער זאך דורך דיא זיכנר אום
זאלט דער נביא דעת קיניג זיין:

דאש דיזר זך בידרכט. כיז מויך דאז וידר ניבוידר זון זיין קיכדר קיניג זיין. דאז
דאז ער אחאב ניזיכט נאכן אום נאר הוט אום כרוכט. דרוק הוט אין וַיֹּאמֶר יהוה איט
פון איכן וועלן ער הוט איר וועל ניזיכט די אוז ער ניכישן אום אל זיין ניזיכט:
וַיֹּאמֶר שפראך נו יוֹנָה דען כַּיִּם נורט. ניא הין נו יהוה מויך דיזר וארט. אום זאן אוך
דער קיניג פון יורא וואר וואורן אכן די זיא וואורן אב טרעטן:

מוין ניכואן דיא זיכט פון ירבעם דיא קעלבר נישׂ ער שטין. די קיניגן פון ישׂראל
דיא פורכטן זיך כוך אין. וועלן ישׂראל נען ירושלים ניכן אום וַיֹּאמֶר וואלן אן כעטן.
פון דעט זיא זואלט אין ניאכט קעלן:

נו טוט. וועלן אן ואנר קיינן אוכטר יִשׂרָאֵל דער אן טורשט נעכן. וועלן אן דער
דער דאזיך קיניג יהוה פֿר טילנט דען אפֿנט. דער דא היש בעל ער שלוך אל דאז
אכטן דרויש אין אושַׁבְנָאך דעת בופש זאן:

וועלן אן וואלט קאקן. זיא ניכן אן שיטן דריין כיז מויך דען הייטיגן טאן. זיא
דאז אויבירין זיא פֿור בראכטן אום נו הקן. אום אאכטן דרויש איין שיש הויז
ווער עלוש מויבר ניבליבן אוז וואורן זיא אז נו בראכן:

וואורפֿן דיא שטיין. אום וואורפֿן אין נו שטוקן דז אן כיט קוכט שפרעכן. עש
דא נוך דעת קוניגש רעכר אום אל דיא הערן ניאיין. דא נו דעת הויז בַּעַל אום
דז אן פֿוילט אין דיא בוירשטן:

דיא קלין מז דאז דיא בוירשטן. זי הקטן זי אז קליין אז דאז וניש
זיא שטוכרן כיא מכנרר אז דיא ניטן פֿוירשטן. זי הקטן זי אז קליין אז דאז וניש
זיא וואורן ניאר כיהעכרא אום הוכן אן נו האקן. אום שטאכן זיא דורך דיא באקן.
אום האקטן דיא ואשן כַּיִּמים אל נו שטוקן:

מיין קליינע ווייב. איך האב אויך נישט רופן אז מען זאל אויך ארויס גיין מיט דרך וויבער הילף אום דאס איך אלנזעלבע זאל נישט אויך ווערן אזא וויבערישע מענש: איך וויל אז מיין מאן זאל מיר זאגן וואס איך זאל טון אדער לאזן: ווען ער וועט מיר עפעס זאגן וואס מיר פאסט נישט וועל איך אים ענטפערן אז ער זאל מיר לאזן מיין אייגענער קאפ: איך וועל אים זאגן אז ער זאל מיר לאזן מיין אייגענע מיינונג

איז נאָר דעם גרעסטן שׂן פֿון דעם אָרט זיך אָפּגערעדט. אין דעם מקדש בית המקדש וועלט איז דאָס אויך דער אָרט וואו מען זאָל זיך מוזן אָפּוואַשן:

אין דעם אָרט זעלבסט איז אויך אַ גרויסע מחלוקת צווישן בית שמאי און בית הלל: ווי מען זאָל זיך וואַשן. בית שמאי זאָגן אַז מען דאַרף זיך וואַשן אין אַ כלי שרת. אָדער אין אַ כלי חול. אָבער מען דאַרף זיך וואַשן. בית הלל זאָגן אַז מען דאַרף זיך נישט וואַשן. נאָר מען קען זיך אָפּוואַשן מיט אַ כלי חול. אָבער נישט מיט אַ כלי שרת:

דער מקדש איז אויך אַ מקום מקלט. וואו מען קען זיך אַנטלויפֿן. ווען מען האָט אַ קלאָג אויף אַ מענטש. אַז ער האָט אַ מענטש דערהרגעט. אָדער אַ חבלה געטאָן. אָדער אַ גזל. אָדער אַ גנבה. אָדער אַ נזק. אָדער אַ פֿגיעה. אָדער אַ שבועה. אָדער אַ עדות שקר. אָדער אַ נדר. אָדער אַ חרם. אָדער אַ קללה. אָדער אַ עגמת נפש. אָדער אַ שום אַנדערע עבירה. אָדער אַ שום אַנדער חטא. אָדער אַ שום אַנדער עון. אָדער אַ שום אַנדער פֿשע. אָדער אַ שום אַנדער מכשול. אָדער אַ שום אַנדער מכה. אָדער אַ שום אַנדער מיתה. אָדער אַ שום אַנדער רציחה. אָדער אַ שום אַנדער הריגה. אָדער אַ שום אַנדער שפיכות דמים. אָדער אַ שום אַנדער אונס. אָדער אַ שום אַנדער פֿיתוי. אָדער אַ שום אַנדער הסתה. אָדער אַ שום אַנדער הדחה. אָדער אַ שום אַנדער הסתת. אָדער אַ שום אַנדער הדחת

וואו ער ישראל קוכט דער גרייסן אום וואו ער אפֿטֿ:
מנדרן וואלן אן אוכטן גיגעגן. דער קיניג פון מרח האט זיא אן אזא גיבראכט:
איר כליבן כויאלט פונקציק ריטר אום ניהן הין זוגן. אום ניהן פוא גענגן דיא
חזאל האט עא איר הין זוגט גיטריבן:
פלק ואלק יין ראך. אז וואר דעת קיניג יהואחז כיט אער אויבר בליבן. פון אן זיין
זוישטן כיזונדר אפֿזטר דיא זיא האטן אויך. דרוק טעט גן ואלק ישראל
זיך ישראל דער קעלבר כיט פֿור וועגן:
גלייך עבן וויא פֿור. אום זאשן אין אירן הויזרן אז פֿור אן וועגן. כאך וואלט
אר כאך זיין גיבעט אום האלף ישראל צוואר. אום קאלן אויף האכט קיניג אחז
כיט נין ניידן אום אין האכט חזאל כיט נון:
איך גיוואלן. אום נוש ישראל כיט אנגעלטן וואו זיא האכן גיטון. אום נוש ישראל
דא כאט יהואחז גט דען אויזין הערן. איך כיט דיך גט יה איין גיבעט זולטו
דר צוירנט אום טרוג אויבר ישראל הש:
איא האט חזאל דער ארם אויך. אום אויך אין הכט בן הדד דער חזאל זון וואו גט
גאב ואו נאראניק אויבר אלק ישראל. ד: זיא זיך דער קעלבר כיט אושטן אום
קיט. ער גינג אין וועג ירבעם איט זייבר בושהייט:
ישראל זיין רעלטר ואטר וואו. ער וואו אויך איין שלעלטר קיניג איט זייבר ורוק
אום זאגן איין וויב פון קיניג ישראל דער היש יהואחז:
כיט שרייבן. אום וועגן זיין זן אחזיה זולן קיניג כלייבן:
איר וואלטן זיא אין כיט גוינן. אום דיא איין פוגט אויבר אן אפֿטן וועגן אין
ישראל כינגרובן יואש דער קיניג צו ירושלים דינן. אבר כיט אין דאו קיניגליך גראב
זולן טויטן. ער ליש אין כיט גישיען ד: אין זייך ואטר האלף אויש כויטן:
שלוגן אין אין זייבר בעט צו טוט. דאו האט ער וואו סור שוט ד: ער זכריה הוט
אז גינגן עטליכי הערן אום אפֿטן אויך אויבר דען קיניג אום אפֿטן זיך כוכט
זי: גינגן אין שטרוש אום ליזן אין גינגקראנק. איין קלייבי ליים דר נאך כיט ליכן:
אום קיניג יואש אשאם זיא איט שליין אין רוקן. אום אין כויך ער קוכט זיך כיט כוקן,
וואו זיין עלטרן האטן גיהאלטן טרוגן זיא אוש אוי:
צו דער זעלבן שטונדן. אום אויך דען גרושן שאץ אין דעש קיניגש הוזי. אום

מיינן גיוון. דא דער קויניג האט גישושן דעם כפיין גען אבק וי. אלישע שפרך
ז: דא שטעט גען אזרח דא זעלכן שיא הין. ווען דער כפיין הין ועלט דא הושט
העמליין. ער שפראך צוק נביא טוא אויף דאז ועמשטרליין:
זייער הנט אויף גיזוגן. דא טעט אלישע דער נביא זיין הנט אויף דאש קויניג
אלישע שפראך צוק קויניג שפאן אויף דעם כוגן. אז אין דער קויניג האט איט
ער גיזן מען ועלט ירבעם זון נבט צוואר. ער ווער ניט אער קויניג דעם אכטצעהן
יאר. דוך דיזר קויניג יהואש דער פוירט גרושי שטרייט. איט קויניג אמציה
פון יודא אלרא כייא זייער צייט:

מיין טייל ועלן ווייר שרייבן איין טייל ועלן ווייר זושן שטון. ווער דיא שאועה אל
ווי האכן דער זעלן הין גען. אויבר דאש קויניג כוך פון ישראל אוט אויך אין דעם
זעלבין כופן. אן זיכט עש אלש גישריבן ווער עש כוייארט ווייל זוכן:

דער קויניג יהואש איין כאק. נוך אישט פון דיזר קויניג יהואש כוך אער
שטאט זיין קויניגרייך איין כאק. אוט ווא ער אן זיין ראטרש
אז כעשר זוכי ורואי זייט. ניט אז דיא דאזיגן דיא אילי זוינר ניט גירוייט:
אז כון אלישע ווא קראנק. צו זעצטן שטירבט אן ווען אן זעבט צאנק. דוך האכן זי
ער שרייא אויבר דעם נביא רוא זיכר ואטר איין. זאל דיך ישראל פור זירן ניט
ווירזר אויכט אין גזיזין. דער נביא שפראך ניט ווייל אל היא צו דיזר ואלט.
מירדאן אז ווערליך שטערבן ווא צאנק ער עש שפארט:
ווען דאז אענש אישט בישאפן ער זאל כוייארט זורן אויף יעניא ועלט. כון ווייל איך
דיר צו זעלן זושן בעשר ווען כירייט צעלט. ברענג איר הער איין כוגן אוט עטליכי
מאל ווייל ער אלשא גישאפן אין אלר קליינן ווייל:

ער קויניג אויבר ישראל ווש:

ער ווארד בינראכן אין שמארון זיין זון היש יהואש. דער
שטעט עש גישריבן. ער ווארד בינראכן זיין טאג האט גיטריבן. אין דעם קויניג כוך פון ישראל
אוט ווש קויניג יהואחז כון זיין טאג האט גיטריבן. אין דעם קויניג כוך פון ישראל

דאכטיג אוט אן אנדקן אן דען ציכן אוט, דאש אלישע דער נביא וואש צוויי שטאנב זו באלד זו קוקט פון דען וועג:

אוט. אבער ניט וויט פון אלישע ווילדיגן זיך דרום ווידר כיין. דערוק שטונט דער טוט דאש ער ניט וואש ווילדיגן זי זו רופן אלישע צו קומען:

דערט אלישע גראב וואש אין גרושר כוב:

שטין רא. דוך וועלן עטליכי נערער האכן דען דען אן כיגרוב. דער רא אן דער אין דער אלישע אן דען דען דען

ער איז אליין קיינמאל יורא מיר זי וואס ער ורופט. דאך אז הלב אים איין
אפּלטין אויבר יודא מיר הלטן: ער וואר זי קיינמאל אן זייער שטאט.
אבער וואר ער דאס ווערד זי קיינמאל אן זייער שטאט. ער וואר
כּוֹן וועלן דען יודא קיניג ישראל איין וויל זוין וואס ער ורופט. אוב זאלן פּון אלן קיניגן
אויף דער וועלט. אוב זאלן אים דינען: אבּר אים וואלט קיינער נישט
מוכן זיין אים צו דינען. ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז
אויף אים ווילן צווינגען. אזוי ווי ער וואלט אים אויף אן אנדער ווייז

איין שלעכטי רוק. דא ער כאן וואס אפטין אוי הט גרושן גיוואלט. ער ליש זיא
אל ואכטן גאר אוי גאר כאלר:

ווילן עם אויך כיט כוי טראגן. איר דר שולדט איינן ואטר איך ווילן אוייבש כיט זר
דיא זיינן ואטר קוינינ יוד"א זן טוט האטן גישאנדן. ער שפראך זן דרען זעלכן איך
גשען. איט רער זעלבינגן אוש ווילן איך איך ווירר ואשן:

ער ליש זיא באלר טוטן איר קיינר דר פון קאק. אבר דרר ליוט קינרר איר קוינק
ער זיין נעבן נאק. ער ליש זיא זעבן אוי גיווינן הולר. אוב איר ואטר זיין שעלק
וואש האכן זיא גישולט:

אויך שטעט אין רער תורה וואן איינר כוי שולט דרן טוט. זיין קינר דיא נאך איק
קואן דיא זולן האכן קיין נוט. אויך דרי גלייכן וואן רער זון עלוש טוט. זיין ואטר
אישט אוך שולרינ אין לייב אוי אויך אן כוי וואן:

וער דרן טוט כוי שולט רער זול ליירן. אוי דרן אוכשולרינן זול אן כוי איירן.
אוי וואלט זיא כיט זוכרר ואכטן. דיא קינרר ליש ער ליידינ
דיזק קוינינ פון יוד"א מאניה אדרוק איק דא דינטן. ער ביזנט איט אן זי שאפן
דא הילטן זיא זיך הינטן. ער שיקט זן אדרוק אין עטליכן קנעכט. איר הט אן איר
ווירר שפעניגט איר טוט כיט רעכט:

ארוק אכטוט איק הין ווירר גאר כלר אוי כיהענרן. וואן עי דיר כיט גיכאלט זן
זולטו עי וענרן. מאניה ליש זן הויף זואלן דרייא אאל הונדרט טויזנט אן.
אייטיל ווערהפטיגי אבן אוי שווערטר טרוגן אן:

כוך כוי זולרט ער פון ישראל הונדרט טויזנט אן. אוי הונדרט נענטנר זילבר
גאב ער אין ואר אן. דא קק איין נביא זוק קוינינ אוי שפראך זן איק אוז. כיק
קיין איט דיר פון ישראל אוי טון ווירר אין. איט איר ואלטן אסנוטרן ליש זיא
וולט איט אישט ווירר ישראל זיא טון ווירר אין. דא שפראך רער קוינינ זול איך דאש נעלט הין כוי זאלן.
ווירר לויפן הין. איא
שפראך רער נביא ליש איך אוך כוי ואלן:

דאש רן דאש זולשט גירענקן ואן רער ערר. קן דיר עי ווירר נעבן אוי רר זן
ניל אער. ער ליש דיא זולרכר לויפן עי טעט דען זולרכרן נאלן. איר וועלן אישא
כיט כוי זעהן עי אישט טוייאר גישוואלן:

איר איין שאדן בינמען איך וויל אין עז ניט דר זון: דער

איין ועלטן. די זונדיגר דיא איך האט ניידיקט דיא האבן איר שאדן גיטון. זי אושן
דא בריט זיך דער קויכיך איט אל זיין קנעכטן. איך וויל איט קויכיך ישראל אן העבן
איך איר ניידענק דא שלעפט איך ניאנט אום:

ווען דו ניט אנדרש ווילשט אוך זיין אוך גיהורט. מכר איך ווייס וואו וואש אוך
דיך גיבוירט. דו ווילשט ניט זן הוירן אייגן דאט כין איך אנדרש ורוק. וואש
איך דיר כיט אנדרש וויא דו זיין אוך גיהורט. איך וויל איט קויכיך ישראל אן העבן
דא בריט זיך דער קויכיך איט אל זיין קנעכטן. איך וויל איט קויכיך ישראל אן העבן
איך איר ניידענק דא שלעפט איך ניאנט אום:

ווען דו ניט אנדרש ווילשט אוך זיין אוך גיהורט. מכר איך ווייס וואו וואש אוך
דיך גיבוירט. דו ווילשט ניט זן הוירן אייגן דאט כין איך אנדרש ורוק. וואש
איך קער איך ווילשט שטרעקשט אום אוש דיך הין טראגן:

מיך דיר כיט בוגן וויל. הויר אוך זן שוועגן אודר איך זוש דיך שלאגן. דו זן אל
דאש דו איך ווילשט שטרופן כיבר אך עז ניט זן וויל. איך קער איך ניט אן דיין
כיא כיבר זוש איך איט גיאאך:

דיבר הנט, אום אז דער ורוק כיא אז זיין שכר. דיא איר איין אוך קויכיך שפראך
אום דיבשט דען אפגוטרן דער הוש גיהולפן דער הושט גיטון:

יה דער דיר הוט גיהולפן דען הושט גיטון. דער בוך איז זעלבין שטט. זאך דו קויכיך מאניה ואורוק הושט דאש גיטון. דער בוך איז איין כיא
עז בוך אוך יה נאדן אן מאניה דער איך גיהולפן. הט. ער שיקט זן איך איין כיא
דו זיין זכן אז איין כרישראן. ער נייגט זיך בוגן דען אפגוטרן די ער ברוכט פון רן:
ער טעט בוך אן ורוש אן אורוק נאכט. אום אל איר אפגוטר נט ער זן האכט. ער
דער רא זוך. אי זיא קאאן זן דער ערדן רא ואורדן זיא זן שפאלטן. איר ואדן
מוכן אוך איך דיא שפיר אוך דען ועלט הוך. ער ליש זיא האר אב זוערפן אז איינר
שפראך זן זיינן דינדן דיא גיואכטן איר האר שטעל:

דער איך גיבוירט. דו ווילשט ניט זן הוירן אייגן דאט כין איך אנדרש ורוק. וואש
דיך גיבוירט. דו ווילשט ניט זן הוירן אייגן דאט כין איך אנדרש ורוק. וואש
איך איר ניידענק דא שלעפט איך ניאנט אום:

ווען דו ניט אנדרש ווילשט אוך זיין אוך גיהורט. מכר איך ווייס וואו וואש אוך
דיך גיבוירט. דו ווילשט ניט זן הוירן אייגן דאט כין איך אנדרש ורוק. וואש
איך קער איך ווילשט שטרעקשט אום אוש דיך הין טראגן:

מיך דיר כיט בוגן וויל. הויר אוך זן שוועגן אודר איך זוש דיך שלאגן. דו זן אל
דאש דו איך ווילשט שטרופן כיבר אך עז ניט זן וויל. איך קער איך ניט אן דיין
כיא כיבר זוש איך איט גיאאך:

דיבר הנט, אום אז דער ורוק כיא אז זיין שכר. דיא איר איין אוך קויכיך שפראך
אום דיבשט דען אפגוטרן דער הוש גיהולפן דער הושט גיטון:

יה דער דיר הוט גיהולפן דען הושט גיטון. דער בוך איז זעלבין שטט. זאך דו קויכיך מאניה ואורוק הושט דאש גיטון. דער בוך איז איין כיא
עז בוך אוך יה נאדן אן מאניה דער איך גיהולפן. הט. ער שיקט זן איך איין כיא
דו זיין זכן אז איין כרישראן. ער נייגט זיך בוגן דען אפגוטרן די ער ברוכט פון רן:
ער טעט בוך אן ורוש אן אורוק נאכט. אום אל איר אפגוטר נט ער זן האכט. ער
דער רא זוך. אי זיא קאאן זן דער ערדן רא ואורדן זיא זן שפאלטן. איר ואדן
מוכן אוך איך דיא שפיר אוך דען ועלט הוך. ער ליש זיא האר אב זוערפן אז איינר
שפראך זן זיינן דינדן דיא גיואכטן איר האר שטעל:

ערר קוניגין יְהוֹאָשׁ פֿון ישׂראל שלוֹנ זוּרא נוק נ"ע. זיא קונטן זיך ניט רוירן איר
איך אן נ"ו שלאגן אום נ"ו שטרייטן:

נוכן הוכן. זיא בריינט אום אז וויט. ד"ה דיא קויכיגן האטן כייר אויך אלן זייטן. זיא
זיא קוקט ניט. אן קונט דא: ואלט ניט ליידן אז אין זוּרא זאכט ביתֿ שֶׁאָשׁ ד"ה אנגרר גען
שלייג שאפקן. עש ביגלט איך וויל וועלט ער וועלט זיך כויאר אז שטרעקן:
האר אוי: זייכר שוואלטן. איך וויל דעמ הוספרטיגן נארן ניידן וויא איך איניגא
דא: שפראך קוניגין ישראל איך וויל זייכר ניט וואלטן. איך וויל איך נ"ו פפלוקן
הער. יְהוֹאָשׁ ערר קוניגין פֿון ישׂראל זאלט אויך אז זאכט אין דען אער:
יוֹדא. דיין הוספרט איך דיר וועגרן קאן. אז זאלט קוניגין אֲמַצְיָה אין וויל שטארקש
דוא נושט דיך אן דיינן דוא וויל אוכזיניגר אלן. דוא כרענגשט אוך דיין ביישלעפט
ביהלט איין ווייניג ער. איך האכ איך שיר ביזיכט איך פֿורכט איך זער:
שטרייט ער דעמ ואלק פֿון אֲרוֹנ הושט ביווֹאונן אן. כלייב אין דיינם הויז אום
אז אלע איך דיר אויך זאלן וויא נאר וויל דוא אין טוירכטער אלן. אוכ דו אין דען
דוא שעאלכי שוועדשפט דיא טאלן שפראך:

ליא טאלן איט אירן שטולצן לייבא:
דש איר ערר דאלן זולט אן אוטן איט אייגם שווערשפט. עז וואר ערר כאך ניט
כוטן כאלר. ביכ דיין טוכטר אייגם זון נ"ו אייגם וויבא. דא: ור שאולט ביאר זער
איין אלע שיקט ערר דאלן ערר דא שטוכר איך וואלר. דא נ"ו דען הוכן טאלן אירן
דיין וויל. דוך וויל איך דיר פֿור זאלן איין כייא שפיל:
זער דוא הושט עז שטארק אין דייגם זין. זוש אין דיא זך ירן וואש דא אישט
דא אכבוט איך קויכיגן ישׂראל קויכיגן אֲמַצְיָה ווידר הין. איי איך פֿורכט איך
איט דיר שלאגן דא: וויל איך איך ור פפלידטן:

אענכי בוטי שטאט. בישטו דען זא ורייט זא זולשטו דיך נ"ו ריכטן. איך וויל איך
זיא דען אכאט איר ור ערבט אֲמַצְיָה אכפוט קיניג יואש דיין פֿאלק הוט איר בישאט.
מיך אין איך ביזונדן דען שטר ייט.
איך בישרויא וואוֹל קוניג ישראל נ"ו קומן כייא הוכר נייט:
בימון וויל וויך. האכ איך איט אֲרוֹנ בישטריטן אום האכ בזיוונן דען שטר ייט.
דר קיניג יְהוֹאָשׁ הוט זיא בישלעפט אויך אויך. זיא האכן אין וויט ערר שלאגן אום

ער וואָלט מיין מוח זיך נישט קיינמאָל נישט געקאָנט אַרומנעמען מיט דער קיינדלעכער פֿאַנטאַזיע. אָבער וואָס פֿאַר אַ וואָרט איז דאָס? וואָס פֿאַר אַ זאַך איז דאָס? וואָס פֿאַר אַ מין פֿון אַ מענטש איז דאָס? אַזוי פֿרעג איך מיך אַלע מאָל, ווען איך בין אַליין מיט מיר אין מיין שטוב, ווען איך בין אַליין אין פֿעלד, ווען איך בין אַליין אין וואַלד, ווען איך בין אַליין אין דער נאַכט, ווען איך בין אַליין אין דער פֿינצטער, ווען איך בין אַליין מיט מיר אַליין. אָבער וואָס פֿאַר אַ מין פֿון אַ מענטש איז דאָס? וואָס פֿאַר אַ מין פֿון אַ מענטש איז דאָס? וואָס פֿאַר אַ מין פֿון אַ מענטש איז דאָס? אַזוי פֿרעג איך מיך אַלע מאָל

צו זיינע זאטיל אום קונטן אל בונד שפאנן: דאראיבר

אלר בעשט. אר האט אער וועלט הונדרט טויזנט שטארקי אאנן. דיא גיהורטן אל
אר אבט דיא שטאט שטארק אום איניקליכן ועשט. אום אויך שוס צוין כאך דעמ
דיא שטאט אן זאך דער זר ואונדרט זיך אין זיין זין.
ווער דיא אלר הויבשטן טוירן. דיא גאנץ אויאר ניש אר אאבן איט הויפטן ניכן. ווער
אר ראך זיך אן זיין וויכטן אר קונט זיא וואל צו שטוירן. אר בויאט אין ירושלים
גיגן גאר ווייט אין אל דער וועלט רא:
אין כאנן גרוש שנט. זיא אושטן אין גרוש ניני דעבן דעמ קיניג עזיָה. זיין
אר צוך אויך דיא פלישתים אום אויך אַרַב זאט. אום רא אוק פון עאנן נירן פון
אנדרי ורואקייט גאב אר זיך אוין. טָן ניש אין ניגליקן ווען אר זיך הין וואלט קערן
אר ווא אוין ורואר קיניג אז אר אויבט ניזין. אין נערכן אום אין שרייבן אום
הויט אום אן האנן. בוירטין פון ירושלים אידיל אום הוך ניכארן:
אר ווא זעבט ניהן יאר אין דא אום אום רא אר אין דא קיניגריך טראט. נוויא פוסנין
ורואר קיניג אום היש עֻזִיָה:
אר וואש אוין קיניג כאלר רא. נון נושן איר אין ניין אום זאנן פון קיניג יורא. אר
אום רא קיניג ירבעם שטארב זיין זון היש זְכַרְיָה. אן זיין שטאט וואר אר אוין
וויא זיך אל זך האט פור ואראן אום וויא זיא אישט ניבליבן.
דא זעלבין כוך הון. דא כוך פון קיניג ישראל רא שטעט עש אין ניישריבן.
אום וואז ירבעם הוז ניטרייטן אום זיין טאל ניטון. וואר עז וויל וויש דער אוש
האלף זער ישראל זו שטעט אום אויך זו נאכר:
ניקערט אום דינן איר זעלטן. דוך רא טעט אר הילף אין דיזר קויניגן הנט. אום
איך וויל ישראל העלפן איך וויא זיא ניט נושן אנגעלטן. אום האבן זיך פון איר
דער שטאט חֶבֶר אליר זוכרן וואש אר פרייא:
אום אוש. אז גָּט יִתֵּ האט ניישפראכן נוק נביא דער היש יוּהָה זון אַחַזְיָה.
דוך טעט דיזר קויניג ירבעם ישראל הילף נרוש. פון אל אירן וייבערן אן ניין
מנטפֶּטגן. פון דעם שלק ירבעם זון נבט רא אר האט איט אוק גאנגן:
אר וואש אוין קיניג נילעבט האט. פון זיינע זאטיל אום האט יְהוּאש אר עש

אן כוּמָט אִיךְ אִיין הוּיזְלַיין הִין אוּיש גוֹר דִיא שְׁטַט. דא אִינְן אוּשְׁט עֶר כְּלַייבְן
אוּז אִצְרָע כִּיז אַן זַיין עִבְרִי:
אִין מַיינֶר קוּרְצֶן וַוַיל. וּוען גָּאט הַט אִין גֶּעמַאכְט אוּז גָּאר בִּיהֶעבְּר. אוּם עֶר בְּלַייבְ
אוּיש דַעְם בֵּיתְ הַאקְדָּש אִין גְּרוֹשֶׁר אוֹיל. עֶר וּוֶערְד גוֹר שְׁוַאט אוּם גוֹר שְׁטוֹשְׁן
מִגְרָן כּוֹהֲנִים דִיא פוּיְרְטֶן עוֹזְיָה:
דִיר קוּינְג זוֹנְט כּוֹהֵן הַגָּדוֹל נוּרְנִיקְלִיכְן שְׁפְּרַאךְ. דִיר קוּינְג וּוֶערְד אִצְוָרָע אִי אִין
זַיין אוּם זִיךְ. זְי אִיז קְעֶרְטִ זַיךְ דִיר כּוֹהֵן הַגָּדוֹל דִיר דא הִיש עוֹזְיָה. אוּם דִיא
כּוֹהֵן רִיר זוֹל זַיךְ וְעֶרְן. אוּז זוּירְנְט דִיר קוּינְג אִיט דִיעְם כּוֹהֵן הַגָּדוֹל. אוּם דִיא
דִי הוּשְׁט הִיא קִיין אֵיר דִיר וּוֶערְן גְּנוּג דִיעְם הָעְרְן. וּוֶער דא נִיט אִישְׁט אִין
גִּירְעְט. דִיא דא פוּן אַהֲרוֹן זַיין קוּאן דִאש זַיין גָּאטְט קְנֶעְט:
קוּינְג עִז וּוֶערְט דִיר בְּאלְד זַיין. גְּיא אוּיש דֶעְן בֵּיתְ הַאקְדָּש עִז אִישְׁט דִיר נִיט
אַלְגִיךְ שְׁטַארְקְר כּוֹהֵן וּרִישִׁי. אַמְן אַל גְּיקְלִיידְט. זִיא שְׁפְּרַאכְן דא נוּ דִיעְם
עֻזִּיָּה דִיר כּוֹהֵן הַגָּדוֹל אִיט אַיינֶר הוּיבְשְׁן שְׁאר:
גָּאר זֶעֶר אִין זַיינֶן טוּירִיכְטֶן זִינְן. אוּ עֶר כּוּן וּוֶאלְט דִיאַסְן עִז קְע גְּיטְרָעטְן דִאר.
עִז הוּט וּוֶאלְ דִיא כְּלֵיקְלַיידְט דִאש אִיין קוּינְג דֶעְן אַכְרְן זוֹל דִינְן. עֶר אִירְט זִיךְ
אִיין קוּינְג אוּם אַל דִינְג בִּישְׁמַן הוּט:
בְּעִשְׁרְן אַן. אוּ אִיךְ בִּין אִיין אַפְּטִיגְר קוּינְג נוּ דִינְן אִינְט גָּט. עֶר אִישְׁט אוּיךְ
עֶר גְּירוֹפְט דֶעְר קוּינְג עֻזִּיָּה אוּם הוּב נוּ דִיאַסְן אַן. וּוִיא וּוִיל גָּט הַאן
כְּלַיִּב עֶר נִיט נֶאכְן שְׁטוֹן אַן טְרִיב אִין בְּלִיר סוֹן דֶאכְן:
גְּינְגְן אִיין אוּם אוּיש. אוּם גְּינְג דא נוּ דִיעְם אִזְבֵּחַ אוּם נְט אִיין לַוִיאְרְן פַּסְן. דוּךְ
עֶר גְּינְג אִין דֶאש בֵּיתְ הַאקְדָּש אִין דֶאש הִיילְן הוּיש. דא דִיאש גָּט הַט כּוֹהֲנִיךְ
גְּאר עבן אוּם וּוֶאש עֶר אִן וּינְג:
טְאגְן. אוּז גְּישְׁאךְ אוּיךְ דִיזְךְ קוּינְג עֻזִּיָּה אוּם דא עִז אִיךְ וּוֶאלְ גְּינְג. אֶעֶרְקְט אוּיךְ
אִין פַּסְעְגְט אוּז נוּ שְׁפְּרַעכְן אוּם גְּערְן נוּ זְאגְן. אוּש קְן אִייְנֶר לִיירְן אוֹן נוּ וִיל וּוֶאלְ
גְּערְטְן אוּם אִן גְּיטְרִייט וּאכְר אִן כִּיט זִיין גְּלַייךְ:
וּוִילְן דא אִיט גְּרוֹשֶׁר אֵיר. אִיט שׁוֹךְ אוּם אִיט רִיכְרְר וּוֶאש עֶר אוּז דִיךְ. אִן וִיין
דִארוֹיבֶר הַט עֶר הוֹיבְט זוֹיט אִיט אַנְכְּלַייא וּוֶער. עז גְּינְג דֶעְם קוּינְג נוֹךְ זִיכְ

וואס זיין וועגן דא איבן חט . דא דער קויניג שטאדב אן כינדוב אין דא . מהט בייא
דאש קויניגש גראב דער קויניג עזיה :
אן וואלט אין כיט קיינמאכן בייא דען קויניג כהט . אן ליגט אין אויך איין אורט וויא
אויך איין ענט . וועגן זיא גיריכטן ער איש אינרע עז כיט בילך ווער .
דאש אן אין כינדוב אזו כהט בייא דעם קויניג הער :
פון דעם קויניג עזיה ויבט אן ויל גישריבן . וואש ער אין זיינן לעבן ווארך
הט גיטריבן . אזו אויך אענליא גרושי בייאיק שרייבן פון איק אין דען בוכן . עז
דיא וויל ריזר קויניג עזיהו אזו אויך זענין וואש . ער הט איין זון דער אויך גאר
ורוק וואש . ער וואש דיא וויל ריכטר אויכר זייכש ואטרש נכט . אזו וואש
איין דעכטר ריכטר אויש אזו אויש אזו האכט :
דא עזיה שטארב ער נו דעם קויניגרייך קאם . וויא גאר גערן אין דאש גישעכט
איין קויניג אויך כאם . זיין אוטר היש ירושה איין ערבריא ורויא נזואר .
ער וואש קויניג אין ירושלים נכנר זעכש יהן יאר :
ער וואש איין דעכטר ורוזר קויניג אין דעכטי וועך ער גינג . עז גיפיל אין גלטש
ער וואש ער אן וינג . דא הט ער גרוש גלויק אזו כעשרט הויש גלט . ער קאם
אויגן וואש ער אן וינג . דא הט ער גרוש גלויק אזו כעשרט הויש גלט . ער קאם
כיט אין דאש בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דא עש גלט צור כוט :
ער שטרייט איט קויניג עזיהו אזו וואר אין אויכר זיין . ער אזו אל זיין וואלק אושטון
אונטן גיגן . עזיהו אושט אין ניכט נאכן נאכן דרייא יאר . אל יאר דרייא הונדרט
נעכטנר זיבכר דאש אישט נאכן אזו גאר וואר :
אזו אושט אין עזיהו טויזכט אולטר וויין אזו גיהן טויזכט אולטר ערשטן . דז אושט אין עזיהו
גבן אלי יאר צוק ערשטן . דער קויניג וואש גאר אעכטיג אזו גלט וואלט אין
וואלק . עש וואש איין דרוזר קויניג אז אן עז לירן זוך :
כון זושן איר קויניג כייכן יותם זון עזיה . אזו זאלן פון קויניג ישראל דער היש זיך
זכלים . ער וואש אויך איין כויזר קויניג אז יַרבעם זון נבט . אין דען זעכצין וועך
ער אין כוט . אויך וואר ער דאש וירד ניבוירד זיכט יהוא זיכק עלטר ואטר הער .
אייגר היש שלוק זון בש דער שוץ דען קויניג טוט . פון זייכר זיכט וועלן קאם
ער אויך טראט :
ער וואש אין כיגרוב אזו כוזר קויניג אז יַרבעם זון נבט . אין דען זעכצין וועך
זכלים . ער וואש אויך איין כויזר קויניג ישראל דער היש זיך
כון זושן איר קויניג כייכן יותם זון עזיה . אזו זאלן פון קויניג ישראל דער היש זיך
אויך איין ענט . וועגן זיא גיריכטן ער איש אינרע עז כיט בילך ווער .
דאש אן אין כינדוב אזו כהט בייא דעם קויניג הער :
פון דעם קויניג עזיה ויבט אן ויל גישריבן . וואש ער אין זיינן לעבן ווארך
הט גיטריבן . אזו אויך אענליא גרושי בייאיק שרייבן פון איק אין דען בוכן . עז
דיא וויל ריזר קויניג עזיהו אזו אויך זענין וואש . ער הט איין זון דער אויך גאר
ורוק וואש . ער וואש דיא וויל ריכטר אויכר זייכש ואטרש נכט . אזו וואש
איין דעכטר ריכטר אויש אזו אויש אזו האכט :
דא עזיה שטארב ער נו דעם קויניגרייך קאם . וויא גאר גערן אין דאש גישעכט
איין קויניג אויך כאם . זיין אוטר היש ירושה איין ערבריא ורויא נזואר .
ער וואש קויניג אין ירושלים נכנר זעכש יהן יאר :
ער וואש איין דעכטר ורוזר קויניג אין דעכטי וועך ער גינג . עז גיפיל אין גלטש
ער וואש ער אן וינג . דא הט ער גרוש גלויק אזו כעשרט הויש גלט . ער קאם
כיט אין דאש בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דא עש גלט צור כוט :
ער שטרייט איט קויניג עזיהו אזו וואר אין אויכר זיין . ער אזו אל זיין וואלק אושטון
אונטן גיגן . עזיהו אושט אין ניכט נאכן נאכן דרייא יאר . אל יאר דרייא הונדרט
נעכטנר זיבכר דאש אישט נאכן אזו גאר וואר :
אזו אושט אין עזיהו טויזכט אולטר וויין אזו גיהן טויזכט אולטר ערשטן . דז אושט אין עזיהו
גבן אלי יאר צוק ערשטן . דער קויניג וואש גאר אעכטיג אזו גלט וואלט אין
וואלק . עש וואש איין דרוזר קויניג אז אן עז לירן זוך :
כון זושן איר קויניג כייכן יותם זון עזיה . אזו זאלן פון קויניג ישראל דער היש זיך
זכלים . ער וואש אויך איין כויזר קויניג אז יַרבעם זון נבט . אין דען זעכצין וועך
ער אין כוט . אויך וואר ער דאש וירד ניבוירד זיכט יהוא זיכק עלטר ואטר הער .
אייגר היש שלוק זון בש דער שוץ דען קויניג טוט . פון זייכר זיכט וועלן קאם
ער אויך טראט :

דאש כוך פון ישראל שרייבט פון אין אויך. וויא דיזר קיניג פקחיה הט בינאנן
זן טוט דען קיניג דער דא היש פְּקַחְיָה:

שטערקט אירן אוט. ער האט אין אירשאלק דער היש פֶּקַח זון רמַלְיָה. דער שוין
ער וואש צוויינציג יאר אלט ער טעט אויך קיין גוט. דיא זוכד פון יְרֹבְּעָם זון נְבָט
דא שטעט נישריבן אום דא ער שטארב. זיין זון פְּקַחְיָה דש קינג רייך דר וואר:
גיוון. דא שָׁלוּם זון יֵבֵשׁ וואש דר שואש אַחַזְיָהוּ אן זיין שטט קיניג וואש. אום
מיינט אולט. דיזר שָׁלוּם זון יֵבֵשׁ אן זיין שטט קיניג וואר: נעמט אין נאנצן
אונעט אן זייכר אויך ניט שפארט:

דען שָׁלוּם זון יֵבֵשׁ קליין וואש זיין. דען זון נָדִי דער דר שוין אן אַחַזְיָהוּ
אן זיכט עז אויך נישריבן וויא מענסי וואלט. אין דעמ קיניג כוך פון ישראל אויך

זון דען אן טוט חזקיה בעטן זיין וואלט מיך דען אסנוטרן נו אופקער זו ברענן:
נון הט דער קיניג מיין זון · דו היז יחזקיה דא שרייבן די כיפר זיל סון · דען זעלבן
דען סאלק ישראל אז עז שטעט גישריבן:
אסנוטרן זו כרענן · גייך אז דיא כיזן סולקרן דיא האט זו טרייבן · וואנ סון
וועי קאן עש אלש דר גיין אלש דר כענן · ער וואלט מיך זיין זון דא נו דען
גיש קיין אסנוט ער וואז זיא אל מן בעטן:
נו דער זעלבין וואלט · ער ריכט אלן אסנוטרן אז דיא קיניג ישראל טעטן · ער
ער וואז ער קיניג וואלד · זעפש נעהן יאר וואז ער קיניג
דיזר שאלק אוט כיוועלט היש דער כיז אחז:
שעט אוט זיך כיט שפרט · ער גידיט כיט נוך זיינם סאטר מיין כיוועלט ער וואז ·
ער גיש איין זון דער היש אחז דער נו קיניג וואלד · איט גרושן זיכרן דיא ער דא
אין דער שטאט ירושלים וואר ער כיגראבן דא קונט כיאנט ווערן:
זוטן אוז נאכן · ער שטארב אין גרושר ורואקייט אוט וואר כיגראבן איט ערן ·
כון נאין איר קיניג ישראל כלייבן אוט דוך כיט נגן דער קיניג יחזקיה סון יודא הט איין
אלטן אין אירק שפיל כיט כיהילטן:
אוט אט · אוז נאכן כיז ישראל דא נאכן שפיל פער שפילטן · כיז זיא ריטר נאך
דער שטאט וואלד נו קוינג אן דיזש פלאץ שטאט · אוז באט אייבר דען אנדרן שאך
כירר ועלט · סון דען ריכט אן זיל ריכן · אין קיניג כוך ישראל וואז ער אן זיכן:
מאיבר היש השטעל זון אלה איין שטרקר העלר · ער דר שלוג דען קיניג פלאץ אוט אין
דיזר פלאץ זון דאליה אוט זיין ואר גיכושן:
זיין נאכד ער זיא טרייב · אוז בוי אוז דיזר קיניג ישראל אז זיא עש גיכושן · אז
ער סור וישטט דא: נאכד אוט קיין סאלק דא כלייב · ער נאט אלז סאלק אוט אין
דא: נאכלי נכד · גלער אוט דא: נכד גלייך אויך · אוט דז נכד נבלתי זיז ער קיין גייך:
ער היש תגלת פלאטר אוט נוך אויך דיא יורן נו האכט · ער סר וישט אין שיר
זיין נייטן · דער קיניג אשור איט גרושן ואלק נו דייטן:
ון נכט וואז גלייך אוט כיוועלט היש דער כיז אחז: סקח אוט אין
ער וואר זוייכלין יאר קוינג אוט וואר גאר אויבין גירוטן · ער טעט אז ירבעם
כוב אוט האט קיין שאט:
אעבלי יך · דיזר סקח זון ראליה דא: קוינגרייך אין נאט · ער וואז אויך אין

קיניגן אויף קיניג אחז שטרייטן:

קאק. אום דעם קיניג פון ישראל דא אין קיניג אחז קייטן. דאס
איז נוין אעלטיגי קיניג רֶגִין אום מרק. ווי הויבט זיא אויף די הויפ-
טוזינט נאך אונזר ביבל זאך:

דא הער. אום דער שלוס איז אין פאלק אין אויבט טאג, צוויי-
ניגן אום הונדרט אור פֿוס איז גַּן ראשק נאך גישאפֿט איז אער. דער קיניג פון ישראל קאק אויף
אור פֿוס איז גַּן זיבן אי אאל פֿר ווער. אז קאק דער קיניג אַרַם אום שלוס איז
גאר ווינג אר זיין גַּיבוש צו אאל פֿר ווער. אז קאק דער קיניג אחז צווער. אר טעט גרושי כויבריי-
פֿרייט זיין אוטר דאז ורוק וויב:

קויניג אחז. אז ביהילט דיזר קנאב זיין שטאלן גייב. זיא ווארד גאנץ דער
ד: דער קנאב כיט ווילט פֿר הערגן וי גייד דא ווז. אר טריב גרושן יאאר דער
• צווער. אז שארט איז כיפֿש זאנט אונש דיא שרייפֿט פֿר ווער
אפֿגוטן דיא דא זיין מון אער. זיא ווארפֿן אין אין דאז פֿייאר כוך אירק דינשט
דיא דינר פון דען אפֿגוטן נאאן דען יונגן העד. זיא ווילטן אין פֿור כרענן צו דען
זיין אוטר זאך ורייד ווז מיר טייאר:

בעט. דען אפֿגוטרן ווילט ער אין אופֿרן אום ור כרענן איק פֿייאר. דא דאש
אן דא דער קויניג אחז וי ביזליך טעט. ער נאק זיין זון חזקיה דא פֿיר האלף קיין
פֿור דעק פֿייאר גאכן אום גאר ווארן ביהוט:

ד: ער ווז וי שון קנעבליין. דער דא היש חזקיה איט דען קליין טירלן בלוט.
דא נאק דיא ורוק ורויא דא זעלבין טירלין. אום שאירט אין אויבר זיין ליב ד:
נטויאר אוי: ד: אז איק פֿייאר זעבט. גלייך אז דר דיש דער איק ווישר שווערט.
זיין. אום הוט אין גישטלט ווי: אין אוי: דא ווישט אז אוי: דר ערדן הרויש.

ערגא. ד: אן זיבן יאר נוך אין אינן אנגרר אוארדרן פֿייאר כרענט:

בלוט שאירט ער זיך כיט ור זעבן. ווען אן ויכט עטליכי אורטר אויף עטליכן
דא שרייבן אוכש דיא כוכלר ווי: אן עש זו ווען כרענט. ווער זיך איט זיינק
וי קליינש טירלין ד: אן הייש מַלְאַכְרָא:

מיין אירק זיכן. זיא ליש איר בלר כרענן דיא קויניגן דיא הש הִזְקִיָּה.
דא דאז זיין ליבי אוטר ווארד אינן. זיא דער שראק פון גאנציק הערלן אום ירוזלם

דוא קאכשט מיינט וואס העלפן איך דאס וואלט אערק, דוא הושט דען קיניג ארמ
ער שפראך איך וויל איין דינן מוס בין מויער קנעכט:
ווייב שטאט אשר ער זאל פון טויב דען דוא מוסט שעפן. ער היים
מיט מיינר גרושן שר. אין דיא שטאט אשר מוס דיא ער דען קיניג ואכט. ער
ווי טרייב מן קיניג אבר הוב ער אן:
מוסט זיך נאכן קיניג אשור אשר דאר כאך ער זיך וואכט:
ווי נאכט. ער קאך נען דאשך נען דיא הויבט שטאט ער ניווען. דיא נייט ער
אויג קיניג אשור אשר דיא אנכפר הער וואלן העלפט וואס זוי אין שפראך.
זוכט עז מען אוי. איך ווי איז דיא קיניג אשור דאס דר זאך. דא ער
ער ניש קיין פר בורגן אין מוס טוֹן זוי הויבט קיניג אין דאס וואס אין היז
שיקט עז קיניג אשור זון אויכן זוכט:
דייטן נאך כירגט אוש זון. דא כאט קיניג אחז דאס זיבר מוס דאס גוֹלד. מוס
פור קיניג ארמ מוס פר קיניג ישראל דיא אוך איך שטון. איך טאר כירגט אוש
איר ניט בייטן איך ניט וויש וואס זו טון:
איך גאר גישעפט. דוא כישט איין ליכר ואטר מוס איך בין דיין זון. היל פשטו
איך ניט כיט דיך קיניג אשור אוש היל דיין קנעכט. וועדשטו איר ניט העלפן זו כין
תגלית פלאסר זיין כאן מוז וואר:
טרעטן דא זו קייזר טוירן. אחז שיקט אוז כוטן זו קיניג קיניג אשור דאר. ער היש
שוש שטרייטן אוך קיניג אחז: ער קוכט זיך ניט בירורן. ער טורשט ניט מוש
ישראל מיך איט איך קאך:

מוס וואלן דא זאנר פור הרן. מוס דיא זווין קיניגן קינן קיניג אחז מוס דר קיניג
זיא זעלטן זיך אין די שטעט וואר וואלט אין עז ווערן. דא קאלן דען דיא פלשתים
מכפיגן קיניג אשור אשר דאר כאך ער זיך וואכט:
ווי טרייב מן קיניג הוב ער אן:
מוסט זיך נאכן קיניג אשור אשר דאר כאך ער זיך וואכט:
זוכט עז מען אוי. איך ווי איז דיא קיניג אחז דאס זיבר מוס דאס גוֹלד. מוס
פור קיניג ארמ מוס פר קיניג ישראל דיא אוך איך שטון. איך טאר כירגט אוש
איר ניט בייטן איך ניט וויש וואס זו טון:
איך גאר גישעפט. דוא כישט איין ליכר ואטר מוס איך בין דיין זון. היל פשטו
איך ניט כיט דיך קיניג אשור אשר היל דיין קנעכט. וועדשטו איר ניט העלפן זו כין
תגלית פלאסר זיין כאן מוז וואר:
טרעטן דא זו קייזר טוירן. אחז שיקט אוז כוטן זו קיניג קיניג אשור דאר. ער היש
שוש שטרייטן אוך קיניג אחז: ער קוכט זיך ניט בירורן. ער טורשט ניט מוש
ישראל מיך איט איך קאך:

מוס וואלן דא זאנר פור הרן. מוס דיא זווין קיניגן קינן קיניג אחז מוס דר קיניג
זיא זעלטן זיך אין די שטעט וואר וואלט אין עז ווערן. דא קאלן דען דיא פלשתים
מכפיגן קיניג אשור אשר דאר כאך ער זיך וואכט:
ווי נאכט. ער קאך נען דאשך נען דיא הויבט שטאט ער ניווען. דיא נייט ער
אויג קיניג אשור אשר דיא אנכפר הער וואלן העלפט וואס זוי אין שפראך.
זוכט עז מען אוי. איך ווי איז דיא קיניג אשור דאס דר זאך. דא ער
ער ניש קיין פר בורגן אין מוס טוֹן זוי הויבט קיניג אין דאס וואס אין היז
שיקט עז קיניג אשור זון אויכן זוכט:
דייטן נאך כירגט אוש זון. דא כאט קיניג אחז דאס זיבר מוס דאס גוֹלד. מוס
פור קיניג ארמ מוס פר קיניג ישראל דיא אוך איך שטון. איך טאר כירגט אוש
איר ניט בייטן איך ניט וויש וואס זו טון:
איך גאר גישעפט. דוא כישט איין ליכר ואטר מוס איך בין דיין זון. היל פשטו
איך ניט כיט דיך קיניג אשור אשר היל דיין קנעכט. וועדשטו איר ניט העלפן זו כין
תגלית פלאסר זיין כאן מוז וואר:
טרעטן דא זו קייזר טוירן. אחז שיקט אוז כוטן זו קיניג קיניג אשור דאר. ער היש
שוש שטרייטן אוך קיניג אחז: ער קוכט זיך ניט בירורן. ער טורשט ניט מוש
ישראל מיך איט איך קאך:

ער ליש דאס בֵּית הַמִּקְדָּשׁ צו שלישן אלײ׳ן כאך זײנען דוט׃ ער

קיניג משור קעגן צו רייטן. דו ער אופֿט דר דורך וליהן וען עז איך טעט כוט׳
ער ליש דען הוֹך פֿר אויארן רא אויך רער איינן זײטן. דאס טעט ער דרוק וען דר
טעט צו רער זעלבן שטונר׃

ער שאכרן. ער טעט וען ער נויארט אופֿט אוֹט קונט. כון הורט וען ער אער
עז צו שאכרן קופֿפֿרן ריכרן וען ער פֿר גישטאנרן. ער טעט עז הראב אוֹט טעט
אויך צו׳עלף קופֿפֿרן ריכרן האט ער אין וויניג אלט׃
ער אויך ריא ערדן דארויך האט ער אין וויניג אלט׃

ער פֿור אין שטוט. אוֹט רא׃ קופֿפֿרן יַ רא׃ שלואה האט גיאלט. רא׃ שטעלט
רער קיניג ליש צו שכיידן רא׃ גיפֿעש פֿון גֹלָט. וען ער כיט׃ וואוש צו טון הילט
וענרן ער אוש עז וארן ון׃

רען רער רא׃ון אוריה הכוהן אוש עז וואוֹ טון. ער קונט עז כיט
רר צו גון. אוֹט רא׃ וארויך אוֹך שטוֹך לוש שלעלט רא שטון. ווען עז איך גילוש איך וויל וואוֹך
אי׃ איך ריר עש גיביט ררויך גיב ריין אלט אוֹט אוֹך זורן׃

שטעלט ער אין אין ווינקיל אוֹט טריב ררויש איין שפוט׃
ער שכראך צו רעט כוהן אוֹט הויר צו וואש איך ריר זאך. אויך רעט כויאן אוֹפֿר
פֿר גאנגן וואי גירופֿט. רא אן אויך ברופֿט אופֿפֿר אוֹט שטונר רא כֹר גֹלָט. רא׃
שטרעלט ער אן אין ווינקיל אוֹט טריב ברויש איין שפוט׃

ער ליש רא׃ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ צו שלישן אלײ׳ן כאך זײנען דוט׃ ער

הושע
ניט נעבן אוך קיניג אשר ניט מיין שיש׃

בינאן דיר. אזו זוּר זיבּרט אין קיניג אנדריך נאר אוּם נאר נ׳ווּיש. הושע ווּאש
זיבר קיניג אנדריך שטיש בייא איר. איך ווּיל שלאכאטר ניט דיך ווּיל עש ווּאל
זייבּ נאשן טוּא אפּלט׳ן אויבר אַנְדְרֵיךְ נאכט׃

זייבּ נעבן. הייאליך שיקט הושע בוטן מייבּ קיניג נ׳ייבּנט. ער היש איט
דער קיניג פון ישראל אושט זיך שלאכאטר דר נעבן. העט ער עש ניט נ׳טון זו
פון אשור אזו בייהעלפן רא׃

ער זיך וכט. דער קיניג אושט אוּיך דינן הושע זון אֵלָה. דעוּך קיניג שלאכאטר
איין קיניג היש שַׁלְמַאנַאסַר פון אַשור נכט. ער נוך איט ויל נרושן הייר אויך די יודן
מנרון אסלטרן אוּם כויבריי׳א דר איט׃

טוֹב אויך דיזן טאג אוּיך. אבר דעוּך ישראל איר זונדא נישן זיא ניט. זי דינטן
כונסגיהן טאג אין אַ אוּם רא דאש רא׳זיין נישעפט נישך. דרוּך האכן איר יודן
נען יְרוּשַׁלַיִם נוּך רֶגֶל אז זיא העטן אן נ׳ואכנן׃

אוּם טעט עש אויך קיין שיך. ער העט דעוּך נערן נ׳זעהן דאש ישראל ווער נאכּן
אז דיא אנדרן קיניגין ישראל דיא רא ווארן פּור איך. ער ניש דיא הויטר אוכטר נען
ווּאש מיין כויזר קיניג אוּם דוך ניט נאר׃

זון אֲחָזְיָה דר שוּאכּן. ער היש זיך הושע זון אֵלָה אוּם זו קיניג ער ווּאר. ער
כון האלטן איר מיין וויל שטיל אוּם ווען פּון קיניג יְשַׁרְאֵל זאכּן. דער רא הט פֶּקַח
רא איט ווארן דיא יודן פּון נ׳ואלט כיזאלט׃

יְחִזְקִיָּה דער ווּאר אלט פּוּיכּן אוּם זוּיכּן יאר. דער ווּאר זו קיניג נ׳יאלט.
ער ניש אייכן זון דער היש ער ווּאר ניט כינ׳ראכן אין קיניג׳יש נ׳ראב זוּאר. ער ניש
מין זולט האכן אז דער וויכּיג קלאן׃

שַׁעוּר נאכּן ווּאש. לֶט דער וירדין הער קוירט דען זעלבּן טאג. דאש אן אוּם
אן דען זעלבּן טאג כויארט זוּאש דא דא שטרב קיניג אָחָז. דער נאכּן טאג אוּם דא
נ׳ישלט. דא ער נון שטארב דש אן אין כינ׳רוב. זיין זיבּ זו אז מיין כוילא רוב׃
ין זוּ ניט אער שרייבן פון דעוּך קיניג כוך פון יודא שטעט זיין

שטעטן אוּם וואו ער כויארט קוכט׃

זון אוּיך. קיין עק אין יְרוּשַׁלַיִם רא ניט אין אסלטוט שטוכט. אז וויט אין אלן
עש זיש ניט אוּיש נעשן אין דען היילין הוש. אירראן נינג הין וועק עז וואש

וועל גייטריבן. וויא זי ישׂראל אלטן זיבדן ישׂראל אין נוך טעטן. מיינ נאך דען מבדרן
איין גיגעשפח דער בין סוקר דיא ישׂראל וד טריבן. מוט אויך סון ישׂראל שטעט
דען אפגעטן זיא נאך גיגן. מוט וועל בידי וועדק דיא זיא אויך אן זיגגן:
ער נאכ אין איין וון נכר דא: זולטן זי הן. זי וואשטן וד וואל טאגן ניט וש זו טון.
גיטון. ער זוך זיא מוי אנריק וועלט זיא ניט לן:
נוק וואשר כי: ער זו בריבט. וועל האט דעק ואלק ישׂראל נד וש נייבן מוט וואנדר
ווען איין זולפי זך וישיבט איין שפריך וואדט אן שפריבט. דער קדון נעט אז נאכן
אער אישט נוהט דער בייא.
מיינ וער זיא קענט. מוט בייא דעק בך נזון. מוט אין שטעט אודי. דאז רוט
ער זעצט זיא אין וועריא נאנד מוט דיא אן אלזו נענט. אין נחלה מוט אין מוד זאך
היבטר. ישׂראל וואדר וועל זו קלט אי דא קאט דער ווינטר:
נעהן גישעלבט קיין יור ניט כליב. ער טרייב זיא אין נאכט אשור נאר וער דא
ער סור וואושטט דיא שטאט שארון ישׂראל ער דא הין טריב. אז וועיט אז דיא
שארון ישׂראל האטן אוי גיגעלבט:
וואר אזו זייא. אייבר ואלק ישׂראל דיא נאכן נעהן גישעלבט. ער גיוואן די שטט
ער נאך סור שארון נאכנר יאר דרייא. אין יאר הט גיקיבינט הושע דיא זו סור
וועיטר נען ווערט. וועו קיבינג אשור וואר נורניק אויך דז יודיש גישעלבט. זיא
האטן עז וואל ור ריבט זיא טעטן ווידר גוט אוי דעבט:
ער וכן קיבינ הושע אוי גיוואבן האדט. איר זולט עבן ור נאען וויא עש
וויא שאעקט דיר דאז. אין וועל דען לייטן וועיזן אוי וועל זיא ערבן. דז קיבינ
ער נוך סור שארון דיא שטאט דא הושע אין זאש. הושע השטו איך פר נעשן
זול ווידר שפעבינן אן זיין אייגבק הערן:
נאכט. אוי בידזוואבן זיא איט גיוואלט איט זיבינר קרעפטיגין הנד:
ווען איך וועל דען לייטן וועיזן אוי וועל זיא ערבן. איך וועל עז הושע ניט פר טראגן ער הוט אייבר ור נעשן. איך וועל אן נאבן אוק
ברענגן אז האב איך איך ור אעשן. אז נוך דר קיבינ סון משור אויך דען ירן
איך וועל עז הושע ניט פר טראגן ער הוט אייבר ור נעשן. איך וועל אן נאבן אוק
שאבאטר באזר שפראך הירט נו איין פולק אויבר אז:
אויך הוב זיך קיבינ משור איט איינר נרושן שר. דאז פולק דז ער כרופט דז האט קיין נד.
הושע ווידר שפעבינן אן שאבאטר אוי דאז וואדר ער נ'וואר. אויך הוב זיך

ערן דינר איך זיין מיר טאָג אין ער. דאָס איז אויך ישראל האָט אים מען שפּראָכן
דען עס שפּריכט ער קינדן עס: אים איין ער האָלט:

ער דאָס דאָ הוט דינר פּיין. ווער דאָס קינדן איר דיך ווען עס אים גיפּלעט.
איז שפּראָכן איר ווערן גיוועלן אום אום אוז זיין. עס איז גיבן איך אז איין קינדן
אין אוז אוז פּיר גיוועלט טאָג ווען עס אוז הון:

הטן ישראל. ווען איז אוז אום אין אום דינטן אויך דען אפּטרינן גיטריבן. איז
ישראל אפּטן צוויי אין קעלבר אז פּור שטעט גישריבן. ווען איז אוז אונקיש
זיין. אום הט גיבן אין שטריט אום אפּטן זיריך. אוז טעט ישראל אלי גיבן:
ווען איז כוין טויפּל אוז ווערטן זיך דריין. אום קונטן איט אין דיר נאָך דעם
זיין אפּטן קונטן אום דיר דרין דיר קונטן אפּטן:

אלן דינר אוז אפּטן. ווען דאָרן אירט זיך ישראל אן דען זאָלן. דז איז איט אירי
דאָרן זיך נישט צוויפּלין כאשליך ישראל דז: גיוועלט. דאָס טאָג דער אויוון הער
אוז שרייא אין איר אין דיפּט ווען אוכט אוי:

זינן טאָג אישט צו הוך. איר ווען אוכט טאָג אפּטן אום איז אוכט ווען בייא. דער
ישראל גיוועלטן אין אירפּ איז פּור שפּוטן טאָג גיזען אום גיזען כרהייט נאָך.
דז: אישט אוי דריין טראָן:

אין קורטן. זיא ווערטן זיך דראָן קערן אז הלף קיין דיר נאָך קיין זאָלן.
כיט דראָן אין שאָר אוי כיזיך ברוכן דא אן דאָ ווישר אום דריין טראָן:

דאָס גפּיאָק שטרופּטן ישראל איט זוך ווערטן. ווען דיא נפּיאָק רעטן ישראל זיך
אוכוויך קוין איך אז אויך דר ערן:

הט אויך טאָג זורן. אום האָלטט איר איז גיכוט אום אין גיזען. אישט אויך
אום שטרופּטן ישראל אוכוט אום אויך אפּרן. איר זוט וראָטי טאָג זוטר אום
אעכּי וראי נכּיאיק דיא הטן דא קיין רוא:

וז דוא דיא זך. טאָג איז הער אז דער ווען שיקט קינדן קיכדר ישראל צו.
ווי איז גיבש ואלק ישראל. איין ליבש אין שפּראָך. דז: טאָג צו אין דיכטן
דען אומוועלדיקייט אום אויך ישראל צו: איז דיכטן דען אומוועלדיקייט
האָן. אויך אלי בערג אוכטר אלן כוישן. זי טעטן וז צו גייך דר צורכן טאָג נאָן:
ישראל בויאָן אופּפּר שטוב אין אלי שטעטן. עז וואז קיין אורט דז: זי כיט אפּזוטר
אפּטן קונטן וואר:

זוערלי. טאָג אויך ישראל טעטן עז: אום אין אלי קינדן צוויי. וי דיכטן
ערן אין שפּראָכן אויך ישראל דאָ אוי אין אר זיין דיכר. דז: איר זיין

מן רא. זי וואוסטן זי אאך ניט רא: זאך זיטן. רז אן טאָ רוך זעלט אן ביטן:
זאך. ער זעצט זיא אין ישראל שטאטן. זיא ער בויאטן רא: גוט רא: הנד.
ער ברוקט פון בֵּית פון כוֹתֹ זאך. פון עֵזֶה פון מה מַהֲתָּה פון טוֹמ זי:
עש זיא בי:זעלן רז: עש ניט וואוסט זעלט זיין:
אענגיש זאך. מה בראָכט מבדי פּולקי אין גנד ישראל הין איין. ער
וואלט רא: זאך ישראל שטונד וואוסט זן הנד. וואו: טעט קיניג זיא
פון בית ער איבר ער שוש קיניג ישראל שטונד זן הנד. וואו: טעט זיא
זיא: זאך יורא מה זי איין וואוניקליכיא שאר:
קונט ער ניט גיוויכן. וון אין דען זעלבן זאך קיניג חזקיה וואר. איז גישעלט
זיא: זאך ישראל וואו: בא: וואוסט וון ניאט זאש דאריכן. מה רא: זאך יורא
איז וואוג דיר קערן וון ער עז: וואוג פר אאך:
קאן טיג. זיא זיין זיא וואך אוז כוך רא הינטן בי: אויך דען הייטיגן טאג. זיא
עז קאך דער קיניג מה שור פּוּרט זיא וועק. וויט אין אנדרי זאך זיא טרוכן
ניט דראן. זא זאך בי: אן זיא בא: פר טרייב מה: ארץ ישראל הין רן:
וואלין קלין וואו: איר ניוון. ריא בּיאיאך האטן זיא בישטרופט זיא: ער קורטן זיך
ער אפט זוויא טריבן זיא: זא: זאך בי: הין. אוראדרן הין זיא מאך דען דינטן
גרוש זיבט וואלט וויא מה וואך אאן:
דען פולקרן אין אירי הענט וואן:
זיא: ער ניש זיא: וואלט. דרוך הוט טיג פר שאפט אן ישראל אן. ער
דא: בוך וועלט עז: וואן. הינטן כאך זיא וועלט איר וואוג הוירן
זיא טעטן אויך דא: בי: אין טיג אויך שאפט ישראל. קיניגרייך
דא: קיניג טיג זיא האט אב גישלאגן דא: ישראל אין בית שאפט
דען קונקרן אין אירי הענט וואן:
ישראל נאאן אויך אויך אן. וועלט ער אפט ישראל זיבן וון גן הוירן
בוך זייגר. דער אפט ישראל זיבן וון גן ערשטן אן. וועלט
דא: דרי ורעארן פולקר זאש אין וואך וועלט. זי פרפטן זיך אפ ערשטן זי טיג
וון בית:
מין דא. זי וואוסטן זן אאך ניט רא: זאך. רז אן טיג דוך זעלט אן בית:

זיכון עז וואס מן וויש דעת שמוט:

ווילן ענטן. וועלן דיא וראדן פולקר פֿורלטן זיך פֿור גֹּט. דאש אפטן דיא וועלן
דאש ואלק פֿון מענשליכע מידי קיכדר זיא ור בראנטן. נו איזן אסנזוטרן גֹּייך וז די
ספערר דיא דא עשן היזיא:

גֹּן. וום דיא נייט פֿון עוויקייט דיא האטן איר מוך צוויישן איין וויל וום איין
וום דיא נייט פֿון עזיק האטן איין איזיל איר קייכר קוכט קוכט. איין הוכט וום מיין איזיל איר
נייט פֿון חאת האטן איין כישאכן כוק. דער וש זו אעלטיני איין הוילניני טוק:
די נייט פֿון כוֹת הטן איין וועכר האן. זי הילטן איין ור גֹּט וום כאטן איין אן. וום
וילישיקליכן גאר וופט אענין ואלט:

האטן. מוכטר איר יוכני הויכרליך וז וואש איר אסנזוט גֹּישטאלט. זיא דיכטן איך
כון זול אוכט דאש כוך כענן וואש גֹּט זיא אן כאטן. דיא נייט זיא אן כאטן פֿון בֹּיִי איין הען זיא
דיא דא הטן גֹּיאלט דיא יורן וום פֿור איך אסנזרון העטן:

וום טעטן זי אן כעטן. וום כרוקטן זיא איך דעכוך טעטן. זי נאאן היאליך אירי אירי שטעטן
זיא פֿורקטן זיך פֿור גֹּט וואש זיא דעכוך טעטן. דאש טעטן דיא פֿולקר וויטר כיי הער:
דעלט הער וער. דאש טעטן דיא פֿולקר וויטר כיי הער:

בֵּיתֵי גֹּאלֵי וום ער ניש זיא פֿור שטון. דאש זיא זולטן גֹּט פֿורקטן וועך ער דער
פֿון פֿורט איינן פֿון דען כוהֵנִים דער ואר וואש גֹּיועשן איך שְׁאוֹרן. אן זעלט איך אין
ואלן ון. דער זיא אוכטר וויז אל דאש נאכרש גֹּיריכט. דאש וואש גֹּאר באלר
גֹּיכוט רער קויכיך אשור אן וולט דאש טון אן זולט איין יורן כוהֵן כעאן וום נו איך
גֹּישעהן נו דעת זעלכן גֹּישיכט:

זעלכין גֹּיך זיין זין זיא כיט וושן:

איך קוען נו האכט. וום אלי טאך מי אער וום האכן זי נו רישן. זיא קענן כיט דען
דיא וראדן פֿולקר דיא רו הושט איך דער יורן נאכט. דיא כוזין גֹּיוואן זיין אויכר
איר אוכגוויק זולטן קלאגן. דא שיקט גֹּט דיא גיוואן וום נו רישן פֿון זיא. אן זאגט
מכר דיא וראדן פֿולקר וואושטן כיט מברש נו זאגן. וואן דאש זיא דען אסנזוטרן
גייטן פֿון חאת האטן איין כישאכן כוק. דער וש זו אעלטיני איין הוילניני טוק:
די נייט פֿון כוֹת הטן איין וועכר האן. זי הילטן איין ור גֹּט וום כאטן איין אן. וום
וילישיקליכן גאר וופט אענין ואלט:

האטן. מוכטר איר יוכני הויכרליך וז וואש איר אסנזוט גֹּישטאלט. זיא דיכטן איך
כון זול אוכט דאש כוך כענן וואש גֹּט זיא אן כאטן. דיא נייט זיא אן כאטן פֿון בֹּיִי איין הען זיא
דיא דא הטן גֹּיאלט דיא יורן וום פֿור איך אסנזרון העטן:

וום טעטן זי אן כעטן. וום כרוקטן זיא איך דעכוך טעטן. זי נאאן היאליך אירי אירי שטעטן
זיא פֿורקטן זיך פֿור גֹּט וואש זיא דעכוך טעטן. דאש טעטן דיא פֿולקר וויטר כיי הער:
דעלט הער וער. דאש טעטן דיא פֿולקר וויטר כיי הער:

בֵּיתֵי גֹּאלֵי וום ער ניש זיא פֿור שטון. דאש זיא זולטן גֹּט פֿורקטן וועך ער דער
פֿון פֿורט איינן פֿון דען כוהֵנִים דער ואר וואש גֹּיועשן איך שְׁאוֹרן. אן זעלט איך אין
ואלן ון. דער זיא אוכטר וויז אל דאש נאכרש גֹּיריכט. דאש וואש גֹּאר באלר
גֹּיכוט רער קויכיך אשור אן וולט דאש טון אן זולט איין יורן כוהֵן כעאן וום נו אין
גֹּישעהן נו דעת זעלכן גֹּישיכט:

זעלכין גֹּיך זיין זין זיא כיט וושן:

איך קוען נו האכט. וום אלי טאך מי אער וום האכן זי נו רישן. זיא קענן כיט דען
דיא וראדן פֿולקר דיא רו הושט איך דער יורן נאכט. דיא כוזין גֹּיוואן זיין אויכר
איר אוכגוויק זולטן קלאגן. דא שיקט גֹּט דיא גיוואן וום נו רישן פֿון זיא. אן זאגט
מכר דיא וראדן פֿולקר דיא רו הושט איך דער יורן נאכט. דיא כוזין גֹּיוואן זיין אויכר
עש דעת קויניך אשור פֿון דען זכן וז וויא:

הגט אלי בירן:

קוינץ דָּוִד אוֹמ שְׁלוֹמָה רא ווען איר ניט סָון ריִרן. גֶּוט הוט זיא אויך
אן קונט ניט שפרעכן אז ריא כויכר זעגן. ראש איין ורואר קוינץ אי זיא גֶּוועז
זער דרויף טראכט. וען ער איינן ווער גֶּיוואר וז סוכֶּער ער אי שטיש. ער
אוֹמ אַן ריא אסגֶּוטר ריא ישראל האטן גֶּיאאכט. זינט הער סָון אֶשה רַבִּינו ער גֶּאר
ער כרך זיא וז שטוקן אוֹמ אכט זיא וז שאנד:

ואלק ישראל טריבן אער כויבריא:

גֶּיטריבן הער. זיא כורכטן זיך יוא כֶּוט גֶּוט אוֹמ דינטן אירר נרריא. אבר ראש
אבר ראַ: ואלק ישראל ווש וא כויזר אער. וען ריא ורעארן כֶּונקר ריא אן האט
גֶּייך אוֹ אירר גֶּיוואכהייט זי רא טעטן. גֶּוט רען הערן זי כורכטן אוֹמ זי אין אן כעטן:

זיא כורכטן זיך רען הערן זי רא טעטן. גֶּוט גֶּוט אוֹמ דינטן אירר נרריא. אבר ראש
ואלק ישראל טריבן אער כויבריא:

גֶּיטריבן הער. זיא כורכטן זיך יוא כֶּוט גֶּוט אוֹמ דינטן אירר נרריא. אבר ראש
אבר ראַ: ואלק ישראל ווש וא כויזר אער. וען ריא ורעארן כֶּונקר ריא אן האט
גֶּייך אוֹ אירר גֶּיוואכהייט זי רא טעטן. גֶּוט רען הערן זי כורכטן אוֹמ זי אין אן כעטן:

ער גֶּינג רען דעטן וען אז קוינץ רָוִד טעט. איט אז זיינק גֶּיבערד אוֹמ איט
גֶּרושר אן כעט. ער אוכטר כרוכט ריא אסגֶּוטר אוֹמ וואו ער זיא כוייארט ונרא:

ער גֶּינג רען דעטן וען אז קוינץ רָוִד טעט. איט אז זיינק גֶּיבערד אוֹמ איט
גֶּרושר אן כעט. ער אוכטר כרוכט ריא אסגֶּוטר אוֹמ וואו ער זיא כוייארט ונרא:

אוטר חיש אַבָּיָה איר ואטר זְכַרְיָה וואש:

זיין ער וואש וויט דר קאכט. אוֹן אין יאר דרייזיק יאר ער זו יְרוֹשָׁלַיִם זש. וי
כון וועלן איר זאלן סון קוינץ יְחִזְקִיָּה דער ורוכ גֶּינגט. סון איך שרייבן ריא כוכר
בויזן זוכ אן ראש כעשט אויש זעזן:

זייא וויא איך זייא. עש וואש גֶּאר שעכטן איר זעלניק וועזן. דוך מונטר נוייא
ריא כורכטן זיך גֶּוט גֶּוט אוֹמ דינטן אסגֶּוטר זייא. עז וואש יוא ניט אלש גֶּוט איך
וואון דעמוך כעשר וען ריא גֶּיהן גֶּישלעכט:

אוֹן קונט כיט שפרעכן אז ריא כויכר זעגן. ראש איין ורואר קוינץ אי זיא גֶּיוועז
זער דרויף טראכט. וען ער איינן ווער גֶּיוואר וז סוכֶּער ער אי שטיש. ער
וואלט זיך כיט שסארן אוֹמ העט דרינן קיין ור רדיש:

הגט אלי בירן:

קוינץ דָּוִד אוֹמ שְׁלוֹמָה רא ווען איר ניט סָון ריִרן. גֶּוט הוט זיא אויך

ניאנט ;האנט דאס איז אין דא נו איט קוינג דער טעט

קיינער ניט אנדרש טעט . אז נאך ניט דאש אופּפֿער גאר בּוּר בראנט . דאש גייען
איט אורגלן אום איט הרפּפֿן איט וידלן אום הק בראט . זיא כוקטן זיך ור גלט איר
מוין זאגן אום איט לויטר שטיק זיא דריין שרייאן :

קן ניאנט דר זאגן . דרוק שטוכרן דיא לויט איט פּפֿייפֿן אום שנאייאן , דריין זיא
אז דיא אופּפֿער בראנטן מוין דעת אזבח זאגן . דיא ודייר אום די ורוילקייט
כוהניש קונטן די קרכנוה ניט אל שיכרן די לויט אושטן העלפֿן איט אל איר קינדר :
עד איז אום שפּייאן אום שלאכטן דר לעוויטישן בּוּרגשאפֿט אין ירושלים וואהן .
אר דאש זיך זיין הערץ וואש ורייכן פּוֹל :

ווילט זיך ניאנט שוויאן . אום דא עז אלש וואש גיטון זו דעת זעלבּיגן אצל .
ער טעט וואש אר אופּט אום ער זיא עז אלש דאש הויז שון לישן עז אויבר נויאן .
זיא ריינינגטן דאש הויז אום לישן עז אויבר נויאן . ער טעט וואש אר אופּט אום
זוהן אל דיא אוכווערדיקייט גאנץ אום גאר הרויש :

חזקיה בּוֹנָה דאש ער זעט האכן כַּכָּרָה . אוז גינגן דיא לֵוִיט דא אין גלט הויש . אום
אז אל ירושלים אין אלן גאנצן :

דאש טעט ער איך זו שאופֿהייט זעלן ער העט אויבר וארן דיא תּוֹרָה . דאש וואש
ערגלט . ער ליש אָחָז זיין פּאטר אום גראבן אום ליש אין שלייפֿן . אז וויט
דיא ניט זיין ור גאשן קיין אופּפֿר אער גיברוכט . כן הורט אבר אער אוש יְחִזְקִיָּה
גען וידר אין נאך אויש :

גינון . וואן ער הוט זו גישפּערט דאש היילינ גלט הויז . דאש אן כיט הוט קוינן
אויך הוט איין זיידיגר ואטר זער אויבּיל גיטון . גלט דען אפּטיגן הערן הטן זיא
מייניגן . וואן אונזריא כויזיא עלטרן האכן זיך פֿון גלט קערט . זיא האכן זיידר
כיט וועלן ואלן וען אן הוט גיוועלט :

איר וועלן גלטש הוש וידר גאר אויש ריניגן . אום וואלן גלט דינן דעת היילינן אום
זי ריכטן אום וועלן האבן דיא וויל קיין רוא :

איט אירן שמרן . ער שפּראך אין ליבן כרויזר בריט אייך דר נו . איר וועלן זיך
אל דיא כוהנים אום גוזיק דיא מין ירושלים וארן . זיא קאמן אל נו גין דא הער
זאמלן אויך דער זעלבּיגן וארט

ער ליש נו הויך . עז וואש דאש ערשט יאר אז ער קוינג וואלד . ער ליש נו
עיין ניבוט . עז וואש אז גאר זרוק אום בּיהעפּטט זיך אן גלט . איט גאנצין זייניק הערן היגט

איט וועגען מוס איט קערן:

מויאדר טיבלט. ווייא ער גלייך הוי: מויאדרן זעלט אירן. ער הט זיך רחמנות גיריבלט
דער ליב קויניג חזקיה רא אל ריכט זו ריבלט. ער טעט ניט אכדרש וועגן ראש ער
אוועקגיין גלאן זו שטוקן אויף דער שלכיגן שטוגדן:

מיר הערגן קראפט. מוס מן דעם הייסן גלאן ווען הייסט זיא גור אפגוטרן בוגדן. זיא
הייסן מיידלאן זוך הין הייסט זיא האלן עז וואלן גישאפט. ריא ליוט וואלן גאר ורוא. איט
מאכן אפפגינג פון ווילקילכן מוס שון גאר שון:

איכיקילכן ורייד זיא גיוועזט גור ורייד ריא רא דוכט. איט גרושן
קיין זולכי ורייד מישט זיכט ניא גיוועזט גור ורייד זיא רא דוכט. עז קאס אויך איר גיבעט גור דען אוכרשטן טרון.

אין דער שטט ירושלים זיכט קויניג חזקיה טגן:

זעלברט האכן זיא עש וואל ניקלט. ריא ורייד ריא אן טריב שטעט הערט זו זאגן
איר וועלן פון חזקיה שרייבן איר זולט ניט אער וועררן גידולט. עשן זיא עש
רא היישט גוזן מוס אין שטעטן אדי זוואר:

גען וואלן זיא ור טריבן. חזקיה אין חגלה. אן דען כך דער
קויניג שטול וש. רא וואלן זיא ור טריבן. גען וואלן זיא ור טריבן. חזקיה קויניג וואש.
עש וואש גלייך אוב ניט. מוס ער זעלט יאר אויך זייכן:

מוס ער זעלט יאר אויך זייכן. זי האטן גלט גיבוט גיברודכן מוס מויבר ואלן די ביבל:
מוז הט איר הוי: אין ליבל. זי הין רן. קינד מוס בילד זי ורוא מוס אן. מז זי בוטן
מוז קאס קויניג אשור מוס בילד זי הין רן. קינד מוס בילד זי ורוא מוס אן. מז זי בוטן
קאס קויניג אשור מוס בילד זי הין רן. קינד מוס בילד זי ורוא מוס אן. מז זי בוטן

בעזוגה הרכיב גאר וויכן כלייב:

איז וואלן מוס זיך קערן. עש ואכר זיך זוב נעלטן איב
זיא וואלן מוך גאכן כוז: מוס לישן מן כיט וועלן. עש ואכר זיך זוב נעלטן איב

עזוה פניך מז מיינר דער זיך טאפט:

מוס גאר דוב טוירלט. זיא טריבן ראש גישפוט מוש דיזר בוטשפט. זיא
הטן אבר ריא פון קיכדר ישראל אן גיהן גישלעפט. זיא הילטן דען קויניג חזקיה גאכן
עזוה פניך מז מיינר דער זיך טאפט:

מוס גאר דוב טוירלט. זיא טריבן ראש גישפוט מוש דיזר בוטשפט. זיא
הטן אבר ריא פון קיכדר ישראל אן גיהן גישלעפט. זיא הילטן דען קויניג חזקיה גאכן

דער גאכן ורוק קויניג איט זייכן כאלן גיכבט חזקיה. ער שיקט מוש כוטן זו דען
גיהן גישלעפט רא. פון מייכר שטט זו דער מכרן ליש ער באטן זענדן. זיא
זולטן זיך דוב קערן מוס זו גלט יה וועגדן:

מירד הערגן קראפט. מוס מן דעם הייסן גלאן ווען הייסט זיא גור אפגוטרן בוגדן. זיא
הייסן מיידלאן זוך הין הייסט זיא האלן עז וואל גישאפט. ריא ליוט וואלן גאר ורוא. איט
מאכן אפפגינג פון ווילקילכן מוס שון גאר שון:

איכיקילכן ורייד זיא גיוועזט גור ורייד ריא רא דוכט. איט גרושן
קיין זולכי ורייד מישט זיכט ניא גיוועזט גור ורייד זיא רא דוכט. עז קאס אויך איר גיבעט גור דען אוכרשטן טרון.

אין דער שטט ירושלים זיכט קויניג חזקיה טגן:

זעלברט האכן זיא עש וואל ניקלט. ריא ורייד ריא אן טריב שטעט הערט זו זאגן
איר וועלן פון חזקיה שרייבן איר זולט ניט אער וועררן גידולט. עשן זיא עש
רא היישט גוזן מוס אין שטעטן אדי זוואר:

גען וואלן זיא ור טריבן. חזקיה אין חגלה. אן דען כך דער
קויניג שטול וש. רא וואלן זיא ור טריבן. גען וואלן זיא ור טריבן. חזקיה קויניג וואש.
עש וואש גלייך אוב ניט. מוס ער זעלט יאר אויך זייכן:

מוס ער זעלט יאר אויך זייכן. זי האטן גלט גיבוט גיברודכן מוס מויבר ואלן די ביבל:
מוז הט איר הוי: אין ליבל. זי הין רן. קינד מוס בילד זי ורוא מוס אן. מז זי בוטן
מוז קאס קויניג אשור מוס בילד זי הין רן. קינד מוס בילד זי ורוא מוס אן. מז זי בוטן

דיא ערר קינגן שלוחה האט אן מיביר בירעקט. אן אוב זיך איט דען שעלקן הלטן
דז ער ארויס לייט וינגן:

ער אויך. דיא מן דעת כיהּ האקרש דא הינגן. ער גירוכט עז מישט ויל בעשר
אין הויז גלטש אוב אויך מן דעש קינגש הויז. דיא מיבר ליבטן טוירן דיא צוך
נאת אן דען אוֹנר דען ער נויארט זיך:

ער האבן אויך. דלייטיק צענטנר גוט גוֹר וואלט ער האבן אוב שעלט. ער
אוז שעלט אן טנחרב אוב זילבר אוב גולט. דריא הונדרט צענטנר זילבר
דיר סר היישן אוב זולשט עש זעהן:

מיך כלר דיר. אוב צוך דוא ווירר היינט עז זול כיט אער גישעהן. דאז ויל איך
צוך כיט דיך ליבר טנחרב אוב ור ליב איר. וואז דו אויך איך שאפשט דאז ליב
ברוך שרייבן. דעת קינגן טנחרב אן דא הנט. מן איין שטאט היש ליש דא
אן דען קינגן ואנר:

איך אוז דעת רשע וואן נאנן חניסוה שרייבן. דר ורוס קינגן חזקיה ליש דא איין
נאר צורניק ווער ווייש וואז דא גישיבט:

טנחרב עש מישט כיט גוט. איך ויל אין שטעלן דז ער אב גיבט. טנחרב מישט
דאז וואהר גיווער קינגן חזקיה איך וואז כיט וואוֹ צו אוט. קוסט דיזר קינגן
כיבוואנן אליא שטעט. וועת עש וואר ליבא אורר לייט:

יודא ער סור. איט אייגן גרושן וואלק אוב נאר ויל גרושי אעבטיקייט. ער
דא חזקיה ווירר שפעניגט אן נאנר משור: ער צוך דורך דיא נאנר אוט דורך נכט
טרייב. קיין אעבט וואז סור איך כיט אוב דא הייאבט ער כיט בלייב:

אענבריא נאהן צו אוכלויק וואז ער גירעבט. דער קינגן משור נאר ויל וועזן ער
עז וואז דער זעלבין טנחרב דער דא ור טרייב דיא נעהן גישלגבט. ער האט
אין דער גינגהייט סון משור וואז זיין נאבר:

משור כיט נעבן איין האר. עש צוך דער גיוועלטיג קינגן טנחרב וואז ער גינכט.
דיא פלייסתיק טורשטן טיך כיט רוירן סר קינגן חזקיה צוואר. זר הענט אוב קינגן
פלשתים אין מירן גיאערק אוב הער:

איך נאר שיר. ער וואלט קינגן משור ריכן צו אאל כיט אער. ער שלוג מויך דיא

גלט. ער וועלט אין כיט נושן וועלן ער אין הונט הוט: כה א ו

טראגן ער נושט עז כיט אן גיראכן. אום אוב איר וועלט שפרעכן חזקיה דער כיכט
איך זאל אייך אלר יורן יחזקיה הוט אן מנחרב גיבראכן. ער זוערט אישא כיט וך
דיר וועריך חזקיה דו אושט עז אויבר וויין:

דור דו אן זול דראן גון. עז כו בריכט גמר כלר וועלן אן זיך וויל דראן ליגן. איך זאל
השטו קויכיג פון אכיים גידינקט ער זול דיר בייא שטון. ער אישט גלייך אז איין
שענן גענגן מנחרב אז איין שואפי וועז:

וואש טוט אן דא. השטו דיך וך זיכלט אויך דען קויכיג פרעה. ער אישט נו
אויך וועט וך נושטו דיך זאל אן דו יחזקיה. דו כישט גאר קלוג אין דיין זין אום כון
דען זאכן. עש גיהורט רוט אום גוייט זוער דא שטרייט זיך אאכן:

ניא כור נושן וועלן אייך אין אן כיט שטעט. וועריך דו יחזקיה דו אירשט דיך אן
יחזקיה דו וילשט דיך וך נושן אום שפריכשט גלט הורט איין גיכעט. ער הוט איך
ער שרייא איט לויטר שטיק זאלט איר חזקיה. אויך וואש ער זיך כור נושט דאש
שרייבר אום יואקש. דער וואש דאש קויכיגש גידענקר דא זיא כון דא קאלן.
אייכר היש אלקיקן גיזעלט אויבר דאש הוש. אום אייכר היש שבנה דאש קויכיגש
ער שרייא איט לויטר שטיק זאלט איר חזקיה. אויך וואש ער זיך כור נושט דאש
זיא כלר דא הורט רב שקה אירי נאלן:

ער אי גיוועזן קלוג דאש אאל הוט ער עש כור נושן:
יחזקיה דו וילשט דיך וך נושן אום שפריכשט גלט הורט איין גיכעט. ער הוט איך
כיא כור נושן וועלן אייך אין אן כיט שטעט. וועריך דו יחזקיה דו אירשט דיך אן
דען זאכן. עש גיהורט רוט אום גוייט וועך דא שטרייט זיך אאכן:

וואש טוט אן דא. השטו דיך וך זיכלט אויך דען קויכיג פרעה. ער אישט נו
אויך וועט וך נושטו דיך זאל אן דו יחזקיה. דו כישט גאר קלוג אין דיין זין אום כון
דור דו אן זול דראן גון. עז כו בריכט גמר כלר וועלן אן זיך וויל דראן ליגן. איך זאל
השטו קויכיג פון אכיים גידינקט ער זול דיר בייא שטון. ער אישט גלייך אז איין
שענן גענגן מנחרב אז איין שואפי וועז:

דיר וועריך חזקיה דו אושט עז אויבר וויין:
איך זאל אייך אלר יורן יחזקיה הוט אן מנחרב גיבראכן. ער זוערט אישא כיט וך
טראגן ער נושט עז כיט אן גיראכן. אום אוב איר וועלט שפרעכן חזקיה דער דיכט
גלט. ער וועלט אין כיט נושן וועלן ער אין הונט הוט: כה א ו

דא ענטוורט איך לַ֫שָּׁקֶה אִיקְּיקִיט אוֹם שֶׁבַּ֫נָּה. אוֹם וואש דאז קיניג ג׳ידענקט
איר כיט ואלגט דער אוש וועריך שטערבן:
קלייניא וויבל. אוֹם וועד אוך הוט אִיך גַּ֫ט ג׳יהיישן אִיך זאל דאז נאר ד׳ערבן. דוא השט דיר קוניג אַרְיִךְ נו אייגן שוידט
דיר חזקיה עש ג׳יבט דיר
פֵּירט איין ג׳רוש הער. אִיך ג׳ישווייג דען דיא היבליים דיא אלי אַעטיגשטן אוֹם
דיא ג׳יין כוואלט היבט ג׳יט איט אייטיג גוטר וועד. דער אלי׳ר איכשט אונטר אין
ווייבלי׳ר. אאכן דא אייכט פוֹר ג׳רוזיט:
אל דיא דיין. זא הוט איין הער מַנַּחֵ֫ךְ הונדרט טוזיגט אוֹם אכצינג טוזיגט. אייטג
דער אלי׳ר איכשט הויפן אונטר דען הערן איין. דער ד׳ר אאך אער וועך דוא אוֹם
אונטט. אוֹם כרואשט דיך ג׳אר זער וש הוידן וואך דוא זונטט:
דייטר אין הרניש אוֹם איט שווערט. דאז וויש אִיך ג׳אר וואל דיזדוא ע׳ז כיט ד׳ר
איך ווייל דיר ג׳וויא טויגט שיקן אייטיג גוטי פַּעֲרד. ד׳ר אנשטו דזוך ג׳ו זעלן
טושט ווישטו אכרש ורידיג זיין:
אוֹם הושט וועניג אן. ווישטו דיך שטעלן וידר דען הערן איין. הויר ג׳ו וואז דוא
אך דוא אראר קיניג וואש ווישטו העבן אן. דוא בישט ג׳אר שוואך איט דען ג׳יטן
דעט אין דער וואריטן זיא זולטן וועריו נקיליאט:
דש ווין. זושט אייך חזקיה כיט איבר דירן איר האט פֵּון אִיק קליין ג׳וט.
דאש ג׳ו איק דער זוך איך איז ג׳אר אוֹם ג׳כן זיין. ד׳ אן אין זייכר שטאט אל אוז טרינקט
ד׳ ער כאז ג׳וט אליין האבן וואלט:
וויל הן. וואז הוט איק ג׳ישט אן אוספרט וואז אן וואלט. ער הוט ע׳ דרוק ג׳יטן
אויך אייכן ג׳רושן ג׳ישט הוט ער עש ג׳יטון. אין דער וואריטן ד׳ ער דען דוק אליין
כיין. איט זולכן ג׳וטן וואריטן וויל ער אויך שוויין:
ער הוט אִיך ג׳ישט אוספרט וואז אוך אין וואלט
ג׳ישפרוכן דינט גַּ֫ט יִ֫ה ג׳ו האכט. דעת אכיר שטוג ג׳ו ירושלים זולט איר אויך
ער הוט אלי׳ אוספר שטוג ג׳ו ברוכן אז וויט אז אלי׳ נכר. אוֹם ג׳ו ג׳ישלעכט יוּדָא
חִזְקִיָּה הוט אייך ג׳ייכט כיז אויך דיא ג׳יין הער:
שוואר ג׳וואר. ד׳ ער אן גַּ֫ט יִתְּכָרֵךְ ביקענט הוילט וואז שפראך ער אער.
אן דען רידן אוז הוילן ד׳ ער וואז איין
ער איז יוֹא גַּ֫ט דאז איז ווערלך וואר.

אוּם אוֹיךְ אוּם וויִיךְ זִי הָאנְד׃

אוֹיךְ כּיט וועלְט שעאן׃ דאז אִי אז עס גוט אז אוּיעְר אִיגְן זָאנְד׃ פוּן קוּאלְן אוּם אוּשְט
אוּם וויִיךְ אִיךְ דען קוּאן אוּם וויִיךְ אִיךְ כּעאן׃ אוּם אוֹיךְ אִין אִיין זָאנְד פִּי׃ זִין דאז אִיר
שוּן וויִיכּ אוּם אוֹיךְ קיכּ׃ זִיא וואלְן זָאר וועלְט זִיא דאז זִיגְן דרייא אכּן׃
זִיא גִידרוּקְט אִין אִירכּ זִין פוּרְט אִין דער שְׁד כּוּאלְט פוּן דאכּן׃

דאז דאז הוּרְט לִי שקה אוּם דִיא לִיר וד נאכּ׃ דז זִיא וואלְן פִּר נאכְט אוּם פוּרְט
אִין זִיא קאכּ׃ ערשט דעט ער כּישיידְלִיךְ יוּדיש איט העלר שטיכּ׃ הוּיר נז
אִירדאן אוּם אִיךְ עכּן וד כּיכּ׃

איין הער הוּט אִיךְ גִישיקְט דאז וויִל אִיךְ לִירְן אוּם שפּרעכּן׃ וועלְט אִיר אוֹיךְ כּיט
דרְאן קערן ער וועלְט אז דעכּן׃ אלְיִיר יוֹדן האכְט אִיר גְרוש פִּיין אִין אִיינכּ גְרושן
וועכּ׃ פוּר הונְגר אושט אִיר עשן אוּיעְר בְּרוכְט אוּם דְרעכּ׃

אִיר זוכְט אִיכּ פוּנְגן אוּדר אִייעְר זִיךְ הוּט אִיין שטוש׃
ווען ער פפלִיכְט נז פושט אִייךְ יחזקיה כּיט אִין דִיינן דער אִין שוּאךְ אוּם קראכּ׃ גְלט קאן
שפּרעכּן נז אִן אוּם ורוּיא אוּן וואכּ׃ זִייט אוֹן וד נאכְט אִיר לִיכּן קיכּ׃
אוּכּ וואז העלכּן דז ער אז כּיט גִיוויכּט׃
דאז נאכּ אוּם דִיא שטאט קיכּיכ אשור הוּט קיין אכּט׃ ער אִיז גְלט דער יוּדן נז
אוֹן כּיט קערט אוֹיךְ אִן חזקיה שוואכּן כּיכּ נאר נז אוֹן׃ פוּנְגט אִיר
קיכּיכ אשור אוֹיךְ וועלְט גִיגִיבּן וואז׃
אוּם דער נעכְט אוֹיךְ דאז בעשט אוּם אִיר טוט אוֹיךְ אִיכּטר אוֹיכּן הערן׃ זִיא זִייט אִיר דען
שוּט עס גְערן׃ אס עס אִיט וד דִין פוּן שטוק אוּם וויִיגן׃
זִיכּר אוּם אוֹיכּט שטיל שוויִיגן׃

אעפּטיג

כּן וואו דאָס שבּה דעם קיניג מיכּירשטער קאָמער. אין ירושלים וואו עד זא
איך וויל זאָגן אליקים וועט שבּה וואָס דער בוך:
זיין וואָרט איז זיין אלש אד זאָגט איך זוך פֿור:
וערט עד אייך דר נענן. עד קאן מוכש וואוּ בישיראל פור טנחרב קיניג אשור,
וועלט אויך ניט גלט. פֿורכט אויך נד אוֹן ניט חזקיה טוט אייך מן הענן. וואן מוייער שוואכּער קיניג חזקיה כּוואט:
דען ירדן זוּיט. איר זייט אייטיל כארן דז איר אויך חזקיה כּוואט:
דאז טעט עד אין דער וואָרטן דז זיא ניט זאלטן זידר שפּעניגן. מוז אייגט עד
טוך דיא ירדן זאלטן זיך אויך מוכטר טענגין. דרוק שריא דער בי בַּרַכְיָהוּ בן
טהקה אוֹם הטן מיר קליידר דן רישן אויך דיא דאזיגן וואָרט. דא זיא פֿון דיזן בַּרַכְיָהוּ בן שְׁקֵה
יואָס אויך איט:
• דער קיניג האט ע דן בוטן אום ענטוורט איר איק ניט. דז קייכר אוכטר אין אלן ענטוורט קיין וואָרט
די לייט שוויגן שטיל וער עד דו הורט. דז קייכר אוכטר אין אלן ענטוורט קיין וואָרט
אוז טון דאז וועלט איק כיאכט וועדן:
שא נדן. וויא זאלט דען יְרוּשָׁלַיִם פֿור איר דר כערן. ער וועלט מוך גלייך
וואז איז כוך איין גלט אין אלן דען נאכדן. דער זיין פֿולק קאן בישיראל ער אלט אין דן
טשוכדן מכּאר. וואז זיין גוטר הֶבֶה אום עֵזֶה אום שארן דיא דא דינטן קיניג אַחַז
וואז זיין גוטר חֲאַת אום גוטר אַרְפַּד נוואר. וואז זיין גוטר סְפַרְוַיִם דיא דא
מירי גוט אום לייט הוט ער ור דערכט:
זיין אעפּטיג האנד. איך וויל אייך דיא נאכד רַבְּעַנְן דיא איין הער האט גיערכט.
וואז איז כאך איין דער דא הוט ביהויט זיין נאכד. וד דעם קיניג אשור דורך
וערט ע: אייך דר נענן. ער קאן מוכש וואוּ בישיראן פור טנחרב קיניג אשור,
זיין וואָרט דיא זיין אל אלש ער זאָגט אייך נוּן פֿור:
וועלט אוייער שוואכּער קיניג חזקיה טוט אייך מן הענן. פֿורכט אויך נו אוֹן ניט גלט
וואן מיר זיין אל אלש ער זאָגט אייך נוּן פֿור:
דען ירדן זוּיט. איר זייט אייטיל כארן דז איר אויך חזקיה כּוואט:
דאז טעט ער אין דער וואָרטן דז זיא ניט זאלטן זידר שפּעניגן. מוז אייגט ער
טוך דיא ירדן זאלטן זיך אויך מוכטר טענגין. דרוק שריא דער בי בַּרַכְיָהוּ בן
טהקה אוֹם הטן מיר קליידר דן רישן אויך דיא דאזיגן וואָרט. דא זיא פֿון דיזן
יואָס אויך איט:
• דער קיניג האט ע דן בוטן אום ענטוורט איר איק ניט. דז קייכר אוכטר אין אלן ענטוורט קיין וואָרט
די לייט שוויגן שטיל וער עד דו הורט. דז קייכר אוכטר אין אלן ענטוורט קיין וואָרט
אוז טון דאז וועלט איק כיאכט וועדן:
שא נדן. וויא זאלט דען יְרוּשָׁלַיִם פֿור איר דר כערן. ער וועלט מוך גלייך
וואז איז כוך איין גלט אין אלן דען נאכדן. דער זיין פֿולק קאן בישיראן ער אלט אין דן
טשוכדן מכּאר. וואז זיין גוטר הֶבֶה אום עֵזֶה אום שארן דיא דא דינטן קיניג אַחַז
וואז זיין גוטר חֲאַת אום גוטר אַרְפַּד נוואר. וואז זיין גוטר סְפַרְוַיִם דיא דא
מירי גוט אום לייט הוט ער ור דערכט:
זיין אעפּטיג האנד. איך וויל אייך דיא נאכד רַבְּעַנְן דיא איין הער האט גיערכט.
וואז איז כאך איין דער דא הוט ביהויט זיין נאכד. וד דעם קיניג אשור דורך
וערט ע: אייך דר נענן. ער קאן מוכש וואוּ בישיראן פור טנחרב קיניג אשור,
זיין וואָרט דיא זיין אל אלש ער זאָגט אייך נוּן פֿור:

פֿיר זאגן. ער גאָט איך זיין זון מוז ניט גאָר טוט שוואָגן: מוז
דען זון וואָס ער וואָל וועלט. הר איך וויל דיך לערנען רוא וועלשט איהמקיין זון
מוז ניט איך דא קנויפֿן אן שוועגן דער פֿעלד. מוז ניט איך אין איבר אלקיין שלייפֿן
אין איין גראבן שטריק מז אן אין קוכט פֿינדן:
זאלשט דיך כאז האבן בייזגן: ער ניט שכּה נעאן אן זיין פֿויט ניט ער איך כינדן.
שכּה וואלט זיך ער ענטוועדן זיא וועדן איך מכטרוגן. כיין שפראך זיך מכחרכּ דו
קינדר שפיל אן דיר אוא עש וועדדן גירוגן:
מיין הונט. וואו איטט דיין וואלק דו דוא איר הושט ור שפראכן. כין איך איין
אז נון שכּה דער קיאָרר פֿור מכחרכּ שטונד. מכחרכּ שפראך וויא נון כין איך
גישעהן וועו פֿוט איין דינג וויל דעכן:
זיין זינן. וויא איטט איר גישעהן וואז קאן איך גישפרעכן. עש איטט גאר כלר
אין וואס פֿור דער שטאט אום דא: וואלק דינן. ער קונט איך ניט אפֿן דא
זו דא טור דאס גישאך גאר כיהענר:
שכּה וואס דער שטאט אום דא: וואלק דינן. ער קונט איך ניט אפֿן דא אין
דער שטאט נון וואר. אז כלר קאלק מיין ענגיל דען אן גראָאָל נענט. אום שנוש
זיין וואלק נוך איך כאך איט אייכר גרושן שאר. אז שכּה נון אוי: נאך אום פֿאר
כייא איך הט. שכּה נוך פֿור אן הין הינוש פֿור דיא שטאט:
טעטר אום אז איין ורעטר. אום שיקט זיך איט זיינק הויפֿן אום דז: ער אל זיין וואלק
וריר אום וואנניא שטעט. איך גיב איך דיר אויך איך אום דיא גיזעלשפֿט איין.
אבר חזקיה אום זיין גיזעלשפֿט זיין דיא רעלטן וייכט דיין:
שכּה דער קיאָרר וואלט כרעכן אז איין איבינ טעטר. ער טעט אז איין איבינ
טעטר אום אז איין ורעטר. אום שיקט זיך איט זיינק הויפֿן אום דז: ער אל זיין וואלק
כייא איך הט. שכּה נוך פֿור אן הין הינוש פֿור דיא שטאט:
זיין וואלק נוך איך כאך איט אייכר גרושן שאר. אז שכּה נון אוי: נאך אום פֿאר
דער שטאט נון וואר. אז כלר קאלק מיין ענגיל דען אן גראָאָל נענט. אום שנוש
זו דא טור דאס גישאך גאר כיהענר:
שכּה וואס פֿור דער שטאט אום דא: וואלק דינן. ער קונט איך ניט אפֿן דא אין
זיין זינן. וויא איטט איר גישעהן וואז קאן איך גישפרעכן. עש איטט גאר כלר
גישעהן וועו פֿוט איין דינג וויל דעכן:
מיין הונט. וואו איטט דיין וואלק דו דוא איר הושט ור שפראכן. כין איך איין
אז נון שכּה דער קיאָרר פֿור מכחרכּ שטונד. מכחרכּ שפראך וויא נון כין איך
קינדר שפיל אן דיר אוא עש וועדדן גירוגן:
שכּה וואלט זיך ער ענטוועדן זיא וועדן איך מכטרוגן. כיין שפראך זיך מכחרכּ דו
זאלשט דיך כאז האבן בייזגן: ער ניט שכּה נעאן אן זיין פֿויט ניט ער איך כינדן.
אן איין גראבן שטריק מז אן אין קוכט פֿינדן:
דען זון וואס ער וואל וועלט. הר איך וויל דיך לערנען רוא וועלשט איהמקיין זון
מוז ניט איך דא קנויפֿן אן שוועגן דער פֿעלד. מוז ניט איך אין איבר אלקיין שלייפֿן
זיין וואלק נוך איך כאך איט אייכר גרושן שאר. אז שכּה נון אוי: נאך אום פֿאר
דער שטאט נון וואר. אז כלר קאלק מיין ענגיל דען אן גראָאָל נענט. אום שנוש
כייא איך הט. שכּה נוך פֿור אן הין הינוש פֿור דיא שטאט:
טעטר אום אז איין ורעטר. אום שיקט זיך איט זיינק הויפֿן אום דז: ער אל זיין וואלק
וריר אום וואנניא שטעט. איך גיב איך דיר אויך איך אום דיא גיזעלשפֿט איין.
אבר חזקיה אום זיין גיזעלשפֿט זיין דיא רעלטן וייכט דיין:
שכּה דער קיאָרר וואלט כרעכן אז איין איבינ טעטר. ער טעט אז איין איבינ
דער שטאט נון וואר. אז כלר קאלק מיין ענגיל דען אן גראָאָל נענט. אום שנוש
זיין וואלק נוך איך כאך איט אייכר גרושן שאר. אז שכּה נון אוי: נאך אום פֿאר
כייא איך הט. שכּה נוך פֿור אן הין הינוש פֿור דיא שטאט:
זיין זינן. וויא איטט איר גישעהן וואז קאן איך גישפרעכן. עש איטט גאר כלר
גישעהן וועו פֿוט איין דינג וויל דעכן:
מיין הונט. וואו איטט דיין וואלק דו דוא איר הושט ור שפראכן. כין איך איין
אז נון שכּה דער קיאָרר פֿור מכחרכּ שטונד. מכחרכּ שפראך וויא נון כין איך
קינדר שפיל אן דיר אוא עש וועדדן גירוגן:
שכּה וואלט זיך ער ענטוועדן זיא וועדן איך מכטרוגן. כיין שפראך זיך מכחרכּ דו
זאלשט דיך כאז האבן בייזגן: ער ניט שכּה נעאן אן זיין פֿויט ניט ער איך כינדן.
אן איין גראבן שטריק מז אן אין קוכט פֿינדן:
דען זון וואס ער וואל וועלט. הר איך וויל דיך לערנען רוא וועלשט איהמקיין זון
מוז ניט איך דא קנויפֿן אן שוועגן דער פֿעלד. מוז ניט איך אין איבר אלקיין שלייפֿן
פֿיר זאגן. ער גאָט איך זיין זון מוז ניט אין גאָר טוט שוואָגן: מוז

אייגן מויגן דען דו הושט בּוֹר מיין הערן:
הושטו

ור שלוס[illegible] טוט וואש איר וואלט יְרוּשָׁלַיִם אוש איר ווערן. איר מישט כיפּש
יזרן גֶּוט קיי[illegible]יר העלפֶן דא דו טושט מן הופֶן. אויף דען דו הופֶשט דען ווערשטו
אין ווער דיר וירד קוען זייא כיט נו ורוא:

זייא שפרוכֶן נו מיך אזוי הוט מוכש יחזקיה הער גיזאגט. זייד גאר וייל ריכט מוכש
אין מוכזר האכט. אז מיין טרעגיריי ורויא דער דא מישט ווייא נו זיכן, אום זיצט
אויף דעק שטוהל אום הוט כיט קראפֶט נו גיווינכן:

זייא שפרוכֶן זיכר ישעיה אום כיט פֶור מוכש דיין גֶּוט. זייפֶט ווערט דיך גֶּוט הוירן
דיא יֵיר דיא רַבּ שָׁקֵה גיטון הוט. דאש ער זוך גֶּוט יְהֹ שענדרן דער בזוויפֶט מוכטר
דען הוכדן. כיט מוק דיין מויבירין ומלק דיא נאך דא זיין גיפֶוכדן:

ער שפראך נו אין ישעיה זאלט איר מויערק הערן. ער זוך זיך כיט קיכֶן נאך נו
ושט נערן. וועך גֶּוט הוט גישפרוכֶן אז דו הושט גיהורט, מִנַּחֲרִי קנעפֶט שטורק
דיר זיין בלר פֶור שטוירט:

דז זייא איך האב גישטרופֶט וויא כלר קאן איך עז ווענדן. איך וויל אין וושן הוירן
דז איך אין וויל בלענדן. ער ווערט איין אער הוירן דז ער ווערט בלט אב ניהן.
אום איט גרושן שנדן ווערט ער ויהן:

איינק נאכט. אז הורט רַבּ שקה וויא זיין הער שטרייט, מנחרי קוינק אשור דא
ער קוך נו הוילף זייגק הערן אויף דיא שטט גְּבָה. ער וואש גיזוהן פֶון גְּבִישׁ זייכן
זוואלט ער בלייבן כיט:

הערן וכרא ער דא, איין קוינק היש תִּרְהָקָה אויש דער אארן נאכט. דער נוך
גאכן אויף מנחרי איט אייכר אעלטיגן האכט:

דען אארן קאען נו הילף אקריק איט גאנצר קראפֶט. עז ווער ויל דר פֶון נו
שרייבן פֶון איקליפֶט קרפֶט אום אפֶט. דא אנכוט מנחרי דעק קוינק יחזקיה.
אויך ווער דיר וירד קוען זייא כיט נו ורוא:

ער כון גיבעטן הט מויך. דאש שיקט מיך גאָט ישעיה דרויך: אום
זוש דו מיך וועדסט אלי קוינגין דאש זאגט. דאש דו גאָט הושט דיך אויבר האנט. אום
ער דיך העכר מויך דיא בריבֿ פון דען כויטן דיא ער זיך עך אנגי זאטן. ווי זיך
חזקיה נאש דיי בריבֿ פון דען כויטן. דיא ער זיך עך אנגי זאטן. ווי זיך
אוי זיינט איך דו מיך וועלסט: ער זיך אין הוש גאָט ניט ענגר ער זיך שפארט
ער שפרייטט מויך דיא בריבֿ פור גאָט דען הערן. פור זייד אום גרושן יאר טעט
ער דיא הענד מויך שפערן. אום בט דא פור גאָט איט גרושק אן דוכט. גאָט דער
הער ישראל דו בישט גאנץ דר טוכט:
זיין שׁכֵּינה זושטו רואן מויך רען היילגין שריין. דו בישט הער גאָט אלין דו
אושט אויבר אל זיין. אלי קוינגין דער וועלט זיין אונטר דיר. היאיל אום ערד
הושטו בישאפן אום אלי דינג שיר:
כון נייג גאָט דיין אורן אום הויר דיזיא זך. אום זיך דאש גרוש און גיאך. אלי ריין
טאחבֿ דאש ער הוט הער גיזענט. זו שענדן אייגן הערן דער דא הוט קיין ענט:
זיין קראפט אום אלט אין גאָט דער דא לעבט אום אלי דינג זו גיוואלט הוט. זיין
כויאר אער זו גאָט. דו הוך גיזופטר גאָט דאש אושט וועלך וואר. דיא קוינגין
פון אשור האבן דו וואושט זוואר
גר וין דער וועלקר אום אוך אירי זאגט. אום אירי אסגוטר האבן זיא אין בויאר
וו ברענט. דיא פולקר הייסן עש אגאָט דוך קיין. זיא זיין גישניצט אום
גיאפט פון הולץ אום שטיין:
די ניט אלן זיט אירן הערן. זי וועלן אלו נארן זיין וואז זו שענדן. אבר דו
גאָט היילף אום זיבר גיוולט. דו בישט גאָט אלין דיבי וואנדרי זיין מעניג זאלט:
אוי זיינט היבט אום כארט. ער זיבן אין הוש גאָט ניט ענגר ער זיך שפארט:
ווי זיינט אלן זיט אירן הערן. דיא ער זיך עך אנגי זאטן. ווי זיך
עזה כון זאך דו איר. דו בישט יא ניט כעשר וירד איר קיינר. איך וועלך
ווען אישט קוינגין חכמה אום קוינגין ענייר. אום טפרוים אום הבה אום
דו איין וענטיגר חזקיה דו איין וענגטיגר כר:
ווערלין ענרגן דו אושט זיין אוך איינר:
אוי זיינט היבט אום כארט. ער זיבן אין הוש גאָט ניט ענגר ער זיך שפארט:
חזקיה נאש דיי בריבֿ פון דען כויטן. דיא ער זיך עך אנגי זאטן. ווי זיך
ער כון גיבעטן הט מויך. דאש שיקט מיך גאָט ישעיה דרויך: אום

טחרב אז טושטו אויך אום בירואשט דיך גאר ואשט. זוען איך דיר ניט הילף
כיפש דרויס זואורט:

אלש נו גוּן. זיא גידענקט מבר ניט דאש דער אן די האק בוירט. זוער דער אן ניט
וויא זיא אל דינק נו האקט אום כיפש קאן בישטון. זוען זיא הין טרייפט דאש אוש
זיא בירואט זיך גאר ושט וויא זיא שאפט וין:

איינן גרושן שטרייכן. די טושט גלייך אז דיא האקן דיא דא שטעקט אין שטיין.
אזו הושטו דיך בירואט טחרב אום וילשט איך נייכן. הושטו ניט גיהורט פון
מויש. דיא טריט פון איינן פפערדן טראגן עש הרויש:

איך וויר אענש נאך גוט. דאש וושר אישט ניט אז גרוש איין הער טריקט עש
איכן וויר אענש נאך גוט. דאש וושר אישט ניט אז גרוש איין הער טריקט עש
מויש. דיא טריט פון איינן פפערדן טראגן עש הרויש:

מיך וויל זיין וואכונג בור וואושטן אום דיא ער אובן הוט. מן איך טאר זיך ניאנט
מיך וויל זיין וואכונג בור וואושטן אום דיא ער אובן הוט. מן איך טאר זיך ניאנט
אכן וויר אענש נאך גוט. דאש וושר אישט ניט אז גרוש איין הער טריקט עש

מויש. דיא טריט פון איינן פפערדן טראגן עש הרויש:

הושטו ניט גיהורט פון
אזו הושטו דיך בירואט טחרב אום וילשט איך נייכן. הושטו ניט גיהורט פון
איינן גרושן שטרייכן. די טושט גלייך אז דיא האקן דיא דא שטעקט אין שטיין.
זיא בירואט זיך גאר ושט וויא זיא שאפט וין:

וויא זיא אל דינק נו האקט אום כיפש קאן בישטון. זוער דער אן ניט טרייפט דאש אוש
אלש נו גוּן. זיא גידענקט מבר ניט דאש דער אן די האק בוירט. זוער דער אן ניט
כיפש דרויס זואורט:

טען דיך. איט וויל רייטר וויל אויך גאן מיך:
ישראל דייני באטן השטו זאגן. אום השטו גוט זער גישענט אום השטו בירואט
דו השטו אויך גיהוכן דיין שטיק אום גיהויפט דיניא אוגן. אויך היילן קייט
ווערשט אויבר דיין הויבט וויכרן דיין אייגיא הענד:
ביטן אום דר כאך באלר אט. וועק השטו גישטרופט אירן קופף דיא שטט. זיא וועלט דיך שך
זיא הוט אויך דיך פר וואגילט ירושלים אירן קופף דיא שטט. זיא וועלט דיך שך
זיא גיבט כיט אוק דיך אז וויל אז אוק מיין האר:

שאוהייט גיזעגט נו דיר הין. זיא שפוטן דיר כאך יונקורויא שטט ניין נוער.
אום דאש אישט דיא זאך דיא גוט הוט גיזאגט אויך אין. מנחרב קוינין אשור
מנחרב קוינין אשור מיך וויל דיר עש ביטוייטן. דיין גיבעט האב איך וו נואן דאש רו השט
גיטון. אויך טחרב קוינין אשור איך בור נואן שון:

חזקיה איך וויל דיר עש ביטוייטן. דיין גיבעט האב איך וו נואן דאש רו השט
אום ישעיה שיקט דיא ענטוורט איט דען דאזיגן גוייטן. וואש גוט הוט גישברא כן

אום וועלשט דען עשן גאנץ ווכט. מנחרב וועלט זאן זיך גאָר דר זיך גיוכט:
ערשט אין דריטן יאר וועלשט זעאן. אום די ווין נעמען פלעגן אום די זוין אעאן.
זיך פון גיוועט אום ליידן קיין הונגר:

שפייזונג. אום פון דען זר ראבבן בייאליך דאז אנדר יאר הרויר. דא וועלשט
גיכוין אום דא אישט אב גיפאלן דיא אב רייזונג. דאז זוך דיר כון דיזש זיין
גרייטש אוכ דיא שטאט זוייט חזקיה ניכן אין וועלט:

טערן טרעטן פור קיין טור. וועז מנחרבש ואלק הוט זר דערבט אלי ווכט.
איך וויל דיר נעבן אוין נייכן היא אוך דיזש יאר. דוא הושט ואר מנחרביט
אום דר נאך ווייטר ווא ער אוך חזקיה פור יאך:

הושטו גוך ניט זר נואן. דאז ואז דיא ער אוך מנחרבש שפראך.
איך וויל דיך ווידר זירן אין דען וועג דא זי כישט קוין. ווא איך דיר ווער טון דאז
דוש דיך ניט אן זואן זר. איך וויל דיר אן דיין נאז לויכר ניכן אוין שפיניגן אכניג.
אום אוין ניניג אין דיין נעמען איך שאף דיר ברושן אאניג:

דיין נישריי אז איר אוך נאכן אין אוין אורן. זי כישט אויבינ אז ניואהן איך
שטיין דיין נוק אישט דיר אנטוויכן.

וויל דיך נושן ואלן דז דיר דער אלז קראפט:
איך וויש דיין הייס זיכן אום דיין אוז נעלן. אוך דיין אוין קוהן אום דיין אוך
שטעלן. דוא הושט איך דער נוזיכט אום הושט איך נינגלכן. זו נייטר הולן אום
פון דעם ווכט אוך. איך דיר מנחרב קיניג אשור איך האב דיך הוך נאפאלט.
טון זר דערכן. נייך אז דאז נראז דאז ועלר האב איך דיך טון ערכן:
איר זינר זיין נייוואהרן ווא אוין דיר קרויט אום נאך. אום עז ווירט אוז נישלאגן
ווערדן דז ער קוניג ווא אז אוין וולך. איך האב דיר אופט נייהולפן אום וז נאכר
אייגר היש זיך פַּרְעה קיניג אֶגְרַיִט דער אפט זיך נעגן איר נאר הוך. איך ניש איכן
אוין ווען. אוך הושטו נאכן פור הער נייהורט ווא איך פור אייניא קריג:
מיכן אום וועלשט עז איכר ווייטר. דאז דיין ווער אז קליין קעגן אייגר איכר דען
טערן טרעטן פור קיין טור. ווען מנחרבש ואלק הוט זר דערבט אלי ווכט.
גריכש אוכ דיא שטאט זוייט חזקיה ניכן אין וועלט:
איך וויל דיר נעבן אוין נייכן היא אוך דיזש יאר. דוא הושט ואר מנחרביט
אום דר נאך ווייטר ווא ער אוך חזקיה פור יאך:
הושטו גוך ניט זר נואן. דאז ואז דיא ער אוך מנחרבש שפראך.
איך וויל דיר ווידר זירן אין דען וועג דא זי כישט קוין. ווא איך דיר ווער טון דאז
דוש דיך ניט אן זואן זר. איך וויל דיר אן דיין נאז לויכר ניכן אוין שפיניגן אכניג.
אום אוין ניניג אין דיין נעמען איך שאף דיר ברושן אאניג:
איך וויש דיין הייס זיכן אום דיין אוז נעלן. אוך דיין אוין קוהן אום דיין אוך
שטעלן. דוא הושט איך דער נוזיכט אום הושט איך נינגלכן. זו נייטר הולן אום
פון דעם ווכט אוך. איך דיר מנחרב קיניג אשור איך האב דיך הוך נאפאלט.
טון זר דערכן. נייך אז דאז נראז דאז ועלר האב איך דיך טון ערכן:
זיך וושן ואלן דז דיר דער אלז קראפט:
אוך דיין אוין קוהן אום דיין אוז נעלן. אוך דיין הייס זיכן אום דיין אוך
שטעלן. דוא הושט איך דער נוזיכט אום הושט איך נינגלכן. זו נייטר הולן אום
פון דעם ווכט אוך. איך דיר מנחרב קיניג אשור איך האב דיך הוך נאפאלט.
איר זינר זיין נייוואהרן ווא אוין דיר קרויט אום נאך. אום עז ווירט אוז נישלאגן
ווערדן דז ער קוניג ווא אז אוין וולך. איך האב דיר אופט נייהולפן אום וז נאכר
אייגר היש זיך פַּרְעה קיניג אֶגְרַיִט דער אפט זיך נעגן איר נאר הוך. איך ניש איכן
אוין ווען. אוך הושטו נאכן פור הער נייהורט ווא איך פור אייניא קריג:
מיכן אום וועלשט עז איכר ווייטר. דאז דיין ווער אז קליין קעגן אייגר איכר דען
טערן טרעטן פור קיין טור. ווען מנחרבש ואלק הוט זר דערבט אלי ווכט.
גריכש אוכ דיא שטאט זוייט חזקיה ניכן אין וועלט:
איך וויל דיר נעבן אוין נייכן היא אוך דיזש יאר. דוא הושט ואר מנחרביט
אום דר נאך ווייטר ווא ער אוך חזקיה פור יאך:
הושטו גוך ניט זר נואן. דאז ואז דיא ער אוך מנחרבש שפראך.
איך וויל דיר ווידר זירן אין דען וועג דא זי כישט קוין. ווא איך דיר ווער טון דאז
דוש דיך ניט אן זואן זר. איך וויל דיר אן דיין נאז לויכר ניכן אוין שפיניגן אכניג.
אום אוין ניניג אין דיין נעמען איך שאף דיר ברושן אאניג:
דיין נישריי אז איר אוך נאכן אין אוין אורן. זי כישט אויבינ אז ניואהן איך
שטיין דיין נוק אישט דיר אנטוויכן.
שטעלן. דוא הושט איך דער נוזיכט אום הושט איך נינגלכן. זו נייטר הולן אום
איך וויש דיין הייס זיכן אום דיין אוז נעלן. אוך דיין אוין קוהן אום דיין אוך
ווין זיך וושן ואלן דז דיר דער אלז קראפט:
אום ווערשט דען עשן גאנץ ווכט. מנחרב וועלט זאן זיך גאָר דר זיך גיוכט:
ערשט אין דריטן יאר וועלשט זעאן. אום די ווין נעמען פלעגן אום די זוין אעאן.
זיך פון גיוועט אום ליידן קיין הונגר:
שפייזונג. אום פון דען זר ראבבן בייאליך דאז אנדר יאר הרויר. דא וועלשט
גיכוין אום דא אישט אב גיפאלן דיא אב רייזונג. דאז זוך דיר כון דיזש זיין
גרייכש אוכ דיא שטאט זוייט חזקיה ניכן אין וועלט:
טערן טרעטן פור קיין טור. וועז מנחרבש ואלק הוט זר דערבט אלי ווכט.
איך וויל דיר נעבן אוין נייכן היא אוך דיזש יאר. דוא הושט ואר מנחרביט
אום דר נאך ווייטר ווא ער אוך חזקיה פור יאך:
הושטו גוך ניט זר נואן. דאז ואז דיא ער אוך מנחרבש שפראך.
איך וויל דיר ווידר זירן אין דען וועג דא זי כישט קוין. ווא איך דיר ווער טון דאז
דוש דיך ניט אן זואן זר. איך וויל דיר אן דיין נאז לויכר ניכן אוין שפיניגן אכניג.
אום אוין ניניג אין דיין נעמען איך שאף דיר ברושן אאניג:
דיין נישריי אז איר אוך נאכן אין אוין אורן. זי כישט אויבינ אז ניואהן איך
שטיין דיין נוק אישט דיר אנטוויכן.

דיא שטאט כוּ זיין ואלק נאך איק נאך:

זו דער זעלבן שטונדן. אום דיזר קינגן מכחרּ פֿור ירושלים ער קוּך. ער קוּך ור
דר דער שטויב אויף גינג אום זיא כיט וואשר פֿונדן. זיא אושטן נאך וואשר גראבן
דער ירדן גאנץ אום גאר טרוקן.

אוך גיטרינקט אלן. דא דער דריט הויפֿן קאק הר נאך קאק זו רוקן. דא וואש
זיא דורפֿטן כיט שוויאן עז גינג אין אן דען הלז. ווען דער ערשט הויפֿן העט שיר
כלר דער אנדר הויפֿן אויך נאך קאק:

גרושר שר. אום דער ערשט הויפֿן אום דא ער איבר דען יַרְדֵּן שוואק. ווען
כון אערקט גיבן גיט ווען ויא זיא דער וואר. אין דיזן גרושן הער וואון דריא
אין אום אוכטר איר זוייא טויזנט אין אייטיל הרניש גאנט:

אוך טויזנט אוֹ טויזנט. דא וואון אייטיל הייבט גיט דער אלי אינשט הט.
ער נוך איט אייגנט הער זיך אייגנט וואוֹ גרויזט. פֿיכֿך אום אכֿצין אוֹ אום הונדרט
זייט איר אין אייגן אוֹיגן איין קינדר שפּוט:

הושטו איך פֿר גישען. איך קוּם דיר איבר דיין האוּז דיר אום דיין גוֹט. איר
מכחרּ ווערט זיך גען ירושלים ער האט זיך וֹר ועשן. ער אכבוט קינגן חזקיה
כון ואגן איר פֿון שכחרּ אום דא ער איט דען אוֹרן שטרייט. דען אוֹרן האלפֿן וֹיר
קינגן אין גישאך וֹיר הערן גיר. מכחרּ נאך איק אום אכון אום שוון דיא אוֹרן טוט.
ער נאק פֿיל דאז גוט דאז קין גיל הט:

מכחרּ ווערט זיך גען ירושלים ער האט זיך וֹר ועשן. ער אכבוט קינגן חזקיה
הושטו איך פֿר גישען. איך קוּם דיר איבר דיין האוּז דיר אום דיין גוֹט. איר
זייט איר אין אייגן אוֹיגן איין קינדר שפּוט:

ער נוך איט אייגנט הער זיך אייגנט וואוֹ גרויזט. פֿיכֿך אום אכֿצין אוֹ אום הונדרט
שוזנט אוֹ טויזנט. דא וואון אייטיל הייבט גיט דער אלי אינשט הט. אוך
אין אום אוכטר איר זוייא טויזנט אין אייטיל הרניש גאנט:

כלר דער אנדר הויפֿן אויך נאך קאק:

גרושר שר. אום דער ערשט הויפֿן אום דא ער איבר דען יַרְדֵּן שוואק. ווען
כון אערקט גיבן גיט ווען ויא זיא דער וואר. אין דיזן גרושן הער וואון דריא
זוייא דורפֿטן כיט שוויאן עז גינג אין אן דען הלז. ווען דער ערשט הויפֿן העט שיר
דער ירדן גאנץ אום גאר טרוקן.

אוך גיטרינקט אלן. דא דער דריט הויפֿן קאק הר נאך קאק זו רוקן. דא וואש
דיא שטאט כוּ זיין ואלק נאך איק נאך:

זו דער זעלבן שטונדן. אום דיזר קינגן מכחרּ פֿור ירושלים ער קוּך. ער קוּך ור
דר דער שטויב אויף גינג אום זיא כיט וואשר פֿונדן. זיא אושטן נאך וואשר גראבן
דער ירדן גאנץ אום גאר טרוקן.

אוך גיטרינקט אלן. דא דער דריט הויפֿן קאק הר נאך קאק זו רוקן. דא וואש
זיא דורפֿטן כיט שוויאן עז גינג אין אן דען הלז. ווען דער ערשט הויפֿן העט שיר
כלר דער אנדר הויפֿן אויך נאך קאק:

גרושר שר. אום דער ערשט הויפֿן אום דא ער איבר דען יַרְדֵּן שוואק. ווען
כון אערקט גיבן גיט ווען ויא זיא דער וואר. אין דיזן גרושן הער וואון דריא
אין אום אוכטר איר זוייא טויזנט אין אייטיל הרניש גאנט:

אוך אום אוכטר איר זוייא טויזנט אין אייטיל הרניש גאנט:

אוך גיטרינקט אלן. דא דער דריט הויפֿן קאק הר נאך קאק זו רוקן. דא וואש
זיא דורפֿטן כיט שוויאן עז גינג אין אן דען הלז. ווען דער ערשט הויפֿן העט שיר
כלר דער אנדר הויפֿן אויך נאך קאק:

גרושר שר. אום דער ערשט הויפֿן אום דא ער איבר דען יַרְדֵּן שוואק. ווען
כון אערקט גיבן גיט ווען ויא זיא דער וואר. אין דיזן גרושן הער וואון דריא
זוייא דורפֿטן כיט שוויאן עז גינג אין אן דען הלז. ווען דער ערשט הויפֿן העט שיר
דער ירדן גאנץ אום גאר טרוקן.

אוך גיטרינקט אלן. דא דער דריט הויפֿן קאק הר נאך קאק זו רוקן. דא וואש
דיא שטאט כוּ זיין ואלק נאך איק נאך:

זו דער זעלבן שטונדן. אום דיזר קינגן מכחרּ פֿור ירושלים ער קוּך. ער קוּך ור
דר דער שטויב אויף גינג אום זיא כיט וואשר פֿונדן. זיא אושטן נאך וואשר גראבן

גלט אין דא פֿשט מוזט מן זיינק היינק ניהן . דו ער אושט איט שנדן מן זיין
זעלב נעהנט ער מן היינק נאך :
אז דיא הונט . ער וואש זער דער שראקן וויא כלר ער דא פֿנוך . זוואר נייארט
זיא זאגן אז זיא שויפֿן זי אאדנש טנחרב אויך שטאנט . זיין פֿאלק וואז אנטשלופֿן
זיא פֿר ברענטן אוא זואר אירי שערן :
זיא אלט . אוט בלוז אילקילפֿ אין דיא נאזן אז זוון פֿייאר פֿערפֿ . אוט אין וועניג
אז זיא אל דא זאגן אין דער פֿינשטר נאלט . דער ענגיל גלט דו הערן זיך אונטר
כיגדיפֿן . דיא אלדער קינינ טנחרב ואר ליפֿן :
טוזנט גיהארנישט אייבר כיט אינדר . אוט אויך זעפֿשנ טוזנט איט שווערטן
דאזנטר זואר פֿירנ טוזנט אוט פֿינק אייטיל קינינש קינדר . אוט אלנ
אוז נעהן טוזנט פֿאלק אוז דער וועלט :
כוליר פֿון רעך גרושן שארן . זוויא הונדרט אוז טוזנט גינעלט . אוט זעפֿשנ
דאז זואר אייטיל הייבט ליט אן דיא אוכטר איך זואר . עש שרייבן אויך דיא
פֿינק אוט אלנ אוט הונדרט טוזנט אן דער נאל :
גיטרונקן וויין . גלט שיקט איין ענגיל אין טנחרב שאר . אוט דר שלונ זיא אל
ער כליב דא דיא נאלט איט דעם וואלק זיין . זיא וואלן אל אנטשלופֿן אז העטן זיא
איט וועניג שטרייטן . וואן איקליכר כיאט איין שטיין אוט ווערפֿט אין דרוינ ;
איך ווינ אוז דער שטאט אכן איין גרושן שטיין הוינ :
אר ווינ היינט היא כלייבן אוט ווינ אזרגן כיניטן . דאז שטעטליין כלר גיוינן אוט
דער אויך כרוכט . איך ווינ עזר וואשטן דו עז ווערט כואר אער גירוכט :
גיהט גאר אין ווינ קליניש הער . אוט האב אויך דאז קליין שטעטליין אז איין גרוש
איך האב גרושי שטעט גיוואנן אוט די דא ליגן בייא דען אער . אוט האב בייא איר
וויא אי אז זיא אין איינן אוגן אז גאר כיכט :
ער דער כיז אונריין . אישט דאז דיא שטאט דיא גרוש דא אן אז פֿון שפריכט .
דא ער זאך ירושלים ליגן עז דוכט אין זיין גאר קליין . ער ור וואנדרט זיך גאר
זיך טנחרב אויך שטלט . נוש זעהן שפראך טנחרב וי אי די שטאט גיואלט :
היייט כיט וועלש שטרייטן זא וועלשט ירושלם גיואנן . כיט וויט פֿון ירושלם
דא שפראכן זיכיא שטערן זעהר טנחרב גיב דוא דרויך דיינן זינן . וועך דוא

דער שטאלן מירן ואטר אל דא איט מירר איינן האנט׃ אזוי
שטיין הוכן זיא זיך דאר. איקליכר כאק איין שווערט דא אונטר זיין גיוואנט. אזוי
ער וואלט זיין קינדר שעלטן זיא וואורדן עש כאלד גיוואר. נאר הייאליך אזוי נאר
אפגיט ער וואס וא זין נאמ׃

דער. ער איש אין ריכטן איין אופפר אזוי זיין גרוש. מין הויש זינט
איין דאך. ער זוש איך עש גינישן איין ליבר גיט נטרוך. דאש איליין איין ווינדן ווירד טון
דער דא היישט כְּטרוך. שעלטן איין זוון זון דאש זיין אייניא הוכשטי שעגר.
זיא הישן איט מירן נאון אַדְרַאגְלך אזוי שַׁרַאגר׃

דא שפראך דער קויכיך טכחרֵב דעק וא׳ך ואגן כאך. איך וא׳ך אזוי איינק גיט
ישראל כיז אוי׳ך דען יונגשטן טאג הין דאן׃
גיזובט נאט. זיא בוירן דען אריל פון דעק ווערדן אן. דאש אופפר גינישן
דער אן וואש אזו ורזק אזוי וואש אַבַּהֲבָּת גינגט. גיט נאב זינק זאון דאש וא הוך
טון. וא גארן שפראך דער אן איך וא׳ך איין זון שעלטן. דאש וואלט ער כור
כרענגן כוך אזוי דעלטן׃

דא עגטוורטן איך זיין קלוגן איט איינק גיאיינן אוכט. איר וועלן דיך עש אונטר
ריכטן אל היא נו דיזר שטוכר. אזוי וויא עש נו נעט אזוי וואש זיא ור גלויק האבן׃
עש וואר איין אאל איין אן דער האט איין מיינגן קנאבן׃

טון. וא גארן שפראך דער אן איך וא׳ך איין זון שעלטן. דאש וואלט ער כור
גיט שפראך נו דעק אן אופפר איר דיין זון. ווילשטו איר וואל דינן זו זולשטו עש
דיכטן אל היא נו דיזר שטוכר. אזוי וויא עש נו נעט אזוי וואש זיא ור גלויק האבן׃
עש וואר איין אאל איין אן דער האט איין מיינגן קנאבן׃

דער אן וואש אזו ורזק אזוי וואש אַבַּהֲבָּת גינגט. גיט נאב זינק זאון דאש וא הוך
גיזובט נאט. זיא בוירן דען אריל פון דעק ווערדן אן. דאש אופפר גינישן
ישראל כיז אוי׳ך דען יונגשטן טאג הין דאן׃

דא שפראך דער קויכיך טכחרֵב דעק וא׳ך ואגן כאך. איך וא׳ך אזוי איינק גיט
דער דא היישט כְּטרוך. שעלטן איין זוון זון דאש זיין אייניא הוכשטי שעגר.
זיא הישן איט מירן נאון אַדְרַאגְלך אזוי שַׁרַאגר׃

ער זוש איך עש גינישן איין ליבר גיט נטרוך. דאש איליין איין ווינדן ווירד טון
איין דאך. ער זוש איך נו דיכטן אופפר שטוכ זיין גרוש. מין הויש זינק
אפגיט ער וואס וא זין נאמ׃

דער שטאלן מירן ואטר אל דא איט מירר איינן האנט׃ אזוי
שטיין הוכן זיא זיך דאר. איקליכר כאק איין שווערט דא אונטר זיין גיוואנט. אזוי
ער וואלט זיין קינדר שעלטן זיא וואורדן עש כאלד גיוואר. נאר הייאליך אזוי נאר

רַשָׁע זאָל קאָן פֿון איינק ווייב:

וו נאָן, איך בּידיסט אַ שׂר זאָל בעסער איך כּעס קיין ווייב. וואָן ד: איין זאָלסט
כאָס איך מיין ווייב עז וואָרט פֿון איר קאָן. דער אַלר בּרושט רַשָׁע דען אָן כּיא הוט
וואָל ניוויושט. ווּיא וואָל דו ניכּר ועטער כּיא בּושט:

וו זאָן דיא שׂאָ ער הוט טוסטר אוס קאָכאָן. דיא עכטוּרט איך יחזקיה איך האָכ דאָש
וואָן דיא תּוֹרָה הוט בּישפראָכן איקליכער זאָל אין ווייב האָכן. ער זאָל זיין בעשט
גיכואָן דאָש איטש וועריך וואָר:

אויך בּיעזעט. דו בּישט כּן וואָרן אַכט נויין אוס דרייטיק יאָר. אוס הוטש קיין נוייב
וואָן דו אוטש כּן שטערכּן אָל היא פֿון דייזר וועלט. אוס דורט עוֹלָם הַבָּא הוט דיר
דייגק טוט ווייש נו האָלטן אוס נו ען:

שׁעכּט היא. בּוֹא הוט בּישפראָכן דו זולטש יַחֲזָאָה טון. דאָש דיין בּיזיכט כאָך
רא קאָכ נו איך ישעיה זון אָמוֹץ דער נכּיא. ניכר ועטר וואָש טושטו עז בעט דיר
נייב איין בּרושי פעשטיענק:

זעלבּין וארט. דאָש ער בּיין וואָלט נושן דיא זעל אזוי כיהענק. ער הט אן זייגק
אין דען זעלכּן טאָך חזקיה שט קראָנק וואָרד. דער טוט וואָש איך כוהכט נו דער
קוכטן נערכּן אוס שרייבּן אויקליכ איט זייכר האָנט:

קוכטן. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
ער זוכט בּוֹא דיא יורן ער אוכטר וויזט. איט נערכּן אוס איט ווראָקייט דען
חזקיה כוך היינק זיין וייכט וואָרן דר שׁאָכּן:

ריא בּאָכן וועלט. דער רויב וואָש זא בּרוש דאָש אן עש ניט קאָן דער זאָכּן.
מאָכּרש פֿפֿאָכּן. אוס מוך אויש דען אכרן שטעטן. אז ווייט אז דאָש בּכן נאָכט.
אוס קאָאָן אויבר דיא טוטן דיא רא נאָכּן אויך דעכ זאָכט:

יְחִזְקִיָּה כאָך זויליך בּוט פֿון בּאָלט אוס פֿון בּעלט. אן זאָכט עש קוכט ניט בּיפאָכּן
דיא טוטן פֿון טכחרב דיא בּוֹר יְרוּשָׁלַיִם נאָכּן. זיא בּיכּכּן אל אויש ירושלים זיא ניט
מאָכרש פֿפֿאָכּן. אוס מוך אויש דען אכרן שטעטן. אז ווייט אז דאָש בּכן נאָכט.
אוס קאָאָן אויבר דיא טוטן דיא רא נאָכּן אויך דעכ זאָכט:

יְחִזְקִיָּה כאָך זויליך בּוט פֿון בּאָלט אוס פֿון בּעלט. אן זאָכט עש קוכט ניט בּיפאָכּן
דיא בּאָכן וועלט. דער רויב וואָש זא בּרוש דאָש אן עש ניט קאָן דער זאָכּן.
ער זוכט בּוֹא דיא יורן ער אוכטר וויזט. איט נערכּן אוס איט ווראָקייט דען
חזקיה כוך היינק זיין וייכט וואָרן דר שׁאָכּן:

קוכטן. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
קויכּיכּן אן זוכּר סריוזט. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
מין דען זעלכּן טאָך חזקיה שט קראָנק וואָרד. דער טוט וואָש איך כוהכט נו דער
נייב איין בּרושי פעשטיענק:

זעלבּין וארט. דאָש ער בּיין וואָלט נושן דיא זעל אזוי כיהענק. ער הט אן זייגק
שׁעכּט היא. בּוֹא הוט בּישפראָכן דו זולטש יַחֲזָאָה טון. דאָש דיין בּיזיכט כאָך
רא קאָכ נו איך ישעיה זון אָמוֹץ דער נכּיא. ניכר ועטר וואָש טושטו עז בעט דיר
דייגק טוט ווייש נו האָלטן אוס נו ען:

וואָן דיא תּוֹרָה הוט בּישפראָכן איקליכער זאָל אין ווייב האָכן. ער זאָל זיין בעשט
גיכואָן דאָש איטש וועריך וואָר:

אויך בּיעזעט. דו בּישט כּן וואָרן אַכט נויין אוס דרייטיק יאָר. אוס הוטש קיין נוייב
וואָן דו אוטש כּן שטערכּן אָל היא פֿון דייזר וועלט. אוס דורט עוֹלָם הַבָּא הוט דיר
נייב איין בּרושי פעשטיענק:

זעלבּין וארט. דאָש ער בּיין וואָלט נושן דיא זעל אזוי כיהענק. ער הט אן זייגק
אין דען זעלכּן טאָך חזקיה שט קראָנק וואָרד. דער טוט וואָש איך כוהכט נו דער
קוכטן נערכּן אוס שרייבּן אויקליכ איט זייכר האָנט:

קוכטן. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
קויכּיכּן אן זוכּר סריוזט. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
ער זוכט בּוֹא דיא יורן ער אוכטר וויזט. איט נערכּן אוס איט ווראָקייט דען
חזקיה כוך היינק זיין וייכט וואָרן דר שׁאָכּן:

ריא בּאָכן וועלט. דער רויב וואָש זא בּרוש דאָש אן עש ניט קאָן דער זאָכּן.
מאָכּרש פֿפֿאָכּן. אוס מוך אויש דען אכרן שטעטן. אז ווייט אז דאָש בּכן נאָכט.
אוס קאָאָן אויבר דיא טוטן דיא רא נאָכּן אויך דעכ זאָכט:

יְחִזְקִיָּה כאָך זויליך בּוט פֿון בּאָלט אוס פֿון בּעלט. אן זאָכט עש קוכט ניט בּיפאָכּן
דיא טוטן פֿון טכחרב דיא בּוֹר יְרוּשָׁלַיִם נאָכּן. זיא בּיכּכּן אל אויש ירושלים זיא ניט
מאָכרש פֿפֿאָכּן. אוס מוך אויש דען אכרן שטעטן. אז ווייט אז דאָש בּכן נאָכט.
אוס קאָאָן אויבר דיא טוטן דיא רא נאָכּן אויך דעכ זאָכט:

יְחִזְקִיָּה כאָך זויליך בּוט פֿון בּאָלט אוס פֿון בּעלט. אן זאָכט עש קוכט ניט בּיפאָכּן
דיא בּאָכן וועלט. דער רויב וואָש זא בּרוש דאָש אן עש ניט קאָן דער זאָכּן.
ער זוכט בּוֹא דיא יורן ער אוכטר וויזט. איט נערכּן אוס איט ווראָקייט דען
חזקיה כוך היינק זיין וייכט וואָרן דר שׁאָכּן:

קוכטן. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
קויכּיכּן אן זוכּר סריוזט. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
מין דען זעלכּן טאָך חזקיה שט קראָנק וואָרד. דער טוט וואָש איך כוהכט נו דער
נייב איין בּרושי פעשטיענק:

זעלבּין וארט. דאָש ער בּיין וואָלט נושן דיא זעל אזוי כיהענק. ער הט אן זייגק
שׁעכּט היא. בּוֹא הוט בּישפראָכן דו זולטש יַחֲזָאָה טון. דאָש דיין בּיזיכט כאָך
רא קאָכ נו איך ישעיה זון אָמוֹץ דער נכּיא. ניכר ועטר וואָש טושטו עז בעט דיר
דייגק טוט ווייש נו האָלטן אוס נו ען:

וואָן דיא תּוֹרָה הוט בּישפראָכן איקליכער זאָל אין ווייב האָכן. ער זאָל זיין בעשט
גיכואָן דאָש איטש וועריך וואָר:

אויך בּיעזעט. דו בּישט כּן וואָרן אַכט נויין אוס דרייטיק יאָר. אוס הוטש קיין נוייב
וואָן דו אוטש כּן שטערכּן אָל היא פֿון דייזר וועלט. אוס דורט עוֹלָם הַבָּא הוט דיר
נייב איין בּרושי פעשטיענק:

זעלבּין וארט. דאָש ער בּיין וואָלט נושן דיא זעל אזוי כיהענק. ער הט אן זייגק
אין דען זעלכּן טאָך חזקיה שט קראָנק וואָרד. דער טוט וואָש איך כוהכט נו דער
קוכטן נערכּן אוס שרייבּן אויקליכ איט זייכר האָנט:

קוכטן. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
קויכּיכּן אן זוכּר סריוזט. עז וואָש ווירד ווייט כאָך קיכר אין דעכ בּאָכּן נאָכט. זיא
ער זוכט בּוֹא דיא יורן ער אוכטר וויזט. איט נערכּן אוס איט ווראָקייט דען
חזקיה כוך היינק זיין וייכט וואָרן דר שׁאָכּן:

ריא בּאָכן וועלט. דער רויב וואָש זא בּרוש דאָש אן עש ניט קאָן דער זאָכּן.
מאָכּרש פֿפֿאָכּן. אוס מוך אויש דען אכרן שטעטן. אז ווייט אז דאָש בּכן נאָכט.
אוס קאָאָן אויבר דיא טוטן דיא רא נאָכּן אויך דעכ זאָכט:

יְחִזְקִיָּה כאָך זויליך בּוט פֿון בּאָלט אוס פֿון בּעלט. אן זאָכט עש קוכט ניט בּיפאָכּן

בינדט זיך נו ווישן מוז באלד נו האלט.
חזקיה
ניט שוויגן. מוס ברופן מיין גרושי ווינ מויך רעך גריגט אן זיא בנד.
ישעיה זיש איך ברענגן מיין גרושי פרישי ווינ'. דער עז נויארט הורט דער וואלט
דאכן ווארד ער גוט אן בעטן:
ואנט מיך דאש. ווינ ער וואורד גיזונט מוס מין דאש בית האקדש טרעטן.
הין ווידר קערט זיך ישעיה ווינ ורוא ער דא וואש. ער קאלט נו קויניג יחזקיה מוס
מוס ווינ איינר אירן מוס מוק ווינ רוינר איינש קנעלט:
איך דיך בישיראן נוואר. מוס מין דיא שטט ירושלים די ווירדינ מוס די גידעלט,
ווינ ווינ דיר מויך דיין טאנ מערן בויכיהן יאר. מוס סון המט קויניג משור ווינ
הַאקדש וועלשטו ביטן גוט דער מן דינן נוד מאנ:
מוס אי דא מויש גען דריא גאנגר טאנ. מין דעק בית
ווינ מיך דיר גאבן. דאש האב איך אן גיעהן דו אושט ענגר זאבן. מוס אושט גיזונט וועלן מוס היילוך
מויבר דיין וואנגן זא זער ונישן דיא טרעהרן:
הוט מין הונט זער. איך האב גיהורט דיין ווינן מוס דינ דיין נעהרן. הראב
שפריך מוז הוט גישפראכן גוט. דער אייוינ הער' גוט דוד דינט עלטר ואטר גוט
אן איך האט. מז דער נביא וואלט מוש גען גוט שפראך נו ישעיה. גע הין מוס
זאך בלר דען קויניג יחזקיה:
אי אן עש וואר גיוואר אין דער שטאט. דש דער קויניג יחזקיה מיין קראנקהייש
מיין שטיין דער באראן. ישעיה דער נביא וואש נאך כיט גאנץ הין מוז. ער וואש
נוש איך דיין הונד גיזונין דיין קנעלט דיין אראן. ער ווינט מז הייש עז אויפט
אופן וואר גוד מידראן מן:
גויטליך האב מנפאנגן. איך האב גיטון וואש דיר וואל הוט גיואלן. הייאליך מוס
מוס גידענק מן דיא ואנ דיא איך בין גיגאנגן, גוד דיר איט גאנצין הערצן.
דאש מיך ואורד ער גוט אן בעטן:
ואנט מיך דאש. ווינ ער וואורד גיזונט מוס מין דאש בית האקדש טרעטן.
הין ווידר קערט זיך ישעיה ווינ ורוא ער דא וואש. ער קאלט נו קויניג יחזקיה מוס
מוס ווינ איינר אירן מוס מוק ווינ רוינר איינש קנעלט:
איך דיך בישיראן נוואר. מוס מין דיא שטט ירושלים די ווירדינ מוס די גידעלט,
ווינ ווינ דיר מויך דיין טאנ מערן בויכיהן יאר. מוס סון המט קויניג משור ווינ
הַאקדש וועלשטו ביטן גוט דער מן דינן נוד מאנ:
מוס אי דא מויש גען דריא גאנגר טאנ. מין דעק בית
ווינ מיך דיר גאבן. דאש האב איך אן גיעהן דו אושט ענגר זאבן. מוס אושט גיזונט וועלן מוס היילוך
מויבר דיין וואנגן זא זער ונישן דיא טרעהרן:
הוט מין הונט זער. איך האב גיהורט דיין ווינן מוס דינ דיין נעהרן. הראב
שפריך מוז הוט גישפראכן גוט. דער אייוינ הער' גוט דוד דינט עלטר ואטר גוט
אן איך האט. מז דער נביא וואלט מוש גען גוט שפראך נו ישעיה. גע הין מוס
זאך בלר דען קויניג יחזקיה:
אי אן עש וואר גיוואר אין דער שטאט. דש דער קויניג יחזקיה מיין קראנקהייש
מיין שטיין דער באראן. ישעיה דער נביא וואש נאך כיט גאנץ הין מוז. ער וואש
נוש איך דיין הונד גיזונין דיין קנעלט דיין אראן. ער ווינט מז הייש עז אויפט
אופן וואר גוד מידראן מן:
גויטליך האב מנפאנגן. איך האב גיטון וואש דיר וואל הוט גיואלן. הייאליך מוס
מוס גידענק מן דיא ואנ דיא איך בין גיגאנגן, גוד דיר איט גאנצין הערצן.
דאש מיך ואורד ער גוט אן בעטן:
ואנט מיך דאש. ווינ ער וואורד גיזונט מוס מין דאש בית האקדש טרעטן.
הין ווידר קערט זיך ישעיה ווינ ורוא ער דא וואש. ער קאלט נו קויניג יחזקיה מוס
מוס ווינ איינר אירן מוס מוק ווינ רוינר איינש קנעלט:
איך דיך בישיראן נוואר. מוס מין דיא שטט ירושלים די ווירדינ מוס די גידעלט,
ווינ ווינ דיר מויך דיין טאנ מערן בויכיהן יאר. מוס סון המט קויניג משור ווינ
הַאקדש וועלשטו ביטן גוט דער מן דינן נוד מאנ:
מוס אי דא מויש גען דריא גאנגר טאנ. מין דעק בית
ווינ מיך דיר גאבן. דאש האב איך אן גיעהן דו אושט ענגר זאבן. מוס אושט גיזונט וועלן מוס היילוך
מויבר דיין וואנגן זא זער ונישן דיא טרעהרן:
הוט מין הונט זער. איך האב גיהורט דיין ווינן מוס דינ דיין נעהרן. הראב
שפריך מוז הוט גישפראכן גוט. דער אייוינ הער' גוט דוד דינט עלטר ואטר גוט
אן איך האט. מז דער נביא וואלט מוש גען גוט שפראך נו ישעיה. גע הין מוס
זאך בלר דען קויניג יחזקיה:
אי אן עש וואר גיוואר אין דער שטאט. דש דער קויניג יחזקיה מיין קראנקהייש
מיין שטיין דער באראן. ישעיה דער נביא וואש נאך כיט גאנץ הין מוז. ער וואש
נוש איך דיין הונד גיזונין דיין קנעלט דיין אראן. ער ווינט מז הייש עז אויפט
אופן וואר גוד מידראן מן:
גויטליך האב מנפאנגן. איך האב גיטון וואש דיר וואל הוט גיואלן. הייאליך מוס
מוס גידענק מן דיא ואנ דיא איך בין גיגאנגן, גוד דיר איט גאנצין הערצן.
דאש מיך ואורד ער גוט אן בעטן:

זיין ער וואלט אל זיין קנעכט דער שלאכט:

האט

דא האט עז גלייך אין גישטלט אז וואלט עש וועלט טאנץ. וואס אוש דאש העט. מום דיא גלוק שלוג זיינן בעט. אום דא ער אויף שטוכ וואלפון וועלט עז ער גיוואנט: ער וועלט אויף וריא. זו רייט ער דען שפאציר ריש אום וואל גאיט. איין אוך ער וועלט כיד ניא גלאק שלוג דריא. דריא שטוכ כאך איטאג שטוב דען טאנץ. אום וען ער האט געשן ער וועלט כידר נאך:

דען טאנץ. אוך ביט דיך זער דו איר דאש זאנ: דריטן טאנץ. אוך דאש איך אויך איר גיוואנט זוי זיין. אום דאש אוך ווערד גען אין דאש בֵּיהּ הַמִּקְדָּשׁ מען גאנץ דאש אוך גיוואנט זוי זיין. אום דאש אוך ווערד גען אין דאש בֵּיהּ הַמִּקְדָּשׁ מען

דא שפראך קיכיג חזקיה מן ליבר טרויטר ועטר איין: וואש זייט וויל איר גלט

זיין ווי ער וואלט. דא האט ער וואלט אל זיין קנעכט דער שלאכט:

האט

דא חזקיה וואש גיוואנט ישעיה טוכטר ער דא נאמ. זיא וואש איין ורואיא פוילפיל

וואש ער מן גענגר אום וואש מן וועדר וועט:

דא יחזקיה ואטר שטארב דער דא היש אחז. וען דער גאנץ טאנץ כויארט צוואו

שעות נאנץ וואש. דאש אן אין כיט זולט קלאגן וען ער עז בוי שולט העט. אינוט

זוש חזקיה וואש גיוואנט ישעיה טוכטר ער דא נאמ. זיא וואש איין ורואיא פוילפיל

אום האט אין איר ויל שאנ. חֶסְנִי הָבָה וואש איר נאמן דאש מידלאן אערק. אז

דא וואש איר נאמן אז וואלן אויך אירי וועלק:

דען טאנץ. אום וען ער האט געשן ער וועדר כידר נאנ:

מיך נאנט בֶּגֶד טרונג ער דיא קרון. ער האט אין זיטן ער אש דריא שטוכט אויף

דען וואש איין רייכר קיניג דער היש ברודר בַּלְאֲדָן. זיין ואטר העט גיהיישן בלארן

ער וועדר אויף ורייא. זו רייט ער דען שפאציר ריש אום וואל גאיט. איין אוך

ער וועדר כיד ניא גלאק שלוג דריא. דריא שטוכ כאך איטאג שטוב

גיגט ער זיך כידר אכר כאך זייכר גיוואהייט:

אז קומט די בוטן צו חזקיה. ער אנטפינגט זי ווען אזוי וואו מיר רעד. ער
זעט אין אלטן קינגס בוך אויבן די זעלטע ווערט ווען דער הירט ווי ער גאב די שכן
ער וואו דעמ גייבן איז דעלטער קעלר:

איט דעמ העט ער סך ניט דיזע כְּלֵי־כֶסֶף. ווייס עס אזוי בגייבן. וואו ווען
איז באלד דער קינג אנדרך ליט שרייבן. אזוי זעלט סך איז אמאל דער
ניט ווידר ווערט איין שפוט:

שרייבן אמאל. דוא השט קינג חזקיה נשמ שרייבן פויל. זיך די
ער שפראך גיבערין קינג קיניג איך בין ריטרויער קנעכט. זיין גינוג הוט נשמ
דער קינג קיניג איז אוך דא: טעט ער אזוי. ניט אער ווען ווי טריט אזוי קורט דעמ כאטן ווידר.
כאך דא: טעט ער אזוי. אזוי ווי אזוי ווי אזוי ווי

גיווען אום אויך דיא אלטן:

זיין ווערט גיכואן. אום וואס זיין עלטערן זכן מיכן גיהאלטן. דיא וו דיר זיין
אז דאס גלט גישפראכן עז וואלט דער טאג קואן. ד: דיר מין דיינק הויז אן דאס
ועטר חזקיה דוא הושט כיט גיטון רעכט:

אויך איין אייט. זולשטו אז נייט ערן דיא דא כיט זיין פון יורן גישלעכט.
כון שפראך דער כביא עז: איר אינקלכן נייד. דאס טאג אויך וואוג שפרעכן
איא האכן איך ער גילובט אום הוך גיפרייזן:

האכ איין איגן. עש אישט גיוועזן קיין דינג זו קלין איך האכ עז אין גיווינן.
דא שפראך קינג יחזקיה איך האכ אין טון ג'יגן. אל היא אין אייגן הויש וואז איך
האכן זי גיזעהן אין דייגן הויז. איך וואלט עז ערן וישן אי איך גע הין אויש:
כון איין ועטר שפרך דר כביא ישעיה. וואוג ז: דען קינג גינגט יחזקיה. וואש
ערן ז: האכר. ער הוט פון אייגן לוב וא הוירן אום דער ג'לן. איך האב זיא
עש הוט אין אעטיגר קינג אין דען בגישלן נאכר. ז: איר גישיקט זיין באטן זו
דא ענטוורט איך יחזקיה הופרטיג ז: דעם זעבין אוג:

גיערט אישט גישווארן בייא איינר זיין:

יחזקיה זולט איך גלייך אי ער פון כיכש וישן וואלט. ווער זיין
וואז ווילטו מכר איין. כיכש שפראך דער כביא איך וואלט דיך ורגן. דיא
דא קאם דער כביא ישעיה ז: דעם קינג יחזקיה היגין. ברוך הבא ליכר ועטר
ווא גיווארט אער ווען איר גאב:

אן האט זיא ער ליש דיא כוטן ניהן זא גאר איט גרושן לוב. זיין גיווארט קואן.
וואש דער קינג מנחרב האט דעם גאנצן עולק גיכואן. דאז וואז אלז יחזקיה אין
זולט זאכר אן כיט זיין גלייך.

זו אענין וואלט. וואן דיר קינג חזקיה וואז איבר דיא אושן דייך. אין דער גנצן
אום זיין קושטליכיא קרידענץ אין זייכר גיוואלט. אום פון מנדר גייא הויבשי צירוכן
זיין שן פון גרושט כיא ז: קליין:

אין וויז אין גרושי ער זיין שן ער אין וויזן וואלט. זא ער אויך טעט פון זילבר

אן ג׳ישוויגט דעם איז אלטן וואר קאן עז אלש ר זאגן. זיין זון אכשה וואר זו
אוק אין יאארטן אכן אוט אויך קנאכן:
ר ניט ר ערשר וויר ניט אן ניגט אן ר אוכשט איכר אלי קיניגן גראכן.
ר אן אין טרוך זו ג׳ראכ וך איכ׳ך פאלק אוט ער איך ג׳ישאך. איך קאן עש ניט
אוק אין ר ווייטן ניאכט קונט ניט איך ג׳ישריבן. פון זיינר ערשטן ערן
ז ער אי וואז ג׳יוועזן הוסרטיג אוט עשוש הט ג׳יטריבן. פון זיינר ערשטן ורואקייט
עז הט אין אויך ג׳יוויט אויך ער זעלבן ג׳ערט ואר:
אוט ר ואשר ג׳יבן ר ערש ר ואר. אוט ער איך ראט אויך אוט פון שטארקי ג׳ערבן,
אוט זיכשט פון אנכרלייא פון אנכלייא וואר ק:
ר פון אי פון ר העלט. דוך טריב ער כייא זיכן ערבן וך וואכדר אוט שטערק,
ער זעלט זיין ג׳יוועזן אשיח עז ר אין וואכן עש ניט ג׳ישאך. אוט וואר ק עש ניט
ג׳יזיין: פון אויך שריבן כיכר בעשר וון ווין
הערן אז ער ג׳יקיכלי שלאגן. יחזקיה וואז אין ר ואר קיניג אז ער אפט
ר ג׳ישיכט פור ואראייט ניט אין איכן טאגן. איך וך אירש אוז איכן
הוך אן זיין ער בראנג אין ר ער איר ג׳עב:
ג׳ירעט ראז אוז וואל זיין. אן ג׳ט וך איך ניט פור נאגן איז וויל איך ג׳עב. איך
ר ענטורט אין חזקיה וירר ר ניכר ועטר אוט שוועהר איין. וואז ג׳ט האט
יחזקיה וויא שאעקן ר איר ר הון כירן:
שענקן איין. ר הושט זיא ער ג׳ערט אוט ר ווייב שון ר הירן. כן ניבר ועטר
אין פלשט קיניג בבל זיא ר ינר אושן זיין. איין אכרר אוך זוא לוש ר יין ווייב אער
וערר ן בבל ר יכן וויא ג׳יואלט ר יר ר אז: ר א:
זיא זיין כאך ניט ג׳יכורן ר אשאך אוט איש אוט חנניה אוט עזריה. זיא
ניט ר יא אלי איכשטן וון ר יא בעשטן צוואר. איך וך ר יר זיא נענן יוא איך ור
זיא ג׳יכוזן: ר יר וערן אוט ר יר וערן קוען. אוט ר יין קינר ר יא פון ר ואר
וערן ן שטוירן. זען בבל וערן
ר יא וערט קיניג בבל אלש פון הינן פירן. אן וערט ר יך נאר שלעכט ערן אוט

בויא זייער שוועשטער מום אוטר מום בויא וועמ ער וואלט:

שרייבן נאמן דער עֲבוֹדָה זָרָה. נוך ליש ער דרין שרייבן מידראן ליגן זולט,
ער ליש גוט נאמ אויז אעקן אויז אלן טַפְרֵי תּוֹרָה. מום ליש אן דיא שטאט
ער ליש אויך כיט כיש אב גן וואז ער וואלט טרייבן:
וואלט זיך כיט שפארן. ער אלט אוֹב מוֹם יִדְעוֹנִי וואר קאן עז אלש דער שרייבן.
ער ליש זיין זון מום טאטר איך פייאר איכר ואלן. ער טרייב גרושי נויבריא ער
שטארבן וון ליט הויר נו וואז טעט ער אער:
שוואר אושטן זיא נו שפלטן. אל טאנ ליש ער עז טראגן הין מום הער. דמריבר
פון גרושן שוואר כיגר דאז פיל טויזנט אן אושטן עז האלטן. פר גאר גרושי
גישטאלט. נו ליר דעמ גוט דעמ הערן זיינט וואז זא אענין וואלט:
עז וואז איך אין קליין ער. ער ליש איין כיגר אכן דאז הט וויר ענגליט נאך
ער בויאט אופר שטיל נו אל דעש היאלישן הער. אין בירן הוך דאז בִּיהַ הַאִקְדָּש
נאאן זעבש אינן גירואט הוט:
ער דיכט דען ליכדן בויאן אז קיניג אחאב האט גיטאן. נו אל הער דעש היאליש
כיגט ער זיך שון. ער בויאט אופר שטוב אין דאז הויז פון גוט. דא זיין היליגליכר
ער שלאפן וואז ער כייארט אינן וואורד גיוואר:
וואלט ער דינן אום זיך אינ אשטאטינ בוט:
גרוש אן אושט עז אינ גישטטן. ווען ער כויארט הורט פון אינכ אפגוט. דעמ
אל דיא אופר שטיל ער דא וויר בויאט. דיא יחזקיה הט נו בראכן וויא וועניג העט
ער עז גיטרויט אויך זיין זון אנשה דז ער זולט זיין כיז אזו גאר. קיין אפגוט וואלט
ער פר שלאפן וואז ער כייארט אינן וואורד גיוואר:
זיין כיכרייא וואז זא ער טעט גליך ויא דיא פולק דיא ישראל פר טרייבן הטן.
זל אערקן ואר וויר גוט טוט. דז עז אינ נו נעמט כיט אויז גיט גאר גוט:
אן זולט עז כיט שרייבן דא פון נו הירן נו. אן זל כיי שפיל נעאן דרוק אן עז טו. דז
ער ליש אינ כיכש גישאן זא האלף אויך קיין כעט:

גוט אויך אין שפלטן. ער וואז אינן אכיר ואלן. דא טעט ער דא.
ער וואז ליין כיזי ווערק דא. ער וואז אינן אכיגן יוכנר אלז כיז ער דא טעט.
ער וואז פינף אום פופצינ יאר קיניג זיין אוטר היש חִכְנִי בָּה. עז גיפינ אכיגן אין
וערן. דא הוב ער אן נו פר זויקן גוט דען הערן:
קיניג דער כאך אין קארלן טאגן. ער וואז נוועלף יאר אלט כיאר עלטר אוז ער

קלינגן. זיא ווערדן מויבר ווייבן וואש זיא מיינט זיינן: איך
ישראל כרעגן אין גרוש גיועז. וועד עז ווערט הויבן דעמ ווערדן דיא מורן
דרוק שפראך גלט דער הער הער מויבר ישראל. איך וויל מויבר יודא מום
עז בור דינט מום וואלן ווערט עז שעלטן:
זיא הטן כויארט גירופט. מום בור בוירט אלי יורן זיא אשטן זיין אל אנגעלטן. זיא
אן קוכט דיא לייט כיט ג'ילן דיא ער אל אוק ברופט. ער טעט אלי כויבריא דיא ער
ער זיל ליט דא אין גרושן כוטן:
דער עלטר ואטר אשט שטערכן גלט זייא עז גיקלאגט. וועלן דא קאק אין זרואר
כוק דער האט אין שפלט. אכשה יאלט אוק כאך איט אל זינק גייגן. מום ליש
דער אלט אן זוך הין וואל אין דעלואלר. מום קוכט כיט וויטר מום שלוך אן מיינק
צארכיק מום וואלטן דר שלאגן. דער עלטר ואטר זוך וועק אכשה ליז אוק כאך יאגן:
זוז דיך גירוין דו הושט גוט אוז. אן שפריכט טאר טן אז אין גוט כוש.אכשה וואז
כייא שבועה דו ווערשט עז ור שוסן:
ואטר עז וואש ישעיה גינגעט. ליבש עניקיל אכשה זוש דיך שטרוסן. אוך בורכט
אום זו דעמ אכדרן ווידר אויז זיא העטן זיך כיט דרוק גיוועט. עז קאק זיין עלטר
אטר עז וואש ישעיה גינגעט. ליבש עניקיל אכשה זוש דיך שטרוסן. אוך בורכט
כייא שבועה דו ווערשט עז ור שוסן:
זיא הרט עז גינגן אן זו איינק אור אין:
איך וויל ישראל כיט ור ווענדן אויש אידק זאכט. אז וויט אז זיא אין תורה ווערדן
אוך ווערט זיא אויש דער וועלט אוז דעק יודישן גישלעכט:
דינן דען ואושן אסגלטן:
האלטן זו האכט. וויא אוך עז איינק קנעכט אשה האכ גיבאטן. זיא זוך כיט
אכט אייך ווידר ריין. וואלט איר גערן אן אייך שולדיגן זיין. דיא כייאיק שטרוסטן
גלט ליש ריר זו אכשה אום זו דעק וואלק גיאיין. טוט אייך אכ סון דען זוינדן אום
זיא הרט עז גינגן אן זו איינק אור אין:

ער שרייט זיא אַז מען איר עטלעכ הונדערט · דאָס איר קייבר ענטוורט איך דאָס
ליגט אויך דיר · דאָס הויבט איר איין ליבר אפֿגאָט דאָס איז כרוך פֿון עכריך :
ליגן איך דיר עז כיט ניט גלויבט · דאָס זעגט מן אַז איין ליד אין אייכר
דא שרייט ער אויף דען גרושן גילגן דער דא אַז שאָף הויז שטעט · דאָס זאָגט זיך איך
איז האכן אַז אוז דאָס כוז איז איכן אויכן גילגן · זיכט הער פֿון אַכרַיִּיִּק
איז כוארט זיין אז ווייט אז אליא זאָגט :
וואו כוכנט גאָט אוז גאָר ער שטוהן · זיא זאָן ווערדן נו שאוכהייט אוז נו שאָנד · וואו
דז אוכטערשט צוק אוכרשטן אויך ווייל איין ערבא פֿור צושן · איך ווייל זיא אוכטער
ווא איין שטוב ווייל איך זיא אוק שטוירן איר הויף אין אכטוויליט :
דיא ער היליג פֿור איך ווייל אז איך ווערן אַז אכטשלופֿן · ווייא זאָגן ער שרייא זיא
ער רופֿט אויף דען אפֿגאָט ווילשטו איר ניט בייא שטון · האָב איך דיר דוך
וואָל דיכט איט רייטן אוז אוז גון · וואָן ער זאָגן שרי זיין שרייא ווער איין ווילט
אז זיכן אוז איך דיר קייכר הלף איכ כילט :
ווייל ער שרייא ער שרייא זיא ווערן אַז אכטשלופֿן · ווייא זאָגן ער היליג פֿור
דיא ער רופֿט אוכטער ריכדר אוז אוכטער שופֿן · ווא ער זיא דער רופֿט
אז זיכן איך דען קורפֿיל איכ וואָל זיא אוז · ער שרייא אן אַן זיין אכזוטר
אלא זו וועכיך אז ער אז וואָל זו דיכט העט :
וואָל גאָר שלעכט · אן קאָן אז כיט דער שרייכן אלא דאָס אן איכ טעט · אז וואָס
אן פייניגליך אין זער אוז זיין זון דעכט · אן זיכן איט איכ איכ שוויגליך
אוז כאכרן איכ בייא אן בייא בייא אן בינכר איכ זו ווייל :
אין איט איין · אוז בוירטן אין גאָן בייא אן בינכר איכ זו ווייל :
אוז כאכרן איכ בוירט אוז דישטן אוז נעטן אוז שוין אן · אוז העכר אוז
אז קאָן דיא הערן איא קוישן אַשר אַיִּיכן קוישליג זיענכט · זיא ווכגן אנשה
נו טאָן · דא פֿון שטעט וויל גישרייבן וועכ שרייבן אן :
ער בֿור בוירט דיא יוכן אוז וויל ער כער אורט · דאָס דיא טוטן גיידייטן
טריב אַפֿשה כער זוכר כער גרושן :
זיכט הער פֿון אַכרַיִּיִּק אין אייכן אויכן גיגן · כיז אוז דאָס כוז אין איך
זיא כוארט זיין אז ווייט אז אליא זאָגט :
וואָס · אוז זיא גילגן האָכן זיא אז ניט גישן · וואָס
וויכט גאָכן אוז גאָר ער שטוהן · זיא זאָן ווערדן נו שאוכהייט אוז נו שאָנד · וואו
דז אוכטערשט צוק אוכרשטן אויך ווייל איין ערבא פֿור צושן · איך ווייל זיא אוכטער
ווא איין שטוב ווייל איך זיא אוק שטוירן איר הויף אין אכטוויליט :

מיך אין אינזכט מויך כעפּ ניש אין גיכענזן: זא

איך רעט אז דיא טואן. עז איז קיין גרושר זיכרייגר כיא אער גיוועזן, אום וועז
אום זוסט זיין גיבעט גאן אום גוט דיין אורן קואן. נו אין שפראך אוכזר טרעפּטיין
איין זוייפּר גרושר זוכרייגר דער דיר הוט גיטראגן הש:

עז כיט גארן. זיא שפראכן אלר כישעפּניש איין הער וואלק טושטו דאש. דאש
וואז טעט אוכזר טרעפּטיין איין נאך ניש ער וועלן, אוכטר זייגק שטוג די ענגל זוהן
גיבעט זולט כיט איין גאן נו קיינק היאיליש טור:

אושן מיך שערן. דיא ענגיל אין דעק היאיל שושן דיא ריגיל גוט. דאש זיין
גוט פון היאיל אום פון ערדן דו זולשט אין כיט גיוועלן. ער אוש אין דיא העלן טויפיל
ענגיל אין דעק היאיל הוכן אוכטר אכנדר אן.

אז וויט אז נאכדן. ער טעט גרושי תּפילה די גילויבט וויזר ורויא נאך אן, דיא
עז אישט קיין גרושר זוכרייגר כיא אויך גישטאנדן, זאן הוט עז כיט אער גיהורט
איך כיט אכגעטן דיא זוכר דיא איך גיטון:

ביגנט נו כיטרן. גוט אויבר אלא הערן הילף איר פון דיינק היאליש טרון. נוש
ער שריא זער נו גוט איט אייגק גישריא אין כיטרן. דאש זיך היאיל אום ערד
הילף איר אויש אייגר כוט:

אישט אייטיל טרוגן. ער שריא נו דעק רעטן גוט יה ליבר גוט, פון ישראל
היפּט ער איר כיט זוא אישט עז אייטיל זוגן, אום וואז איך איין ואטר הוט גילערנט
דיר וואל העלפן פור מירדאן:

מויש דער גישריבן תורה. וועז עז אישט דיר לייט זוא שריא גוט אן. דער קאן
ער שפראך נוק אלר נעטן נוז וול זו זוכן יא. דאש איך איין ואטר הוט גילערנט
פון דען רעטן גוט יה הין וועק גיגוגן:

אֲשֶׁר ברוש גר יְהֹוָה הוט איך זער ביטרוגן, איך האב איך זער גיאירט אן זיא אום
אין זיכן גיכושן. וועז דער גרוש יְהֹוָה איך זו לושן, איך האב איך זער ביטרוגן
שפראך איין גוט האכן איך ור נושן, איך האב איך זער גיאירט אן זיא אום
איך שטעקן היכטן אום כאכן:

דוך דר בייא קוכן איין רוב אורר איין קרויט:

איך זיין זיא אוז וול כוין וועד דען זעלביגן אפגוט גיטרויט. אן אאך
איין כאק. דוך זיין זיא אוז וול כוין וועד דען זעלביגן אפגוט גיטרויט. אן אאך
זיא שווייגן אל שטיל וויא איין שטוק. אום קוכטן אז וול ענטוורטן אז איין גייש אורר

ער

אום זולט גלט דיכן דעם עולכן הערן. איר קומ זעלט זי גיכורן דיא זוינדיא וועלט
שפראך זו גיזינט יודא איר זולט אייך גיראטן:

האט אין זער גירוים. ער בויאט אפטר גלט אוסקר שטולן אום ליש דרויף שעלטן. ער
אום אל דיא אוסקר שטולן דיא ער האט גיבויט, דיא בראך ער אלזו שטויקן עז
דאש גרוש בילר טעט ער אויש גלט הויש:

אום בויאט וועלר ירושלים אום בויאט עז וועלר ועשט, ער טעט וואש ער אוסט
זייב וועלר רואן נאך רשטן:

יאר. דאש ער ניט אנדרש טעט דען ביטן אום ושטן, ער ליש זיין
אום דרישיק טעט ער תשובה עז זאלן אום בוסלר בור וואר. ער טרייב עז אן דריא
וז אוכטר דאש פערד אויף אלי וער ניכר:

דינט כז. אום ליש זיך זען היילן דען אכרן טאג זו טעט ער עז דען וועלר. אום
אום שריא דען הוך אכשה האב ריר דאש, נוך זולטו אער ניכלר דו הושט בור
דינן זיין וליש וואש וויא איין צונטר:

ער ליש איך איין פערד אלן אויש איין נישאיט. אין דאש פערד ניט ער גלייך
קולן אין ריא איט. אום טעט דריין בליא אום גיבט זיך דרוכטר, אום ליש אויך זיך
זיך זעלכרט אום וואלך זיך וועלר גלט כורן:

שפראך זו גיזינט יודא איר זולט אייך גירעטן:

האט אין זער גירוים. ער בויאט אפטר גלט אוסקר שטולן אום ליש דרויף שעלטן. ער
אום אל דיא אוסקר שטולן דיא ער האט גיבויט, דיא בראך ער אלזו שטויקן עז
דאש גרוש בילר טעט ער אויש גלט הויש:

אום בויאט וועלר ירושלים אום בויאט עז וועלר ועשט, ער טעט וואש ער אוסט
זייב וועלר רואן נאך רשטן:

יאר. דאש ער ניט אנדרש טעט דען ביטן אום ושטן, ער ליש זיין
אום דרישיק יאר. דאש ער ניט אנדרש טעט דען ביטן אום ושטן, ער ליש זיין
וז אוכטר דאש פערד אויף אלי וער ניכר:

דינט כז. אום ליש זיך זען היילן דען אכרן טאג זו טעט ער עז דען וועלר. אום
אום שריא דען הוך אכשה האב ריר דאש, נוך זולטו אער ניכלר דו הושט בור
דינן זיין וליש וואש וויא איין צונטר:

ער ליש איך איין פערד אלן אויש איין נישאיט. אין דאש פערד ניט ער גלייך
קולן אין ריא איט. אום טעט דריין בליא אום גיבט זיך דרוכטר, אום ליש אויך זיך
זיך זעלכרט אום וואלך זיך וועלר גלט כורן:

שפראך זו גיזינט יודא איר זולט אייך גירעטן:

האט אין זער גירוים. ער בויאט אפטר גלט אוסקר שטולן אום ליש דרויף שעלטן. ער
אום אל דיא אוסקר שטולן דיא ער האט גיבויט, דיא בראך ער אלזו שטויקן עז
דאש גרוש בילר טעט ער אויש גלט הויש:

אום בויאט וועלר ירושלים אום בויאט עז וועלר ועשט, ער טעט וואש ער אוסט
זייב וועלר רואן נאך רשטן:

יאר. דאש ער ניט אנדרש טעט דען ביטן אום ושטן, ער ליש זיין

שרייבט. דוך כיט זיך גוטש דיא איינונג מיט בלייבט:

פונט. זיא וועלן אין כאך היים בייא טעג. אין דען קיניג קוך פון יודא אן זיך פון איר
אן כיגרוב אין אין דען גארטן גאנג. ואטר וואס ער וויז זיין. דא שטונד איין וויין
ער וואס זיא אר וויז ער זיא קיניג וואס. ער ליש איין זון דער גארטן דא ליגט אן
היש אמון זו קיניג וואלד ער דא:

ער שטעלט זיך וויד ליגט וואס בוט איך איין טרון:

ער זיך בוקט אוס גאר פרייטליך דר ניט:

דאש טוא איך ליגט זו נייד אוס זו היש:

דוך האט זיך זיין ואטר אונטר טעניג גיאאלט. אבר דיזר שאלק אמון ער עש זו
איאל כיט אלט. דא: קיניגש אמון קנעלט גינגן דא זו דאט. אוס אלטן דא איין
זואל איך זיין שוון אין גאר זו טאט:

פונט. זיא אושטן אל באלדא שטערבן דא זו דער זעלבין שטונדא.
אין אליא גאשן נישן זיא שוייפן. אל דיא דא איבר דען קיניג היט גיאלט איין
גישריבן וויא ער זוויא אר זיא איט אכגטריא. אוס וואלד הערט
גיפגגן אוס וואלד וידר ניידיג אוס ורייא:

אוס וויא ער וידר ליגט יהברך זא זער האט ניטן. אוס הר וידר אוך הער וויא ער
אן האט גינן. אוס פון ניבר גרושן תשובה אוס פון זיבן גרושן גיבעט. דאש
פינט אן אליש גישריבן וויא ער זא טעט:

דא שטונד איין וויין ער זא דער הויז זיין. ער ליש איין זון דער
גארטן דא ליגט אן אין דריין. אן היש דען וויין גארטן אזא.
היש אמון זו קיניג וואלד ער דא:

ער וואז זוויא אוס זוויבנין יאר אלט דא ער זו קיניג וואז. זוויא יאר וואז ער
קיניג נון אערקט איר עבן דא: זיין אוטר היש שלומית איר פאטר היש חרון.

ער שטעלט זיך וידר ליגט אוס בוט איך איין טרון:

ער זיך בוקט אוס גאר פרייטליך דר ניט:

דאש טוא איך ליגט זו נייד אוס זו היש:

דוך האט זיך זיין ואטר אונטר טעניג גיאאלט. אבר דיזר שאלק אמון ער עש זו
איאל כיט אלט. דא: קיניגש אמון קנעלט גינגן דא זו דאט. אוס אלטן דא איין
זואל איך זיין שוון אין גאר זו טאט:

פונט. זיא אושטן אל באלדא שטערבן דא זו דער זעלבין שטונדא.
אין אליא גאשן נישן זיא שוייפן. אל דיא דא איבר דען קיניג היט גיאלט איין
גישריבן וויא ער זוויא אר זיא איט אכגטריא. אוס וואלד הערט
גיפגגן אוס וואלד וידר ניידיג אוס ורייא:

ער זיך בוקט אוס גאר פרייטליך דר ניט:

ווען וואס זיא העלפן פֿאַר מַסֹרֵי תורה: דא שטונדן מיכן גישריבן כאזן
קוינקן זאלן מלהיא דיא נויין אער:

דער גיפֿונדן. זיא מישט דא גיזעגנן כאך פֿאר עלטר הער. דן זולטו עז דעק
תורה גיפֿונדן. איך האב אין הויז נו נו דיור שטונדן. דער דא היש שָׁפָּן הויז גוטש איין טַפֵּר

ער רופֿט דען מוכרשטן שרייבר דאש קוינקש יאשיה:
עז דער קוינקן וואלט האבן. דא שפראך דער כוהן הגדול דער דא היש חלקיה.
אין דורפֿט מין כיט כאך דעפֿן אין וואש וואלט נו גלויבן. זיא טעטן דאש בעשט ווא
ריא גיזעגט וואלן מויבר הויזא זיא זיין פֿור גיאעלט:

זיכרליכן מוא מויך ריין. עז כאלן מיין דיא אייכשטר זילבר שוּ גולט מוא גאלט:
גיאר זייט מוא שטיין אעלן מוא קיפֿט הולן מוא שטיין. דאש אן גוטש הויש בוש
אן דער פֿון דינגט זייט מוא בינאלט זיא באר:

דאש מיקליכר מכטונק דרויף הוט. מוא זולן עז ביהאלטן דאש אן עז שכאר. דו
דאש ער עז גאב דען די דא זיין גיזעגט מויבר הויש גוט. מוא זאלן אין ערנשטליכן

דאש זילבר דו אן כרענגט אין הויש גוטש נו:
גאט נו דעק כוהן הגדול דער דא היישט חלקיה. ער מישט שטעט אין הויש גוטש
דא וינט אן אין יא. מוא זאלן מיק פֿון איינן וועלן דאש ער יא כיט מנדרש טוא. מל

שרייבר דער דא היש שָׁפָּן זון אַצַלְיָה:
אין דעק מַכַּיהנרן יאר מו קוינקן יאשהו וואש. מוא ער מוילן זייגק קוינקן
שטוק וירדיקליכן זאש. דא זענדט דער קוינקן ביגנט דער ורוק יאשיה. זיכן

דער גבכן גענן גוט זוא שון. ער וואש מון מלילא מוילן מלן זייטן. וועלן מיין
מופט וול וואלן זוא בלויט עז ביליטן:

ער ביגנא גלייך אין דעלן וועלן ווא דער קוינקן דור האט גיטון. ער האט זיך נאכן
שטאט.

דער דא היש שָׁפָּן הוד נו נו דיור שטונדן. איך האב אין הויש גוטש איין טַפֵּר
תורה גיפֿונדן. זיא מישט דא גיזעגנן כאך פֿור עלטר הער. דו זולשטו עז דעק

קוינקן זאלן מלהיא דיא נויין אער:

וועלן וואש זיא העלפן פֿור מַסֹרֵי תורה: דא שטונדן מיכן גישריבן כאלן

דער עֲבוֹדָה זָרָה. אום דיא פֿאריגן קינדער האבן נושן שרייבן דרײַן. חֲזִיר
פֿאר נעמט שאפֿן אום נֶטֶךְ פֿאר כְּשֶׁלֶג ווײַן:

אז נעמט כיא אן כיט וואושט פֿון קיינק נוטן נט
תּוֹרַת הילטן דיא גינגן אל נט שייטן. אז נעמט כיא אן אין נייטן. אום וואש נייט דיא
אום דיא פֿאר שרייבר שֶׁפֶּן דא איט ער נוט קינדן קאט. אום דר קינדן ורוגט מן
אז נייאט זי דער שרייבר שֶׁפֶּן דא איט ער נוט קינדן קאט. אום דר קינדן ורוגט מן
זאגן. כיא אז קאט אין יאשיהו נייטן אום אין זיין טאגן:

דאש אז ווירט נֶיכעשרט דאש ווירדיגן פֿטט הויש:
באלר דא ער אין פֿור נאט. האבן זיא אז נוטן ריכטן זיא אז אוך אויש. דא איט
אי אירער קינדן ווא אויער נֶכור הוט נֶישפּט. אז ווערט אלש פֿור כרוכט נאך
אויערן כושפּט: דאש זילבר הוט אן נֶיזאלט דען אייכשטרן הוט אן אז נֶינעבן.
איך כרענק אייך נויאי אער איט נֶיזוכט אוישט איר זעכן:

כוך אויערק נֵיבוט הוט זיך דער כוהן נִיט נֶיזוואט. אום הוט אין טיילן דאז פֿטט
הויזן אויש נֶירוואט. דא הוט ער נֶיפֿוכרן אין מֵפֶר תּוֹרָה. דיא אן הוט נֶיהאלטן
אין אוכזרן נייטן יא:

פֿוש איך זיא זיזן דער קינדן יאשיהו שפּראך אז. זאל איר ווארט פֿון ווארט נֶיר
ישראל אום זיין קוינגרייך ווערט פֿור טריבן:
פֿיש ייליך דא. שֶׁפֶּן ווארט נֶייך אויך דא אז שטעט נֶישריבן. דאש זאלק כון
ווען איר נֶינט כאך דען אפֿגוטן. איר ווערט זיין זו שכר אום זו שנוטן. אז כלר דער
קינדן הורט נֶיר פֿון דיזק כוך. ער זו רייש זיין נֶיוואלט דאש ווש פֿון נֶוטיק טוך:
ער שנראך ניכן כרוידר אום לוש אוכש דער זו טון. דאש איר אוכטן כלייבן אום
כיט ניהן דער פֿון. אום כלייבן דא הין אין אוכזרק נאנט. דאש איר כיט אנדרש
ווא דורפֿטן נֶיזין נֶרושי שאנט:

עז נֵיבוט אויך דער קוינגן נֶינענט איט זייכ נאון יָאשיהו. רופֿט איר דען כוהן
הַגָּדוֹל דען מפֿרן חִלְקִיָּה. אום דוֹפֿטן זיא אין כלר זו זו דעם קוינגן זו גון. אום
אויך זוכשט אנדריא ורוי נייט אויך אין:

אחקק אום עכור זון אפֿיה. אום שָׁפָן דער שרייבר אום דאש קוינגש קנעלט
עשָׂיָה. זו אין שנראך דער קוינג פֿור נאנט איין נֵיבוט. נעאט אייך אן אוך
איך אום אוך דאש ואלק דאש נוך איש אויבר נֵיבליבן. אום דיא כיט זיין
דיא איך אום פֿורשט איר נֵיט:

זיך נו טָאג קערן זי דער וואָרכן ראש ענוין נעכן:

וויי נָאר. ער זוך נו דען נו ווען נישט עפּעס אזוי וואָלט אין תּשובָה נעכן. אזא זונטן

דער באראַנ וואס. וועס דער זיטו פּון דען ווי וואָן זיא האכן וויפּיל הערץ. וי ער

זיא נָיגן נו דער ווי וואָן דרוק טעטן זיא ראש. זיא וואָן דיפּלָאמָטן ראש דיא ווי וואָן

זיא האטן זיך טָאג דער נעכן איט זיי אזא איט וויבא:

דער שרייבר שֶׁפּון אזא עשיה. אזא חוֹלָאה כְּיאה איין ווי דרוק נָיטיג וויבא.

רא נָינג דעז קוינְשָׁפּ אזא דער כּוֹהֲנִים הַגָּדוֹל אן אזא קְחִיקָתָם אזא עַכּוֹל

טָאג הוט שוטן כיא נָיגישן:

איר. זייט איר ווי וואָן שטוט. איר וועלט עז אן דער זיי ען נָיגישן

אזא חוֹלָאה דיא וויז זאָלט דען ווי וואָן. איר זיכר טוכטר איך נָיב אויך

מויכר רעט האט. נו אן נָישן ווי וואָן. זיא ער כוויאלט קוכט. אזו טעט אויך

דער נְכִיאָה נְכַיָּה אן אן שוין נו שטונר:

אזא איט זייכ איר ווי וואָן אן נָישן דער שטאט. אזא איט זייכ נְכִיאָה ער וין

אנדרש וועל טאָג אזא כאָלט זיא דרוין נָידוכטן:

כיט אענין אזן דיא יודן היילטן. פּון אירן נָרושן זיכרן וויא זיא נויארט אוכטן.

דיזיא דרייא נְכִיאוֹת כְּיאה איר טיילטן. איט אירן נָרושן נְכִיאוֹת זיא

שָׁוֹק זיין אזטר היא תְּקוּה:

זיין אזן אן. אזא חוֹלָאה היש אין אר אעכטן נְכִיאָה. איר אן היש

דער נוך אייכר היש נְכַיָּה אזן וועלט בירר אן. איכר זאָל איך די ווראקייט אזכטר

דען אן העט אזין זיכרן אזא דיא זן אויבר שיין:

נְכִיאָה היש יְרִאָה. איכר. ער נוך נו דער ווי וואָן זיא ראש ניט ווען אין אזא

קייכר ועלט זי אזא אין האר. איכר היש יְרִאָה ווי וואָן זיא זאָלט אן נְכִיאָה.

כן ווען אין דען זיא זעלבן נייטן דרייא ווי וואָן זיא זאָלט אן נָיין איך

זייכ ווערדן זיא אזא ראָט נאך דעם בוט איין:

איר נוכן אזא חוֹלָאה איז אזא נָאט נאך דעם בוט איין:

דער נְכִיאָה כְּיאה אזא חוֹלָאה דיא ווי וואָן. דרוק בּוֹרשט נוך דיא איך כיא נוך כייא אזא אזכט זיין.

ווען דיא יונגן אזא דיא ווי וואָן. דער ראש האכן ניט ווען האלטן. ראש דיא כוך אויש ווייזט

דער נוירכט. ער איש אזא אזא ער נוריק אזכר עלטרן האכן עז ווי ווי זייכט:

זיין פּון אזכזרן ווייכרן ווארן ווי טריכן. ווען איך היר אן דיזיכ כוך ראש ער זיך הוט

ווערן אין כיט שבמרן . פֿון קלייגן כיז נ֫ט ברוּיִז ער רוֹלְ איט נוֹיטער שטיק . איר ליבן
איז אלטן פֿון יאָרן אוֹיך פֿר כיק : ער גיט

יורן מיקלי־ר איך פֿר כיק :

ער גיט

איז אין קיינעם פֿון זיינע בריוו קיין וואָרט נישט וועגן דעם טויט פֿון זיין ווייב . ער
שרייבט אבר רוֹא קיכיִן יאָשיָהוּ רוֹא הוֹשט נוֹ רישן ריין קלייד . איך ווייס נאָר וואָס עס
איז שטי־ר פֿון הערצן לייט . עס איז נון פֿר זיאט איז בלאָק איז נישט ניאָשן .
רוֹא הוֹשט זער ניוויינט עס איז קוֹאָן פֿוֹר איר . איך פֿוֹר זיכר דיך ווערליך נוֹ
אאָך פֿוֹרכט ניט דיר . איז ווייל רוֹא נעבשט וועלטז קיין כיז ניט זעהן . נאָך פֿוֹר
אָן רעגן כיין איז רא ווערדן נישעהן :

ווֹ נרט נישעהן פֿוֹרכט דיך ניט אז אוֹך איין האר . רוֹא ווערשט עז ניט זעהן .
רוֹא ווערשט איט ווידר אין דיינע עלטר נאָך ניין נוֹאָר . אוֹם וואָס דער שטאט
נאָך פֿון אָן דעם כיין איז רא ווערדן נישעהן :

ראָרוֹיך שפּראָך יאָשיָהוּ וואָס איז וואָס נישט ווֹ טוט רא וואָס איז ניטן . וואָס איך האָב אין אייגע
זינן רי רא ווֹיל איך ניט פֿון זון . אוֹם זאָגט דער קיכיִן כאָטן אז ווייט אז אָן זיין
נאָכר . דעם קיכיִן וואָרן איז יהואזיק אוֹם קוֹאָן אָן נ֫ט האָטן :

ער ליגט אויף בירייטן דער ווארצל וואו זיך הוך . דער קינדיג שטונדר דא מוכן איך וואס
זאל וויך . מוס לייאט מויז דער תורה ריזא דא ניעדעפט וואס . איט גאנצים זיינן
הערצן ער דא מינן נאס :

ער שפראך ליכן לייט נושט מוכ זיכרהייט פר שניידן . דז איר מוק גון איט
דעפט מוס ריא כויזן וועג פור איירן . ור וועט דעפט דעפטן הערן זו הויטן זיין
ניכוט . זיין ניזעלן מוס זיין ניניגיש וויא ער זו ניכוטן הוט :

בְּסֵרָה . דאז וואלק שפראך אוש נאיין איט איינט נאיינן אוט . ריא זיכרהייט
וויא דא שטעט נישריבן אין דער היילין תורה . דז איר זו המלטן זא ניוזינן איר
ווערן אפנקרליא כואריק איין טייל דיכטן דען דאן . איין טייל דיכטן דער זוק
זו וואלן אפנקרליא כואריק איין טייל דיכטן דען דאן . איין טייל דיכטן דער זוק
איין טייל וואלן וְאֲלוּת כאך גון . מוס אל הער דעש היאלישן מוס מיינן מוס קאלן .
ער צוך בראך זו אל וואז איק קאק ין ריא טאלן :

זעלבן

זען
זע אויפן אין זיא אלי זיבן ור מיך אויף טון:
ווערן מוזן זיא בעפאר גיענט. ווען מיינר מאכ ווילט כראנקן זיין טוכטר ארר זיין זון,
כרוקט מיינר איין קאלב פיכל ווערן מוזן גישטעלט. כרוקט מיינר איין אוכשן זיא
איט איר גיפידר:
עשט הייא. זיא טעט אן אויף דרייי כרוקט מיינר איין ווידר. זיא טעט אן אויף שאל דא: דא
כרוקט מיינר איין טויב זיא טעט אן אויף צוויא. כרוקט מיינר איין טור לייגן זיא האנט:
פרינט.
ווען מיך מיינר איין קלייד ווילט אוכשטעלט פון אעלטרן
איין איט איר ווילכרליכן זיין. ווען איר מיינר איין קלייד קליידן איט איר ערר זיין.
זיא שטוכן דען כוליק איט איר קלייד זיין ווי זיא איינר. זיא: ווען איין זעלביא
כון:
זען זוען מיינר כון איין אוכשטעלט ווילט הון
טון. דא: האט זיא כון טוירליך דיא אן קוכט אויף טון
כוש כיגר. זיא: דא: כר איין אכן ווילט ווי הון איין ואש
דעך אכן טוך אויף כיר ורייב ווא: אין טייאר:
ער. זי ווא: איין ברוש כיגר כוילר ווא: דא: כר איין אכן ווילט ווי הון איין ואש
בן אלט שטוכן ער אוכן ווער. איא ור כרעכטן איריא קינדר דא איך כייאר. זי ער
כון ווא: אויפן ערשטיק רושלין אכן ווילט איין דעך אין טוך אויף ער היש
טייל. זינשט האטן זיא כון קינדר קינדר ווענין דעך אויף טוא הייל:
ווערט ווערט אן זוען איך אייך אן ענגן. דוך זיא: ער אין דאבן כון אוכר איין ווינדר
אויף. איר ווערט אויף דיא: עלכין כוהניק ליש ער טוך קין אוכשר אויף כרענגן. אוא
זען
אויך ווארן עטליכי כוהניק דעך אכן טוך ענגן:
ווערט. דען ליש ער זי כרעכטן איט הקן אוא איט שטאנגן.
זוך איין אוך ריייטן. אז אן זי דעך טור אוכר שטוכן איין ברושר אוכשר שטוך אויף דער ליקן זייטן. כאך
ער אלש ענין זי שטושטן כיז ענן כאר שבת:
ווייז כיז אן איט שטאלן. אוא אין דען ענין ואכר כיז ענן ענד. דא: ליש
איא זעלבן ווירקטן ווילטן אויף דען ליכרן כוען. דיא ליש דער קינין
כוש טוט: ענד. דא זאשן דיא ווילטן דען טעט אן אן דען
עלט אין דען טעט אן אויף. אר ער שטיש אין דיא הייזר דיא דא שטוכן
ען איר זיא דער ערר. אז אכשקאנקט אינוט זעך. אז ווא: איין איר האט איא ווילט דעך
ערן איינר אין אין ענד ליבדינט. זעכט איינר אין אין ענד ליבדינט
גראב.

אז הישן דיא גוטר דען ער ליש בויאן. וועלן זי דען ואלטן בייבלן הט ער גיזעצט
כינגט זו דר זוכן. אן שפריכט צאר צארן גינעש וויל שטריך האכן:
האלף וייבר וועלן ער גישטט מין אירן וויל. זוואר ער אנגאלט עש דו: ער איבש
בייא דעש בערג אשחיה שטוגדן אוספר שטוגן פיל. דיא דא האבן גיאפלט שלאה
אבשה האט גיאפלט. בידלן הייזר ראוזוך צאב ער זיין אפלט:
שטוגן דיא דא שטוגדן אוף הוך קינדן אחז הוך אויך. אוט זוכשט אוספר שטוג דיא
איך פייאר אושטן זיא זו כרענן וועלן עש דער קינדן שפראך. אוט דיא אוספר
זו שלאגן אוט איט העארן טעט ער זיא זו וארן:
ויא אנפינגן. אויך ניהורטן דר זו וועלן דיא שטוכדן אז דיא קארן. דיא ליש ער
ער ליש זיא זו שטושן דער קינדן קוך אוט וואלט ניט גון. איר אשן ליש ער וועלן
אבשה האט גיאפלט. בידלן הייזר ראוזוך צאב ער זיין אפלט:
קינדן קוך בידענא וועלן ער הט זיך אוכטר וואוכדן:
אין דען כך קדרון. אוט זוכשט נאך אוסר דיא בייא ירושלים שטוכדן, דער
ביא דעך כערן אשחיה שטוגדן אוספר שטוג פיל. דיא דא האבן גיאפלט שלאה
האלף וייבר וועלן ער גישטט מין אירן וויל. זוואר ער אנגאלט עש דו: ער איבש
כינגט זו דר זוכן. אן שפריכט צאר צארן גינעש וויל שטריך האכן:
שטוגן דיא דא שטוכדן אוף הוך קינדן אחז הוך אויך. אוט זוכשט אוספר שטוג דיא
איך פייאר אושטן זיא זו כרענן וועלן עש דער קינדן שפראך. אוט דיא אוספר
זו שלאגן אוט איט העארן טעט ער זיא זו וארן:
ויא אנפינגן. אויך ניהורטן דר זו וועלן דיא שטוכדן אז דיא קארן. דיא ליש ער
ער ליש זיא זו שטושן דער קינדן קוך אוט וואלט ניט גון. איר אשן ליש ער וועלן
אבשה האט גיאפלט. בידלן הייזר ראוזוך צאב ער זיין אפלט:
קינדן קוך בידענא וועלן ער הט זיך אוכטר וואוכדן:
אין דען כך קדרון. אוט זוכשט נאך אוסר דיא בייא ירושלים שטוכדן, דער
ביא דעך כערן אשחיה שטוגדן אוספר שטוג פיל. דיא דא האבן גיאפלט שלאה
האלף וייבר וועלן ער גישטט מין אירן וויל. זוואר ער אנגאלט עש דו: ער איבש
כינגט זו דר זוכן. אן שפריכט צאר צארן גינעש וויל שטריך האכן:
שטוגן דיא דא שטוכדן אוף הוך קינדן אחז הוך אויך. אוט זוכשט אוספר שטוג דיא
איך פייאר אושטן זיא זו כרענן וועלן עש דער קינדן שפראך. אוט דיא אוספר
זו שלאגן אוט איט העארן טעט ער זיא זו וארן:
ויא אנפינגן. אויך ניהורטן דר זו וועלן דיא שטוכדן אז דיא קארן. דיא ליש ער
ער ליש זיא זו שטושן דער קינדן קוך אוט וואלט ניט גון. איר אשן ליש ער וועלן
אבשה האט גיאפלט. בידלן הייזר ראוזוך צאב ער זיין אפלט:
קינדן קוך בידענא וועלן ער הט זיך אוכטר וואוכדן:
אין דען כך קדרון. אוט זוכשט נאך אוסר דיא בייא ירושלים שטוכדן, דער
ביא דעך כערן אשחיה שטוגדן אוספר שטוג פיל. דיא דא האבן גיאפלט שלאה
האלף וייבר וועלן ער גישטט מין אירן וויל. זוואר ער אנגאלט עש דו: ער איבש
כינגט זו דר זוכן. אן שפריכט צאר צארן גינעש וויל שטריך האכן:
שטוגן דיא דא שטוכדן אוף הוך קינדן אחז הוך אויך. אוט זוכשט אוספר שטוג דיא
איך פייאר אושטן זיא זו כרענן וועלן עש דער קינדן שפראך. אוט דיא אוספר
זו שלאגן אוט איט העארן טעט ער זיא זו וארן:

דא דער שֶׁקֶר נביא שרעקט זיך קיינעם טעט ער גָּוואה. וואס איך וועל שטערבן
נוייא דראכ נו וואר ניכט גיכלענט:
אן דער דא ליגט היא. איט אויב הייבט בוירט וואס אין ליבט. דרוק זיך דיא
דאש דאש איט דען דאדן דאש אישט גיוועזט אין שֶׁקֶר נביא. דער דען גָּוטליכן
שטט. דאש אישט דער גוטליך אן דער דאש גירעט דאט:
עז אישט אין אוכגליבליכ בנדא. דאש ענטוורטן אויב דיא ליט אויז דען זעלבין
דאדן דאש אין דראכ אין שוכר רוזן שטוק שטוכ. אויב דעק אנדר אין
דאש אנדר אין שנט:
אויב דער ור. דא זיין נוייא דראכ דר אוב דר כוהט. דאש אין אישט גאר ניאליך
דאז זך קיכין יאשיהו אויב אין אכדרי זייטן דאר. ליבר וועד קן איר זאדן רא
שטיאט נאכן אורד קורן זו אוש עז וועזן. בור גָּוטש נארן קען נו אוב כיאנט גיבעזן:
איזוט גישך עז אוק אין האר. גָּוטש וואדט גישעהן אוב זיין אן וועלן וואר. עז
גרושן זוינדן אויך. עז וועדט אויב שטון יאשיהו וועדט ער זיך נענן. אן אויער
גייך וויא דער גָּוטליך אן נו ירבעק שפראך. דו וויאשט ניט אב זושן בון דיינר
כאך דיא אוסבר שטוב בור בוין:
דראכן ליש ער אויש דראכן איט שטערק:
דאש אין דיא כיין ליש ער דא נעאן. ער וואלט קיינן בור בעשן אוב וואלט עז עבן
הוט איין גינאשן. עז קערט זיך יאשיהו בעגן דען זעלבן בערג. אן דיא זעלבין
אוסבר שטויב כרענן כיאנט דיא זעלבן דען ליש ער אן נו שטושן. ווען ניכדן אושטן
ישראל זוכדין גיאלט האט. נויאר קיינק בוטן זוך ער וועדדן גידולט. ווען ער
דען אויך דען אוסבר שטוב אין בִּיתְאֵל שטאט. דען דא האט גיאלט יְרָבְעָם דר
זוערט. דער קוינין וואלט עז אזו האבן וועז ער עז אזו כיגערט:
איט וויין דעבן שטעלט. דיא דען אבגוטרן הטן גידינט כיט בעשערש זייט איך
ער ניא כראך דיא שטוכרן דיא ניכרן ער נו ועלט. אוב אין דען זעלבן אורטן אזוי
וועדדיקייט אוב עַאין יַאשָׁיָהו זיא אן נו שטרייט.
טרוין. עשתרות אוב נרוגיק אוב כאוש אוֹאָב אוב וועדדין קייט אֶלְכָּק אוב

דעלט ניט מוז קוינן סור שטון: בט א ז 62 אן

מיינען האב. וען קינג יאשיהו שפראך מיך האב איך נו קורץ גיטון. איך האב ד:
מוס וועלן ער דא איין דעלט הט גישפראכן אב. דאז ביצאלט ער וירד סון זיינר
קינג יאשיהו וואס סור טוגנט:

זיבציין סר ברענן מוין דאש מופר שטוב הערט:

מוס מוין דיא מופר שטיל דיא דא שטונדן אין דער שטאט שָׁארון. דיא דא
הטן גיאפלט ישראל זיא אוטטן אל נו וואלן. ער נאק אל דער כוּרִיק ביין מוס ור
ברענט זיא דא מוכן. דיזר קינג יָאשִׁיָהוּ וואס וואוג נו נוכן:

איין גרושי הוכזייט טרייבן. עז וואז גלייך אוק סטח דער קינג ריכטט נו. מוס
ער וועגדט זיך מוין יְרוּשָׁלַיִם דא אין וואלט ער בליבן. מוס וואלט איט דען יוד
זיש אירען רוסן מוס ליש גיביטן דאז ניאנט מנדרש טוס:

מוס קעגן גען יְרוּשָׁלַיִם זא וואלט ער איין אושטר ציט כיגן. דא קאמן אל דיא יוד
עז וואלד ביהענר גיטון. דער קינג האט אליין דז ער דר נו גאב. דרייישיק
טוזנט זעאר סון זיינר מיינר האב:

זוילכן אן. מיין זולכן ורואן קינג איט לייב מוס איט גוט. איט גאנצ זיינן
נו איטיגל קרכן סטח ער גלייך עש ערלויב אן. עז ליגן דען דיא בוכר אן וינט קיין
דרייישיק. דער קינג האט אליין דז ער דר נו גאב. עז וואלד ביהענר גיטון. דער קינג
מוס קעגן גען יְרוּשָׁלַיִם זא וואלט ער איין אושטר ציט כיגן. דא קאמן אל דיא יוד
זיש אירען רוסן מוס ליש גיביטן דאז ניאנט מנדרש טוס:

דיזר קינג יָאשִׁיָהוּ וואס וואוג נו נוכן:

ברענט זיא דא מוכן. דיזר קינג יָאשִׁיָהוּ וואס וואוג נו נוכן:
מוס מוין דיא מופר שטיל דיא דא שטונדן אין דער שטאט שָׁארון. דיא דא
הטן גיאפלט ישראל זיא אוטטן אל נו וואלן. ער נאק אל דער כוּרִיק ביין מוס ור
גיביין סר ברענן מוין דאש מופר שטוב הערט:

מוין שטון. ער מוז דעש גַּרִיק גיניש וויא וואוג ער וואר וועדט. אן זולט זיין
כון שפראך דער קינג אן זול סון גון. סון גראב דעש ואלשן גָּאט זיין כוז זא
הער קינג וויא ער הוט גיוואלט מוז מישט עז גישעהן:

שטערבן זא ליגט איך אל היא דא. נו דעש גָּאטליכן אן זייניא וואלט וועדרן גיזעהן.

ווייט אין דא וועלט אויף דעם שטול צו גין. דא זאגן איר פֿון דעם סדרה וווייטער אין קוכינגין פֿון יודא ווי אזוי דער גרוסט:

ביזכור זיך צו קראפֿן. ווען אויף דעם זעלבן שטול דוך כאטש זינן קוכט, ווען איז דאש ער הראכ וויל אוי שלעכט אין איט זייכר טאקן. ער וואש אויכיג גיזעשן ער קאפּ אויף גוזרכר לעב אוי אין זער לעלט:

קוכינג שלוואה איט קלוקייט און אושן. אויף דער קוכינג שטול דער גרושן. דא ער האט גיאכט דא גיוואקט ער ירושלים אוי כאטש דער שטול דער גרושן. דער ער האט גיזעגט. דא זייט. דו גישאך פֿון דעז וועגן אויף אין זיין זייטן:

מוז צו פֿור אויש דיא הייליקייט. אויף קוכינג היש פֿרעה אוי אויף אויף מייגר כוך דער דאי גן זאך דאש דער קוכינג אלי דינג כרייט. אוי אליא זאך בישטעלט דאש וויל אויך פֿר בלעכן אין מייכר גילוט:

דש וויל זיא אב טון אז ישראל אישט גישעהן. ירושלים דאש אוי הב דער וועלט אויך וויל זיא פֿר שאהן. אוי אויף הוך גילוכט הויזיא דא איין כאהן הוט אויך גירוט.

הער יודא וועלט גיווינן אייגן שטוש:

פֿור אעשן. צו דער צוירכן וועלט דער הערן דער צארן וואש. דרוק שפראך וועלט דר גוך וואלט ישראל כיט גשעהן. וואש דער קוכינג אֶכֶשָׁה איט בויכריא האט גיבפֿלן גאכן אוי אליא וואכן:

קיינר עֲפוֹרה זָהָ. וען וועלט רעפֿט אוי גידאכן. אז וואש אוי אין זיין הערן אלש דאש דא שטעט גישריבן אין דער הייליגן תורה. ער וואלט כיט הוירן גידענקן וואש אין עז הוז גוט טעט ער דאש:

זייכר לייב אוי גוט טעט ער דאש:

וואש דא שטוך אין דער תורה ער זיך ריכט:

וואש דא גיזעהן צו אול דא. ער וואלט אל דאש הלטן אוי האט זיך פֿר פֿלישט. קיין אוכווערדיקייט וואורד אז וויט אז ירושלים אוי דאש גאכן זאלט יודא. וואורד ווערדיקייט אוי אוי דאש דער קוכינג שטול דער גרושן. דער ער האט גיזעגט:

דער וואלד קיינש אער גיזעהן ער זיא אל פֿור שפרייט:

ער קאָן איט איינעם אַפּטיקען הַיר ער האָט אוֹט נוֹ שטרייטן • ער זויאט זיך ניט
נאָכן אוֹט קאָטש אין יאָשיהו ניטן:
איין נַעַנְהייט היש בְּרֵאשׁ כייא דער בְּכֹרָה • דייא האָט אן איך ווידר שפעניגט
אוֹט דרוק ער נוֹרניק ווֹאָש • נון אושט ער אויך איינע מיינע אורטדורך נאָט יוּדָא ניהן
הליין • קוינינג יוּדָא מכבוט פרעה איך זאָג דען דיר ווילן איין:
קוינינג פרעה דו זוֹלשט ניט ניהן אַל היא דורך איין נאָט • ווערשטו עז ניט וושן
איך ביוויי: דיר איין שאָט • הושטו ויל נוֹ קריגן אויך אנדריא קוינינגרייך • איין
נאָט ווילן איך ביהאלטן בוֹר דיר זיכרליך:
דא מכבוט פרעה קוינינג יוּדָא איך זאָג דיר דאָש • איך כין ניט דיר ניט וייכט איך טראָג
דיר ניט הש • איין מיינן נאָט ואָלק הוט אן איר גיבראכן • איך ווילן איכש ניט בוֹר
טראָגן איך וש עז ניט אוֹן גיראכן:
אויך וויישטו זעלכש ווען דאָש ואר אישט ווערדן גיוויש זאָט • איך ווילן אנריק
בוֹר וויאָרן אויבער ווערטן דאָש איר אויך זעלכש שלאָגט • דורך אנדר דש די האר
ווערדן שטיבן • אוֹז הוט דער כּיא יְשַׁעְיָה אין זייכן כוך גישריבן:
אז טריפט דיך ניט אן דו זולשט עז ביליך ווישן • אויבר ואַרשטו גָּט ווארט דו
ווערשט זיין ניט גינישן • דא גידופט עז יאשיה דו אושט עז ווערליך לויגן איך ווילש
איט דער גישריפט גאָר ווען ביזוויגן:
ווען עש שטעט גישריבן אין אוכזרן הייליגן גישריפט • דייא אוכש גָּט הוט זעלכרט
גישטיפט • ווען איר הלטט גָּטש גיבוט קיין שווערט זול ניט אויבר ואַרן • נו אוֹן
ויר דורך דאָש נאָט איט קיינר שטרייט האָטטיגן האָטט נאָך שאָרן:
אוֹש זו בוֹר אויש ווען איר דיא תוֹרָה האלטן • איט ווייב אוֹש איט קינד איט יונגן
מכר • דייא אפגוטר האבן איר בוֹר וושן אז ווייט אז אוכזר נאָט. איט אלטן
דער ורוק יאשיהו אירט זיך נו האָט:
דייא יורן דינטן אפגוטר הייאליך אוֹש בוֹר בארגן • ווייא גאָר האָט יאשיהו דאָרויך
קיין זורגן • זיא האָטן אל אפגוטר דיא שטוכדן הינטר דער טויר • דייא אפגוטר
שטוכדן דיא הינדן איר קיינר דורפט הר בוֹר:
דו אופט ווען זיין ווער עז אזו גיוועזן • אוֹש הטן ניט גיטריבן כויבריי פרעה ווער ניט
גינעזן • אזו נוֹך יאשיה גענן דען קוינינג פרעה דא • איט שטרייטהפטיגר הנט
גענן אין דען טאָל אָגידו: כט כ 2 29 דער

דער שטרייט וואו נישוויכט יאשיהו טעט כיט רעכט. ער זאלט איט דעם הינקרידן
פרעה כיט האבן נ׳יוכט. ווען יאשיהו האט זיך נ׳אירט ער זאלט פרעה האבן ניהן
לון. עז נ׳ישך איט פון נ׳לט דיך אושט ער זיין נעבן כיט נענגר הון:
ווען אוך הייאליקייט דער יורן כויבריייא קאכ אוך דער ורוק ניִריק, ווען עז אישט
הוייאר כיט כוייא עז נ׳ישיכט אופט אוט ריק. דאש איין כויא נ׳יבוירט ור זוינט איין
ורואן אן. אוט אויכט זוישט נענגיר נעבן אוך אויכט האבן זואן:
אז קאאן דיא שוין אוט שושן דען קוינין יאשיהו. דאש דאש כלוט דאן דורך דען
היר וואנן רא. אן שוש אין זיין לייב זואל דרייא הונדרט פפייל. עז וואש ויל כלר
נישעהן אין אייגר קליידן וויל:
אוט דו: דער ורוק קוינין און אעכטינ וואש. פון דעם נרושן שישן ער לוירר כיט
נינאש. זיין זיל נינק איך אוש איט אייטיל ורואקייט. נלט דיין וואלט האב איך
וווירר שפניצט עז אישט איר זיכר ליוד:
פון דען נרושן כלוט דער ורוק קוינין ור נינק. דאש נישעכט פון יודא נרוש שאלן
אנפאנינ. אן פורט אין נען ירושלים אין אייגן נרושן היר וואנן. דען יאאר דען
אן טרייב דאש שטעט כיט זו זאנן:
אן כינרוב דען קוינין איט איירן אין זייגר עלטרן נראבן. אוך אין וואש נרוש קלאנ
פון יונקורויאי אוט פון קנאבן. יודא אוט ריא שטאט ירושלים טרויאלטן אוך דען
קוינין זער. אוי זא דאש איר אי נ׳לענטן דער ליידיגן כוזין אער:
עז קלאנט דער נפא יראיה אוז זער דען ורואן אן. אוז אופט אז ער ואגר איין פפייל
זא כינרוב ער אין פון שטוכר אן. אוט אאכט דרוך איין קלאנ אז ער וואש וואל
וועלט. אויויא יאשיהו ויא אישט איל איין הערץ כישווערט:
איר האבן דיך פור נארן ויא זוֹ אוכא נישעהן. קיין ורואר קוינין וועלט כיט
אער נ׳יזעהן. זיא האבן דיך פור זוינט רו הושט עז כיט נ׳יוישט. דאש נוך אוז ויל
כוייבריייא אוכטר ישראל אישט.
עטליכי האבן דיך נ׳ליייכט אוט הייאליך אפנוטר נ׳יהאט. דש הוט דיר אן דיין לעבן
אאר זער נישט. דאש נפיין קלאנן אליא הערניש אוט הערן. דיא קלאנן וואר כיט
אגר נ׳יהורט אין כוהנט אוט אין ערן:
עז וואש כירנט קוינר ער אאכט איין קלאנ. אוך דען קוינין יאשיהו איר זינהן

עז נאך הוייט בייא טאג . דאש איר זיא זאלן פון יאר צו יאר . אן קאן עז ניט אלש
דער זאלן עז איש נאך אער ווער :

אום פון זייער ורואקייט איז ויל ניישריבן . ווען ער אין זיין טאלן פור אום נאך הוט
גיטריבן . אן וינט עז אין כויכר ישראל אום אין כויכר יוֹדָא . פון זייער גרושן
ורואקייט ריא ער טעט רא :

רז ואלק אלט צו קוינין זיין אן יְהוֹאָחָז . ער ווען צוויא יאר יונגר דען זיין ברודר
יְהוֹיקים ווען . ער ווען כז גישטאלט צו מייכן קוינין רען זיין ברודר יְהוֹיקים .
דרוק זאלבט אן אין צו קוינין אום ער דאז קוינינרייך ער איין נאכ :

דרייא אום צוויינציג יאר ווען ער אלט דער יהוֹאחז . דא אן זענט צו קוינין דרייא
אונעט ער קוינין ווען . זיין אוטר היש חֲמוּטַל אוז דער שטאט לִבְנָה . ער טעט
אויך רא כוז אין אוינן גיטט רא :

גלייך אז זיין עלטרן בור נאכן העטן גיטון . עז קאן דער היקדין כַּרְעָה אבר איין
אלז הער צו גין . אום פאכר דען יהוֹאחז אין דער שטט רִיבְלָה . אין דעק נאכט הָאַח
אום ניש אין שלאגן בָּלָא :

אום דיא יורן פון דעק נאכט דיא שענט קוינין כרעה . אוק הונדרט נענטנר זילבר
אום איין נענטנר גולדא יא . אום אלט קוינין זיין ברודר אֶלְיָקִים . אום גאכן איק
איין נאמן אום הישן אין יהויקים :

ער ווען אויך יהוֹאחז אן כרעה כאק יהוֹאחז ויט איק . אוז באלר שטרב יהוֹאחז אז
ער נען אֶלְיָקִים קאק . דוך כאך דיזק יהויקים דען כרעה האט גיזעצט . ער
כינואנג . אויך דיא יורן אום זיא שענט :

ער כיק דאש זעלבין זילבר אום גאכ עש כרעה צו מיינר גאכ . ויל אענלר ארמר
שרייא אויוויא מיינר האכ . יהויקים קוינין יודא בוינק אום צווייניק יאר ווען ער
אלט . דא ער ווארר צו קוינין אום אן זיינש ואטרש שטאט ווארר גישטאלט :

מיילק יאר ווען ער קוינין זיין אוטר היש זְבוּדָה . ער טעט ווידר גלייך איט זייער
אוכווערדיקייט דא . גלייך אז דיא פוריגן קוינין דיא פור איק אין ווארן גיוועזן .
ווער קן עז אלש דער שרייבן אום פון איק אלש לעזן :

דער יהויקים גידעלט איין ויל הער איין הין אום הער . ווען איט זוֹל איך גלט
דער זיכרן דאש ווידר אין ווער . זוֹל איך בילדר אאכן עז אישט כיט נוייא . איך
אוש איר מייכש גידענקן איך ווייש דאש עז איך כיט גירוייא : ער

זיקלית בּיבריא טוט זעלטן גוט:

ווען. ער שלייפט מן הין אום הער דש איך מכ ראז בלוט. ווארט ווען
ער זיש אין בירגן מן שווענקן דער פּפערד. ער טעט איך גלייך אז ער אוך ווז
גרייך קיניג יהויקים ער בייוויז איך גרושיש שאכ:

ווי ער ראר. עש קאך דער קיניג בּבל נבוכדנאצר ווז ער ניננט. ער טרינן
ווען זיך איין דינג וויל אכן קאן עש ווארט גלייך פּאנאנט יהויקים
ווז ווארט גלייך ניט פּר גענאן אז ער עז האט פּר גושן:

ווז ער טוט ווי ער וועלט. ראז מן שוידיק בלוט אום ראז ער הוט פּר גאשן.
אום ווז ער זיך הט ור אעשן. ווז ראז האט גלייך ניט ור געשן. ווז
קוב ווז גלייך נוריק אום ראז ווארט ער ניט ור געשן. ווז ראז האט גלייטן אישה
ניט דרוק גענאן איין ווייך אום העטן זיך ניט דרוק גיווענט:

אושטן הייש בארן. ווען אך ריא נביאים ריא אוכזר הער גלייך זענט. זיא
זיא קאטן מן נכר יורא אום טעטן גרושן שארן. דען זיא הטן עש ור דיכט זיא
זן ווז גלייך גישעפט ער זיך ווערן ור ערן. זיין אוכזיק אלט זיך הינטן אום
די שארן פּון בּשדים. עאון אום אוֹא גלייך דר ווז איך גראט.
דיזן קיניג יהויקים. וויל אענליא ורעאדיא פּולקי אום ראז ער עז ור נאט:

ער ווידר שפעניטן מן נבוכדנאצר קנעכט גאנצר דרייא יאר. ער שיקט נבוכדנאצר אויך
נאצר ער פּר טרוך עז איך ניט אז אוך מיין האר. ראז ווידר נבוכדנאצר ווז
ווז נבוכדנאצר גרש קנעכט גאנצר דרייא יאר. ער ווידר שפעניטן מן נבוכדנאצר
ווז כן קיניג יהויקים גאר איז ורירן זאש. ראז קאטן בּבֶל נאר אי ער ווישט
זאש דער אער ווש. אום דיזן קיניג יהויקים ער זער כינוואנק. ער אושט איך
ווישט איך קיניג יהויקים ער בייוויז איך גרושיש שאכ:

גיגבן. איר טוכן ווז איר אויגן מן איך ווען איר ווז זעבן:
ווען. ער שלייפט מן הין אום הער דש איך מכ ראז בלוט.
ווארט ווערט. ער זיש אין בירגן מן שווענקן דער פּפערד. ער טעט איך ווז ער ווישט
ער זיש אין בירגן מן שווענקן דער פּפערד. ער טעט איך גלייך אז ער אוך ווז
גרייך קיניג יהויקים ער בייוויז איך גרושיש שאכ:

ווי ער ראר. עש קאך דער קיניג בּבֶל נבוכדנאצר ווז ער ניננט. ער טרינן
ווען זיך איין דינג וויל אכן קאן עש ווארט גלייך פּאנאנט יהויקים
ווז ווארט גלייך ניט פּר גענאן אז ער עז האט פּר גושן:

ווז ווארט גלייך ניט פּר גענאן אז ער עז האט פּר גושן:
ווז ראז האט גלייטן אישה. ניט דרוק גענאן איין ווייך אום העטן זיך ניט דרוק גיווענט:
אושטן הייש בארן. ווען אך ריא נביאים ריא אוכזר הער גלייך זענט. זיא
זיא קאטן מן נכר יורא אום טעטן גרושן שארן. דען זיא הטן עש ור דיכט זיא
זן ווז גלייך גישעפט ער זיך ווערן ור ערן. זיין אוכזיק אלט זיך הינטן אום
די שארן פּון בּשדים. עאון אום אוֹא גלייך דר ווז איך גראט.
דיזן קיניג יהויקים. וויל אענליא ורעאדיא פּולקי אום ראז ער עז ור נאט:

מיינט

זיא גיכן מיבר דיא טרויט אום וואלט ענוש זוכן . זיא פֿאכ דען טוטן שידל אין
ער הט מיין מאן קוקט וייבא אין דיא קאר זיא איז מיין אלץ טראט :
טרויט עש מיז כיאכט דער אין זוך . אום גיכן הר נאך אוז וואו ער זי שפֿט הפֿן ,
ער כאנא כאכרא דען שידל איט מיינק זידן טוך . אום שפערט אין מיין זיין
אום רעפֿט . ער טרוך אין מיין כיגיכן איך אום דאש איז מיין אלץ קאר
מיבר מיין . אום ד: אן מיז כיט הוט כיגיכאכן איר גט וואלץ מיין איין ער
ער גט מיבר מיין . אום ד: אן מיז כיט הוט כיגיכאכן איר גט וואלץ מיין איין ער
גיוויסט איך וויל מיך כיגיכאכן איר עש וויל פֿר גט עלט :
ער טרויט עש מיז כיאכט דער : ער יהוֹיקים זולט זיין . ער כאט דיזן קאפֿל אום כיגיכ
מיין מיין . דער אן קערט זיך אום דא נאך ער וידר הר פֿורן . אום טרויטן שפרך
דער אן איך העט עז וואול פֿר שווארן :
איך וויל אין טיך מיין איז קאפֿל טוטן דיזן כיגיכאכן העט איך גיאייגט
ד: איז שלעכט ארר כיגיכאכן כיא . ער נרוב אין קאר טיך מיין ב:: אוך
קניא . ער נאך וידר הרוישן אז וואר ער כיגיכאכן כיא :
דא שטונד דרויך גישריכן וואש אבן קאר רעכט אום וואלט אין אין זעהן שלעכט .
איך ריך מיין . ער כאט אין מין אום האט כיא אום וואלט אין אין זעהן שלעכט .
ד: אז אום נאך איין אכדרש אוז דרויך גישריכן שטונד . יא עש זואר איך טך אוך
עש מיגנט . עש אוש זיין דעש קיגיגש יהוֹיקים פֿון קאפֿל . אויך אין מיש
גזאגט איך טך אוך ער ניט ז: גראב קאפֿ :
מוט רעכט . ער טרוך אין מין זיין קאר קאר גאר גיין איין מיין שלעכט :
ער שפערט אין מיין כאנא כאכרא דען שידל איט מיינק זידן טוך . אום
טרויטן עש מיז כיאכט דער אין זוך . אום גיכן הר נאך אוז וואו ער זי שפֿט הפֿן ,
איין מין . דער אן קערט זיך אום דא נאך ער וידר הר פֿורן . אום טרויטן שפרך
ער גיוויסט איך וויל מיך כיגיכאכן איר עש וויל פֿר גט עלט :
איך וויל אין טיך מיין איז קאפֿל טוטן דיזן כיגיכאכן העט איך גיאייגט
איין איך טיך אין מיין וויל אום ד: אן קערט זיך אום דא נאך ער וידר הר פֿורן .
ד: איז שלעכט ארר כיגיכאכן כיא . ער נרוב אין קאר טיך מיין ב:: אוך
קניא . ער נאך וידר הרוישן אז וואר ער כיגיכאכן כיא :
דא שטונד דרויך גישריכן וואש אבן קאר רעכט אום וואלט אין אין זעהן שלעכט .
איך ריך מיין . ער כאט אין מין אום האט כיא אום וואלט אין אין זעהן שלעכט .
ד: אז אום נאך איין אכדרש אוז דרויך גישריכן שטונד . יא עש זואר איך טך אוך
עש מיגנט . עש אוש זיין דעש קיגיגש יהוֹיקים פֿון קאפֿל . אויך אין מיש
גזאגט איך טך אוך ער ניט ז: גראב קאפֿ :
מוט רעכט . ער טרוך אין מין זיין קאר קאר גאר גיין איין מיין שלעכט :
ער שפערט אין מיין כאנא כאכרא דען שידל איט מיינק זידן טוך . אום
טרויטן עש מיז כיאכט דער אין זוך . אום גיכן הר נאך אוז וואו ער זי שפֿט הפֿן ,
איין מין . דער אן קערט זיך אום דא נאך ער וידר הר פֿורן . אום טרויטן שפרך
ער גיוויסט איך וויל מיך כיגיכאכן איר עש וויל פֿר גט עלט :
איך וויל אין טיך מיין איז קאפֿל טוטן דיזן כיגיכאכן העט איך גיאייגט
איין איך טיך אין מיין וויל אום ד: אן קערט זיך אום דא נאך ער וידר הר פֿורן .

ער דא. זיין אוטר וואס פֿון ירושלים אום היט ער חוּשׁתַּנְיהוּ: אלטע
שטעט וו פֿון איר גישריבן. ער האט איין זון ער היש יְהוֹיָכִין נו קיניג וואר
אום וואו דיזר יְהוֹיָקִים זיין טאָג האט גיטריבן. אין דעם קיניגרוך פֿון יורא
איך ווִיל אים טָאג וואס ער וועלט ווערן: ווי
מום אין גיבליבן: ער איז ניט וואַרן בין אכן אום דר נו וואַרן פֿור בערגט.
דאז איז אום כאָך איין אנדרש אוז שטוכ דאָרוף גישריבן. דאז איז ער וואר גישעהן
ווִיא אוף זיינק קאָפּ וואז גישריבן דאז איטש גישעהן גייך:
זיך וועלין אכן. הורט אירזאן אין דער קאָפּ וואז פֿון איינק קינגרייך.
דאז הורט ער אן אום הוב אן זו מאכן. וואז איטש גישעפֿט דאז אוש
אום אושט איך קושטליך האלטן ור אירזאן:
גאר נוהט אן איין גייבא. וויפֿשטו כן עלוש האכן דוך אושט טון איין גיוואלט
אז וועלשטו כויאר גירענקן אן דיין ערשט וויבא. דוך וועלשט דיך בא: שאוקן
דוך אושט איר אוך הולט וועלדן איך וו דיך מיכר וישטן:
דיא דוך היולשטש פֿור איין קרון. דער טוט קאָפּ דער דא נאָך אין דער קישטן.
דוך בישט איר שטעלן ווינט דרוק האב איך עז גיטן. איך ווִיל דיר עז זאָגן ווינט דו ער אישט פֿר ברענט נאר:
זו קוק דער אן, ער שפראך וואז בירויט דאז היינן זאָך איר עז דר. זיא שפראך
דיא היינט איין דעם אום דו ער זער בראן. זיא וואָרף דעם קאָפּ הין איין דאר
ער איך ליב וויא איין אנדר זעלינק וויבא:
וינגרוך אום זוירטן גערן. אבר וויל דער קאָפּ דא זיגן בלייבט. כויאר גיוויכט
עז זעלט איך וויל אשקן דו וועלשט איר הולט וועלדן. אום וועלשט איר אוך קוישן
גיבשפֿט דא פֿון איך זוירן גישיפֿט. פֿון כויטן האלט ער איך וויא איין באר אייר.
ער איר אן איר זעלט איך גידענקט ער אין אין זיפֿט. זא גידענקט ער
ביהאלטן. זיא זיין גאר נערוש דיא אכן וועלן זיא וועלן אולטן:
וויבא דאז וואז שון אום פֿיין. גאר ור גרושר ליבשאפֿט הוט ער דעם קאָפּ
זיא גידרוקט אין אירן זיך עש כיט קאן אנדרשגיזיין. איין אכן האט גיהאלט איין
זיא קערט אין אופֿט הרוק אום אוך הער אום הין.
אלטן זוירן טאָכן. זיא קוכט איר כיט אאכן וואז דאז בירויט דא אין אירק זין;

מויך נאָך ער קויניג יְהוֹיָכִין מום זיין וויבֿא. מום אַל דעש קויניגש דיגר
זענרן וואָלְ. דיא בּוֹר טריב אן אַל נו דיזק אַפֿל:
יְהוֹיָכִין טויזט דיא קונטן אַל איט דער וועג. מום זיכשט זיבן טויזנט דיא קונטן אַל
כְּסוֹפֿר נאָנר בּוֹר טרייב גָאנן ירושלים דיא הערן מום שטארקן דאש הער. איר
נגר האט גרוש קראפֿט. אין פאַלש הויש גָטוש דוך האט עש גָלְ בּוֹר גישפראכן
. דער יורן גרוש בויבריא וואָלט ער ניט נושן אן גיראכן:
וועלן דיזר כְּסוֹפֿר נאָנר דיא נאָנט אַל בינוואנק. דער קויניג אֶלְיָקִים וואש גענן איך
גאר קראנק. דיא נאָנט הט ער בינוואנגן בינ: אן נאָנט אנרוק כך. מום נוש דען
קויניג אנריך טרייבן יאָאר מום האכן קין גיואָך:
גלייך אז קויניג יְהוֹיָכִין וש דריא יאר אויך זיינק קויניג שטונ גיזעשן. זיין כיבריא
דיא ער האט גיטריבן דיא וואש כך ניט ור גענן. מום דער קויניג פון כּבֶל זואלט
ויל אענכן אן, בּוֹר יְרוּשָׁלַיִם דער שטט הוב ער אין גישלעג אן:
דער קויניג כְּסוֹפֿר נאָנר שיקט זיניא קנעכטן. גיכט אויך ירושלים מום העבט אן
נועכטן. דיא שטאט אז אויך בינוואנגן איין אכט זוינשט כישט וועד. מויבר די
גאָנן וועלט וואש ער קויניג מום הער:
אויך ירושלים קאָם אין גיגעגר דיא שטאט זיך אוכגליק ניט. וויא כאלר דער קויניג
בָּבֶל מויך הער נאך ריט. זיא נאָנן מוק די שטט אענקי נייטן. איט שישן מום איט
שלויירן הוכן זיא אן נו שטרייטן:
אין דעש אכטן יאר אז קויניג בָּבֶל וואש גיוועזן, קויניג יְהוֹיָכִין גידוכט איר אויגן
מן דיא נענכ ניט גיכענן. אז אער דער גיבא איך איך גארן ער וועלט איר גיכערניג
זיין. מום שלוש אויך דיא כפּורטן מום נוש אן דיא גיואנגן:
גאנגן, דיא נאָך קויניג כבל אל דען שאן אן גוטש הויש. מום שאן דעש קויניגש
נוש ער אויך טראָגן הרויש:
דער יורן גרושי בויבריא וואלט ער ניט נושן אן גיראכן:
כיט נאָנך אן כינוכר אויך אז נו נעען:
וועלן דיזר כְּסוֹפֿר נאָנר דיא נאָנט אל בינוואנק. דער קויניג אֶלְיָקִים וואש גענן איך
גאר קראנק. דיא נאָנט הט ער בינוואנגן בינ: אן נאָנט אנרוק כך. מום נוש דען
קויניג אנריך טרייבן יאָאר מום האכן קין גיואָך:
גלייך אז קויניג יְהוֹיָכִין וש דריא יאר אויך זיינק קויניג שטונ גיזעשן. זיין כיבריא
דיא ער האט גיטריבן דיא וואש כך ניט ור גענן. מום דער קויניג פון כּבֶל זואלט
ויל אענכן אן, בּוֹר יְרוּשָׁלַיִם דער שטט הוב ער אין גישלעג אן:
דער קויניג כְּסוֹפֿר נאָנר שיקט זיניא קנעכטן. גיכט אויך ירושלים מום העבט אן
נועכטן. דיא שטאט אז אויך בינוואנגן איין אכט זוינשט כישט וועד. מויבר די
גאָנן וועלט וואש ער קויניג מום הער:
אויך ירושלים קאָם אין גיגעגר דיא שטאט זיך אוכגליק ניט. וויא כאלר דער קויניג
בָּבֶל מויך הער נאך ריט. זיא נאָנן מוק די שטט אענקי נייטן. איט שישן מום איט
שלויירן הוכן זיא אן נו שטרייטן:
אין דעש אכטן יאר אז קויניג בָּבֶל וואש גיוועזן, קויניג יְהוֹיָכִין גידוכט איר אויגן
מן דיא נענכ ניט גיכענן. אז אער דער גיבא איך איך גארן ער וועלט איר גיכערניג
זיין. מום שלוש אויך דיא כפּורטן מום נוש אן דיא גיואנגן:
גאנגן, דיא נאָך קויניג כבל אל דען שאן אן גוטש הויש. מום שאן דעש קויניגש
נוש ער אויך טראָגן הרויש:

אום • ניין • דא אובט קויניג יורא נאך ניאנט בור זיין:

שישן דש דאש בויאר אויך בראן. דיא אויאר ניגן נו שטויקן דאש בוק נון הין דיא ווינט בור דער שטאט הוכן זיך אל אן דיא אויאר אן • איט שטוראן אום איט טוישט זיך זעלבר אי ער זיך דער נאכט:

דאש ער זיך דער נאכ אי • דאש ער דען נרושן יאאר ניט זולט נילעבן • אענלי אויך טעט אין דער הונגר אין דער שטאט זו ווא. דוך וואלט אענלי שטערבן ניט הער אוש ווא ואשט אן נו אינן שוש:

כראלן שפער • דיא יורן אין דער שטאט ווארן שוואך אום זיגן נוש. זיא טורשטן ער נאך נוויא נאכנר יאר אוך ירושלים דא הער • אן זאך נרושי שטרייט אום נו ירושלים דער שטט • דא טרייב ער אענלי שטערק:

איט וואנדרליכ־ווייז • אום נאך בור ירושלים אום כויאט אענלר פון וועלק, בור צעהן טאג אין תאוו קאק ער איט אן זיין הר. איט אריק ברושטד אום שפיש אום קאק נכוכר נאנר. אום בור ירושלים ער אכ זאש:

מין אער ער וואלק איט אין כאק. אז נון קוינין נרקיה ניין יאר נישען וואש, דא אז נון קוינין יודא ווידר שפעניט וויא כאלר דער קוינין בא קאק • אז ויל אז זאנט בישווארן. איך העט דירש ניט נו נישרויט עש טוט איר נאר נארן:

דו זולשט איר כיליך דינן איך האב דיך טוייאר אום נרקיה ער זיך דאך. דו זולשט איר כיליך דינן איך האב דיך טוייאר נון קוינין יודא דער נרקיה היש זיין אייר נו כראך • וויא כלר קאק נכוכר נאנר: יודא אז אן אייכר שפין:

ער טעט אויך דאש כויזא אין אויננשטש רא: דאש וואש דיא נרוש זוכרא דיא נרקיה טעט. ער נו כראך זיין שבועה דיא ער נישטין הינט. וועלן נאר ער אין דען זין. ער האט בור אזנאערט אן

ער האט בור מויאר אויך בראן. דיא אויאר נינן נו שטויקן דאש בוק נון הין שישן דש דאש בויאר אויך בראן. דיא אויאר נינן נו שטויקן דאש בוק נון הין

ער בילט אין גאַנץ כּבֿל דאָ זעלבשט אושט ער שווינגן . אוּם כּיט אַן זיין טאָג אושט
אוּם ליש אין אַן איין קעטן שאירן ערשט וואָלט ער זיך אַן איק רעכן :
קיכער פֿור זיין אויגן שעלטן . אוּם דר נאָך ליש ער איק זיין אויגן אוי׳ש שטעכן .
איך וויל דיר דיין וואָשן שאיר זָגן דאָ טו איך איט רעכטן . ער ליש ערקיה זיין
איר גישווארן אוּם בישט איין לידיג וואָרן ?
אוּם הושט . דען איר הושט זו ברוכן דען דוא איר הושט גישווארן .
אז אן ערקיה פֿור נכּופֿר נאָר ברוכט . דא שפּראָך ער זו ערקיה וויא הושטו דיך
ער דאָ זאָך . זא האט ער אז גרושי פֿורכט אז ער זעלברט זו איק שפּראָך :
נאָרש אנגליט שטונד אין גרושר ער . גיאָלט אן כּזוּר אדן הער וואָלן אוּם וועלן
דר זעלבין וואָ איין הייבט אן איבר אל גיוועלטיג אוּם איבר דאָ היר . נכּופֿר
דאָ טעט כּזוּר אָדן אן נכּופֿר נערש כוט שאפֿט :
וויא וואָל עטליכי האוּלטן נכּופֿר נער ניט גען ירושלים קאָם . שטעט גישר יכן וויא ער זיין וואָלק נאָם . ער זוך פֿור ירושלים איט הערים קרפֿט .
רבּוה . אוּם דא זעלבן וואָרטט ער אויך אליא בוטשפֿט דא :
ניא נאָל עטליכי האוּלטן נכּופֿר נער ניט גען ירושלים קאָם . וויא וואָל דו דאָש
נכּופֿר נאָנר דא קאָם ער דא הער זו טרייבן . וועלן נכּופֿר נאָנר וואָל דאָ אאָל זו
איך דעם פֿוישן נאָך . אוּם פֿורטן אן דעם גרייבן . דא קאָם אן איין קאָן זו דר הויל
הין אויז . זיא דר שנאפֿטן קיכין ערקיה גלייך וויא אין קאָן אויז אויז :
זיא נאָן דען קיכין ערקיה אוּם דא זיא אן דער גרייבן . אוּם פֿורטן אן פֿור
אויך דעם פֿוישן נאָך . אוּם ער קאָם אן טאָל יריחו קיכין ערקיה קאָם זו דר הויל
הין אויז . זיא דר שנאפֿטן קיכין ערקיה גלייך וויא אין קאָן אויז אויז :
אוּם זו אן דר כיהענר הירש גאָר זער ור זיא וועלך . דיא קלרייאר וואָרן דעם הירשן
ערשט איט זייכר נאָנגן שפּער . דער הירש זוך גאָר כיהענר . אין דיא הויל דיא
גלט דער שיקט אייכן הירשן אוּם דער זוך פֿור זיא הער . אויקליכר וואָלט זיין דער
פֿור שוואכרא פֿור גלט אין קאָן זיך פֿור גלט כיט הויטן אוּם כיט אכטרין .
ביהענרא פֿור שוואכרן . אן קאָן זיך פֿור גלט כיט הויטן אוּם כיט אכטרין .
זיא זעלטן אל דאש אוי׳ש אוּם העטן אין גערן גיפֿונדן . ער וואָז אין אירן אויגן גאָר
ערקיה ער וואָר נירגט דא :
אוּם הושט . דען איר הושט זו ברוכן דען דוא איר הושט גישווארן . אוּם הושט
אז אן ערקיה פֿור נכּופֿר נאָנר ברוכט . דא שפּראָך ער זו ערקיה וויא הושטו דיך
ער דאָ זאָך . זא האט ער אז גרושי פֿורכט אז ער זעלברט זו איק שפּראָך :
נאָרש אנגליט שטונד אין גרושר ער . גיאָלט אן כּזוּר אדן הער וואָלן אוּם וועלן
דר זעלבין וואָ איין הייבט אן איבר אל גיוועלטיג אוּם איבר דאָ היר . נכּופֿר
דאָ טעט כּזוּר אָדן אן נכּופֿר נערש כוט שאפֿט :
וויא וואָל עטליכי האוּלטן נכּופֿר נער ניט גען ירושלים קאָם . וויא וואָל דו דאָש
שטעט גישר יכן וויא ער זיין וואָלק נאָם . ער זוך פֿור ירושלים איט הערים קרפֿט .
רבּוה . אוּם דא זעלבן וואָרטט ער אויך אליא בוטשפֿט דא :
זיא נאָן דען קיכין ערקיה אוּם דא זיא אן דער גרייבן . אוּם פֿורטן אן פֿור
אויך דעם פֿוישן נאָך . אוּם ער קאָם אן טאָל יריחו קיכין ערקיה קאָם זו דר הויל
הין אויז . זיא דר שנאפֿטן קיכין ערקיה גלייך וויא אין קאָן אויז אויז :
אוּם זו אן דר כיהענר הירש גאָר זער ור זיא וועלך . דיא קלרייאר וואָרן דעם הירשן
ערשט איט זייכר נאָנגן שפּער . דער הירש זוך גאָר כיהענר . אין דיא הויל דיא
גלט דער שיקט אייכן הירשן אוּם דער זוך פֿור זיא הער . אויקליכר וואָלט זיין דער
פֿור שוואכרא פֿור גלט אין קאָן זיך פֿור גלט כיט הויטן אוּם כיט אכטרין .
ביהענרא פֿור שוואכרן . אן קאָן זיך פֿור גלט כיט הויטן אוּם כיט אכטרין .
זיא זעלטן אל דאש אוי׳ש אוּם העטן אין גערן גיפֿונדן . ער וואָז אין אירן אויגן גאָר
ערקיה ער וואָר נירגט דא :

אושט ער גיזגן זיין . אוט אז כבוד גאנר וואש קויניג איז נייגרן יאר . רא

שיקט כבוד גאנר זיין קנעכט גען ירושלים אום זאגן וואר :

אום זיין קוכן אייגשטר רער היש כבוד גאנר . אין דיא הייליג שטאט איט אענליק

וועראפטיגן אן . ער כור כרענט דאש ביתה האקדש דאש גוטט הויש וואש :

אענליק כור גרושיק וויגן וואלן דיא אוגן נאש :

דאש גוכר וגוש הין גען טאג דאש כוייאר הוך אויך כראן . רער נאך דאש קיניגרייך

הויש נויכרט ער אויך אן . אום אליא הוייזר אין ירושלים וואלרן דא כור כרענט .

אום רער נאך אין אליא נעריא הוייזר ער דאש כוייר זענט :

אום ליש זיא כרענן דאש דא אויך שוץ דיא וגאק . דיא שטאט וואלד ור כרענט

ביו אויך דעק שטאק . אום דיזר קוכן אייגשטר דיא אויאר ליש ער גו שטושן .

עז וואש יעאדליך גו זעהן דען אלטן אום דען גרושן :

אום וייל ואלק ליש ער גען בית סון דען טרייבן . אום וואש דא וואלן אריק לייט

ליש ער בלייבן . נויארט גו וויין הויאר אום גו גראבן איק ועלר . אן קן עז ניט

אלש רער שרייבן אין וייל כויקלן אישט עז גיאעלט :

אום וואש ער אלש טעט ער גינג אין גוטט הויזש . ער נאק דיא קוספלרן זויל אום צוך

זיא הרויש . אום דיא קוספלרן כוש אום דאש גרוש נירליך יק . רא זיך די כוהניק

אין וואלן טובל ער אויך איט איק נאק :

דיא קלרייאר כרוכן עז גו שטוקן דאש קוספלר נאלן זיא . אום לישן עז כוירן אין

דיא שטאט בית אי . זיא נאלן דיא קוספלרן העלן קער וואוש אום קלינגדיא בעקן .

לעפיל אום וייל גיבעש זוכטן זיא אויש אין אלן עקן :

וואש זיא אוכטן . אליא גולדיניא בעקן אום כוייאר פסאלן . אום זוינשט וייל אכרר

אום דיא רא דיא כוהניק אירן דינשט איט ור כרוכטן . אום דיא כויזן בית שדיק טעטן

זינכר גרעט כוירט כוזר אלן דאכן :

אום דיא גרושן זויגן אום דאש קוספלרן גירעט . דאש קויניג שלומה אין דאש בית

האקדש טעט . דאש גיוויכט דאש עז הלט דאש שטעט ניט גו גין . דיא קוספלרן

זויכטר וויא דאש גוט דאש אן זוכ אויש ווין :

דיא זיין איט דען קוספלן אום גיגירט זיין דרוק . דיא זיין איט דען אינגרוק

הערניך אום אייגשטרייך הרוק . וועד קאן עש דעד גין אום גאר אלש דר זאגן ,

עז גיהרט דער גו וויל אום אענלי טאגן :

דיא קוינג כּוֹבֵד נאנר הט בייא גְּרֵלִיה גְּלוּשן . דען אורט טעט ער אין אנפה
אום וו יורן איט איך אום עטלִי־כַּשְׁרִיך אויך :
רעטרייא גְּרֵלִיה גָּר וועניג אלט . אום אויבר רעת עשן יִשְׁעַאעְל גְּרֵלִיה דר שטאך .
ער אכפּינג אין גְּוִיטלִיך אום איך איין גְּרוש אוֹא אלט . וועלן אויך זוילי כּוֹר
חוֹרֵש תִּשְׁרִי זעלב יָהִנר נו רעת זרואן גְּרֵלִיה :
אוכטר דען זעלבן גייטן איין כויזר ור רעטר וואש . ער וואש כיט פּון יורן כורטינ
ער טרונג כייר אום הש . וועלן דיזר שאלק היש יִשְׁמָעְאֵל זון נְתַנְיָה . ער קאלב אין
וואושטן וואל גְּרֵלִיה זאלט אין קיין לוֹנן :
ער טוט אוכש וועלך גוט . אויך דיזיא גוטי וואלט נישן זיא זיך כיכוֹנן . זיא
ער טוט אוכש וועלך כיכש עז אישט גאנן זיין אוט . וועלן איר כיט וויזר שפעניגן
בָּבֶל זוא קואן איר כיט פּון הינן :
אייך כיטוייטן . איר זולט אייך פּורכטן וועלן איר זיך רעכט כיזינן . אום דינן קינינ
דא שוואור נו אין גְּרֵלִיה אום אויך נו אירן גייטן . איך וויל אייך אוכטר וויזין אום וויל
קאלן נו גְּרֵלִיה אין דיא שטאט אֶבֶל .
גייזעלט דען זרואן גְּרֵלִיה . אויבר דיא אויבריגן יורן נו אייגנ פּור וועזר דא . זיא
דאש הורטן עטלִי־כי הוייבט גייט אום דיא אינוט וואלן דא . וויא קוינינ בָּבֶל העט
אין איין רעכט יכירר גְּדַלְיָה אֲחִיקָם זון :
נאנר גייש זיא אלוריא . דוך אין זוילכר אוש זיא זולטן כיט ווירר אין טון . ער זעלט
אום זוינשט וואש ור בּוֹלק אויבר כלייב פּון מראוטיא . דיא כליבן אוך נאכט כְּוֹבֵד
בּוירט . כְּוֹבֵד נאנר גייש זיא אלט טוטן איר קיינר כיט רער פּון קאנט . אזו הוט עש
איין אורט רער יורן ענרא אזו נאנט :
אום אנדר גייאין וואלק דאש אוך נו טייל וואורד . ער זיא אלט נו קוינינ בָּבֶל נען רְבָלָה
בּוירט . כְּוֹבֵד נאנר גייש זיא אלט טוטן איר קיינר כיט רער פּון קאנט . אזו הוט עש
איין אורט רער יורן ענרא אזו נאנט :
דיא קוינינ כְּוֹבֵד נאנר הט בייא גְּרֵלִיה גְּלוּשן . דען אורט טעט ער אין אנפה
אום וו יורן איט איך אום עטלִי־כַּשְׁרִיך אויך :
רעטרייא גְּרֵלִיה גָּר וועניג אלט . אום אויבר רעת עשן יִשְׁעַאעְל גְּרֵלִיה דר שטאך .
ער אכפּינג אין גְּוִיטלִיך אום איך איין גְּרוש אוֹא אלט . וועלן אויך זוילי כּוֹר
חוֹרֵש תִּשְׁרִי זעלב יָהִנר נו רעת זרואן גְּרֵלִיה :
אוכטר דען זעלבן גייטן איין כויזר ור רעטר וואש . ער וואש כיט פּון יורן כורטינ
ער טרונג כייר אום הש . וועלן דיזר שאלק היש יִשְׁמָעְאֵל זון נְתַנְיָה . ער קאלב אין
וואושטן וואל גְּרֵלִיה זאלט אין קיין לוֹנן :
ער טוט אוכש וועלך גוט . אויך דיזיא גוטי וואלט נישן זיא זיך כיכוֹנן . זיא
ער טוט אוכש וועלך כיכש עז אישט גאנן זיין אוט . וועלן איר כיט וויזר שפעניגן
בָּבֶל זוא קואן איר כיט פּון הינן :
אייך כיטוייטן . איר זולט אייך פּורכטן וועלן איר זיך רעכט כיזינן . אום דינן קינינ
דא שוואור נו אין גְּרֵלִיה אום אויך נו אירן גייטן . איך וויל אייך אוכטר וויזין אום וויל
קאלן נו גְּרֵלִיה אין דיא שטאט אֶבֶל .
גייזעלט דען זרואן גְּרֵלִיה . אויבר דיא אויבריגן יורן נו אייגנ פּור וועזר דא . זיא
דאש הורטן עטלִי־כי הוייבט גייט אום דיא אינוט וואלן דא . וויא קוינינ בָּבֶל העט
אין איין רעכט יכירר גְּדַלְיָה אֲחִיקָם זון :
נאנר גייש זיא אלוריא . דוך אין זוילכר אוש זיא זולטן כיט ווירר אין טון . ער זעלט
אום זוינשט וואש ור בּוֹלק אויבר כלייב פּון מראוטיא . דיא כליבן אוך נאכט כְּוֹבֵד
בּוירט . כְּוֹבֵד נאנר גייש זיא אלט טוטן איר קיינר כיט רער פּון קאנט . אזו הוט עש
איין אורט רער יורן ענרא אזו נאנט :

מום דען שאדן דען גרושן. דער בין אודר ישׂראל זיין זעלן זוך נויאר ראטן!
דרוק און איר יורן כוך הייט בייא טאג פון גרליה ווען ואטן:

אויך דאס שטונדן ריא יודן קליין ישׂראל זוך דאן ווייט מין אנדריא נאכר. אום אליא הערן דעש הער גאט אינקיק ווילטן זיא ניהן. זיא
זיא פורכטן זיך פור כשדים דרוק ווילטן זיא וניהן:
כון זושן איר זיא ניהן עש גינג מין שלעכט. די זיא פור נכוכדנאצר וזהן זיא טעטן כיט
רעכט. דיזר נכוכדנאצר ריא מאכן גאנג ווילט ער אוכטר זיך צוואנק. ער טרייבא
גאר גרושי אוט ווין עש גישאך דאר נאך כיט וגאנג:
די ער טעט זיא זער ווידר דען הערן. ער ליש נכוכדנאצר נר איינק ווילדן טיר
ווערדן. ער זוך אין וועלד אום קרוך אויך אליא יר. ווא: דען רעכט די גישאך גאר שיר:
ווילד גאכט זיכן יאר אושט ער איך ווילד אום זוכן. דא: גרין גראז איט זייכק
אויך אושט ער עז אוי: רוכן. ער זוך אין דען ווערדן אוכטר דעק גיוועלר. דאש
טעט דען דער ווייטן אום רער אילר:

דיא בבליק שפראכן אוכטר אנגרר ווא אוך דער קינג זיין. ער אושט ליבט וכ
ארורך. נו דעק זעלבין יוכן דיא כבליק אזו שפראך:
זאלן אום דר טרונקן מין דען וואשר איין. נכוכדנאצר האט איין זון דער היש אויך
איר אכן דיך נו קינג מן דייט ואטרש שטאט. ער ווארד דא נו קינג נו כבל
מר דען ניוועלט האט. אום זאש דא אויך דעק שטוך דא זיין ואטר ווא: גיוועשן.
נכוכדנאצר נוך אוך אוך ווילד איט אנדרן טירן אושט ער עשן:
אלך זינן ער שפראך ווא אייגשטו דא:: ער ווארך זיין אייגן זון פוק שטוך אויך דיא ערר נירד. אום ליש אוך קעטן
שאירן אן אז זייניא גירד. אין אוין טיכן טורן ער אין דא גינג. די ער וירד
העגט כאך פוש נו אאז ניט ריכט:

ער גיט דיא ירן רופן מוז שפראך וואלט איר ורוק זיין. איך הילף אויך ווירד אין
מיין קיניגן מוז דער ירן דעלט שווערטר:
איז וואש ער גיט. דער קיניג היש כורש זיין אוטר היש זר אטתר. איז
גליק ווירד אן זיך. ווען ער ווערט קיניג דא אויף שטוכרא אז דיא ניט פיר גינג. מוז אז דער מראן ירן
מיין ורוער קיניג דא אויף שטוכרא אז דיא ניט פיר גינג. מוז אז דער מראן ירן
ווערן איך גאנץ טויטן וואו ער איך דער גריף. איז זוהן אויף ארזרך אויז דעז
ער ווערט איך אן ריא אורטר דא אליא שטארקן מאגן. איך ווין אויף דיא
טורן טיף. ער זוך
ווארהייט קומן איר דורפט איר ניט זאגן:
ער ורזגט דיא פון בכל וואו ער זיין גראב זולט וינדן. אן ניגט איך עש באלר ער
ליש אין דא כינדן. דיא שטרויק אוך זיין פוש אוט ליש אין שליפן אויף אוט אב.
אז גירכט איך אויך ארזרך אין גיווישוטן איך כון האב:
דז דוא ניט ווירד קואשט אוט שטיא אין אייגר זיהרהיט. אויך ארזרך נאך איין דז
קיניגרייך ער ווער גאנץ רר ורייט. דאז גישאך אן זיבן אוט דרייטיק יאר אז
יהויכין ווש פור טריבן. נאך נאך דער בויכר וינט אן עש אז גישריבן:
אוט יהויכין קיניג גאך גיוואנגן הערט. אין אייגר טיפן גיוועלכניש ווש ער פר
שפערט. אויך ארזרך ליש אין אוי יהויכין זיך ערניגט. אויך ארזרך קיניג
כבל גאנן איך זיך ורוייטליך דר גיגט:
ער טרישט אין ערר ער ווילט עש אין ערר דר גאנן. ער ליש איך זיין שטוך איבר
אלין קיניג ערן. דיא דא אין כבל ווארן גיואנגן דיא קיניג כבוכדנאצר האט דא
גיפאנגן. וך פור עטליכן ניטן אוט גאר פור גאנגן.
ער עשן שטעטיגליך. ער גאב איך גרושי גאב טעגליך ליש ער איך עשן גאבן.
ער ליש איך קלידר אן גין ווארן קוישטליך אוט דייך. אויך זיינק טיש אוטש
אז גאנץ אוט אז ויל דיא וויל ער האט דא ערן:
זון בכל האט. זיא האטן עש פור שולט אוט דאנוך קאט עש אין דיא ענר.
אז ווש ור טריבן ירא אויש אירך מיגגן גאר. אוט קאטן אין דא גוהט אין ערר
ער ווערט איך גאנץ טויטן ווא ער איך ערר גריף. זיא זוהן אויף ארזרך אויז דעז
אז ווש איר אכר אין אגץ:
יאר. איך ווין ניט קיניג ווערדן איך קען אין ואטר ווען. קואט ער אכר ווירד
אוט זייא עכן קיניג גייך אז ווען אז ואר. כיין שפראך אויך ארזרך נואר אין ווש

בשנה בשת לירה . פה קק קראקא הבירה
ויהי יניאהו היזק יוק א ג יאיק כחרש כמלין
נשלק מפר אלקיק בעזרה אלך אלקי האלקיק

די איר איט אנזוך אויגן אשיח בן דויד וואורדן זעהן :

כייד אום הש צוואר . אוכזר זך וואורד בעשר אום דאז וואורד און צוויבילן בישעהן .
איר האבן גאר נאנג בילדטן אויף עטליך הונדרט יאר . זעלטן איר כוך זושן פון דען
כוך בעזוכות הרבים סור שפרייט אויף עלענט :

דאז קליינר איך יודן ער ור טרייב . דאז קיינר איך נאכר כירבנט כיט
מוז קאק טיטום הרשע דיא יודן ער ור בראנט . מלוא זיין איר
בלייב . דאז נאכר ער ור שטוירט די כיתי האקדש ער ור בראנט . דאז קיינר איך נאכר כירבנט כיט
אויגן . די דאז אי בישאך דאז אויבט איר וואל קלאגן .
ענגן איך אין כיט נייד . אז דער דא דיא אפלטר דיכט אז איט ער איר אין איינן
וואן אוך זוכשט וויכטשפט אוט דער שנויד נייזרא . איך בין איך בישהשיך אין דיא
איר אושט אנדרש ביישן :

אן אייניא ביזן הונט דיא אושן איך זו ריישן איר האט פור שאובט הויכר אום וויש
איר כעאט כיט פור בוט וואז איך איך טוא ור זעלן . כון בייט איך ווילן איך איך העלן .
אנדרן . די שפרך בלט יתי איר אוישט אבר וואנדרן :

איר דר נייגטן אוך זוכשט וויבט שפט אייבר דעך
הש וואז זיא כויארט אופטן . זיא דר נייגטן אוך זוכשט וויבט שפט אייבר דעך
אין וואש ויל זו וואוך וועך זיא אייבש דר דופטן . זיא דר נייגטן אן אנגדר כייד אום
קיניג ווית פאר :

זיא . דאז וועדט גאר נאכן נוייניג אום ויר הונדרט יאר . זיא האטן אונטר אין
וועך עש זואז בעשר בייבוט וועך דאז ערשט וואז . אום אל דיא יודן אויקליבר זיבר

דר זו האלף אין קיניג כורש זו דער זעלבין שטונדא :
דער קיניג אבט גראבן כחאיה וואש ער בינגט . איך נאך עזרא היכטן כאך אויך
אויף אין דאש הייליג נאכר . זיא כויאטן דאז בית האקדש כייא אויף פון בזונט .

כיכר אין אנדרש ווידר אום דיא בית האקדש גיהורט :
די דער ביוויבלט נבוכדנאצר הוט פור שטוירט :

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

by the King Fine &c.